Перекладач: Наталія Бойко

Розділ 1

Це був один із змішаних кварталів поблизу Центральної авеню, де мешкали і негри й білі. Я щойно підійшов до маленької, всього на три крісла, чоловічої перукарні, де за даними бюро найму мав працювати Димитріос Алейдіс. Саме тут бюро надавало безробітним перукарям роботу на час відпустку чи хвороби когось із постійних працівників.

Мене привела сюди одна, дрібна справа. Жінка Димитріоса була згодна витратити певну суму грошей, аби повернути чоловіка додому. Але я його досі ще не розшукав, і місіс Алейдіс так і не заплатила ні цента.

Стояв теплий день — один з останніх днів березня. Я стовбичив біля перукарні, розглядаючи неонову вивіску двоповерхового кафе під назвою "Флоріан". Те саме робив ще один чоловік. Він оглядав брудні вікна кафе з якимось надмірно збудженим захопленням, наче імігрант зі Східної Європи, що вперше бачить статую Свободи. Це був здоровенний чолов'яга, на зріст не менше як шість футів і п'ять дюймів, круглий, як пивна діжка. Він стояв неподалік од мене, футів за десять, руки опущені, у великих пальцях димилася сигара, про яку він наче забув.

Стрункі мовчазні негри проходили вулицею, скоса позираючи в його бік. На цього паруб'ягу варто було подивитися. Ворсистий фетровий капелюх, сірий, спортивного крою піджак з білими ґудзиками завбільшки з м'ячик для гольфу, коричнева сорочка, яскраво-жовта краватка, гофровані сірі шкарпетки, черевики з крокодилячої шкіри, з білими візерунками на носках. З нагрудної кишеньки стирчала хусточка — також яскраво-жовта, як і краватка. Навіть на Центральній авеню, де люди вдягаються аж ніяк не скромніше, ніж будь-де у світі, він виглядав, мов тарантул на білосніжному торті.

Обличчя бліде й неголене. Не голився, мабуть, давно. Чорне кучеряве волосся, кошлаті брови, що зрослися на переніссі. Вуха надто маленькі, як для людини такого зросту, а очі блискучі, вологі, як часто буває у сірооких. Він довго стояв нерухомо, потім усміхнувся.

Повільно наблизився до подвійних дверей, що вели до сходів на другий поверх, штовхнув їх, окинув холодним поглядом вулицю і зайшов у кафе. Аби не його вайлуватість і яскраве вбрання, я б не сумнівався, що він має намір пограбувати кафе. Але ж не в такому одязі.

Двері мало не злетіли із завісів. Не встигли вони завмерти, як знову із силою розчахнулися. Якесь людське тіло перелетіло через тротуар і гепнулося між двома машинами, що проїжджали вулицею. Чоловік рачкував на асфальті, жалібно скиглив, як загнане у куток цуценя. Повільно звівся на ноги, насунув капелюха і подибав на тротуар. Це був худорлявий вузькоплечий, темношкірий хлопець, з прилизаним чорним волоссям, у ліловому костюмі з гвоздикою у петельці. Він трохи поскиглив, не закриваючи рота. Тоді ще глибше насунув капелюха і, тримаючись за стіну, мовчки кривобоко зашкутильгав геть.

Запала тиша. Її порушив гуркіт моторів, машини знову рушили вулицею. Я підійшов до дверей і зупинився. Тепер двері були нерухомі, не вагаючись, бо те, що сталося, мене не обходило, я відчинив їх і зазирнув усередину. З темряви виринула долоня, на якій я міг би зручно вмоститися, і схопила моє плече. Потім втягла за двері і недбало поставила на сходинку. Переді мною майнуло обличчя, яке я щойно бачив. Глибокий, м'який голос тихо мовив:

— Чорнопикі тут, чи що? Треба ж таке.

Було тихо. Темно. Згори долинали ледь чутні звуки, але на сходах ми були самі. Здоровань переможно дивився на мене і далі стискав моє плече.

— До мене сунувся якийсь чорнопикий,— сказав він.— Я його турнув. Ти бачив?

Він відпустив моє плече. Кістка начебто була ціла, але рука заніміла.

— Це негритянське кафе,— сказав я, потираючи плече.— На що ти сподівався?

— Не кажи так, друже,— м'яко промуркотів здоровань, мов тигр після обіду.— Тут працювала Вельма. Маленька Вельма.

І знову ухопив мене за плече. Я спробував вивернутися, але він був спритний, як кіт. І знову почав тиснути своїми залізними пальцями мої м'язи.

— Так,— сказав він,— маленька Вельма. Я не бачив її вісім, років. Кажеш, тут збіговисько чорнопиких?

Я ствердно кивнув головою.

Він підняв мене ще на дві сходинки. Я вирвався і спробував ухилитися. Пістолета у мене не було. Для розшуку Димитріоса Алейдіса він мені й не потрібен був. Навіть аби він був зі мною, то цей здоровань все одно б забрав його.

— Піднімайся й сам подивись,— кинув я, намагаючись голосом не виказувати болю.

Він якось зречено подивився на мене своїми сірими очима.

— У мене чудовий настрій,— сумно мовив він.— І я не хочу, щоб хтось псував його. Краще ходімо разом і пропустимо по кілька чарок.

— Тебе ніхто не обслуговуватиме. Це кафе не для білих.

— Я не бачив Вельму вісім років,— сумно повторив він.— Вісім довгих років, як я попрощався з нею. Шість довгих років я не мав жодного листа від неї. Їй доведеться це пояснити. Вона тут працювала. Ходімо нагору, га?

— Гаразд,— простогнав я.— Краще я йтиму сам. Я здоровий, дорослий, сам умиваюсь й таке інше. Облиш, не тягни мене.

— Маленька Вельма колись працювала тут,— м'яко промовив він, зовсім не слухаючи мене.

Ми рушили сходами. Він дав мені змогу йти самому. Плече моє нило. Потилиця упріла.

Розділ 2

Ще одні подвійні двері виходили на горішні сходи. Здоровань недбало, одним пальцем, розчахнув їх, і ми увійшли в зал. Це було велике вузьке приміщення не дуже чисте, не дуже світле і не дуже веселе. У кутку за гральним столиком купка негрів гомоніла й співала. Праворуч біля стіни — бар. Решту залу займали невеликі круглі столики. За ними сиділо кілька негрів — чоловіків та жінок.

Спів біля грального столика раптом урвався, світло над ним згасло. Запала важка тиша, як у затонулому пароплаві. На нас дивилися каштанові очі, обличчя від сірого кольору до зовсім чорного. Голови повільно поверталися, очі виблискували і дивилися на чужаків у мертвій ворожій тиші.

Кінець стойки стояв, спершись на лікті, рослий негр, без піджака, з рожевими резинками, які підтримували рукави сорочки, і з рожево-білими шлейками, перехрещеними на широкій спині. На обличчі

написано, що це викидайло. Він поволі опустив підняту ногу, неквапом обернувсь, облизнув широкі губи і, широко розставивши ноги, вп'явся у нас очима. Обличчя його було спотворене шрамами, рубцями. Здавалося, по ньому не били хіба що ковшем екскаватора. Певно, йому перепало усього, що тільки можна собі уявити. Сивина ледь торкнулася його кучерявого, коротко стриженого волосся. На одному вусі — обірвано мочку.

Кремезний, важкий, з могутніми куцими ногами, що не властиво неграм. Він ще раз облизнув губи, усміхнувся і попрямував до нас ходою хлопця, який звик давати волю кулакам. Здоровань чекав мовчки.

Негр з рожевими резинками на рукавах поклав масивну руку на його груди. Долоня була схожа на лопату. Здоровань навіть не ворухнувся. Викидайло лагідно усміхнувся.

— Білих не обслуговуємо, друже. Тільки темношкірих. Пробач.

Сірі сумні очі оглянули зал. До обличчя прилинула кров.

— Весела місцина,— невдоволено промимрив собі під ніс.— Де Вельма? — спитав він, підвищивши голос.

Викидайло ледь стримував посмішку. Він оглядав здорованя, його коричневу сорочку, яскраво-жовту краватку, грубий сірий піджак з білими ґудзиками. Зміряв його з голови до черевиків з крокодилячої шкіри. Хмикнув. Здавалося, це його розважало. Мені навіть стало його жаль. Він неголосно заговорив:

— Вельма, кажеш? Нема тут ніякої Вельми. Ані випивки, ані дівчат, нікого. Давай звідси, білий, ушивайся.

— Вельма працювала тут,— сказав здоровань. Говорив він якось замріяно, наче він сам блукав десь у лісі, збираючи фіалки. Я вийняв носовичка, витер потилицю.

Викидайло несподівано розреготався. Кинувши швидкий погляд на відвідувачів, мовив:

— Працювала, але більше не працює. Звільнилася.

— Забери свою брудну лапу з моєї сорочки,— сказав здоровань.

Викидайло насупився. Він не звик, щоб із ним так розмовляли. Руку він забрав, стис у кулак, який розміром і кольором скидався на великий баклажан. Йому доводилося думати про свою репутацію викидайла, про свою роботу, свій престиж. Він якусь мить вагався, і це була його помилка. Різко звівши лікоть, він завдав здорованю короткого сильного удару в щелепу. Зал немов зітхнув. Удар був добрячий, з підстраховкою плечем, із поворотом корпуса. Відчувалося, що людина добре зналася на цьому ділі. Тим часом голова здорованя подалася лише на дюйм. Блокувати удар він навіть не спробував. Витримав його, неголосно пихкнув і схопив викидайла за горлянку.

Той хотів був ударити його коліном у пахвину. Здоровань трохи підняв негра і, ковзнувши по лінолеуму своїми чудернацькими черевиками, розставив ноги. Повернув негра спиною до себе і ухопив правою рукою за пояс. Ремінь тріснув, мов надрізана мотузка. Здоровань притис свою велетенську долоню до спини викидайла, підняв його і швиргонув. Той полетів через увесь зал, крутився, сіпався, розмахував руками. Троє відвідувачів відскочили вбік. Перекинувши столика, викидайло гепнувся об стінку з таким гуркотом, ще, певно, чути було в Денвері. Ноги йому сіпнулися. Потім він застиг.

— Дехто,— промовив здоровань,— погано собі уявляє, коли можна, а коли й не слід нахабніти.

Він обернувся до мене і запросив:

— Ну що ж, давай хильнемо по чарці.

Ми підійшли до стойки. Відвідувачі, мов тіні, нечутно проходили залом і по одному, по двоє, по троє зникали за дверима на сходах. Навіть двері не рипіли.

Ми сперлися об стойку.

— Віскі з лимонним соком,— замовив здоровань.— Кажи, що тобі.

— Те саме,— відповів я.

Нам подали.

Здоровань недбало вилив у горлянку віскі з товстої низенької склянки. Похмуро глянув на бармена — худорлявого переляканого негра в білій куртці, який рухався так, наче в нього були хворі ноги.

— А ти знаєш, де Вельма?

— Ви сказали, Вельма? — заскавучав бармен.— Останнім часом я її тут не бачив. Давно вже не бачив, сер.

— А сам тут давно?

— Зараз згадаю,— бармен відклав рушника і почав загинати пальці, морщачи лоба.— Місяців десять, напевно. Майже рік. Десь отак.

— Поворуши звивинами,— звелів здоровань.

Бармен хихотнув, борлак йому засіпався, мов у курки, в якої тільки-но відрубали голову.

— Давно тут кафе для темношкірих? — грубо спитав здоровань. Він стис кулака, склянка з-під віскі сховалася в ньому.

— Десь років із п'ять,— сказав я.— Цей хлопець не знає про білу дівчину, яку звуть Вельма. І ніхто тут не знає.

Здоровань глянув на мене так, наче вперше побачив. Віскі, здавалося, не поліпшило його настрою.

— Дідько б його вхопив, хто тебе просив лізти? — спитав він.

Я всміхнувся широко, тепло й дружньо:

— Ми ж разом прийшли. Хіба забув?

Він відповів легкою білозубою усмішкою.

— Ще віскі з лимонним соком,— наказав бармену.— І не барися. Хутчіше.

Бармен заметушився, блимаючи білками очей. Я повернувся спиною до стойки й оглянув зал, де нікого вже не було, крім бармена, здорованя, мене та ще викидайла, який повз уздовж стінки, повільно, з останніх сил, з болем долаючи кожен дюйм уздовж плінтуса, як муха з відірваними крилами. Над силу пробрався поміж столиків, наче раптом постарів, позбувся ілюзій. Я спостерігав як він пересувається. Бармен поставив ще два віскі з лимонним соком. Я повернувся до стойки. Здоровань скоса глянув на викидайла і більше не звертав на нього уваги.

— Від колишнього кафе нічого не лишилось,—поскаржився він.— Тут була невеличка сцена й затишні кімнати, де можна було трохи порозважатись. Вельма співала. Руда така. Гарна. Ми вирішили вже побратися, коли я вскочив у ту халепу.

Я взяв другу склянку. Ця пригода вже почала мене дратувати.

— Яку халепу? — спитав,

— Знаєш, де я провів ці вісім років?

— Ловив метеликів.

Він тицьнув себе в груди вказівним пальцем завбільшки з банан:

— У в'язниці. Моє прізвище Меллой. За силу мене прозвала Лось Меллой. Брав Великий Бенд-банк. Сорок тисяч. Сам. Непогано, га?

— І от тепер їх витрачаєш?

Він пильно глянув на мене. Позаду почувся якийсь шум. Викидайло вже звівся на ноги, стояв, похитуючись. Він тримався за ручку дверей позаду грального столика. Потім відчинив двері і зник за ними. Клацнув замок.

— Що то за двері? — спитав Лось Меллой.

Очі бармена забігали і нарешті зупинилися на дверях, за якими зник викидайло.

— Це... Це контора містера Монтгомері, сер. Він тут бос. Там його кабінет.

— От хто може знати, де Вельма,— сказав здоровань і одним ковтком вихилив своє віскі.— Тільки б нахабніти йому не радив. Двоє вже пробували.

Він неквапно, легкою ходою, проминув зал, не боячись нічого у світі, затулив своєю широчезною спиною двері, які були зачинені. Потім шарпнув ручку, збоку відлетів шматок фільонки. Переступив поріг і причинив двері за собою.

Запала тиша. Я дивився на бармена. Він на мене. Його погляд був напружений. Він витер стойку, зітхнув. Сперся на неї правою рукою.

Я нахилився через стойку і схопив його за руку. Вона була тонка й тендітна. Усміхнувся йому.

— Що в тебе заховано там, унизу?

Він облизав губи. Глянув на свою руку, але нічого не сказав. Обличчям посірів.

— Цей хлопець грубий,— сказав я.— Він може наробити хтозна-чого. Ще й віскі. Він шукає дівчину, яку колись знав. Це кафе раніше було для білих. Зрозумів?

Бармен знову облизнув губи.

— Його не було довгий час,— сказав я.— Вісім років. Він навіть не може собі уявити, як це довго. Майже ціле життя. Він думає, що люди тут мають знати, де його дівчина. Зрозумів?

Бармен повільно промовив:

— Я думав, ви з ним.

— Ні, я сам по собі. Він спитав мене щось унизу і затягнув із собою. Я ніколи раніше його не бачив. Але мені зовсім не світило, щоб він мене зашвиргонув десь за будинок. Що в тебе там унизу?

— Обріз.

— Тс... Це незаконно,— прошепотів я.— Слухай. Ми з тобою удвох. Ще щось є?

— Є револьвер,— відповів бармен.— У коробці з-під сигар. Відпусти руку.

— Гаразд,— сказав я.— А тепер трохи посунься. Не час влаштовувати стрілянину.

— Ще чого,— проскиглив бармен. Він намагався звільнити руку.— Ще...

Він затнувся. Очі забігали. Голова затіпалася.

Із-за дверей, що за гральним столиком, долинув глухий звук. Наче грюкнули двері. Але я так не думав. Бармен теж.

Бармен скам'янів. Я прислухався. Ніяких звуків. Я миттю досяг кінця стойки. Але прислухався занадто довго.

Двері розчахнулися. Меллой неквапом вийшов звідти і застиг. На блідому обличчі майнула широка усмішка. Армійський кольт сорок п'ятого калібру здавався в його руці іграшкою.

— Не здумайте лізти в кишені,— сказав він, не підвищуючи голосу.— Руки на стойку!

Бармен і я поклали руки на стойку.

Лось Меллой уважно оглянув зал. Обличчя його було напружене. Він мовчки попрямував через зал, скидаючись на людину, яка може й сама пограбувати банк, навіть у такому одязі.

— Руки вгору, чорнопикий! — неголосно повторив він, підходячи до стойки.

Бармен високо підняв руки. Здоровань наблизився до мене і старанно обмацав мене лівою рукою. Його подих обпалив мою шию. Потім я перестав його відчувати.

— Містер Монтгомері теж не знає, де Вельма,— сказав він.— Хотів порозумітися зі мною за допомогою цієї штуки.— Його могутня долоня торкнулася пістолета. Я повернувся й глянув на нього.

— Отак,— сказав він.— Ти ж мене знаєш. Не забувай, друже. Нагадай поліцейським нишпоркам, що головне — це обережність.— Він помахав пістолетом.

— Ну, на все добре, невдахи. Мені ще треба встигнути на трамвай,— і подався до сходів.

— Ти не розплатився за випивку,— кинув я йому навздогін. Він зупинився і пильно поглянув на мене.

— Певне, в тебе є якийсь дріб'язок,— сказав він,— тож не скупися.

Потім зник за дверима, і його кроки залунали на сходах, віддаляючись.

Бармен нахилився. Я кинувся за стойку і відштовхнув його. На полиці під стойкою лежав, накритий рушником, обріз. Поруч коробка з-під сигар, а в ній — автоматичний пістолет 38-го калібру. Я взяв і те і друге. Бармен притиснувся спиною до полиці з посудом. Я вийшов з-за стойки і ступив до розчинених дверей за гральним столиком. Там був ледь освітлений коридор у формі літери Г. На підлозі лежав непритомний викидайло. Я нахилився, узяв ножа і закинув його на чорні сходи. Викидайло дихав хрипко, кисть правиці була зламана.

Я переступив через нього і відчинив двері, на яких чорною фарбою, що місцями облупилася, було написано; "Контора".

Біля вікна на половину забитого дошками стояв подертий стіл. Тіло людини, що сиділа на стільці, було зовсім пряме. Потилиця торкалася спинки стільця. Скручена шия перехилялася через високу спинку так, що ніс стирчав до вікна.

Права шухляда столу була відчинена. Там лежала газета з плямами мастила. Пістолет, певно, було взято звідти.

На столі стояв телефон. Я поклав обріз і, перш ніж зателефонувати до поліції, пішов і зачинив двері. Так я почував себе безпечніше в кабінеті містера Монтгомері.

Коли хлопці з патрульної машини затупотіли сходами, викидайла і бармена вже не було в кафе.

Розділ 3

Вести справу було доручено людині на прізвище Налті, вузьколицьому буркуну, з довгими жовтими пальцями. Розмовляючи зі мною, він весь час тримав їх сплетеними на колінах. Лейтенант розшукової поліції, він був прикріплений до 77-ї дільниці. Розмову ми вели у порожній кімнаті, де один проти одного під стінами стояли два

невеликі столи. На підлозі брудний рудий лінолеум, повітря просякнуте запахом сигарних недопалків. Сорочка у Налті була заношена до дірок, вилоги піджака загнуті... Його зовнішній вигляд засвідчував, що він людина чесна, але навряд чи підходяща для розшуку Лося Меллоя.

Налті запалив недокурену сигару н кинув сірника на підлогу, де їх і так уже було повно.

— Негри. Знову вбивство негра,— сумно мовив він.— Ось чим я займаюсь після вісімнадцяти років служби. Ані грошей тобі, ані кабінету, ані навіть чотирьох рядків у графі "Заслуговує на підвищення".

Я промовчав. Він узяв моє посвідчення, переглянув його і кинув на стіл.

— Філіпп Марлоу. Приватний детектив. Отже, з тієї публіки. Чорт забери, зовні ти досить міцний. Що ти робив увесь цей час?

— Який?

— Поки Меллой скручував в'язи тому негрові?

— Був в іншій кімнаті,— відповів я.— Меллой не попереджав, що має намір скрутити комусь в'язи.

— Кепкуєте з мене,— сумовито констатував Налті.— О'кей, смійтеся на здоров'я! Кожен би так зробив. Чому б ні? Бідний старий Налті. Краще йдіть і розкажіть про нього кілька анекдотів. З Налті завжди можна покепкувати.

— Я ні з кого не хочу кепкувати,— сказав я.— Справді сталося так, що я був у сусідній кімнаті.

— Авжеж,— кинув Налті крізь клуби сигарного диму.— Я теж там був і бачив, хіба ні? Ти що не носиш з собою пістолета?

— Не для такої ж роботи.

— Якої саме?

— Я шукав перукаря, що втік од своєї жінки. Вона певна, що його можна переконати повернутися додому.

— Ти маєш на увазі чорнопикого?

— Та ні. Грека.

— Гаразд,— сказав Налті і сплюнув у кошик для сміття.— Де ви зустрілися з тим здорованем?

— Я вже сказав, що опинився там випадково. Він викинув якогось негра через двері кафе, а я, бовдур, схотів глянути, що там діється. Тоді він затягнув мене нагору.

— Підштовхуючи пістолетом у спину?

— Ні, зброї тоді у нього не було. У всякому разі він не виймав пістолета, потім, певно, взяв у Монтгомері. Він просто заніс мене нагору, мов безпомічну дитину.

— Ну, не кажи,— засумнівався Налті,— хіба так легко затягти тебе нагору?

— Навіщо сперечатися,— сказав я.— Цього чолов'ягу я бачив, а ви — ні. Він зміг би носити мене чи вас, мов брелок на годинниковому ланцюжку. Що там когось вбито, я й гадки не мав, доки він не пішов.

Постріл я чув, але подумав, що то хтось вистрелив з переляку, а Меллой відняв у нього пістолет.

— Чому ти так подумав,— спитав Налті майже лагідно.— Він брав той банк з пістолетом, чи не так?

— Згадайте, як він був одягнений. Нікого вбивати він там не хотів, бо чого йому було так вбиратися. Він прийшов туди шукати дівчину, яку звуть Вельма, до арешту вона була його подружкою. Працювала у "Флоріані", чи як там звалося тоді це кафе. Саме там Меллоя колись і схопили. Ви розшукаєте його.

— Звісно,— сказав Налті.— Такого здоровання, та ще й так вдягненого. Завиграшки.

— У нього може бути інший костюм,— сказав я.— І машина, і сховок, і гроші, й друзі. Але ви розшукаєте його.

Налті знову сплюнув у кошик.

— Знайду,— сказав він.— До того, як втретє вставлятиму собі зуби. Скільки чоловік займаються цією справою? Один. І знаєш чому? Про такі речі в газетах ані рядка. Якось на Вісімдесят четвертій Східній побилися п'ять чорних. Один вже захолов. Усі меблі, стіни і навіть стеля в крові. Я пішов туди, бачу, хлопець із "Хронікл", репортер, йде з ґанку й сідає в машину, скривив міну й каже: "Негри, дідько їх забери", плюхнув на сидіння й поїхав. До будинку навіть не зазирнув.

— А що коли Лось порушив правила умовного звільнення? — сказав я.— Тоді беріть його обережно, бо інакше він переколошматить два наряди поліції. От тоді про вас вже напишуть у газетах.

— І позбавлять цього діла,— пирснув Налті.

Задзеленчав телефон на його столі. Він послухав, і сумно усміхнувся. Поклав трубку, щось занотував у записнику. Очі йому зблиснули — так далеке світло осяває запорошений коридор.

— Еге, у них є дані про нього. Телефонували з архіву, ну й тип. На зріст — шість футів п'ять із половиною дюймів, важить двісті шістдесят п'ять фунтів без краватки. Оце хлопець. Ну та біс з ним. Про його розшук оголосять. Певно, наприкінці списку викрадених автомашин. Нічого не вдієш, доведеться чекати.— Він кинув сигару в плювальницю.

— Спробуйте знайти оту дівчину,— сказав я.— Вельму. Здоровань шукатиме її. З неї все й почалося. Займіться Вельмою.

— Ти займися,— запропонував Налті.— Я не бував у розважальних домах років із двадцять.

Я підвівся, сказав "гаразд" і попрямував до виходу.

— Гей, зачекай,— зупинив мене Налті.— Я пожартував. Адже ти не дуже зайнятий?

Я покрутив сигарету, глянув на нього і зупинився у дверях.

— Я гадаю, у тебе буде час, щоб розшукати цю даму. Як тобі моя ідея? Ти міг би щось і дізнатися, і працювати можеш відкрито.

— Що мені з того?

Він сумно розвів руками. Його усмішка нагадувала поламану мишоловку.

— Ти ж бував з нами у бувальцях і раніше. Не відмовляйся. Бо чого не буває. Хіба кепсько мати друга в поліції?

— Нащо це мені?

— Слухай,— наполягав Налті.— Я тільки звичайний поліційний служака. Але будь-який служака з нашого департаменту може стати тобі у пригоді.

— Попрацювати з почуття дружби, чи ви трохи заплатите?

— Про гроші цить,— відповів Налті і зіщулив свого сумного носа.— Але мені конче потрібна твоя допомога. Я не забуду цього, друже. Ніколи.

Я глянув на годинника.

— Гаразд, коли щось надумаю, повідомлю вас. Зателефонуйте мені, як надійдуть фотографії, щоб я міг упізнати його.

— Але це буде не раніше ніж, після ленчу за твій рахунок.

Ми потиснули один одному руки, і я вийшов у брудний коридор, що вів до виходу, де стояла моя машина.

Минуло дві години відтоді, як Лось Меллой з армійським культом залишив кафе "Флоріан". Я поснідав в аптеці, придбав пінту "бурбону" і поїхав на схід, на Центральну авеню, тоді звернув на північ. Моя інтуїтивна здогадка була така непевна, як тремтливе повітря над розпеченим шосе.

Ніщо не примушувало мене взятися за цю справу, крім цікавості. Але, чесно кажучи, в мене вже місяць не було ніякої роботи. Навіть безплатна робота могла б якось урізноманітнити моє життя.

Розділ 4

Кафе "Флоріан", звісно, було зачинене. У машині, що стояла поблизу нього, сидів явний детектив, він краєм ока читав газету. Чого було тут стовбичити? Ніхто там про Лося Меллоя нічого не знав. Викидайла і бармена досі не знайшли. Усі мешканці кварталу запевняли, що не знають їх.

Я повільно проїхав повз детектива, зупинив машину за рогом і почав роздивлятися негритянський готель, що стояв навскоси від "Флоріана" на тому боці вулиці. Називався він "Сан-Сусі". Потім вийшов із машини, перетнув вулицю й завітав туди. Килимова доріжка, обабіч неї два ряди твердих стільців. У тьмяній глибині стояв стіл, за ним, заплющивши очі і склавши перед собою пухкі коричневі руки, сидів лисий чоловік. Він куняв, чи, може, мені так здалося. На ньому була широка краватка, вив'язана так, як було модно у вісімдесятих роках минулого століття. Зелений камінець у заколці був трохи менший за яблуко. Велике підборіддя звисало на краватку м'якими складками, випещені руки нерухомі, на червоному манікюрі проступали сіруваті півмісяці.

На металевій табличці, що стояла біля його ліктя, було відтиснуто: "Готель перебуває під охороною Міжнародного об'єднаного детективного агентства".

Коли вайлуватий темношкірий кинув на мене замислений погляд, я показав на табличку:

— З розшукового відділу. Перевіряю готелі. Чи є якісь неприємності?

Напис на табличці означав, що готель користується послугами спеціального агентства, один із відділів якого стежить за шахраями, які виписують грошові чеки на неіснуючі банківські рахунки, а тоді тікають чорним ходом, залишаючи в номерах потерті валізи з цеглою.

— Неприємності, братку,— дзвінко вигукнув клерк,— тільки їх нам і бракує.— І, знизивши голос, запитав: — Як прізвище, повторіть?

— Марлоу. Філіпп Марлоу.

— Гарне ім'я, братку. Чисте й веселе...— Він ще понизив голос: — Але ви не з розшукового відділу. Вони сюди не приходять.— Він розвів руками і сумно показав на табличку.

— Гаразд,— сказав я і, спершись на стойку, почав крутити на лакованій дерев'яній поверхні півдоларову монету.— Чув, що сталося у "Флоріані" вранці?

— Братку, я забув.— Він обома очима невідривно дивився на танок блискучої монети.

— Прикінчили хазяїна,— сказав я.— Людину на прізвище Монтгомері. Зламали йому шию.

— Прийми, боже, його душу.— Голос його потихішав.— З поліції?

— Приватний детектив — на роботі, яка не підлягає розголошенню. Я враз пізнаю людей, що вміють мовчати.

Негр уважно глянув на мене, потім знову заплющив очі, задумався. Неквапно розплющив очі і задивився на монету, яку я крутив у пальцях. Очі його були прикуті до неї.

— Хто ж це? Хто прикінчив Сема?

— Один злодій, який щойно вийшов із тюрми. Він розізлився, що кафе не для білих. Як, певно, воно було раніше. Може, ти пам'ятаєш?

Негр промовчав. Монета легенько дзенькнула, підстрибнула і впала.

— У боргу не лишуся,— сказав я.— Можу прочитати розділ з біблії або почастувати склянкою! Розкажи, що знаєш.

— Братку, я вважаю за краще читати біблію у родинному колі.— Його блискучі очі застигли, мов у жаби.

— Може, поснідаємо разом,— запропонував я.

— Сніданок,— відказав він,— це те, без чого краще обходитися людині моєї ваги і вдачі.— І запросив тихим голосом: — Іди-но сюди за стойку.

Я обійшов стойку і поставив пласку, закорковану пляшку "Бурбону" на поличку. Потім повернувся назад. Він обернувся і глянув на пляшку. Вигляд у нього був задоволений.

— Братку, давай розіп'ємо разом,— сказав він.— Я охоче трохи вип'ю у твоєму товаристві.

Він відкоркував пляшку, поставив дві склянки на стойку. Наповнив їх по вінця. Підніс свою, понюхав і перехилив у горлянку, відставивши мізинця.

Посмакував віски, задоволено похитав головою і сказав:

— Це справжній напій, братку. Чим можу служити? Великого галасу з того не було. А питво нівроку.

Він знову наповнив свою склянку. Я розказав йому, що сталося у "Флоріані". Він дивився на мене серйозно і хитав лисою головою.

— У Сема пристойне тихе, кафе,— сказав він.— Там за цілий місяць нікого ножем не штрикнули.

— Років шість чи вісім тому, коли це було кафе для білих, як воно тоді називалося? Хто був хазяїном?

— Електричні вивіски дорого коштують, братку. Того нещасного грішника звали Флоріан. Майк Флоріан.

— Що ж сталося з Майком Флоріаном?

Негр поштиво розвів свої коричневі руки. Голос його лунав сумно й урочисто.

— Помер, братку. Господь його прибрав у тисяча дев'ятсот тридцять четвертому, може, у тридцять п'ятому році. Як я чув, зіпсував пиятикою нирки. Точно не пам'ятаю. Вів безладне життя. Смерть спіткала його зненацька, як вихолощеного безрогого бичка. Втім, до того йшлося.— Голос негра забринів діловито: — Будь я проклятий, якщо знаю, від чого саме він помер!

— Чи когось він лишив по собі? Ще по одній.

Негр відкоркував пляшку і посунув до мене.

— До вечора мені вже цього вистачить. Дякую. Ваша манера розмовляти не принижує людської гідності... Лишилася вдова. Її звуть Джессі.

— Що сталося з нею?

— Коли людина хоче про щось дізнатися, то ставить безліч запитань. До мене ніякі чутки не доходили. Подивіться у телефонний довідник.

У темному кутку вестибюля стояла кабіна. Я увійшов до неї і причинив двері, щоб увімкнути світло. Переглянув прізвища в

пошарпаній книжці, що висіла на ланцюжку. Прізвища Флоріан там не було. Я повернувся до стойки.

— Нема,— сказав я.

Негр неохоче нахилився, поклав на стойку адресний довідник, підсунув його мені і заплющив очі. Він нудьгував. В адресній книжці адреса Джессі Флоріан була. Вона мешкала на 54-й Західній вулиці, будинок 1644. Я був вражений тим, який же я нездогадливий.

Записав адресу на клаптику паперу і поклав довідник на стойку. Негр сховав його. Ми потисли один одному руки, потім негр склав їх точнісінько, як тоді, коли я його побачив, заходячи до готелю. Його повіки повільно опустилися, здавалося, він задрімав.

Його більше вже ніщо не цікавило. Напівдорозі до дверей я обернувся, глянув на нього. Очі негра були заплющені. Він дихав спокійно і ритмічно, трохи роздуваючи губи під час видиху. Лиса голова блищала.

Я вийшов із готелю "Сан-Сусі" і перетнув вулицю, де стояла моя машина. Все вийшло якось дуже просто, надто просто.

Розділ 5

Номер 1644 на 54-й Західній вулиці був коричневий скособочений будинок із висохлим газоном перед ним. Стовбур міцної пальми оперізувала широка смуга здертої кори, на веранді самотньо стояла дерев'яна гойдалка. Полуденний бриз шурхотів, необрізаними пальмовими гілками по розстрісканій штукатурці стіни. Біля причілкового одвірка розгойдувалася на іржавому дроті жовтувата, погано випрана білизна. Я проїхав ще чверть кварталу, припаркувався на узбіччі й повернувся назад.

Дзвоник не працював, і я постукав у двері. Прошаруділи неквапні кроки, двері розчинилися, і переді мною в напівтемряві виросла товста жінка з сірим, одутлим обличчям, яка витирала хусточкою носа. В неї було довге рідке волосся, не каштанове і не сиве. Бо до каштанового йому бракувало життя, до того ж воно було таке брудне, що й сивини не видно. Дебела постать у чудернацькому фланелевому халаті, який давно не мав ні кольору, ні крою. Це була вже просто ганчірка, що прикривала тіло. Товсті пальці стирчали з коричневих приношених чоловічих капців.

— Місіс Флоріан? Місіс Джессі Флоріан? — спитав я.

— Угу.— Хрипкий голос ледве прорвався з горла, наче у хворого, що тільки-но встав із ліжка.

— Та сама місіс Флоріан, чоловік якої, Майк Флоріан, мав кафе на Центральній авеню?

Вона відкинула пальцем довге пасмо волосся за масивне вухо. Очі здивовано спалахнули. Хрипкий голос над силу промовив:

— Що-о? О боже! Майк ось уже п'ять років як помер. Хто ви такий?

Ґрати перед вхідними дверима все ще були замкнені на гачок,

— Детектив,— сказав я.— Мені потрібні деякі відомості.

Вона дивилася на мене нестерпно довгу хвилину.

Їй довелося пововтузитися, поки відімкнула ґрати, потім, повернувшись, вона пробурмотіла:

— Заходьте тоді. В мене не було часу прибратися. З поліції, чи що?

Я зайшов, зачинивши грати на гачок. У кімнаті в кутку ліворуч стояв великий, гарний приймач. Це була єдина коштовна річ. Він був такий новий, що не вписувався в обстановку. Решта — просто мотлох: обідрані старомодні шафи, дерев'яне крісло-гойдалка біля порога, крізь пройму дверей було видно брудний, поплямлений стіл, далі двері вели до кухні. Кілька старих ламп з побляклими абажурами, що колись були яскраві, крикливі, а тепер справляли не веселіше враження, ніж немічні пенсіонери на вулиці.

Жінка сіла у гойдалку, скинула з ніг капці і не зводила з мене очей. Я сів на краєчок канапи і глянув на приймач. Вона помітила мій погляд. Удавана щирість осяяла її обличчя:

— Оце й усе моє товариство,— сказала вона. Потім захихотіла:— А що там ще Майк міг накоїти? Не так-то часто мене відвідує поліція.

В її сміхові бриніла п'яна нотка. Я торкнувся спиною чогось твердого, сунув назад руку і витяг порожню пляшку з-під джину. Жінка знову захихотіла:

— Я пожартувала,— мовила вона.— Сподіваюсь, там, де він тепер, безліч дешевих блондинок. Тут їх йому була замало.

— Мене більше цікавить руда,— сказав я.

— Йому, певне, й руда б сподобалася.

Вигляд її вже був не такий розгублений.

— Та мені однаково. Але щось рудої не пригадую.

— Дівчина на ім'я Вельма,— нагадав я.— Забув її прізвище, та воно, здається, було не справжнє. Я шукаю її за дорученням родичів. Ваше

кафе на Центральній авеню зараз належить неграм, вони навіть назви не змінили, але там, звісно, ніхто не чув про неї, тоді я згадав вас.

— Чомусь родичі раніше не дуже поспішали розшукувати її,— задумливо мовила жінка.

— Віднайшлися якісь гроші, хоч їх і не вельми багато. Але, як я зрозумів, щоб їх одержати, треба розшукати дівчину. Гроші завжди загострюють пам'ять...

— Випивка теж,— докинула жінка.— Спека сьогодні, га? Ви казали, що ви з поліції? — Хитрі очі, напружене обличчя, нерухомі ноги у чоловічих капцях.

Я взяв порожню пляшку, побовтав. Тоді засунув руку в задню кишеню й витяг пінту "Бурбону". Така сама пляшка сприяла нашій бесіді з негром. Поставив її на коліно.

Очі жінки враз застигли. Потім недовіра майнула на її обличчі, мов у кошеняти, яке не наважується погратися.

— Ви не поліцейський,— промовила вона лагідно.— Ніколи жоден поліцейський не приносив такого питва. Що за жарти, містере?

Вона висякалася у такий брудний носовичок, яких мені ще не доводилося бачити. Погляд її вп'явся у пляшку. Підозра боролася з бажанням випити, але, як це й завжди буває, бажання перемогло.

— Вельма танцювала, співала у кафе. Ви могли її й не знати. Адже ви не часто туди ходили?

Вона не зводила з пляшки своїх зеленавих, слизьких, мов морські водорості, очей. Білим, пошерхлим язиком вона весь час облизувала губи.

— Слухай, чоловіче, це спиртне.— Вона потягла носом повітря.— Мені все одно, хто ти. Але тримай пляшку обережніше, щоб часом не розбити.

Вона підвелася, перевальцем рушила до кімнати, принесла дві брудні склянки.

— Розбавляти нічим. Те, що приніс, оце й усе,— сказала вона.

Я налив їй добрячу порцію, від такої й сам би сп'янів. Вона миттю схопила склянку і проковтнула налите в неї, мов таблетку аспірину. І знову втупилась у пляшку. Я налив їй ще, собі менше. Вона взяла склянку і сіла в крісло-гойдалку. Очі їй затуманилися.

— Пішла, як брехня по селу,— сказала вона.— Ніколи не знаєш, коли тебе розбере. Про що ми балакали?

— Про руду дівчину на ім'я Вельма, яка працювала у вас на Центральній авеню.

— Ага.— Вона випила вдруге. Я підійшов і поставив пляшку біля неї. Вона схопила її.— Угу, так хто ж ви?

Я витяг свою візитку і подав їй.

Вона заворушила язиком і губами, прочитала, що там написано, кинула візитку на стіл, поставила на неї порожню склянку.

— А, приватний детектив. Ви не сказали про це.— Вона посварилася на мене пальцем.— Але ця пляшка засвідчує, що ти попри все непоганий чолов'яга. Що, вчинено якийсь злочин? — Вона налила собі втретє і випила.

Я витяг сигарету, почав її розминати, вичікуючи. Все дуже просто. Коли вона щось знає, то, може, розкаже, а може, й ні.

— Маленька руда красуня,— сказала вона повільно й глухо.— Так, я пам'ятаю її. Співала і танцювала. У неї були гарні ноги, і вона вміла скористатися з цього. Десь вона зникла. Звідки мені знати, де вештаються ці приблуди?

— Ну, я бачу, ви й справді нічого не знаєте, сказав я.— Даруйте, але я не міг не завітати до вас, місіс Флоріан, щоб не запитати. Пригощайтесь віскі. Може, я ще зайду, коли в цьому буде потреба.

— А ви не п'єте,— сказала вона раптом.

Я взяв склянку, почав поволі відпивати, удаючи, що питва там набагато більше.

— А де мешкають її родичі? — спитала вона.

— Хіба не все одно.

— О'кей! — усміхнулась вона.— Всі поліцейські однакові. О'кей, красеню! Детектив, який приносить мені пляшку, славний хлопець.

Вона потяглася до пляшки і знову випила.

— Я не обдурюватиму тебе. Коли вже хтось сподобався мені, тому я довірятиму.— Вона посміхнулася. Схожа на старі ночви, жінка ще манірно кокетувала.

— Оце твоє місце, сиди маком. У мене щось є.

Вона підвелася з крісла-гойдалки, чмихнула, мало не загубила халата, загорнулася ним і вичікувально подивилася на мене.

— Краще не підглядайте,— попередила вона і вийшла з кімнати, зачепивши плечем одвірок.

Було чутно, як вона прочовгала непевною ходою в задню частину будинку.

Необрізані гілки пальми шурхотіли по стіні. Порипував дріт, на якому висіла білизна. Проїхав продавець морозива, калатаючи дзвоником. Новенький розкішний приймач у кутку нашіптував щось сентиментальне про палку любов.

Згодом долинув якийсь гуркіт. Чи то стілець перекинувся, чи шухляда вивалилася з столу. Потім долинули ледь чутні кроки, човгання взуття і незрозуміле бурмотіння. Невдовзі клацнув замок і зарипіло віко скрині. Знову щось зашаруділо й загуркотіло. На підлогу впав піднос. Я підвівся з канапи, скрадаючись, проминув вітальню і потрапив у невеличкий коридор. Зазирнув у напіврозчинені двері.

Жінка, похитуючись, стояла біля розчиненої скрині, щось виймала звідти, весь час роздратовано відкидаючи волосся з лоба. Вона сама не розуміла, яка вона п'яна. Нахилилася, тримаючись за скриню, тоді стала на товсті коліна і занурила у скриню обидві руки. Потім руки виринули, непевно стискаючи щось. Це був товстий пакет, перев'язаний подертою стрічкою. Довго, невправно жінка розв'язувала стрічку. Витягла з пакета конверт, нахилилася і сховала його в правому кутку скрині. Тоді зав'язала стрічку неслухняними пальцями.

Я прослизнув назад і сів на канапу. Важко дихаючи, місіс Флоріан повернулася до кімнати, розмахуючи перев'язаним стрічкою пакетом.

Вона переможно всміхнулась. Кинула мені пакета, він упав біля моїх ніг, а сама подибала до крісла-гойдалки, сіла й потяглася до віски.

Я підняв пакет з підлоги, розв'язав розсукану рожеву стрічку.

— Ось дивіться,— пробурмотіла жінка,— фото. Газетні знімки. Це пройди, які потрапляють на газетні шпальти з поліцейських повідомлень. Оце й усе, що мій негідник лишив по собі,— знімки і старий мотлох.

Я переглянув пару глянцевих фотографій чоловіків та жінок у професійних позах. У чоловіків були гострі лисячі обличчя і костюми жокеїв або ж чудернацьке клоунське вбрання. Небагатьом з них вдавалося пробитися далі на захід од Мейн-Стріт1. Вони, як правило, виступали з естрадними номерами десь по провінційних містечках, без цента за душею, іноді у розважальних домах, брудних настільки, наскільки дозволяв закон, а іноді й ще брудніших. Часом їх арештовувала поліція, і тоді відбувалися скандальні процеси, після чого вони — цинічні й спітнілі — знову з'являлися у своїх непристойних програмах. У жінок були гарні ноги, і вони демонстрували їх одвертіше, ніж у Голлівуді. Їхні пом'яті обличчя скидалися на морди кицьок, що бігають біля крамничок. Блондинки, брюнетки з вологими коров'ячими очима, з яких струменіла хіть і жадоба. Два-три обличчя були одверто розпутні. В одної-двох могло бути руде волосся. За фотографією визначити це було неможливо. Я переглянув їх без будь-якої цікавості і знову зав'язав стрічкою.

— Я ж нікого з них не знаю. Навіщо мені переглядати?

Місіс Флоріан скоса дивилася на пляшку, яку тримала тремтячою рукою.

— Але ж ви шукаєте Вельму?

— Хіба і вона тут?

Тупа хитрість затьмарила її обличчя.

— А ви що, не взяли фото в її родичів?

— Ні.

Це занепокоїло її. Адже в кожної дівчини неодмінно є фотографія, нехай навіть у коротенькій сукні, зі стрічкою у волоссі. І я повинен був її мати.

— Чомусь ви мені знову не подобаєтесь,— сказала вона майже сердито і спробувала підвестися.

Я підійшов до неї, поставив на столі біля жінки свою склянку і попросив:

— Налийте трохи мені, поки ви не прикінчили пляшку. Вона почала розливати у склянки, а я повернувся, швидко проминув вітальню, коридор і опинився у спальні, де стояла відчинена скриня, біля неї лежала таця. Місіс Флоріан щось гукала мені навздогін. Я понишпорив у правому кутку скрині, намацав конверт і швиденько витяг його.

Коли я повернувся до кімнати, жінка вже підвелася з крісла-гойдалки, але змогла ступити лише кілька кроків. Її очі були наче скляні.

— Сидіть! — промовив я.— Ви маєте діло не з простодушним тюхтієм, яким був Лось Меллой.

Це було схоже на постріл у темряві, але він влучив. Вона двічі кліпнула, відкопилила верхню губу аж до носа, вишкіривши кілька брудних зубів.

— Лось? Лось? До чого тут Лось? — злякано спитала вона.

— Його випустили з в'язниці,— сказав я.— Він розгулює з пістолетом сорок п'ятого калібру. Вранці убив одного негра на Центральній авеню через те, що той не міг сказати йому, де Вельма. А зараз шукає виказчика, який здав його поліції вісім років тому.

Обличчя жінки зблідло. Вона піднесла пляшку до рота і відпила з неї. Віски текло по підборіддю.

— А фараони полюють на нього. Фараони! Хіба ні?

Дурненька стара, вона й гадки не мала, що я навмисне споював її. Я завжди був доброї думки про себе і, здається, в цій справі щось намацав, але на серці зробилося чогось гидко.

Я відкрив конверт, витяг глянцеву фотографію. Дівчина на ній була чимось схожа на тих, чиє фото дала мені Флоріан, але трохи не така, симпатичніша. На ній була куртка П'єро до талії, начесане волосся під конічним білим капелюшком з чорним помпоном було темного відтінку, можливо, й руде. На обличчі, сфотографованому у профіль, пускало бісики чорне око. Її лице не було ні чарівне, ані брутальне, але, як на мене, воно було гарненьке, хоч досить звичайне, стандартне. Щодня в місті побачиш дюжину таких облич. Нижче талії ноги — напрочуд гарні. У нижньому правому кутку фото напис: "Навіки твоя. Вельма Валенто".

Я показав старій фото, тримаючи так, щоб вона не вихопила. Вона шарпнулася до нього, але марно.

— Нащо було ховати це фото? — спитав я.

Жінка нічого не відповіла, тільки важко дихала. Я поклав фото у конверт і засунув його у кишеню.

— Нащо було його ховати? — знову спитав я.— Хіба вона гірша за інших? Де вона?

— Померла,— відказала жінка.— Вона була добра дівчина, але померла. Йди геть, фараоне.

Кущисті руді брови настовбурчились. Пляшка випала у неї з рук, віскі потекло по килиму. Я нахилився підняти пляшку. А стара спробувала хвицьнути ногою мені в обличчя. Я відсахнувся.

— Все одно не зрозуміло, навіщо ви сховали фото,— сказав я.— Коти вона вмерла? Чому?

— Я нещасна хвора стара,— промимрила Флоріан.— Забирайся геть звідси, сучий сину!

Я мовчки дивився на неї, а тоді підійшов, поставив пласку, майже порожню пляшку на стіл.

Вона сиділа, втупивши погляд у килим. З приймача в кутку линула приємна музика. Вулицею проїхала машина. На вікні дзижчала муха. Невдовзі стара щось промимрила, захихотіла, відкинувши назад голову. Потім правою рукою взяла пляшку і піднесла до рота. Коли пляшка спорожніла, вона піднесла її вгору, побовтала й кинула у мене. Пляшка полетіла кудись убік, покотилася по килиму і глухо вдарилася об стіну. Стара підвела голову, глянула на мене, заплющила очі і захропла. Чи вона заснула, чи прикидалася — мені було байдуже. Раптом я відчув, що з мене всього нього досить. Узяв з канапи свого капелюха, підійшов до дверей, відчинив і вийшов. Приймач у кутку так само щось награвав, а стара хропіла собі у кріслі-гойдалці. Я глянув на неї, причинив двері і знову відкрив. Очі її так само були заплющені, але повіки ніби ворухнулися. Я спустився сходами на вулицю. У сусідньому будинку з-за штори до шибки притислося напружене обличчя літньої жінки з сивим волоссям і гострим носом. Їй не давали спокою сусідські клопоти.

Завжди з-поміж сусідів знайдеться така цікава особа. Я помахав їй рукою, штора закрилася. На вулиці сів у машину, під'їхав до 77-ї дільниці й піднявся на другий поверх до затхлого кабінету Налті, схожого на собачу буду.

Розділ 6

Відтоді, як ми бачилися, Налті, здавалося, навіть не поворухнувся. Він сидів на стільці так само похмуро терплячий. Але в попільничці додалося два сигарних недопалки, а на підлозі побільшало спалених сірників.

Я сів за вільний стіл. Налті взяв фотографію, що лежала перевернутою на столі, і подав мені. Поліцейський знімок в анфас і профіль із відбитками пальців унизу. Без сумніву, це був Меллой, якого, певно, фотографували при дуже яскравому освітленні, бо брів у нього, здавалося, зовсім не було.

— Це він,— сказав я, повертаючи фотографію.

— Ми зв'язалися з Орегонською в'язницею,— мовив Налті.— Він відсидів майже увесь термін, трохи йому скостили. Отже, справи повернули на добре... Ми загнали його у кут. Хлопці з патрульної машини розмовляли з кондуктором трамвайної лінії на Сьомій авеню. Той згадав чолов'ягу такого зросту, що зійшов на розі Третьої та Александрії. Тепер він забереться до якогось старого будинку, звідки виїхали мешканці. Там багато таких будинків, вони розташовані далеко від центру. А житло коштує дорого. В одному з них ми й схопимо його. А що у тебе?

— На ньому був чудернацький капелюх і піджак з білими ґудзиками завбільшки з м'ячик для гольфу?

Налті спохмурнів, зчепив руки на колінах:

— Ні, в синьому чи коричневому костюмі.

— А може, у саронзі?

— Ха, смішно. Жартуєте. Яка ще саронга? Нагадайте мені ваш жарт у неділю, і я охоче посміюся за компанію.

— То був не Лось,— сказав я.— Він би не став їхати трамваєм. У нього були гроші. Згадайте, як Лось був одягнений. На нього не знайдеш одягу стандартного розміру. Одяг йому треба замовляти.

— Годі збиткуватися з мене,— сказав Налті.— А що ти зробив?

— Те, що слід було зробити вам. Кафе "Флоріан" мало ту саму назву ще тоді, коли там був нічний бар для білих. Я розмовляв з клерком негритянського готелю, який добре знає цей район. Вивіска коштує дорого, тому негри, ставши хазяями, лишили стару вивіску. Колишнього власника звали Майк Флоріан. Він помер кілька років тому, але вдова його ще жива. Вона мешкає на П'ятдесят четвертій Західній авеню, будинок тисяча шістсот сорок чотири. Звуть її Джессі Флоріан. У телефонній книжці її прізвища немає, але воно є в адресному довіднику.

— Що ж мені робити — призначити їй побачення?

— Я завітав до неї замість вас, прихопивши з собою пінту "Бурбону". Побачив "розкішну" літню жінку. Обличчя наче зліплене з грязюки. А волосся вона не мила, певно, з часів президентського строку Куліджа2. Якщо брешу, можу з'їсти власну запаску.

— Облиш свої жарти,— обірвав мене Налті.

— Я спитав місіс Флоріан про Вельму. Пригадуєте, містере Налті, руду на ім'я Вельма, котру шукав Меллой? Я не стомив вас, містере Налті?

— Чого ти сердишся?

— Щоб ви краще слухали. Місіс Флоріан сказала, що не пам'ятає Вельми. Помешкання в старої страшенно занедбане. Єдина нова річ — приймач вартістю сімдесят — вісімдесят доларів.

— Ти підкажи, коли мені заверещати від радощів...

— Місіс Флоріан, для мене Джессі, розповіла, що чоловік не залишив їй нічого, крім старого мотлоху і паки фотографій тих, хто виступав у його кафе. Я накачав її спиртним. А вона така, що коли бачить пляшку, то має висушити її до дна. Хильнувши кілька чарок, вона пішла до своєї злиденної спальні, розкидаючи по дорозі речі, і витягла із скрині фото. Я обережно стежив за нею. Вона витягла з паки одну фотографію, сунула у конверт і сховала назад у скриню. Згодом мені пощастило прослизнути в спальню і взяти те фото.

Я сягнув у кишеню і поклав на стіл фото дівчини в костюмі П'єро. Налті узяв, подивився, куточки губ його затремтіли.

— Гарненька,— сказав він.— Ха-ха! Вельма Валенто, га? Що з цією лялечкою?

— Місіс Флоріан каже, що вона вмерла. Але тоді не зрозуміло, навіщо їй було приховувати цю фотографію.

— Ай справді, навіщо?

— На це вона мені нічого відповісти не змогла. А коли я сказав їй, що Лось на волі, вона, здається, зненавиділа мене. Спитати б, чого?

— Давай далі,— сказав Налті.

— Оце й усе. Я виклав факти і віддав вам речовий доказ. Коли це вам ніяк не прояснює ситуацію, то все, що я тут говорив,— марно.

— Прояснює що? Ми ж займаємося справою вбивства негра. Чекай, поки схопимо Лося. От чорт, він же не бачив тієї дівчини вісім років, якщо вона не відвідувала його у в'язниці.

— Ну гаразд,— сказав я.— Але не забувайте, що він шукає її, а цього чолов'ягу ніщо не зупинить. До речі, він відсидів за пограбування банку. За видачу злочинця належить винагорода. А хто її отримав?

— Не знаю,— відповів Налті,— але спробую з'ясувати. Та що з того?

— Його хтось виказав. Може, він знає, хто саме. Слід перевірити це, незважаючи на брак часу.— Я підвівся.— На все добре, бажаю удачі.

— Ти вже йдеш?

Я вже був біля дверей:

— Мені треба додому, прийняти ванну, прополоскати горло. Опорядитися.

— Ти часом не захворів?

— Ні, я просто брудний,— відповів я.— Страшенно брудний.

— Чого тобі поспішати? Зажди ще трохи.— Він відхилився: назад, великі пальці заклав за жилет, від чого став більше схожим на поліцейського, але це не додало йому привабливості.

— Я не поспішаю,— сказав я.— Мені нема чого поспішати. Просто я вже нічим не допоможу вам. Якщо Вельма померла, то чого б місіс Флоріан було брехати? Не бачу для цього причин.

— Я теж,— згодився Налті, дивлячись на мене недовірливо, певно, за професійною звичкою.

— Будь що, але Лося треба злапати. А я зараз поїду додому і шукатиму якусь роботу, бо потрібні гроші на прожиток.

— Ми можемо проґавити Лося. Часом зникають безслідно навіть такі здоровані.— Він так само недовірливо дивився на мене.— За яку суму вона тебе купила? — раптом спитав він.

— Що?!

— Скільки тобі стара сунула грошей, щоб ти не сунув свого носа у це діло?

— Що ти верзеш?

— А чому ж ти раптом вирішив стояти осторонь.— Він вийняв руки з-під пахов, схрестив їх на животі, стискаючи пальці. Налті зловтішно усміхався.

— Ну, з мене досить,— кинув я і вийшов з офіса, не чекаючи його відповіді.

Я вже відійшов трохи від дверей, а тоді повернувся, тихенько відчинив їх і зазирнув. Налті сидів у тій самій позі, але вже не усміхався. Він був стурбований. Навіть не поворухнувся й не глянув у мій бік. Мені було невтямки, почув він щось чи ні. Тоді я зачинив двері й пішов геть.

Розділ 7

На цьогорічному календарі красувався погано віддрукований автопортрет Рембрандта. Не фарби, а суцільна мазанина. Якоюсь сірою здавалася палітра, яку він тримав брудними пальцями, шотландський берет на його голові теж був не першої свіжості. Друга рука застигла в повітрі, тримаючи пензель так, ніби художник волів би ще попрацювати, аби йому хтось заплатив готівкою. Його немолоде обличчя було кольору вогнетривкої глини, наче він полюбляв випити. Водночас воно променіло презирством до життя і справжньою безтурботністю. Очі світилися, як дві росяні краплини.

Я сидів за столом у своєму кабінеті і розглядав портрет, коли десь о пів на п'яту задзеленчав телефон. Узяв трубку й почув самовпевнений голос, мабуть, власник його був високої думки про себе. Після моєї відповіді він манірно протяг:

— Ви Філіпп Марлоу, приватний детектив?

— Вгадали.

— О, ви, напевно, хотіли сказати "так". Мені радили вас як людину, котра вміє тримати язик за зубами. Чи не зможете ви заїхати до мене додому сьогодні увечері о сьомій годині? Ми обговоримо одну справу. Звуть мене Ліндсей Маріотт. Мешкаю в Монтемар-Віста, вулиця Кабрільйо, чотири тисячі двісті дванадцять. Ви знаєте, де це?

— Я знаю, де Монтемар-Віста, містере Маріотт.

— Гаразд, але вулицю Кабрільйо розшукати нелегко. Вулиці тут заплутані, як лабіринти. Тому я б радив підніматися сходами від кафе. Тоді Кабрільйо буде третя вулиця, а мій будинок єдиний у тому кварталі. Отже, о сьомій?

— Що за робота чекає на мене, містере Маріотт?

— Я б волів не обговорювати це по телефону.

— Чи не могли б ви хоч якось натякнути? Монтемар-Віста — неблизький світ.

— Я охоче поверну вам витрати в разі, якщо ми не дійдемо згоди. Чи ви беретесь тільки за якісь делікатні справи?

— Ні. Але тільки за такі, де все у межах закону.

Голос у телефоні став крижаним:

— Не сумнівайтесь, інакше я б ніколи не зателефонував вам.

З його відповідей можна було безпомилково впізнати випускника Гарвардського університету.

У мене виникло бажання послати цю добре виховану людину під три чорти. Але мій банківський рахунок ледве животів. Я додав до свого голосу меду і сказав:

— Дякую, що зателефонували, містере Маріотт, я приїду.

Він поклав трубку. Мені здалося, що містер Рембрандт глузливо всміхається. Я витяг із шухляди пляшку і хильнув. І враз зникла глузлива посмішка містера Рембрандта.

Сонячний промінь ковзнув зі столу на килим. Світлофори, блимали на вулиці, гули машини. За стіною, в офісі адвоката, монотонно клацала друкарка. Я набив люльку й запалив, коли телефон задзеленчав знову.

Цього разу був Налті. Його голос звучав так, ніби у роті було повно печеної картоплі.

— Ну, мені знову не пощастило,— сказав він, упізнавши мій голос.— Ми проґавили Меллоя, який приходив на побачення до цієї місіс Флоріан.

Я стиснув трубку так, що вона мало не тріснула. У мене аж губи похололи.

— Далі! Я думав, ти вже загнав його у куток...

— Чоловік, якого бачив кондуктор, зовсім не Меллой. Зателефонувала одна з наших інформаторів з п'ятдесят четвертої Західної. Вона стежила з вікна і бачила, як до місіс Флоріан приходило двоє. Перший припаркував машину на протилежному боці вулиці й поводився як детектив: усе добре оглянув, перш ніж зайти до будинку. Пробув там з годину. На зріст футів шість, чорнявий, середньої статури. Вийшов із будинку неквапливо.

— І від нього тхнуло спиртним,— докинув я.

— Точно. Це був ти? Ну а другий, що завітав до неї, був саме Лось. У чудернацькому одязі, здоровенний, мов шафа. Він теж приїхав машиною, але стара не розгледіла номера — машина стояла далеко. Це сталося десь за годину, як ти пішов. Лось зайшов до будинку і пробув там хвилин п'ять. Стара бачила, як він, збираючись уже йти, витяг великий револьвер. І тоді вона стала телефонувати нам, хоча пострілів у будинку не чула.

— Уявляю собі її розчарування,— сказав я.

— Дотепно. Нагадай мені свій жарт у неділю, щоб я посміявся. Стара могла й не почути пострілу. Поліцейські підійшли до дверей, не дочекалися відповіді й тоді зайшли всередину, вхідні двері були не

зачинені. Жодного трупа на підлозі. Взагалі нікого. Місіс Флоріан щезла. Тоді поліцейські завітали до сусіднього будинку, до старої — нашої інформаторки, розказали їй усе, та аж скипіла й почала доводити, що Флоріан з дому не виходила. Вони доповіли мені, я наказав стежити далі. Десь через годину чи півтори агент зателефонував і повідомив, що місіс Флоріан повернулася додому. От я й хочу спитати тебе, що змусило її залишити будинок?

Налті затамував подих, чекаючи моєї відповіді, але я мовчав. За хвилину він пробуркотів:

— Що ти про це думаєш?

— Нічого особливого. Те, що Лось завітав до неї, мене не дивує. Адже він мав знати місіс Флоріан дуже добре. І, звісно, він би не стримів довго поблизу, розуміючи, що поліція може стежити за її будинком.

— От що я думаю,— сказав спокійно Налті.— Може, мені варто завітати до місіс Флоріан і спробувати довідатися, куди вона ходила.

— Це було б добре,— відповів я.— Та хіба щось зможе відірвати тебе під стільця?

— Ха! Знову жартуєш. Уже нема чого поспішати з тим побаченням. Гадаю, мені не слід турбуватися.

— Атож,— сказав я,— якось воно буде.

Він засміявся:

— Ми обложили Лося. Цього разу він не втече. Ми його злапаємо, у Джірарді, бо він поспішатиме на північ у взятій па прокат колимазі. Поліцейський упізнав його за описом, який ми розіслали. Він твердив, що незнайомець дуже схожий на Лося, правда, за його словами, костюм

на ньому був темний. Коли ж Лось справді прямує на північ, то його схоплять по дорозі на Вентура-Лайн, а якщо він проскочить Рідж-Рут, то змушений буде зупинитися в Костаїку для перевірки. Якщо ж він не зупиниться, то поліцейські повідомлять пости, розташовані далі, і блокують дорогу. Не хочеться ризикувати хлопцями, якщо можна уникнути стрілянини. Пастку на Лося налаштували непогану, га?

— Усе це слушно,— сказав я,— з умовою, якщо це справді Лось і коли він робитиме саме те, на що ви сподіваєтесь.

Налті відкашлявся:

— А що б ти робив у цьому разі?

— Нічого. Чому я маю щось робити?

— Ти добре порозумівся з тією місіс Флоріан. Може, вона ще чимось нам допоможе.

— Якщо надумав до неї завітати, не забудь прихопити з собою пляшку,— порадив я.

— Ти добре її розкрутив. Може, як твоя ласка, ти б ще з нею зустрівся.

— Думаю, це робота поліції.

— Авжеж, звісно, поліції. А про ту дівчину що ти думаєш?

— Слід шукати її, бо місіс Флоріан могла й набрехати про її смерть.

— Жінки брешуть заради брехні,— сказав Налті.— Ти ж не дуже зайнятий?

— Я маю одну невідкладну роботу. Мені її замовили після того, як ми попрощалися. Мені за неї заплатять. Отже, вибачай, я зайнятий.

— Умиваєш руки, га?

— Я так не вважаю. Просто я маю заробити собі на прожиття.

— О'кей, чоловіче, якщо ти так до цього ставишся, о'кей!

— А як я маю ставитися? — майже заволав я.— У мене просто немає часу виконувати твої функції чи когось із поліцейських.

— О'кей, сердься собі на здоров'я,— сказав Налті і поклав трубку.

Я заволав у трубку, хоча на тому кінці вже лунали короткі гудки:

— В місті тисяча сімсот п'ятдесят поліцейських, а я маю за них бігати!

Кинув трубку і випив із пляшки, що стояла на столі.

Трохи згодом спустився вниз, щоб купити вечірні газети. Але в одному Налті мав рацію. Розшуковий відділ не дуже буде займатися вбивством Монтгомері.

Коли я залишив свій офіс, був час обіду.

Розділ 8

Вже посутеніло, коли я приїхав у Монтемар-Віста. Але вода ще виблискувала вдалині, широкими рівними валами накочувався прибій. Зграї пеліканів, мов бомбардувальники, пікірували і розбивали край

пінистої хвилі. Одинока яхта прямувала в гавань для човнів у Бей-Сіті. За нею розстелялася безмежна пурпурно-сіра гладінь Тихого океану.

У Монтемар-Віста, що розташувався на віднозі гори, було кілька десятків будинків — різних розмірами і формою. Вони стриміли то там, то там якось безладно, а поміж ними уздовж берега тулилися маленькі кафе.

Упритул до пляжу бігла стрічка шосе, над якою височіла широка бетонна арка — міст для пішоходів. З боку автостради круто піднімалися вгору бетонні сходи з оцинкованими з одного боку поручнями. За аркою — чистеньке й веселе придорожнє кафе, про яке казав мій клієнт. Пластикові столики на металевих ніжках під смугастими тентами були порожні. Якась темноволоса жінка ліниво курила й задумливо дивилася на океан. Перед нею стояла пляшка пива. Фокстер'єр робив своє біля одного з металевих стільців, певно, сплутавши його з ліхтарним стовпом. Вона по-доброму картала собаку, коли я проїжджав мимо, шукаючи місце, щоб припаркувати машину.

Повернувшись назад до арки, я почав підніматися сходами. Це чудова прогулянка для тих, хто полюбляє хекати. До вулиці Кабрільйо вело 280 сходинок. Вітер понаносив на них піску. Поручні були вологі й холодні, мов жаб'яче черево.

Коли я піднявся сходами нагору, вода вже не виблискувала, з океану дув бриз, кружляли чайки. Я сів на вологу холодну сходинку, витрусив із черевиків пісок і вирішив трохи віддихатись. Відпочивши, одірвав прилиплу до стіни сорочку і подався до освітленого будинку — єдиного поблизу сходів.

Це був затишний невеликий будинок, до парадних дверей вели з'їдені сіллю кручені сходи. Над дверима висіла імітація каретного ліхтаря. Унизу під будинком містився гараж. Двері його були відчинені.

Світло ліхтаря скоса падало на чорну хромовану машину завбільшки з катер.

На носі радіатора, спершись на хвоста, виблискував койот. Замість емблеми фірми на ньому були вигравіювані ініціали власника. Машина мала кермо з правого боку, певне, вона коштувала дорожче за будинок.

Я піднявся крученими сходами і, не знайшовши дзвінка, постукав молоточком у залізну тигрову голову на дверях. Стукіт розтанув у вечірньому тумані. Кроків у будинку я не почув. У мене задубіла спина від вологої, спітнілої сорочки. Двері безшумно розчинилися. Переді мною стояв високий блондин у білому фланелевому костюмі з фіолетовим шарфом на шиї.

На вилозі білого піджака було приколото волошку. Білий одяг робив його світло-блакитні очі ще більш безбарвними. Навколо засмаглої товстої, наче жіночої, шиї пов'язано фіолетовий шарф. Риси його обличчя трохи грубуваті, але гарні. На зріст він був не вищий за мене — десь футів шість. Світле волосся укладене трьома хвилями, бозна-чого воно таке хвилясте — чи саме по собі, чи від майстерної стрижки. Воно враз нагадало оті сходи, якими я дерся сюди. Мені не сподобався цей самовпевнений випещений чоловік, що може дозволити собі носити фланелевий костюм із фіолетовим шарфом та волошкою у петельці.

Він кахикнув, глянув через моє плече на примерклий океан. Відчужено, спогорда спитав:

— Чого треба?

— О сьомій годині,— нагадав я йому.— Як бачите, я приїхав хвилина у хвилину.

— Так, ви не спізнилися. Ваше прізвище...— Він зробив паузу, зсунув брови, силкуючись згадати, але марно. Я дав йому змогу трохи помучитися, а тоді сказав:

— Я Філіпп Марлоу, саме ним був і кілька годин тому.

Його швидкий невдоволений погляд ковзнув по мені. Здавалося, він чекав ще якогось підтвердження моєї особи. Тоді ступив назад і холодно проказав:

— О, так! Саме так! Заходьте, Марлоу. Мого слуги сьогодні немає.

Він торкнувся дверей кінчиком пальця, наче побоювався забруднитися.

Я пройшов повз нього, відчуваючи запах парфумів. Він зачинив двері. Ми були на низькій галереї з залізними поручнями, які з трьох сторін оточували велику вітальню. З четвертого боку стояв камін, де потріскував вогонь. Уздовж галереї тягнулися книжкові полиці і виблискували металеві статуетки на підставках.

Ми зійшли сходами, які мали три сходинки. На підлозі килим, нога тонула в ньому по кісточку. У вітальні стояв зачинений концертний рояль. Збоку на ньому на серветці з червоного оксамиту височіла срібна ваза з трояндою. Кімнату було зі смаком обставлено гарними м'якими меблями, багато пуфів із золотими китицями для сидіння. У затишному кутку стояв диван, вкритий смугастим покривалом. У таких кімнатах люди розважаються чи ведуть приємні бесіди, потягуючи абсент із грудкою цукру через соломинку. Тут можна було розважатися, відпочивати, тільки не працювати.

Містер Ліндсей Маріотт наблизився до рояля, нахилився, понюхав жовту троянду, відкрив емальований портсигар і запалив довгу коричневу сигарету із золотим обідцем. Я вмостився в рожевому кріслі,

сподіваючись, що не залишу ніяких слідів по собі, запалив свій "Кемел", випустив цівку диму крізь ніздрі й подивився на купу чорного блискучого металу на підставці. Вона була схожа на розложисту криву із западиною посередині та двома якимись протуберанцями. Я не зводив із неї очей. Маріотт помітив це.

— Цікава річ, чи не так,— сказав він.— Я другого дня придбав її.— "Дух світання" Асти Дайл.

— А я думав це Клопштейнові "Дві чирки на сідниці",— промовив я.

Обличчя Маріотта набуло такого виразу, наче він проковтнув бджолу. Він ледь стримав себе.

— У вас дуже своєрідне почуття гумору,— зауважив.

— Та ні,— відповів я,— ви просто ще не звикли до мене.

— Авжеж,— дуже неприязно погодився він.— Авжеж, не звик. ...Щодо справи, через яку я хотів вас бачити, то вона, щиро кажучи, не вельми серйозна. Може, не слід було тягти вас сюди. Мені треба сьогодні вночі зустрітися з двома чоловіками і передати їм гроші. Ось я й подумав, що мені варто було б узяти когось із собою. У вас є пістолет?

— Іноді я ношу його з собою,— відповів я і подивився на ямочку на його широкому, хтивому мармуровому підборідді.

— Мені б не хотілося, щоб ви його мали при собі. Не треба ніякої зброї. Адже йдеться про те, щоб передати гроші.

— Я навряд чи зміг би в когось стріляти,— промовив я.— Вас хтось шантажує.

Він зсунув брови:

— Звісно, ні. Я не маю звички давати комусь підстави для шантажу.

— Це може статися і з найкращими з людей. Мушу сказати, що їх шантажують найчастіше.

Він заперечно помахав сигаретою. Його аквамаринові очі були задумливі, хоча губи всміхалися. Так усміхаються, коли тримають шовковий зашморг.

Він випустив дим, велично підвів голову. Тепер я добре бачив м'які лінії його шиї. Він повільно звів на мене уважні очі.

— Я маю зустрітися з тими людьми, десь найпевніш, у пустельному місці. Де саме, я ще не знаю. Мені мають зателефонувати і вказати, де саме. Я маю бути готовий їхати відразу. Напевне, це десь недалеко звідси.

— А коли ви дали згоду?

— Три-чотири дні тому.

— Чи не запізно ви подумали про самоохорону?

Він завагався, легенько струсив темний сигаретний попіл.

— Це так, але в мене були свої складнощі. Мені було б краще йти самому, хоча ніяких застережень щодо цього не було. Але щиро кажучи, я не герой.

— Вони, напевне, знають вас в обличчя?

— Не певен. У мене з собою буде значна сума грошей. До того ж вони не мої. Це я роблю для свого друга. Буде дуже шкода, якщо гроші зникнуть.

Я погасив недопалок, відкинувся в кріслі й покрутив великими пальцями.

— Яку суму й за що ви маєте передати?

— Даруйте,— дуже приязно всміхнувся він, але його усмішка мені не сподобалась.— Я не можу вдаватися до подробиць.

— Вам просто кортить, щоб я поїхав із вами й потримав трохи вашого капелюха.

Рука його сіпнулась, і попіл упав на манжету. Струсивши його, він почав розглядати ледь помітну пляму.

— Перепрошую, але мені не подобаються ваші манери,— роздратовано сказав він.

— Дуже шкода, але тут нічим не зарадиш,— відповів я.— Краще давайте побалакаємо про вашу справу. Вам потрібен охоронець, але без зброї, вам потрібен помічник, але він не мусить знати, що йому робити. Ви хочете, щоб я ризикував головою, не знаючи, заради чого, чому і на що наражаюсь. Скільки ви мені пропонуєте за все це?

— Про це я ще не подумав.— його щоки зашарілися.

— Чи не здається вам, що вже час подумати?

Він елегантно нахилився і процідив крізь зуби:

— Як ви ставитесь до несподіваних щиглів по носі?

Я теж усміхнувся, підвівся, надів капелюха і повільно рушив до дверей по килиму. Його голос різко пролунав за моєю спиною:

— Я пропоную вам сотню за кілька годин вашого вільного часу. Коли цього замало, кажіть. Ризику нема ніякого. Мою приятельку пограбували, забрали коштовності, і я викуповую їх. Не варто ображатися, сідайте.

Я повернувся і сів у рожеве крісло.

— Гаразд,— сказав я,— розповідайте.

Секунд із десять ми дивились один на одного.

— Ви колись щось чули про нефрит Фей Цюї? — спитав він, знову запаливши коричневу сигарету.

— Ні.

— Це єдиний коштовний різновид нефритів. Бо в інших нефритах цінується не матеріал, а мистецтво обробки прикрас. А Фей Цюї коштовний сам по собі. Усі відомі запаси його були вичерпані ще сотні років тому. Моя приятелька мала намисто з шістдесяти тонко оброблених намистин, кожна по шість каратів. Коштує воно вісімдесят чи дев'яносто тисяч доларів. Китайському уряду належить намисто трохи більше за це. Ціна його сто двадцять п'ять тисяч. Кілька днів тому мою приятельку пограбували. Я був із нею, але не міг нічим допомогти. Ми їздили на вечірку, потім у Тракадеро, а звідти повертались додому. Якась автомашина подряпала нам крило й загальмувала. Я вирішив, що водій хоче вибачитися. Тоді й сталося блискавичне пограбування. Троє чи четверо (власне, я бачив лише двох, але певен, ідо один іще сидів за кермом, а четвертого випадково помітив крізь заднє скло). На моїй

приятельці було нефритове намисто. Ті двоє взяли намисто, дві обручки та браслет. Один із них, певно, ватажок, уважно оглянув коштовності, освітлюючи їх кишеньковим ліхтариком. Потім повернув одну обручку й сказав, що тепер ми маємо змогу уявити собі, з ким маємо діло, і порадив чекати дзвінка, не повідомляючи про те, що сталося, ані поліцію, ані страхову компанію. Ми вирішили додержуватися їхніх інструкцій. Бо такі випадки, самі розумієте, трапляються не часто. Ви мовчите й сплачуєте викуп, інакше вам ніколи не побачити своїх коштовностей. Якщо ж ваші коштовності були застраховані, ви в кращому разі одержите страхову суму повністю. Коли ж ідеться про унікальні речі, то краще сплатити викуп.

Я кивнув:

— Авжеж, таке намисто щодня не трапляється.

Він торкався пальцями блискучої покришки рояля з якимось незрозумілим задоволенням.

— Маєте рацію. Це намисто унікальне. Вона мала б надівати його дуже рідко, але моя приятелька легковажна, як усі жінки. Інші її прикраси теж гарні, але вони звичайні.

— Скільки ж ви хочете за нього заплатити?

— Вісім тисяч доларів. Це зовсім дешево. Втім, коли зважити, що грабіжникам нелегко буде збути намисто, бо воно, безперечно, відоме всім ювелірам країни.

— Як звуть вашу приятельку?

— Я волів би краще не називати її ім'я.

— Гаразд. У такому разі скажіть, як ви домовилися з ними? Він глянув на мене своїми водявими очима. Мені здалося, що він трохи переляканий, але ж я зовсім не знав Маріотта. Може, то з похмілля його рука, що тримала сигарету, тремтіла.

— Переговори тривали впродовж кількох днів після тієї події. Вів їх я. Про все було домовлено, крім часу й місця зустрічі. Відбутися вона має сьогодні вночі. Вони сказали, що це буде недалеко звідси, і я після дзвінка маю негайно виїхати, щоб їм уникнути засідки і щоб я не встиг попередити поліцію.

— Угу-гу... А ви часом не позначили банкноти ультрафіолетовим порошком? Адже ви, сподіваюсь, платите готівкою?

— Звісно, готівкою. Двадцятидоларовими банкнотами. Навіщо я мав би їх позначати якимось порошком? — Він насупив брови.— Що то за порошок?

— Ультрафіолетовий. Від нього чорнило виблискує у темряві. Я б міг таке вам зробити.

— Боюсь, що на це вже немає часу,— сказав він.

— От що турбує мене...

— А саме?

— Чому ви зателефонували лише сьогодні опівдні? Чому саме мені? Хто вам порадив звернутися до мене?

Він зайшовся якимось дитячим сміхом.

— Ну що ж, я можу пояснити. Ваше прізвище випадково знайшов у телефонній книжці. У мене спершу не було наміру брати когось із собою. А сьогодні після обіду я вирішив, що краще було б поїхати вдвох.

Я запалив ще одну із своїх прим'ятих сигарет, подивився на його товсту шию:

— В чому ж полягає ваш план?

Він розвів руками:

— Поїхати туди, куди мені скажуть, віддати гроші й одержати намисто.

— Угу-гу...

— Облиште ваше улюблене "угу".

— Даруйте, але я повинен знати, де маю бути в машині — на задньому сидінні?

— Мабуть, так. Машина в мене велика. Ви могли б легко сховатися там.

— Послухайте,— нетерпляче промовив я,— ви маєте намір поїхати, сховавши мене на задньому сидінні, туди, куди вам укажуть по телефону. У вас буде вісім тисяч доларів готівкою, щоб викупити намисто вартістю в десять чи в двадцять разів дорожче. Найпевніше, вам тицьнуть згорток, який не дозволять розгорнути,— хоч навряд чи взагалі вам щось дадуть. Можливо, вони просто візьмуть ваші гроші, перелічать їх, а намисто надішлють вам додому поштою, якщо вони такі великодушні. Звісно, ніщо не заважає їм обдурити вас. Я, напевно, нічим не зможу перешкодити їм здійснити це. Вони відчайдушні хлопці,

бандити. Можуть ударити по голові, не дуже сильно, щоб людина знепритомніла, і зникнути.

— Щиро кажучи, я трохи побоююсь саме чогось такого,— швидко відказав він, і в очах його щось промайнуло.— От саме тому я й хочу, щоб зі мною хтось був.

— Згадайте, ті злодії не засліплювали вас ліхтариком, коли грабували?

Він похитав головою:

— Ні.

— Та їм не обов'язково було це робити. Адже вони мали змогу розгледіти вас і в наступні дні. Певно, вони й до пограбування знали про вас усе. До таких акцій ретельно готуються. Не гірше, ніж дантист, який готує зуб під золоту коронку. Скажіть, ви часто бували на людях із тією жінкою?

— Не раз,— відповів він пригнічено.

— Скажіть, ваша дама заміжня?

— Послухайте,— розлютився він,— давайте не згадувати про неї.

— Гаразд,— сказав я,— але чим більше я знатиму, тим менше нароблю помилок. Краще мені відмовитися від вашої пропозиції, містере Маріотт. Зважте самі. Бо коли ці люди ведуть чесну гру, я вам не потрібен. Коли ж ні — я нічим не зможу допомогти.

— Мені потрібно лише ваше товариство,— похапцем мовив він.

Я знизав плечима й розвів руками.

— Гаразд. Тоді машину поведу я і гроші будуть у мене. А ви сховаєтесь позаду. Ми майже одного зросту. Коли раптом доведеться пояснювати, ми просто скажемо правду. Я не можу одержати сотню доларів ні за що. Коли вже комусь із нас треба підставляти свою голову, то вже краще хай це буде моя.

Він спохмурнів, похитав головою, але після короткого вагання обличчя його проясніло, й він усміхнувся.

— Чудово,— повільно промовив він.— Не думаю, щоб дійшло до бійки. Ми будемо разом. Хочете бренді?

— Угу-гу... І можете віддати мені мої сто доларів. Полюбляю відчувати гроші в кишені.

Він повернувся й пішов, мов танцюрист: постава рівна, стрункa, рухалися лише ноги.

Задзеленчав телефон у маленькій ніші поруч із балконом. Хоча це був не той дзвінок, на який він чекав, голос його був дуже збуджений.

Невдовзі він повернувся до вітальні з пляшкою "Мартеля" і п'ятьма двадцятидоларовими купюрами. І попри все вечір одразу став чудовим.

Розділ 9

У будинку запала тиша. Тільки десь здаля долинав звук, схожий на шум прибою, чи шелест шин по асфальту, чи гру вітру у верховітті сосен. Але я знав: то був океан. Я сидів і прислухався. Мої думки плинули так само спокійно і нескінченно.

Минуло півтори години. За цей час телефон дзвонив чотири рази. Було вісім хвилин на одинадцяту, коли він задзеленчав знову. Це був саме той дзвінок, якого ми чекали. Маріотт стиха мовив кілька слів, безшумно поклав трубку і рвучко підвівся. Я помітив, що він зблід.

Маріотт перевдягнувся у темний костюм і мовчки подався до суміжної кімнати. Там він налив собі чималеньку порцію, підніс угору келих і якусь мить дивився крізь нього на світло. Потім дивно всміхнувся і, закинувши голову, швидко проковтнув нерозбавлену рідину.

— Ну, Марлоу, про все домовлено. Готові?

— Я готовий увесь вечір. Куди їдемо?

— Місце називається Пуріссіма-Каньйон.

— Ніколи не чув про таке.

— У мене є карта.— Маріотт дістав її і поспіхом розгорнув.

Коли він нахилився, світло торкнулося його рудого волосся.

— Отут,— показав він.

То був один із численних каньйонів, що розкинувся осторонь від підніжжя пагорба, де пролягав бульвар, який з'єднував автостраду з північною частиною Бей-Сіті. Я погано уявляв, де це саме. Мені здалося, що десь там має кінчатися вулиця Каміно-де-ла-Коста.

— Щоб дістатися туди, треба не більш як дванадцять хвилин,— мовив Маріотт.— Рушаймо. В нашому розпорядженні — двадцять хвилин.

Він подав мені свого світлого плаща — той був якраз по мені, але в ньому я ставав чудовою мішенню. Капелюха я лишив свого. Під пахвою, у наплічній кобурі, в мене був пістолет, але Маріотту я про це не сказав.

Поки я вдягався, він трохи нервово говорив далі, його пальці безперервно витанцьовували по товстому конверті, де було вісім тисяч.

— Вони сказали, що треба доїхати до Пуріссіма-Каньйон, а там, майже в кінці, буде похилий майданчик, відгороджений від дороги муром. Туди можна заїхати. Далі путівцем спустимося у западину. Ми маємо чекати саме там, не вмикаючи фар. Будинків довкола немає.

— Ми?

— Ну, я маю на увазі "я". Теоретично.

— Угу-гу...

Він подав мені конверт, перехоплений резинкою. Я відкрив його — там були гроші. Велика пака купюр. Я не став перелічувати їх, знов насунув резинку на конверт і якнайглибше стромив його до внутрішньої кишені плаща. Так глибоко, що він майже застряв між ребрами.

Ми підійшли до дверей, і Маріотт всюди вимкнув світло. Потім обережно відчинив двері і визирнув надвір. Ми вийшли з дому і почали спускатися потьмянілими від солі крученими сходами надвір.

Як і завжди вночі, тут, у низині, висів легкий туман. Ми сіли в машину, і я навіть увімкнув двірники.

Велика імпортна машина рухалася сама, але я все одно тримав руки на кермі.

Хвилин зо дві кружляли схилом, а тоді вискочили прямісінько біля кафе. Тільки тепер я зрозумів, чому Маріотт сказав, щоб я піднімався сходами. Я міг би кружляти не одну годину по цих заплутаних, покручених вуличках, як черв'як для принади у слоїку, марно шукаючи виходу.

Ми вибралися на шосе й опинились у суцільному потоці світла від фар машин, що проносилися у різних напрямках. Але справжньою прикрасою автостради були важкі фургони із зерном, які рухалися на північ, освітлюючи все навколо гірляндами зелених і жовтих вогників. Через три хвилини показалась велика станція автосервісу. Ми з'їхали з автостради і почали кружляти по підніжжю пагорбів. Тут було тихо й спокійно. Відчуття самотності, запах водоростей та дикої шавлії зразу ж оточив нас. Як останні, забуті на деревах апельсини, де-не-де у темряві світилися вікна будинків. Машини, що проносилися повз нас, на мить освітлювали шосе холодним світлом і мчали далі, зникаючи у темряві. Пасма туману знизу напливали на зірки. Маріотт, що сидів на задньому сидінні, нахилився до мене з темряви:

— Вогні праворуч — це клуб "Бельведер". За ним каньйон Лас-Пульгас, а наступний — Пуріссіма. На вершині другого підйому поверніть праворуч,— хрипко промовив він.

— Приберіть голову,— кинув я через плече.— Можливо, за нами весь час хтось стежить. Ваша машина одразу впадає в око. А що як цим хлопцям не сподобається, що нас тут двоє?

Ми спустилися в западину, потім вибралися, на вершину другого пагорба. Знов униз та вгору. Тут я почув напружений шепіт Маріотта біля самого мого вуха:

— Наступна вулиця праворуч. Будинок із квадратною баштою. Поверніть за ним.

— Гадаю, не ви допомагали вибирати їм це місце, га?

— Звісно,— сказав він і всміхнувся.— Але я дуже добре знаю всі ці каньйони.

Я звернув праворуч, повз великий будинок на самому розі. Будинок з білою квадратною баштою під круглою дахівкою. Фари на мить висвітили покажчик з написом: "Каміно-де-ла-Коста".

Ми виїхали на широку авеню. Електричні ліхтарі на ній не горіли, а вздовж тротуарів тяглися суцільні зарості бур'яну — нездійсненна мрія агентів з продажу земельних ділянок, перетворена на пам'ятник минулому. Машина рухалася так тихо, що було чути, як у темряві у бур'янах цокотіли цикади та кумкали жаби.

Ми проминули один, потім другий великий будинок — далі будинків уже не було. Десь удалині світилися одне чи два вікна. Здається, люди лягають тут спати з курми. Раптом асфальт скінчився, почався путівець, який поступово вужчав і спускався під гору, майже прихований кущами. Праворуч світилися вогні клубу "Бельведер", а попереду, хоча й дуже далеко, мерехтіли відблиски світла на воді. Ніч була сповнена різкого запаху шавлії. Невдовзі я побачив пофарбований білою фарбою щит, що перекривав дорогу, і почув голос Маріотта:

— Здається, ми не зможемо його об'їхати. Тут дуже вузько.

Я вимкнув безшумний мотор, пригасив світло фар і прислухався. Тиша. Вимкнув світло і вийшов з машини. Цикади замовкли. Тиша стояла така, що чути було шурхіт шин на автостраді біля підніжжя пагорба, за милю звідси. Потім поодинці цикади знову завели свою пісню, і ніч знов сповнилася їхнім цокотінням.

— Сидіть тихо, а я подивлюся, що там,— мовив я, звертаючись до темряви на задньому сидінні.

Намацавши пістолет у внутрішній кишені, рушив уперед. Я підійшов до шита і побачив, що між ним і кущами значно більше місця, ніж здавалося з машини. Хтось вирубав кущі, і на землі було видно відбитки шин. Можливо, сюди приїздили молоді хлопці та дівчата й теплими ночами займалися у кущах любощами. Я пройшов повз щит. Дорога вела вниз і завертала вбік. Там було темно, ледь долинав подих хвиль та миготіли фари на автостраді. Я рушив далі. Нарешті путівець скінчився неглибоким яром, оточеним хащами. Нікого. Я огледівся. Здавалося, іншої дороги сюди не було. Я стояв мовчки і прислухався.

Хвилина спливала за хвилиною, а я все чекав. Чекав на якісь нові звуки. Нічого. Я був один у цьому яру.

Глянув на освітлений клуб, що стояв на узбережжі. "З його верхніх вікон,— подумалося мені,— людина, що має бінокль із пристроєм для нічного бачення, може цілком спокійно роздивитися це місце. Побачити машину, яка приїхала й поїхала. Можна розгледіти, скільки в ній людей: один чи кілька. І взагалі: сидячи у темній кімнаті з добрим біноклем, можна побачити таке, що й уявити собі важко".

Повернувся і вже хотів йти, коли якась цикада так дзвінко зацокотіла під ногами, що я аж підскочив.

Дійшов до повороту, минув білий щит. Ніде нікого. Чорна машина тьмяно виблискувала у пітьмі. Я наблизився до неї.

— Схоже на перевірку. Хочуть пересвідчитися, як ви виконуєте їхні накази,— стиха, але так, щоб Маріотт зміг почути мене, сказав я. Не почувши відповіді, я підняв був ногу, щоб сісти у машину. Коли раптом відчув якийсь рух за спиною і повернувся, щоб розгледіти, що там, у кущах.

Не знаю, хто це був, але він добряче торохнув мене по потилиці. Опісля нам завжди здається, буцімто ми щось чули чи бачили. Але це — опісля.

Розділ 10

— Чотири хвилини,— промовив голос.— П'ять, можливо, шість. Вони мусили рухатися швидко і тихо. Маріотт навіть не встиг крикнути.

Я розплющив очі і, як у мареві, побачив далеку зірку. Потім відчув, що лежу на спині. Мене нудило.

— Це могло бути й трохи довше. Може, хвилин вісім. Певно, вони ховалися у кущах, біля того місця, де машина зупинилася. А того типа легко налякати. Чи засліпили його ліхтариком і він із жаху знепритомнів. Що з гоміка візьмеш? — знов сказав голос.

Потім запала тиша. Я звівся на одне коліно. Біль охопив усе тіло від голови до ніг.

— Потім один із них заліз до машини,— вів далі голос,— і чекав, поки ти повернешся до машини. Інші сховалися. Вони передбачали, що Маріотт побоїться їхати сюди сам. Чи, може, щось у його голосі насторожило їх, коли вони розмовляли по телефону.

Прислуховуючись до голосу, я намагався утриматися на руках. Мені це не вдалося.

— Певно, все так і було,— сказав голос.

Це був мій голос. Я розмовляв сам із собою: підсвідомо намагаючись з'ясувати що до чого.

— Заткни пельку, йолопе! — гримнув я і замовк.

Десь удалині гули мотори, поблизу цокотіли цикади і кумкали жаби. Не думав, що колись мені подобатимуться ці звуки.

Я підніс руку і з певним зусиллям зчистив з неї паростки шавлії, потім обтер її об плащ. Нічого собі служба — і все за якусь сотню доларів! Я поліз у внутрішню кишеню плаща. Звісно — ніякого конверта. Потім намацав кишеню піджака. Гаманець був на місці. Цікаво, чи лишилася там моя сотня. Мабуть, ні. Я відчув щось важке під лівою пахвою: пістолет у заплічній кобурі. У цьому щось було. Вони лишили мені пістолет. Від цього був такий самий присмак, як після вбивства закрити очі своїй жертві. Я торкнувся голови. Капелюх був на мені. Стягнувши його, почав обмацувати голову. Бідна, бідна моя голівонько! Вона віддавна служила мені, і все було гаразд. А тепер? М'яка, роздута, мов подушка. Особливо на потилиці. Треба бути вдячним капелюхові, що я можу все ще користуватися нею. Принаймні якийсь час.

Потім я почав дуже складну операцію: дотягнувся правою рукою до лівої, що лежала на землі десь осторонь від мене, і потихеньку став вивертати її, аж поки не побачив годинника. Стрілки, що світилися, показували 10.56, якщо я правильно роздивився.

Телефонний дзвінок пролунав о 10.08, Маріотт розмовляв десь хвилин зо дві. Ще чотири хвилини виходили з дому. Час плине дуже повільно, коли діється щось важливе. Я маю на увазі, що за кілька хвилин можна зробити дуже багато... Що я маю на увазі? Якого біса! Навіщо мені з'ясовувати, що я маю на увазі? Здається, й розумніші за мене менше замислюються над цим. О'кей! Припустімо, було 10.15. На дорогу ми витратили дванадцять хвилин. 10.27. Потім я вийшов з машини, спустився у западину і близько восьми хвилин клеїв дурня. Потім вернувся назад. Певно, тільки для того, щоб з моєю головою так чуйно повелися. 10.35. Накиньмо ще хвилину на те, що я падав, хряснув об землю обличчям та вщент обдер підборіддя. До речі, воно дуже пекло. Саме так і повинне пекти місце, з якого зідрано всю шкіру. Тому я

й здогадався, що сталося, хоча й не бачив свого підборіддя. Навіщо мені на нього дивитися? Хіба це не моє підборіддя? Я сам знаю: чи болить воно, чи ні. Можливо, я з цього буду щось мати. Хтозна? Ну все, годі базікати, треба подумати... Що далі?

На годиннику 10.56. Отже, я був непритомний хвилин двадцять. Спав. Що ж, не так уже й мало. За цей час я встиг проґавити злочинців та позбутися восьми тисяч доларів. Непогано. Взагалі за двадцять хвилин можна багато чого наробити: підірвати військовий корабель, збити три чи чотири літаки, стратити двох засуджених. Можна вмерти, оженитися, тобі можуть видерти зуба чи гланди. За цей час можна знайти собі нову роботу, коли пощастить, вам принесуть склянку води у нічному клубі.

Двадцять хвилин спати — це багато. Особливо ж холодної ночі й надворі. Мене почало трусити.

Я все ще стояв на колінах. Поступово запах шавлії почав мене дратувати: навкруги колючі зарості, з квітів яких дикі бджоли беруть мед. Дуже солодкий, занадто солодкий. Тут у моєму животі почало щось булькати. В останню мить я намертво зціпив зуби — і все лишилося всередині. Чоло моє зросилося холодним потом, але труситися я не перестав.

Спочатку звівся на одну, потім на обидві ноги і випростався, трохи похитуючись. Я почував себе так, як, певно, почуває себе той, у кого ампутовано ногу. Поволі повернув голову — машини не було. Путівець, що йшов схилом до кінця Каміно-де-ла-Коста, був порожній. Ліворуч, у темряві, маячив білий щит. Трохи вище від низьких чагарників висіло якесь світле марево — певно, вогні Бей-Сіті. А ще вище за ними, трохи праворуч, світився вогнями клуб "Бельведер".

Я пошкандибав туди, де раніше стояла машина, добув з кишені маленького ліхтарика, якого в мене не поцупили, і почав світити на

землю. Під ногами була червона глина. Під час спеки вона стає мов каменюка, але погода була не дуже посушлива. Легкий туман осідав на землю, і було неважко здогадатися, де зупинялася машина. Хоч би що там було, але я помітив сліди від широких шин. Нахилився, щоб краще роздивитися. Від різкого болю у мене знов усе попливло перед очима, але я опанував себе і подибав по відбитках шин. Футів з дванадцять вони вели прямо, а тоді звернули ліворуч, просто у кущі, і невдовзі зникли. Я рухався вздовж них. Світло ліхтарика вихопило зламані гілки. Пройшовши крізь прогалину в кущах, я попав на дорогу, що кудись завертала. Тут земля була значно м'якша і відбитки шин з'явилися знову. За поворотом була невелика западина, напівприхована чагарниками.

Тут вона і стояла. Металеві частини та лак виблискували навіть у темряві, а червоні задні фари замерехтіли від світла ліхтарика. Це була вона — тиха, темна, із зачиненими дверцятами. Я повільно підійшов до неї, відчинив одне із задніх дверцят і посвітив усередині. Порожньо: і спереду, і ззаду. Ключі на тоненькому ланцюжку висіли у замку, мотор не працював. Нічого не пошкоджено, нічого не подряпано, ніякої крові, ніяких трупів. Все справне. Я зачинив дверцята і повільно обійшов навколо машини, шукаючи хоча б якихось слідів. Але марно.

Якийсь звук примусив мене завмерти. Біля самісіньких чагарів загарчав мотор. Я відскочив майже на фут. Ліхтарик випав із рук, а замість нього якимось чином з'явився пістолет. Світло фар спочатку світило вгору, а тоді впало на землю. Певно, це був маленький автомобіль. Саме так працюють їхні мотори у вологому повітрі.

Світло фар наближалося: машина спускалася путівцем. Вона пройшла дві третини шляху і зупинилася. Довго висвітлювала щось фарами, потім рушила знов.

З пістолетом у руці, я сховався за машиною Маріотта. Невеличкий двомісний автомобільчик, якоїсь невиразної форми та кольору, раптом виринув із западини. Він рвучко повернув, його фари пронизали машину

наскрізь, і я ледь устиг сховати голову, але світло прошило й мене. Машина зупинилася, мотор змовк, світло згасло. Запала тиша. Потім дверцята відчинилися і хтось легко ступив на землю. Зовсім тихо. Навіть цикади мовчали. Світло від ліхтарика впало на землю, трохи піднялось вгору і почало рухатися за кілька дюймів над землею, переміщуючись з боку в бік. Я не мав змоги сховати ноги. Світло вихопило їх із темряви. Знову тиша. Промінь перескочив на дах машини.

Пролунав сміх, дівочий сміх — нервовий і напружений, як струна, дивний для цього місця. Мої ноги знов освітилися, і зовсім лагідний голос наказав:

— Гей, ви там! Виходьте! Підніміть руки і виходьте! Тільки дивіться, щоб у руках нічого не було. Я вас упіймала.

Я не ворухнувся.

Промінь ледь тремтів, певно, рука, що його тримала, теж тремтіла. Потім промінь знову перескочив на дах машини. Голос повторив:

— Слухайте, ви там! У мене десятизарядний автоматичний револьвер.

— Я бачу ваші ноги й можу їх прострелити. Хто ви?

— Зараз же приберіть свою пукавку. Інакше я виб'ю її з ваших рук,— хрипко відповів я. Мій голос рипів, мов руками шматували засмажену курку.

— О, я бачу ви відчайдушний джентльмен.— Голос їй ледь тремтів. Зовсім трошечки.— Виходите чи ні? — уже спокійно спитала вона.— Лічу до трьох. Думаю, слід зважити на шанс, який я вам даю. Інакше — дванадцять або шістнадцять важкеньких куль... У всякому разі ваші

ноги дуже постраждають. Потрощеними кістками доведеться займатися кілька років, і невідомо, чи вилікуєте ви їх...

Я підвів голову і визирнув із-за машини, потрапивши у промінь ліхтарика.

— З переляку я теж багато балакаю,— сказав я.

— Не ворушіться? Чуєте? Ані руш!.. Хто ви?

Я зрушив з місця і почав обходити машину спереду, наближаючись до стрункої постаті, що маячила у темряві. Коли до неї лишилося футів шість, я спинився. Промінь бив мені прямо в обличчя.

— Стійте там! — сердито вигукнула дівчина, коли я зупинився.— Хто ви?

— Дайте подивитися на вашу пукавку.

Дівчина простягла руку, і револьвер потрапив у коло світла. Це був маленький револьвер. Жіночий автоматичний кольт, націлений у мій живіт.

— Он воно що! — сказав я.— Та це ж просто іграшка. До того ж десять куль туди нізащо не ввійдуть. Тільки шість. Вона годиться хіба що для полювання на метеликів. І не сором вам обманювати?

— Ви що, з глузду з'їхали?

— Я? Просто мене хтось добряче огрів по голові, тому я трохи не при собі...

— Це... це ваша машина?

— Ні.

— Як вас звуть?

— А що ви там роздивлялися? Раніш.

— Розумію. Ви на запитання відповідаєте запитанням. Типово чоловіча манера... Я побачила там якогось чоловіка.

— В нього хвилясте біляве волосся?

— Зараз — ні,— спокійно відповіла вона.— Може, воно було таким колись.

Це мене приголомшило. Такого я не чекав.

— Я його не бачив,— затинаючись, промовив я.— Я вийшов сюди по слідах від шин. Його дуже скалічено? — спитав я і ступив ще крок до неї.

На мене знов гостро націлилися револьвер та промінь ліхтарика.

— Ану, ані руш! Ваш друг мертвий.

Якийсь час я мовчав.

— Ну що ж,— промовив нарешті я,— давайте підемо і подивимося на нього.

— Краще постоїмо тут, доки ви мені не розкажете, хто ви і що тут сталося,— наполягала вона на своєму.

Я зрозумів, що дівчина не боїться і буде невблаганною.

— Мене звуть Марлоу. Філіпп Марлоу. Приватний детектив.

— Он ви хто! Коли це правда — доведіть.

— Тоді доведеться дістати гаманця.

— Дзуськи! Хай ваші руки будуть там, де вони є. Ми ще дійдемо до доказів. Ну, так що тут сталося?

— Можливо, він ще не вмер.

— Не сумнівайтеся, вмер. Я бачила його мозок. Ну, так що тут сталося, містере? Кажіть, і хутчіш.

— Я вже сказав. Може, він ще живий. Треба піти й подивитися.

Я ступив ще крок уперед.

— Якщо ви зараз поворухнетесь, я вас пришию!

Я знову ступив крок. Світло ліхтарика трохи гойднулося. Певно, дівчина відступила.

— Ви ризикуєте, містере,— мовила вона.— Гаразд, йдіть уперед, а я за вами. Здається, вам таки погано. Аби не це...

— Ви б мене пристрелили,— закінчив я за неї.— Я геть знесилений. Тому нічого дивного, що в мене синці під очима.

— Ви жартуєте, як сторож у моргу.

Я відвернувся від променя, що бив мені просто в обличчя, і він тієї ж миті впав на землю переді мною. Я пройшов повз її малолітражку: таке

собі маленьке авто, чистеньке й охайне, що виблискувало під світлом у легкому тумані. Я ступав далі, аж до путівця, доки ми не минули поворот. Зовсім поруч я чув легкі кроки. Промінь ліхтарика світив мені просто під ноги. Навкруги не було чутно нічого, крім наших кроків та дихання дівчини. Свого дихання я не чув,

Розділ 11

Ми йшли схилом. Десь на половині його я глянув праворуч і помітив ногу. Дівчина скерувала туди світло. Там лежав Маріотт. Я мав би його побачити, коли шукав машину, але я йшов, уткнувшись носом у землю, намагаючись розгледіти за допомогою ліхтарика-авторучки сліди шин.

— Дайте-но мені вашого ліхтарика,— попросив я, обернувшись.

Вона мовчки вклала ліхтарика в мою руку. Я опустився на коліна. Крізь тканину штанів відчув холодну і вологу землю.

Маріотт лежав на спині біля кущів, він скидався на велику купу шмаття. У тому, що його вбито, сумніву не було. Його обличчя не нагадувало обличчя колишнього Маріотта. Волосся темне від крові, усе в червоних плямах та в чомусь сірому та слизькому.

За моєю спиною важко дихала дівчина. Але вона мовчала. Я навів ліхтарика на його обличчя. Не обличчя, а суцільне місиво. Одна рука була відкинута і застигла із скарлюченими пальцями. Пальто задерлося, ніби він кудись котився, коли падав, ноги схрещені. У куточку рота масно виблискував темний струмочок крові.

— Посвітіть трохи мені,— сказав я, віддаючи дівчині ліхтарика.— Звісно, коли вас не нудить від цього видовища.

Вона мовчки взяла ліхтарик і тримала його так спокійно, ніби їй доводилося не раз бачити вбитих. Я знову витяг свій ліхтарик-авторучку

і почав вивчати вміст кишень Маріотта, намагаючись не поворухнути тіла.

— Не слід цього робити,— різко сказала вона,— його не можна торкатися, доки поліція не приїде.

— Вельми слушно,— відповів я.— А хлопці з патрульної машини, звісно, не повинні нічого торкатися, доки не з'являться експерти. А ті, у свою чергу, ні до чого не підійдуть, поки коронер не побачить тіло і фотографи не зроблять знімків на пам'ять і доки не будуть зафіксовані відбитки пальців. А ви знаєте, скільки часу на все це треба, витратити отут, га? Години зо дві.

— Добре,— сказала вона.— Здається, ви знову маєте слушність. Певно, ви розумієтесь на цьому. Мені здається, хтось мав дуже сильно його ненавидіти, щоб так розтрощити голову.

— Гадаю, тут немає нічого особистого,— промимрив я.— Дехто просто полюбляє трощити голови. От і все.

— Вам видніше, але мені важко це уявити,— в'їдливо відповіла дівчина.

Я заходився оглядати його одяг. В одній з кишень штанів були дрібні гроші та кілька купюр, а у другій — шкіряний футляр для ключів та складаний ніж. У лівій задній кишені — ще один гаманець. Теж із грошима. Крім того, страхова картка, посвідчення водія і дві розписки. У кишені піджака: сірники, золотий брелок, пристебнутий до нього олівець, два батистових носовички, такі тоненькі, білі та хрусткі, що нагадували сніг, і портсигар з емаллю. Саме з нього він виймав коричневі, з золотим обідцем південноамериканські сигарети з Монтевідео. У внутрішній кишені був ще один портсигар, якого я раніше не бачив. Каркас виготовлено з тонесенької, майже непомітної підробки під черепашачий панцир. Я відкрив його — всередині лежали три великі

цигарки, які утримувалися широкою гумовою стрічкою. Я помацав їх: вони здавалися старі, пересохлі й напівпорожні.

— Він палив інші,— кинув я через плече.— Це, певно, для дам, У таких, як він, завжди багато жінок.

— Ви що, його не знали? — нахилившись, спитала дівчина.

Я відчув її подих на своїй шиї.

— Ні. Познайомилися тільки сьогодні. Він найняв мене, як охоронця.

— Теж мені охоронець!

Я нічого не відповів на це.

— Даруйте,— прошепотіла вона.— Звісно, я не знаю обставин. Чи не здається вам, що це марихуана? Можна подивитися?

Я подав їй гаптований портсигар.

— Колись у мене був знайомий, який палив саме такі. Три коктейлі та три такі цигарки — це все, що йому треба було у житті.

— Тримайте ліхтарик як слід.

На мить вона змовкла, потім сказала:

— Гаразд.

Дівчина повернула мені портсигар, і я поклав його на місце. Що ж, певно, все. Одне було безперечно: Маріотта ніхто не обшукував.

Я підвівся і витяг свого гаманця. П'ять двадцятидоларових папірців були на місці.

— Професіонали високого класу. Беруть тільки великі гроші,— підсумував я.

Дівчина все ще світила на вбитого. Я сховав гаманця та ліхтарика-авторучку і раптом вихопив у неї револьвер, який дівчина тримала у тій самій руці, що й ліхтарик. Ліхтарик упав на землю. Дівчина відскочила назад, а я підняв його й освітив її обличчя. Потім опустив ліхтарик до землі.

— Навіщо вдавати з себе злодія? — спитала вона, засовуючи руки у кишені довгого, з цупкої тканини, з підбитими плечима пальта.— Думаю, ви його не вбивали.

Мені сподобалося, як вона це сказала: неквапно та розважливо. Мені взагалі подобалось, як вона поводиться.

Ми стояли у темряві і мовчки дивилися одне на одного. Десь угорі над нами виблискували зірки.

Я знов освітив її обличчя: дівчина моргнула. В неї було тонке жваве обличчя з великими очима, з добре окресленими, мов обводи кремонських скрипок, вилицями. Дуже гарне обличчя.

— У вас руде волосся,— сказав я.— Отже, ви ірландка?

— Справді. Моє прізвище Ріордан. Ну то й що з того? Приберіть світло. А волосся у мене зовсім не руде, а каштанове!

— Як вас звуть? — спитав я, відвівши ліхтарика.

— Єнн. Тільки, будь ласка, не називайте мене Єнні.

— Як ви тут опинилися?

— Іноді увечері я їжджу покататися, бо непосидюща. До того ж я живу одна. Я сирота. Усе навколо знаю, як свої п'ять пальців. Коли сьогодні проїжджала, то побачила: у западині мерехтить світло. Для закоханих надто холодно, до того ж їм світло не потрібне, чи не так?

— Принаймні я світлом не користувався. Але ви дуже ризикували, міс.

— Здається, я казала вам те саме. У мене є револьвер, і я не з лякливих. До речі, закон не забороняє спускатися у западину,

— Авжеж. А щодо закону самозбереження? Пусте. Сьогодні від мене годі чекати розумних дотепів. Гадаю, у вас є дозвіл на право носити зброю? — запитав я, повертаючи їй револьвер.

Дівчина взяла його і поклала у кишеню.

— Дивно, які цікаві бувають люди, правда? Я пробую писати. Дуже небагато, переважно статті у журнали.

— За це платять?

— Дріб'язок. Що ви шукали у нього в кишенях?

— Нічого особливого. Це моє хобі — нишпорити скрізь. У нас було вісім тисяч доларів, щоб викупити для однієї дами її коштовності. На нас вчинили напад. Чого вони його вбили — не знаю. Він не справляв враження людини, яка полюбляє битися. До того ж я не чув шуму бійки. Я був у западині, коли хтось на нього кинувся. Він лишився у машині

нагорі. Спершу ми хотіли спуститися до западини разом, але нам здалося, що тут замало місця і не можна проїхати, не подряпавши машини. Тому я рушив пішки. Поки був унизу, вони його вбили і витягли з машини. Хтось із них сів до машини замість нього" а тоді огрів по потилиці мене. Я ж бо гадав, що в машині Маріотт.

— Це все свідчить, що ви не такий уже йолоп,— підбадьорила мене дівчина.

— Щось у цьому всьому не чисто. Я відчував це з самого початку. Але мені конче потрібні були гроші. А зараз доведеться йти до поліції й наковтатися багнюки під зав'язку. Чи не довезете ви мене до Монтемар-Віста? Там я лишив свою машину, недалеко від його будинку.

— Звісно. Може, комусь із нас слід лишитися з ним? Ви можете взяти мою машину... Чи, може, мені краще з'їздити до поліції?

Я глянув на освітлений циферблат годинника. Було близько опівночі.

— Ні.

— Чому?

— Цього я пояснити не можу. Але відчуваю, що краще мені все зробити самому.

Вона нічого не відповіла. Ми повернулися до її машини, сіли, і вона, не вмикаючи фар, розвернулася, машина почала підійматися вгору. Невдовзі ми проскочили повз щит, і тільки тоді вона ввімкнула фари.

Голова в мене розламувалася. Ми їхали мовчки, аж доки не з'явилися перші будинки.

— Вам не зашкодило б випити,— нарешті сказала вона.— Можемо заїхати до мене. Звідти ви зателефонуєте у поліцію. Вона розташована у Західному Лос-Анджелесі, бо в цьому районі, крім пожежної бригади, немає нічого.

— Ні, їдьмо далі, до узбережжя. Я веду сольну партію.

— Але чому? Я не боюся поліції. Те, що я розповім, допоможе вам.

— Мені не потрібна ваша допомога. Я повинен усе добре обміркувати. Тому я маю на якийсь час лишитися сам.

— О'кей! — сказала вона.

Мені здалося, що дівчина хоче ще щось додати, але вона мовчки звернула на бульвар. Машина минула станцію автосервісу на автостраді, повернула на північ, до Монтемар-Віста. Невдовзі ми зупинилися біля кафе, освітленого, мов океанський лайнер. Я відчинив дверцята й вийшов. Потім дістав гаманця і вийняв візитну картку.

— Може, я вам колись теж стану в пригоді,— сказав, подаючи дівчині картку.— Дасте мені знати, коли треба буде. Тільки не тоді, коли вимагатиметься розумова праця.

Міс Ріордан узяла картку і постукала нею по керму.

— Мій телефон знайдете у телефонній книзі: Бей-Сіті, вісімсот дев'ятнадцять. Двадцять п'ята стріт. Ну що ж, може, колись і ви завітаєте? Хоча б для того, щоб вручити мені медаль за те, що я не встряю у ваші справи. Здається, ви ще досі не оговталися після приємної зустрічі.

Вона швидко розвернула машину, і я якийсь час стежив, як поступово зникають у темряві вогники задніх фар.

Потім проминув арку, пройшов повз кафе, вийшов на стоянку і сів у машину. Прямо напроти був бар. Мене знов почало трусити. Я вагався. Але більш розсудливим було піти до поліцейської дільниці у Західному Лос-Анджелесі, а не до бару. Так я й зробив. Через двадцять хвилин я був у поліції — холодний, як жаба, і зелений, як новенька доларова купюра.

Розділ 12

Минуло півтори години. Тіло Маріотта відвезли, землю навколо оглянули, і я вже тричі розповів свою історію. Учотирьох ми сиділи у кабінеті чергового офіцера поліцейської дільниці Західного Лос-Анджелеса. У будинку було тихо, тільки якийсь п'яничка, що відпочивав у камері, чекаючи на вранішнє засідання суду, час від часу сповнював нічну тишу дикими звуками — зовсім як у австралійському буші.

Різке біле світло рефлектора падало на поверхню стола, де було розкладено речі, вилучені з кишень покійного Ліндсея Маріотта. Вони здавалися такі ж самітні й мертві, як і їхній власник. Навпроти мене сидів Ренделл з Центрального кримінального відділу Лос-Анджелеса — худорлявий чоловік років п'ятдесяти, з прямим посивілим волоссям, з холодними очима, стриманий та спокійний. На ньому була темно-червона з чорними цяточками краватка. Ці цяточки весь час мерехтіли у мене перед очима. За його спиною, у затінку, розташувалося двоє кремезних хлопців, дуже схожих на охоронців. Вони втупилися в мої вуха — кожен у своє, і не зводили очей.

Я розім'яв сигарету у пальцях, закурив, але мені не сподобався її присмак. Тому я просто дивився, як вона горить у мене в руці. Почував себе так, як, певно, почуває людина, котрій минуло вісімдесят. До того ж нестерпно хотілося спати.

— Чим більше ви повторюєте цю історію, тим безглуздішою вона стає,— холодно промовив Ренделл.— Цей Маріотт, безсумнівно, вів

переговори про викуп уже кілька днів, а потім, за годину чи дві до вирішальної зустрічі, зателефонував зовсім незнайомій людині, щоб найняти її своїм охоронцем.

— Ну не те щоб охоронцем,— відповів я.— Я навіть не сказав йому, що в мене є пістолет. Йому потрібна була компанія.

— Хто йому порадив звернутися до вас?

— Спочатку він сказав, що якийсь приятель. Потім зізнався, що випадково побачив моє прізвище у телефонній книзі.

Ренделл порився у речах на столі і витяг досить брудну візитку.

— У нього знайдено вашу візитну картку,— сказав він, подаючи її мені.

Я глянув на візитку. Виявляється, вона була разом з іншими речами у гаманці в його задній кишені. Там, у западині, я не здогадався перевірити їх. Це справді була моя картка. Але на таку людину, як Маріотт, було несхоже, щоб він тримав брудну картку: на одному боці її розплилася велика жирна пляма.

— Нічого дивного. Я роздаю їх при кожній нагоді.

— Маріотт довірив вам гроші,— вів далі Ренделл,— вісім тисяч. От довірлива душа!

Я затягнувся і випустив дим у стелю. Від світла боліли очі, ломило потилицю.

— У мене немає тих восьми тисяч,— відповів я.

— Ви хочете сказати, що не сиділи б тут, аби вони у вас були, чи не так? — поцікавився він з холодною, хоча й штучною усмішкою.

— За вісім тисяч я можу зробити багато чого. Коли б я вирішив убити людину, то просто б ударив її у найвразливіше місце — у потилицю.

Ренделл ледь кивнув. Один з охоронців влучно сплюнув у кошик для сміття.

— Справді, тут щось не те. Все це надто непрофесійна робота. А може, вони навмисно зробили таке? Гроші належали не Маріотту, чи не так?

— Не знаю. Мені здалося, що ні. Але це моя здогадка. Прізвища жінки він не схотів назвати.

— Ми ще нічого не знаємо про Маріотта, але це поки що,— повільно сказав Ренделл.— Та можна припустити, що він сам хотів украсти ті гроші.

— Що? — здивовано скрикнув я.

Але Ренделл пропустив повз вуха моє здивування. Вираз його обличчя не змінився.

— Ви порахували гроші?

— Звісно, ні. Маріотт дав мені конверт із грошима і сказав, що там вісім тисяч. Навіщо було їх лічити, якщо вони призначалися не мені? До того ж на якого дідька йому треба була їх у мене красти? Вони ж були у нього.

Ренделл підвів очі й став роздивлятися стелю, куточки рота поповзли донизу, і губи скривилися.

— Заждіть,— сказав він, знизуючи плечима.— Хтось познайомився з Маріоттом та отою дамою і поцупив нефритове намисто. Потім запропонував продати його за суму набагато меншу, ніж воно коштує. Викуп має внести Маріотт. Він вирішив зробити це сам. Правда, ми з вами не знаємо: чи так було домовлено, чи то була його власна ініціатива. У таких випадках ті хлопці трохи нервуються. Далі Маріотт вирішив, що йому краще поїхати з вами. Ви обоє думали, що маєте справу з організованою бандою, яка поводиться за правилами їхньої гри. Маріотт боявся. Що ж, цілком природно. Він хотів мати свідка: ви стали ним. Але він вас зовсім не знав. Ви для нього — лише ім'я на візитній картці. Людина, яку порадив хтось, назвавши вас приятелем. Потім, в останню хвилину, Маріотт вирішив віддати вам гроші і доручити вести розмову, а самому сховатися у машині. Ви казали, що то була ваша пропозиція. Можливо, він сподівався, що ви таке запропонуєте. Аби ви цього не зробили, він би сам висловив цю ідею.

— Вона йому спочатку не сподобалася,— заперечив я.

Ренделл знов знизав плечима.

— Він тільки удавав це,— відповів він.— Нарешті йому подзвонили, і ви рушили до призначеного місця. Оскільки все йшло від Маріотта, у вас не було цілісної картини. Коли ви туди приїхали, вам здалося, що там нікого нема. Ви вирішили спуститеся до западини, оскільки проїхати великою машиною там було важко. І це насправді так, бо лівий бік її дуже сильно подряпаний гілками. Ви вийшли з машини, спустились у западину, нічого не побачили і не почули, трохи почекали і повернулися назад. А там хтось огрів вас по голові. А тепер припустіть, що Маріотту потрібні були гроші і він використав вас, як підсадну качку. Хіба в цьому випадку він поводився б інакше?

— Занадто сумнівна версія,— відповів я.— Що ж, виходить, Маріотт торохнув мене, забрав гроші, а тоді йому стало соромно, і він розтрощив собі голову. Спершу, правда, закопав гроші під кущем, так?

Обличчя Ренделла було незворушне.

— У нього неодмінно мав бути спільник. Саме він повинен був оглушити вас обох і зникнути з грошима. Але він переграв Маріотта. Убивати вас — сенсу не було, адже ви його зовсім не знали.

Я захоплено дивився на нього, тоді погасив недопалок в обшарпаній дерев'яній попільничці.

— Сказане не заперечує фактів, які ми знаємо,—повільно підсумував Ренделл.— Ця версія не дурніша за інші, які можна зараз висунути.

— Вона не враховує тільки одного: мене вдарили у машині. Певно, для того, щоб я думав, наче це зробив Маріотт. Все інше — збігається. Хоча, звісно, оскільки Маріотта вбито, я його більше не підозрюю.

— А от і ні. Саме те, як вас ударили в машині, свідчить проти нього,— заперечив Ренделл.— Ви ж не сказали Маріотту, що у вас є зброя. Але він міг помітити, що у вас щось приховано під пахвою, чи просто запідозрити. У такому разі він повинен був би ударити вас тоді, коли ви не чекали, а найкраще місце для цього у машині.

— О'кей,— відповів я,— ваша взяла. Вельми правдива версія. Але вона неодмінно передбачає, що гроші належали не Маріотту, і він хотів їх вкрасти, і що в нього був спільник. Отже, за його планом ми обидва мали очухатися із здоровенними ґулями, побачити, що гроші зникли, поспівчувати один одному. Я повертаюся додому і забуваю про все, що сталося. Так воно мало скінчитися за Маріоттом? Не погано, як для нього.

— Мені самому це не дуже подобається,— криво усміхнувся Ренделл. — Але я хочу обмізкувати цю версію, бо вона відповідає фактам, що нам відомі, хоч їх не густо.

— Справді, з фактами не густо. Навіть для теоретизування,— погодився я.— Чому б не припустити, що він казав правду, що впізнав одного з банди?

— Ви запевняєте, що не почули ані шуму боротьби, ані крику?

— Саме так. Його могли блискавично схопити за горлянку, або він міг заклякнути з переляку, коли на нього кинулися. Скажімо, так: бандити стежили з кущів і побачили, що я пішов до западини, йти туди — більш як сотню футів. Тоді вони зазирнули до машини і побачили Маріотта. Хтось приставив до його обличчя пістолет і змусив вийти. Вони його кудись повели, але чи він сказав сам, чи щось підказало їм, що він впізнав одного з них...

— У темряві? — спитав Ренделл.

— Чом би й ні? Таке могло статися, або трапилося щось подібне,— відповів я.— Адже ми запам'ятовуємо голоси людей. І в темряві людину можна впізнати.

Ренделл похитав головою.

— Аби це була організована банда злочинців, які полюють за коштовностями, його б не вбили без серйозних причин.— Раптом він замовк, у нього якось дивно заблищали очі, й він міцно стулив губи.

— Викрадення,— осяяла його думка.

— Цілком можливо,— погодився я.

— І ще одне. Як ви звідти дісталися?

— Приїхав на машині.

— Де була ваша машина?

— На Монтемар-Віста, біля кафе.

Він мовчки подивився на мене, обидва детективи з підозрою втупилися в мене. П'яничка у камері почав горлати якусь пісню, але голос зірвався. Це його так засмутило, що він почав ридати.

— Я зупинив машину на шосе,— пояснив я.— За кермом була дівчина. Вона й довезла мене до зупинки.

— Ну й дівчина! — зауважив Ренделл.— Вночі зупинитися на безлюдному шосе?

— Бувають і такі. Шкода, не встиг із нею познайомитися, але вона дуже гарна.— Я дивився на них і розумів, що вони не вірять жодному моєму слову і намагаються здогадатися, чому я брешу.— То була малолітражка шевроле. От тільки номера не запам'ятав.

— Авжеж, де ж йому номер запам'ятати,— сказав один з детективів і знов сплюнув у кошик для сміття.

Ренделл нахилився, пильно подивився на мене.

— Коли ви щось приховуєте, маючи намір зайнятися цим ділом, щоб зажити трохи популярності — то не робіть дурниць. Послухайте мене, Марлоу. Мене абсолютно не влаштовує історія, яку ви розповіли. Даю вам ніч: обміркуйте все як слід. Може статися, що завтра вам доведеться давати свідчення під присягою. І ще одна маленька порада.

Це — вбивство, і розкручувати його має поліція. Ваша допомога нам ні до чого. Єдине, що від вас потрібно,— факти. Зрозуміло?

— Звісно. Я можу їхати додому? Щось кепсько себе почуваю.

— Можете,— холодно відповів він.

Запала тиша. Я підвівся і попрямував до дверей, але не встиг зробити й чотирьох кроків, як почув голос Ренделла.

— Ще одна дрібничка,— зупинив мене він.— Часом не помітили, які сигарети курив Маріотт?

— Помітив,— відповів я, обертаючись.— Коричневі, південноамериканські, він їх тримав у французькому портсигарі з емаллю.

Ренделл нахилився до мене, витяг гаптований шовковий портсигар з купи речей на столі і подав мені.

— Оцей бачили коли-небудь?

— Бачив. На вашому столі.

— А раніш?

— А що?

— Ви не обшукували труп?

— Звісно, обшукував,— відповів я.— Подивився, що в кишенях. В одній з них був цей портсигар. Нічого не вдієш — професійна звичка. Я нічого не пошкодив — тільки глянув. Адже він був моїм клієнтом.

Ренделл узяв портсигар обома руками, відкрив його і почав мовчки роздивлятися. Портсигар був порожній. Три цигарки зникли.

Я прикусив язика, відчайдушно намагаючись не виказати свого здивування. Це було важко.

— А з цього портсигара Маріотт не брав сигарет?

— Ні.

— Як бачите, він порожній,— кинув Ренделл.— Але ж лежав у його кишені. В ньому лишилася якась потеруха. Я збираюся дати її на експертизу. Не певний, але мені здається, що це марихуана.

— Коли це так,— сказав я,— думаю, штуки зо дві Маріотт сьогодні викурив, бо мав підбадьорити себе.

Ренделл закрив і відклав портсигар.

— Ну, гаразд. Ідіть і не суньте носа куди не слід.

Я вийшов із кімнати.

Туман розвіявся. Зірки виблискували яскраво, мов штучні прикраси на чорному оксамиті. Я вів машину дуже швидко. Мені конче треба було випити, але бари вже були зачинені.

Розділ 13

Прокинувся о дев'ятій, випив три чашки кави, змочив потилицю крижаною водою, узяв вранішні газети, що лежали біля дверей моєї квартири, і почав переглядати. У другому розділі було кілька рядків про

Лося Меллоя, але прізвище Налті не згадувалося. Про вбивство Маріотта — жодного слова. Може, згадають десь у світській хроніці.

Я одягнувся, з'їв два яйця і випив четверту чашку чорної кави. Потім подивився у дзеркало: чорні кола під очима ще лишилися.

Я вже прямував до дверей, коли пролунав дзвінок. Це був Налті.

— Марлоу? — невдоволено спитав він.

— Так. Ну що, знайшли його?

— Авжеж, знайшли,—відповів той і мугикнув.— На Вентура-Лайн, саме там, де я й казав. Ото порозважалися! Здоровань — шість футів, шість дюймів на зріст, статура — справжня металева шафа або кессон для підводних робіт. Їхав у Фріско, щоб подивитися виставку3. Поруч нього на сидінні — п'ять пляшок самогону. Він дудлив із шостої, рухаючись із швидкістю сімдесят миль на годину. До нього мусили під'їхати з двома поліцейськими, озброєними пістолетами та кийками,— не інакше.

Налті замовк, а я похапцем пригадував якісь дотепні вислови, але, на жаль, жодного не згадав.

— Здоровань вирішив побавитися з поліцейським і таки завдав їм роботи; зім'яв бік їхньої машини та викинув рацію у рівчак. А сам відкрив нову пляшку самогону і став пригощатися. Коли копам вдалося залізти в машину, вони заходилися лупцювати його кийками по голові. Він помітив їх тільки хвилин через десять і оскаженів. Тоді на нього наділи наручники. Ми його замкнули у холодній — хай посидить. Був п'яний за кермом, образив поліцейського офіцера під час виконання службового обов'язку, бився з двома поліцейськими. Умисне пошкодження майна, спроба уникнути арешту, тілесні ушкодження, порушення громадського спокою, самовільна зупинка на автостраді штату. Подобається, га?

— Що за дурниці! Робити нічого? Навіщо ти все це мені розповів?

— То був не Меллой,— зловтішно відповів Налті.— Цього птаха звуть Стояновський. Живе у Хеметі, працює кессонником у тунелі Сен-Джек. Має дружину та четверо дітей. Отаке. Що будемо робити для розшуку Меллоя?

— Нічого. У мене голова болить.

— Коли в тебе знайдеться вільна хвилина...

— Не знайдеться,— урвав я його.— Дякую за турботу. А коли розпочнеться слідство щодо того нігера?

— Нічого сушити голову,— порадив він і поклав трубку.

Я поїхав на бульвар Голлівуд, припаркував машину на стоянці поблизу контори, дістався ліфтом на свій поверх і ступив на поріг. Двері маленької приймальні завжди були незачинені на той випадок, коли хтось із клієнтів схоче мене почекати.

Міс Енн Ріордан підвела від журналу великі очі, глянула на мене й усміхнулася. На ній був коричневий костюм і білий светр з високим коміром. При денному світлі я побачив, що волосся у неї золотаво-рудого кольору. На голові капелюх — наголовок трохи більший за капелюх, а на крисах вільно можна було розкласти всю білизну, що я віддаю прати. Вона наділа його під кутом градусів у сорок п'ять, і капелюх торкався її плеча. Незважаючи на це, вона мала чудовий вигляд. Можливо, саме тому.

Їй було років двадцять вісім. Вузький лоб, але трохи вищий, ніж вважається елегантним. Ніс — невеликий і допитливий. Верхня губа трошки товща за нижню, а рот — трохи більший ніж треба. Всього потроху більше. Сірувато-блакитні очі з золотавими цяточками. І чарівна

усмішка. До того ж у неї був вигляд людини, яка добре виспалася. Приємне обличчя. Такі подобаються: гарненькі, але не настільки, щоб брати з собою щоразу кастета, коли треба кудись іти вдвох.

— Я не знала, коли ви приймаєте у конторі,— мовила вона,— тому чекала на вас. А вашої секретарки сьогодні немає?

— У мене взагалі немає секретарки,— відповів я.

Проминув приймальню, відчинив внутрішні двері і ввімкнув дзвінок на зовнішніх дверях.

— Прощу до моєї приватної вітальні для роздумів,— запросив я.

Вона пройшла повз мене, і я вловив ледь чутний запах сандала. Дівчина зупинилася і почала роздивлятися навколо: п'ять зелених шухляд для карток, благенький брудно-червоного кольору килим, обшарпані меблі й подерті штори. У кабінеті давно ніхто не витирав пилюки.

— Думаю, вам потрібен хтось, щоб відповідати на. дзвінки і час від часу відсилати прати штори.

— Я сам відішлю їх напередодні дня святого Суїзина4. Сідайте. Хоч я можу втратити кілька незначних замовлень, то дрібниці. При моєму вмінні ходити пішки я заощаджу купу грошей.

— Звісно,— відповіла вона й обережно поклала велику замшеву сумку на скляну поверхню журнального столика. Потім нахилилась і взяла одну з моїх сигарет. Я обпік пальці, поки вона припалювала.

Дівчина всміхнулась крізь пасма диму — чудові зуби, хоча трохи завеликі.

— Ви, певно, не сподівались так швидко побачити мене. Як ваша голова?

— Не чекав... Погано.

— Як вас зустріли у поліції?

— Як завжди.

— Може, я заважаю вам займатися невідкладними справами?

— Ні.

— Чогось мені здається, що ви не дуже зраділи, побачивши мене.

Я набив люльку тютюном, сягнув по сірники і став старанно розкурювати її. Міс Ріордан схвально стежила за мною Тільки солідні чоловіки курять люльку. Але невдовзі їй доведеться розчаруватися в мені.

— Я зробив усе можливе, щоб не вплутати вас у цю історію,— сказав я.— Сам не знаю чому. Так чи інакше я більше цим не займаюся, бо учора ввечері досхочу наївся багнюки. Заснути зміг тільки тоді, коли нажлуктився, як свиня. Нехай цим займається поліція. До того ж мене попередили, щоб я не сунув носа куди не слід.

— Певно, ви не вплутали мене тому,— відказала міс Ріордан,— що, на вашу думку, поліція нізащо б не повірила, що я випадково опинилася біля западини. Через свою надмірну цікавість. Вони неодмінно шукали б у тому злочинний намір і обробляли мене, аж доки я б не зізналася.

— А може, я так не думав?

— Копи такі самі люди, як усі,— невлад промовила вона.

— Я чув, що спершу вони саме такі.

— Чогось зранку ви надто дратівливі.

Вона ще раз уважно оглянула мій кабінет.

— Як ваші справи? Фінансові, я маю на увазі. Чи багато грошей заробляєте з таким інтер'єром?

У відповідь я тільки мугикнув.

— Певно, ви вважаєте, мені краще займатися своїми клопотами і не лізти до вас із дурними запитаннями?

— Хіба це можливо?

— Мабуть, ні. Між іншим, вам теж це властиво. Скажіть, чому ви нічого не сказали про мене в поліції? Чи не тому, що в мене золотаве волосся і гарна статура?

Я не відповів нічого.

— Що ж, спробуємо з іншого боку,— невимушено вела вона далі.— Чи не хотіли б ви знати, кому належить нефритове намисто?

Я відчув, як дерев'яніє моє обличчя, і напружено намагався пригадати, що я їй розповів учора. Раптом згадалося: я ані слова не казав їй про намисто.

Знов узявши сірники, я заходився розкурювати люльку.

— Не дуже. А що?

— Просто я це знаю.

— У-гу.

— Цікаво, як ви поводитеся, коли схильні підтримувати бесіду?

— Не треба зайвого. Ви завітали сюди, щоб розповісти мені про щось. Ну то й кажіть.

Дівчина широко розплющила блакитні очі, і мені здалося, що в них зблиснули сльози. Вона закусила верхню губу і мовчки втупилась у стіл. Так вона просиділа якийсь час. Потім знизала плечима, подивилася на мене з щирою усмішкою і промовила:

— О, я знаю, що занадто допитлива. Це дісталося у спадщину від батька. Він був копом. Його звали Кліф Ріордан. Сім років він був шефом поліції у Бей-Сіті. Певно, вся річ у тім.

— Пригадую... Що сталося з ним?

— Нічого особливого. Просто викинули з роботи і скалічили життя. Зграя професійних гравців, яку очолював тип на ім'я Лаерд Брюнет, тоді обрала мером свою людину. Мер зняв батька і перевів до бюро реєстрації, а у Бей-Сіті в бюро нічого робити. Тому батько був змушений подати у відставку, а через два роки помер. Невдовзі й мати пішла з життя. Отже, два роки, як я сирота.

— Вибачте,— сказав я.

Вона погасила сигарету. Губної помади на ній не було.

— Можливо, я вам набридла, але мені хочеться, щоб ви зрозуміли: мені неважко спілкуватися з поліцейськими. Думаю, я повинна була сказати це ще вчора. Сьогодні вранці я з'ясувала, хто займається цією справою, і зустрілася з ним. Спочатку він був трохи сердитий на вас.

— Чого б йому радіти,— відповів я.— Навіть аби я розповів йому всю правду, він усе одно не повірив би. А може, й нам'яв мені вуха.

Мені здалося, що вона образилася. Я повільно підвівся і відчинив вікно. Гуркіт машин, що проносилися бульваром, долинав хвилями. Ну зовсім як нудота. Почував я себе кепсько, тому й відімкнув потаємну шухляду стола, дістав пляшку, яку тримав для відвідувачів, і налив собі добрячу порцію.

Міс Ріордан докірливо дивилася на мене. В її очах я перестав бути солідним мужчиною. Але вона нічого не сказала. Випивши все-до краплі, я заховав пляшку.

— А чому ви не пригостили мене? — ображено спитала вона.

— Зараз же тільки одинадцята година! А ви справляєте враження людини, яка зранку не п'є.

— Це комплімент? — спитала вона, і очі їй трохи звузились.

— Авжеж.

Міс Ріордан якийсь час обмірковувала почуті слова, хоча вони для неї не мали ніякого значення. Так само, як і для мене. Після випитого мені полегшало.

Дівчина нахилилась, узяла свої рукавички.

— Невже ви не хочете найняти собі асистента? — спитала вона.— Навіть коли вам це не буде нічого коштувати? Хіба що кілька схвальних слів час від часу?

— Ні.

— Я так і думала,— хитнула вона головою.— Краще я розповім вам усе, що знаю, і поїду додому.

Я мовчки став розкурювати люльку. Це завжди дає змогу удати з себе глибоко задуману людину. Навіть тоді, коли в тебе зовсім порожньо в голові.

— Насамперед мені спало на думку, що це намисто мало бути антикварне. Отже, про нього повинні знати,— почала вона.

Я тримав сірника й уважно стежив, як вогник повзе до моїх пальців. Потім, обережно погасивши його і поклавши до попільнички, сказав:

— Я ж нічого не розповідав вам про намисто.

— Ви — ні. Розповів лейтенант Ренделл.

— Жаль, що йому ніхто замка на рота не повісив!

— Він знав мого батька. До того ж я обіцяла нікому про це не розказувати.

— Але ж мені ви розповіли.

— А хіба ви цього не знали, дурненький!

Раптом її рука майнула до обличчя, ніби хотіла затулити рота, але на півдорозі зупинилася і повільно опустилася. Її очі розширилися— то була хороша гра, професійна. Але її псувало те, що я дещицю знав.

— Ви ж знали про намисто, чи не так? — квапливо запитала дівчина.

— Я думав, то були діаманти. Браслет, сережки, кулон, три обручки. Одна — зі смарагдами.

— Не смішно. Зовсім.

— Нефрити Фей Цуї. Різьблені намистини по шість каратів кожна. А їх шістдесят. Вісім тисяч доларів.

— У вас такі гарні карі очі,— сказала вона.— А ви намагаєтесь удавати з себе брутальну людину.

— Ну то кому ж воно належить і як ви дізналися?

— Дуже просто. Я вирішила, що найкращий ювелір міста мав знати про нього. Тоді я пішла до фірми Блока і побалакала з директором. Сказала йому, що я письменниця і готую статтю про рідкісні нефрити. Далі можете здогадатися самі.

— І він повірив вашому рудому волоссю та гарній статурі?

Вона спалахнула аж до самісіньких скронь.

— Не знаю. Але все одно: він мені все сказав. Намисто належить заможній дамі, що живе у Бей-Сіті, в одному з маєтків у каньйоні. Місіс Левін Локрідж Грейл. Її чоловік — банкір чи щось таке. Казково багатий — має понад двадцять мільйонів. Колись володів радіостанцією у Біверлі-Хілсі, а міс Грейл там працювала. Вони одружилися п'ять років

тому. Мадам запаморочлива білявка, а містер Грейл — підстаркуватий, хворий на печінку. Сидить удома, ковтає каломель та інші ліки, а його жінка скрізь буває і чудово проводить час.

— Щось директор фірми Блока забагато знає.

— Дурненький, невже ви думаєте, що я все це взнала у нього? Він розповів тільки про намисто. Про все інше я дізналася у Джіджі Герті Аброгеста.

Я знову відчинив шухляду і дістав пляшку.

— Невже ви один з детективів-алкоголіків? — стурбовано спитала вона.

— Чом би й ні? Вони завжди вирішують усі справи і ніколи не упрівають од роботи. Кажіть далі.

— Джіджі Герті — редактор світської хроніки у "Кронікл". Я знаю його давно. Він важить двісті фунтів, у нього вуса, як у Гітлера. До того ж має досьє на Грейлів. Подивіться!

Дівчина витягла з сумки фотографію п'ять на три дюйми. З неї на мене дивилася блондинка. Але яка! Через таку і сам єпископ стрибнув би у гречку! На ній був чорно-білий діловий костюм та капелюх, який дуже пасував до нього. Дивилася місіс Грейл трохи зверхньо, але у неї було все, про що можна тільки мріяти, чого бажати. На вигляд — років тридцять.

— Заберіть від мене цю красуню,— сказав я,— бо зараз почну гопки скакати.

— Я взяла це для вас. Хіба ви не хочете з нею зустрітися?

Я знову глянув на фото, потім сунув його під прес-пап'є.

— Сьогодні увечері. Об одинадцятій. Добре? — пожартував я.

— Послухайте, містере Марлоу, це не пусте базікання. Я телефонувала до неї. Вона погодилася прийняти вас. У справі.

— Для початку можна й так.

Дівчина зробила нетерплячий рух. Я облишив блазнювати і надав своєму обличчю серйозного виразу.

— Чого їй зі мною зустрічатись?

— Через намисто, звісно. Зараз я поясню...

— Так, це було б непогано,— урвав я її.

— Я зателефонувала до Грейлів. Зв'язатися з нею було дуже важко, але зрештою вона взяла трубку. Я почала співати про директора фірми Блока і все таке інше. Вона нічого й слухати не хотіла. Мені здалося, що вона говорить, мов з похмілля. Місіс Грейл порадила зв'язатися з її секретарем і розмовляти з ним. Тоді я спитала, чи правда, що в неї є намисто з нефритів Фей Цуї. Вона помовчала, а тоді потвердила, що є. Я спитала, чи можна на нього подивитися. Вона спитала: "Навіщо?" Я знову розповіла їй все спочатку, але, як і першого разу, це не справило на неї ніякого враження. Я чула, як вона позіхає та пошепки докоряє комусь, що він з'єднав її зі мною. Тоді я сказала, що працюю на Філіппа Марлоу. Вона спитала: "А що то за один?" Саме так.

— Неможливо! Зараз світські дами розмовляють зовсім як вуличні дівки!

— Звісно, я можу помилитися,— солодким голоском промовила вона, — але мені здається, що деякі з них — справжні повії. Тоді я спитала, чи є в неї телефон без паралельної трубки. Вона поцікавилася, для чого це мені. Але, звісно, не кинула трубки.

— Ви запаморочили їй голову нефритами. Тож вона хотіла дізнатися, куди ви хилите. До того ж з нею, може, раніш зв'язався Ренделл.

— Ні,— похитала головою міс Ріордан.— Я розмовляла з ним пізніше. Він не знав, кому належить намисто, поки я не сказала. І дуже здивувався, що я це знаю.

— Він ще звикне до вас,— заспокоїв я її.— Думаю, доведеться звикнути. Що ж було далі?

— Я спитала: "Місіс Грейл, ви хочете повернути намисто?"

— Так і спитали?

— Так і спитала. Бо нічого іншого мені на думку не спало. А сказати треба було щось таке, аби зацікавити її. Це подіяло, і вона швиденько дала мені інший номер. Коли вона знову взяла трубку, я їй сказала, що хочу побачитися з нею. Вона здивувалася, тому я змушена була розповісти їй майже все. Місіс Грейл непокоїлася, що нічого не знає про Маріотта. Я здогадалася: побоюється, що Маріотт утік з її грошима кудись на південь. Ми призначили зустріч на другу годину. Я розповім їй про вас, про те, який ви розумний та обережний і що тільки ви зможете повернути її намисто, коли є хоч якийсь шанс. І так далі. Місіс Грейл дуже зацікавлена у цьому.

Я нічого не відповів — просто дивився на неї. Здається, дівчина знову образилась.

— У чім річ? Я щось не те зробила?

— Невже ви не можете збагнути? Це — справа поліції. Крім того, мене попередили, щоб я не стромляв свого носа.

— Місіс Грейл має право найняти вас коли схоче.

— Для чого?

Дівчина нетерпляче клацнула замком сумки.

— Боже! Це ж така жінка! Справжня красуня! Невже ви не розумієте...— Вона замовкла і прикусила губу.— А що за чоловік був Маріотт?

— Я його не знав. Чомусь мені здається, що його більш цікавили хлопці, ніж дівчата. Не дуже приємний тип.

— Такі, як він, подобаються жінкам.

— Деяким. А більшість — нудить від них.

— Здається, місіс Грейл він подобався. Вона часто проводила з ним час.

— Таке вона робить іще з сотнею чоловіків. Дуже мало шансів повернути намисто.

— Чому?

Я підвівся, підійшов до стіни і вдарив долонею. Дуже сильно. Стукіт друкарської машинки за стіною припинився, за мить вона знову зацокотіла. Підійшов до вікна і глянув у вузький колодязь між будинком та готелем "Менсон-Хауз". Знизу долинав запах кави, яку варили у кафе. Потім повернувся до столу, сховав пляшку, замкнув шухляду, сів та

увосьме чи вдев'яте розкурив люльку. Подивився на запилену скляну поверхню столу і нарешті підвів очі на чесне, засмучене обличчя дівчини.

Таке обличчя не могло не подобатися. Шикарних блондинок — хоч греблю гати. А таке обличчя — ніколи не набридне. Я усміхнувся до неї.

— Послухайте, Енн. Вбивство Маріотта — серйозна помилка злочинців. Мисливці за коштовностями уникають цього, вони дуже рідко вдаються до вбивства. Що ж могло статися? Можливо, вони взяли з собою якогось покидька, який наковтався наркотиків і здурів од них. Чи Маріотт зробив щось необережне. Тоді хтось із злочинців й ударив його. Далі все сталося так блискавично, що вже не можна було уникнути вбивства. Думаю, діяла організована зграя, в якої є інформація про коштовності й жінок, які їх носять. Вони вимагають від своїх жертв дуже пристойний викуп, і все їм минає. Але вчора сталося вбивство. Це — нікуди не годиться. Не маю сумніву, що той, хто його вчинив, давно мертвий сам. І відпочиває собі десь на дні Тихого океану з тягарем на ногах. Що ж до намиста, то воно надійно сховане або теж на дні. Ті хлопці знають його справжню ціну. Думаю, вони сховали намисто надійно і надовго. Багато часу мине, поки хтось наважиться витягти його на світ божий. Якщо банда велика, намисто може виринути на іншому континенті. Бо сума вісім: тисяч — замала, якщо вони знають справжню ціну намиста. Але продати таку річ дуже важко... Одне я можу стверджувати напевно: наміру когось убивати в них не було.

Енн Ріордан слухала дуже уважно, трохи розкривши рота від подиву. Наче перед нею стояв Далай-Лама. Потім вона стулила губи і хитнула головою.

— Ви — неперевершений,— м'яко промовила дівчина,— але ненормальний.

Вона підвелася і взяла свою сумочку.

— Підете до неї? — спитала вона.

— Думаю, Ренделл не зможе нічого вдіяти, якщо місіс Грейл мене запросить.

— Добре. А я зустрінуся, ще з одним редактором світської хроніки і спробую витягти інформацію про це подружжя. Може, пощастить дізнатися про її коханців. Напевно ж, вони в неї є, й не один. Чи не так?

Обличчя дівчини в ореолі золотаво-рудого волосся здавалося замріяним.

— А в кого їх нема? — поцікавився я.

— У мене. Й ніколи не було.

З несподіванки я затулив рота долонею. Вона сердито блимнула на мене і рушила до дверей.

— Ви дещо забули,— сказав я навздогін.

Дівчина зупинилась і повернулася до мене.

— Що саме? — спитала, втупивши погляд у скло на столі.

— Самі добре знаєте.

Вона повернулася до столу і нахилилась до мене.

— Навіщо вони знищили людину, яка вбила Маріотта? — стиха спитала вона.— Вони ж цього не роблять.

— Тому що такі типи, як той вбивця, рано чи пізно потрапляють до поліції, де починають базікати. Бо поліція наркотики дарма не дає. Я мав на оці не вбивства взагалі, а те, що покупців вони ніколи не вбивають.

— Чому ви певні, що вбивця вживав наркотиків?

— Зовсім не певний. Але більшість гоміків охочі до них.

— О,— сказала вона, випробовуючись. Потім повільно усміхнулася: — Гадаю, ви казали про це.

Дівчина сягнула до сумки, дістала невеликий пакуночок, загорнутий у цупкий папір, і поклала на стіл.

Я узяв пакунок, зняв гумове кільце і обережно розгорнув папір. Там були три товсті цигарки. Мовчки глянув на дівчину.

— Розумію, мені не треба було їх брати,— промовила вона ледь чутно. — Але я знала, що там марихуана. Раніш їх виготовляли як самокрутки, а останнім часом у Бей-Сіті стали робити такі. Я вже не раз їх бачила. Тому й подумала, що буде негарно, коли у кишені бідолахи знайдуть марихуану.

— Ви мали забрати їх разом із портсигаром,— відказав я.— У ньому лишився пил. А те, що портсигар порожній, викликало тільки підозру.

— Я не змогла, через вас. Певно, слід було, але мужності не вистачило. Це вам не зашкодило?

— Ні,— збрехав я.— Чого б то?

— Дуже рада,— проникливо відповіла вона.

— А чому ви їх не викинули?

Дівчина стояла переді мною: сумка затиснута під пахвою, крислатий, химерний капелюшок торкався її плеча, затуляючи одне око і половину лиця,— і обмірковувала моє запитання.

— Мабуть, тому, що я дочка поліцейського,— нарешті відповіла вона. — Ми просто так не викидаємо доказів.

Вона винувато всміхнулася і зашарілась.

— Ну що ж,— сказав я. Додати було нічого. Я тільки знизав плечима.

Останні слова зависли у повітрі, мов тютюновий дим у кімнаті.

Дівчина теж мовчала, ще більше знітилась і почервоніла. Нарешті зробила відчайдушний крок і промовила:

— Мені дуже соромно! Вибачте мені, я не повинна була цього робити.

Я вдав, ніби не чую її.

Дівчина прожогом вибігла з кабінету.

Розділ 14

Я погойдався на стільці, потім торкнувся пальцем однієї з цигарок і поклав їх рівнесенько у ряд. "Докази просто так не викидають..." Що ж, отже, це — доказ. Але чого? Що Маріотт час од часу смоктав цю отруту? Людина, яку приваблювало все, що виходило за межі дозволеного. Але ж гангстери та музиканти з нічних ресторанів смалять марихуану, багато студентів університетів та дівчат, що втомилися від життя,

роблять те саме. Марихуана — американський гашиш. Трава, що росте скрізь і росла завжди. А зараз вирощувати її — означає порушувати закон. Це дуже серйозно для такої великої країни, як США.

Я курив і прислухався до друкарської машинки за стіною, спостерігав за світлофором на розі бульвару Голлівуд. З мого вікна було видно, як спалахують різноколірні вогні. Долинало шарудіння шин, наче вітер гнав паперові пакети по асфальту.

Цигарки були дуже грубі. Нічого дивного, російські цигарки теж такі.. Тим паче що в марихуани велике листя. Індійські коноплі, американський гашиш. Докази... Боже! І що за капелюшки носять жінки! Голова в мене розламувалася. Божевільний, що візьмеш.

Я дістав складаний ніж, відкрив найменше, дуже гостре лезо, єдине, яким я не чистив люльки, і взяв одну з цигарок. Те саме зробив би і поліцейський експерт. Він би розрізав цигарку навпіл і вивчив її вміст під мікроскопом. Це для початку. Іноді знайдеш щось несподіване. Але не часто. Втім, навіщо мені здався той експерт! Відробляє свою зарплату, й годі.

Я почав робити надріз посередині. Мундштук був дуже твердий, тож різати було важко. Нічого, власник теж був твердий горішок, але це його не врятувало. Подивимось, чи стане він мені на перешкоді.

З мундштука випали маленькі клаптики лискучого твердого паперу: шматочки якоїсь картки із залишками тексту. Я нахилився, намагаючись розправити І розташувати їх по порядку, але вони роз'їжджалися по склу. Тоді я схопив другу цигарку і заходився біля неї. Спочатку встромив лезо у мундштук, намагаючись витягти картку. Це не вдалося. Тоді поклав її на стіл й почав обережно відрізати мундштук від частини з марихуаною. Тоненький папір різався легко. І ось нарешті я дістався до картки, згорнутої у трубочку, але неушкодженої.

Обережно розгладив її. Це була візитка кольору слонової кістки, майже біла. Напис зроблений витончено та елегантно. У нижньому лівому кутку номер телефону у Стілвуд-Хейтсі, у нижньому правому напис: "Тільки згідно з записом". Посередині трохи більшими літерами — прізвище: "Жюль Амтор". А під ним значно меншим шрифтом: "Психіатр-консультант".

Я взявся за останню цигарку. На превелику силу мені вдалося витягти картку, не пошкодивши цигарки. Вона нічим не відрізнялася від інших, і я засунув її назад.

Подивився на годинника, поклав люльку у попільничку, посидів, тоді ще раз глянув на годинника. Загорнув дві розрізані цигарки та шматочки візитки у папір, цілу цигарку — окремо і обидва пакунки замкнув у письмовому столі.

Візитна картка лежала переді мною. На ній значилося: "Жюль Амтор. Психіатр-консультант. Тільки згідно з записом. Стілвуд-Хейтс, номер телефону". Адреси нема. Три однакові картки, загорнуті у трьох порціях марихуани, що були у китайському чи японському шовковому портсигарі, з покришкою із штучним черепаховим панциром. Така гаптована дрібничка коштує тридцять п'ять — сімдесят п'ять центів. Її можна придбати у будь-якій східній крамничці: Хоу Фоу Сінг чи Лонг Сінг Танг5. Крамнички, де япошка чи китайоза з вишуканими манерами тоненько сміється разом з вами, коли ви кажете, що пахощі "Місяця Аравії" нагадують вам запах дівчат у задніх кімнатах ресторану Сааді у Фріско. При тому вони удавано лякаються.

І така дрібничка — у кишені людини, яку вбили. У кишені, де був ще один, дуже коштовний портсигар із сигаретами, які він справді курив.

Може, Маріотт про них забув? Дурниці. Може, вони належали комусь іншому? Може, він знайшов їх у холі готелю і забув про них? Забув відкрити і подивитися, що там. "Жюль Амтор, психіатр-консультант".

Задзеленчав телефон. Я машинально підняв трубку і почув голос, від якого віяло холодом та певністю. Голос людини, яка вважала, що в неї все гаразд. Людини, що ніколи не лається. Людини з крижаною витримкою — Ренделла.

— Отже, ви не знаєте, що то за дівчина підвезла вас до бульвару вчора? Професійна брехня, Марлоу.

— Аби у вас була дочка, хіба вам би сподобалося, щоб фоторепортери вистрибували з кущів і прямо їй в обличчя націлювали бліци?

— Все одно. Ви збрехали.

— Так.

Він трохи помовчав, ніби обдумуючи щось.

— Гаразд, забудемо про це,— нарешті сказав він.— Я її бачив. Дівчина сама прийшла і розповіла мені все. Сталося так, що вона дочка людини, яку я знав і поважав.

— Вона розказала вам, ви — їй.

— Я дуже мало розповів,— холодно відповів Ренделл,— тільки про одне. Про те саме телефоную і вам. Слідство буде негласне. У нас є змога накрити банду мисливців за коштовностями. І ми це зробимо.

— Учора увечері вони стали бандою вбивць.

— До речі, у портсигарі знайшли залишки потерухи від марихуани. Пам'ятаєте? Дивний портсигар із драконами. Ви певні, що не бачили, як він брав сигарети звідти?

— Цілком. У моїй присутності він курив сигарети з іншого. Але ж ми не весь час були разом.

— Так. Тоді все. Запам'ятали, що я вам сказав учора? Викиньте цю справу з голови. Єдине, що від вас вимагається,— мовчати. Бо...

Він зробив красномовну паузу. Я смачно позіхнув у трубку.

— Ви вважаєте, що газети нічого не дізнаються? — спитав я по паузі.

— Тільки про вбивство. Про те, що за ним стоїть,— ні.

— Ви теж,— ствердив я.

— Вас попереджено двічі. Третього попередження не буде.

— Ви забагато розмовляєте, як для людини, в руках котрої всі козирі.

У відповідь він поклав трубку. Хай йому грець! Хай сам попрацює.

Я походив кімнатою, щоб заспокоїтися, трохи випив, але на годинника довелося глянути двічі, перш ніж я збагнув, котра година. Тоді знову сів за стіл.

Жюль Амтор — психіатр-консультант. Консультації тільки згідно з записом. Якщо йому дати багато часу і грошей, він вилікує вас од будь-чого, починаючи від розпусти, кінчаючи лихоманкою. Він може бути експертом у всіляких справах: нещасливому коханні; у психології жінок, що лягають у ліжко самі, хоч це їм гидко; порадником хлопців та дівчат, які блукають країною і не пишуть додому; він може порадити, чи продавати майно зараз, чи почекати до наступного року; що принесе запропонована роль — успіх чи невдачу. До нього звертаються і чоловіки: міцні та кремезні, вони рикають, як леви, у своїх офісах. Тільки

це — ззовні. Всередині вони схожі на холодних та слизьких медуз. Але переважна більшість його клієнтів — жінки. Товсті, із задишкою,.. худі, з таємними пристрастями; старі, що мріють, молоді, які підозрюють у себе комплекс Електри6. До нього звертаються жінки різного зросту, форм та віку. Об'єднує їх лише одне — гроші. Ні, містер Амтор не приймає по четвергах у лікарні штату. Він працює тільки за гроші. Багаті повії, які не сплачують рахунки за молоко, викладають йому гроші не вагаючись.

Мастак замилювати очі, віртуоз у поширенні пліток, людина, чиї візитки знайдено разом із марихуаною у кишені вбитого Маріотта,— ось що то за тип.

Здається, все буде гаразд. Я підняв трубку і попросив телефоністку з'єднати мене з номером у Стілвуд-Хейтсі.

Розділ 15

У трубці почувся різкий неприємний жіночий голос з іноземним акцентом.

— Хелло.

— Можна побалакати з містером Амтором?

— О, ні, на жаль. Мені дуже, дуже шкода. Амтор ніколи не розмовляє по телефону. Я його секретар. Хочете щось передати йому? — повільно, розтягуючи слова, спитала жінка.

— Яка ваша адреса? Мені треба побачити містера Амтора.

— А-а, ви хочете проконсультуватися у нього. Він буде дуже радий. Але містер Амтор дуже, дуже зайнятий. Коли ва хочете побачитися з ним?

— Будь-коли сьогодні.

— А-а, це неможливо,— співчутливо відповіла вона.— Може, на тому тижні. Я подивлюся записи,

— Послухайте,— перервав я її,— облиште записи. У вас є олівець?

— Звісно, в мене є олівець. Але...

— Записуйте. Моє ім'я — Філіпп Марлоу. Адреса: шістсот п'ятнадцять Кагуена-білдінг, Голлівуд. Це на бульварі Голлівуд, поблизу Івара. Номер телефону: Гленв'ю сім тисяч п'ятсот тридцять сім.

Я ще раз по літерах повторив усе.

— Так, містере Марлоу, я записала.

— Мені треба зустрітися з містером Амтором з приводу людини, яку звуть Маріотт.— Я повторив прізвище по літерах.— Це питання життя або смерті. Тому я хочу побачити його негайно. Розумієте? Не-гай-но! Зараз же.

— Ви дивно розмовляєте,— відповів голос з іноземним акцентом.

— Не дивуйтесь, я завжди так розмовляю. Це дуже неприємна справа, думаю, містер Амтор захоче зустрітися зі мною. Я — приватний детектив. Але не хочу йти у поліцію, поки не зустрінуся з ним.

— А-а, отже, ви з поліції, ні? — Голос став такий холодний, як обід у їдальні.

— Послухайте,— сказав я,— я не з поліції. Ні. Я приватний детектив. Конфіденційна особа. Справа — невідкладна. Передзвоніть мені. У вас є мій номер телефону? Так?

— Сер, у мене є ваш номер телефону. Містер Маріотт... Він захворів?

— Не зовсім. Ви знайомі з ним?

— Ні. Ви сказали, питання життя або смерті. Містер Амтор... він вилікував багатьох...

— Цього разу йому не пощастило,— перервав я її.— Я чекаю на ваш дзвінок.

Поклав трубку і дістав пляшку. В мене було таке відчуття, ніби мене пропустили крізь м'ясорубку. Минуло десять хвилин, коли задзеленчав телефон.

— Амтор зустрінеться з вами о шостій,— сказав той самий голос.

— Чудово. Яка ваша адреса?

— Він надішле по вас машину.

— У мене є своя. Скажіть адресу.

— Він надішле машину,—холодно відказав голос.

У трубці почулися короткі гудки.

Я знову глянув на годинника. Час ще був, принаймні для того, щоб поїсти. Від останньої порції віскі всередині все палало, хоч голоду я не відчував. Запалив сигарету, але присмак у неї був такий, ніби я смалю

якусь ганчірку. На протилежній стіні висів автопортрет Рембрандта. Я вклонився йому, взяв капелюха і вийшов з кабінету. На півдорозі до ліфта мене раптом осяяло. Думка звалилася на мене, як цеглина з даху, майже безпричинно. Від несподіванки я змушений був навіть спертися об стіну. Трохи постояв, смикаючи капелюха, і зареготав.

Дівчина, що вийшла з ліфта і прямувала до своєї контори, обпекла мене таким поглядом, що я враз відчув свій хребет, як спущену стрілку на колготках. Я помахав їй, повернувся до контори і зателефонував одному хлопцю, який працював у юридичній конторі, що займалася правами власності на земельні ділянки.

— Чи не можете ви назвати власника тільки за адресою? — спитав я його.

— Звичайно, у нас є спеціальний каталог. Давайте адресу.

— Одна тисяча шістсот сорок чотири, П'ятдесят четверта Західна вулиця. І ще — мені б хотілося знати умови оренди.

— Тоді краще я перетелефоную. Ваш номер?

Він передзвонив хвилин за п'ять.

— Записуйте,— сказав він.— Ділянка номер вісім, квартал два і таке інше. Я не втомлюватиму вас нашими подробицями. Власниця, але за деяких умов, Джессі Пірс Флоріан, вдова.

— Давайте умови,— попросив я.

— В неї не сплачено половину податків, дві заборгованості десятирічної давності за ремонт вулиці, є також боргова заставка на суму дві тисячі шістсот доларів.

— Годі,— перепинив я,— ви хочете сказати, що цього досить, щоб викинути людину через десять хвилин після повідомлення, так?

— Не так скоро, але значно швидше, ніж коли ми маємо справу із заставним будинком. Тут немає нічого дивного, крім суми. Вона завелика порівняно з вартістю сусідніх будівель. Але, може, це новий будинок.

— Навпаки — дуже старий і занедбаний,— відповів я.— Як на мене, п'ятнадцяти тисяч з лишком вистачить, аби купити ділянку разом із ним.

— Справді, дивно. Тому що заставна поновлювалася тільки чотири роки тому.

— О'кей. Кому належить закладна? Якійсь компанії?

— Ні, особі. Ту людину звуть Ліндсей Маріотт, неодружений. Все?

Я не пам'ятаю, що відповів йому, як дякував. Хочу сподіватися, що ґречно. Потім довго сидів, утупившись у протилежну стіну.

Раптом мій шлунок нагадав про себе — я відчув голод. Спустився до кафе у "Менсон-Хаузі", з'їв ленч, а тоді пішов на зупинку і взяв свою машину.

Спочатку поїхав на південь, потім на захід уздовж 54-ї Західної авеню. Але цього разу в мене з собою не було чого випити.

Розділ 16

Квартал мав такий самий вигляд, як і раніш. На вулиці — нікого. Тільки два форди, кілька порожніх контейнерів для сміття та курява на розі вулиць. Я повільно проїхав повз будинок номер 1644, зупинився

недалеко від нього і почав вивчати сусідні будинки навколо. Потім вийшов з машини і повернувся до будинку. Знов, як і тоді, подивився на пальму і засмічений газон, що їх давно не поливали. Будинок здавався порожнім, але десь-найпевніш це було не так. Крісло-гойдалка так само самотньо стояло на веранді, як і вчора. На доріжці лежав зім'ятий папірець. Я нахилився, підняв його і притис до ноги, щоб розправити. І тут краєчком ока помітив, що у сусідньому будинку гойднулася штора.

Знову ця стара цікава Варвара... Я позіхнув і ще глибше насунув капелюха на лоб. Довгий ніс старої майже розплющився об скло. Над ним стирчало сиве волосся та очі — ох, ці очі! Навіть зі свого місця я їх добре роздивився. Неквапом рушив доріжкою, а очі невідступно стежили за мною. Тоді я повернув до будинку, піднявся дерев'яними сходами і подзвонив. Двері рвучко відчинилися, ніби були на пружині. Переді мною стояла стара, худорлява жінка, з підборіддям, як у кролика. Примружені очі мерехтіли, наче світло на воді. Я підняв капелюха:

— Це ви повідомили поліцію про місіс Флоріан?

Жінка холодно роздивлялася мене — ніщо не минуло її уваги. Навіть ледь помітна дірочка від молі на моєму правому плечі.

— Я не кажу, що то була я, молодий чоловіче. Але й не тверджу, що не я. Хто ви такий? — В неї був різкий, гугнявий голос, наче спеціально призначений для неприємних розмов.

— Я детектив.

— Боже! Чого ж ви раніше не сказали? Що вона зараз робить? Я нічого не бачила, хоч ні на мить не відходжу від вікна. Навіть у магазин замість мене ходив Генрі. А звідти — жодного звуку не чути.

Стара відчинила другі двері, обтягнуті сіткою, і пропустила мене всередину. В холі пахло мастилом для меблів. Його було заставлено меблями темного кольору — колись дуже пристойними: багато інкрустованими, із витребеньками та зубцями по боках. Усе, до чого можна було торкнутися, вкривали мережані серветки.

— Де я вас бачила раніше? — раптом спитала стара. В її голосі забриніла підозра.— Я певна, що бачила. Мабуть, ви той...

— Саме так. Але я — детектив. А хто такий Генрі?

— О, це чорний хлопчик у мене на побігеньках. Ну, то чого вам треба, молодий чоловіче? — спитала вона, обсмикуючи чистого біло-червоного фартуха, і гостро глянула на мене. Потім двічі, ніби перевіряючи, клацнула штучними щелепами.

— Скажіть, заходили до вас офіцери поліції після того, як побували у місіс Флоріан?

— Які офіцери?

— У формі,— терпляче пояснив я.

— Так, забігали на хвильку. Але вони самі нічого не знали.

— Спробуйте описати того здорованя із револьвером, якого ви побачили в кімнаті місіс Флоріан, а тоді зателефонували до поліції.

Стара жінка, не вагаючись, дуже точно описала його. Без сумніву, то був Меллой.

— Що в нього за машина?

— Невелика. Насилу туди запхався.

— Це все, що ви можете сказати? Він — убивця!

Жінка роззявила рота, але по очах було видно, що вона страшенно зраділа.

— Господи! Я б охоче розповіла, але не розуміюся на машинах. Убивця, ви кажете? У нашому місті порядна людина не може ані хвилинки жити спокійно. Коли я приїхала сюди двадцять два роки тому, ми майже не замикали дверей. А тепер? Гангстери, запроданці з поліції та політичні діячі трощать одне одного з кулеметів. Так люди подейкують. Просто жах — ось що я вам скажу, молодий чоловіче.

— А що вам відомо про місіс Флоріан?

— Вона поводиться зовсім не по-сусідськи,— скривилася стара.— До пізньої ночі не вимикає радіо. Співає. Ні з ким не розмовляє.— Жінка нахилилася до мене.— Я не певна, але мені здається, що вона п'є.

— Багато людей ходить до неї?

— Взагалі нікого не буває.

— Звісно, кому це знати, як не вам, місіс...

— Місіс Моррісон. Господи, боже! Звичайно. А що мені робити, як не дивитись у вікно?

— Певен, що, вас це розважає. Скажіть, місіс Флоріан давно тут мешкає?

— Майже десять років. Колись у неї був чоловік. Як на мене, то дуже неприємний. Він помер.— Жінка замовкла, щось обмірковуючи.— Гадаю, він помер своєю смертю. Нічого підозрілого я не чула,— додала вона.

— Він лишив їй гроші?

Жінка не відповіла. Її очі поповзли вниз, підборіддя опустилося, вона з силою втягла в себе повітря.

— Ви теж пили сьогодні,— промовила вона.

— Мені якраз сьогодні вирвали зуба. От лікар і налив мені. Для бадьорості.

— Я не терплю спиртного.

— Згоден. Це — страшне діло. Завжди. Тому я вживаю тільки, як ліки.

— Я не визнаю таких ліків.

— Ви маєте рацію. Отже, він лишив їй гроші? Її чоловік?

— Звідки мені знати? — Стара стулила губи так, що вони стали схожі на зморшкувату сливу. Я втратив її симпатію.

— Скажіть, приходив до неї ще хтось після поліцейських?

— Не бачила.

— Дякую, місіс Моррісон. Не хочу вас більше турбувати. Спасибі за допомогу.

Я вийшов з кімнати і відчинив двері. Стара дибала за мною і ще кілька разів клацнула щелепами в мене за спиною.

— Як вам дзвонити? — спитала вона по паузі.

— Юнівер-Сіті, чотири-п'ять тисяч. Попросіть лейтенанта Налті. А з чого вона живе, з допомоги?

— Тут ніхто не живе з допомоги,— спогорда відказала стара.

— Можу присягнутися, що ці місця колись були гордістю племені сіу, — сказав я, дивлячись на різьблений буфет, що стояв у холі. У кімнаті для нього бракувало місця. То був справжній шедевр: різьблені ребра, тоненькі різьблені ніжки, інкрустований по всьому периметру, до того ж на дверцятах намальовано кошик із фруктами.

— Мейсон-Сіті,— стиха промовила вона,— колись у нас там був чудовий будинок. Ми жили в ньому вдвох: я і Джордж. Колись.

Я відчинив двері, вийшов на ґанок і ще раз подякував. Стара всміхнулася. Її усмішка була така ж колюча, як і очі.

— Вона отримує замовні листи першого числа кожного місяця,— раптом сказала жінка.

Я обернувся до неї і чекав. Стара нахилилася до мене.

— Листоноша приходить до неї, і вона розписується у книзі. Я сама бачила. Щомісяця. Першого числа. Тоді вона вдягається і кудись іде. Додому повертається лише увечері. І до півночі співає. Безліч разів слід було викликати поліцію — так вона горлає.

Я погладив її худорляву руку.

— Така, як ви,— одна на тисячу, місіс Моррісон,— сказав я, насунув капелюха і почав спускатися сходами. На півдорозі зупинився і рвучко повернувся до неї. Жінка стояла у дверях. Я знов піднявся.

— Завтра — перше число. Перше квітня! День веселих жартів. Не проґавте, неодмінно перевірте, чи принесуть їй листа. Мені здається, що ні.

Очі старої засвітилися, і вона зайшлася високим надтріснутим сміхом.

— День веселих жартів! Перше квітня! День усіх дурнів! Може, вона нічого не отримає.

Я пішов, а вона все сміялася, наче курка, на яку напала гикавка.

Розділ 17

Ніхто не відповів ні на мій дзвінок, ні на стукіт у двері. Перші двері було не замкнено, другі теж. Я відчинив їх і зайшов усередину. Ніщо не змінилося. Так само пахло джином. На підлозі — жодного трупа. На маленькому столику поряд із стільцем, на якому вчора сиділа місіс Флоріан, стояло брудне дзеркало. Радіо мовчало. Я підійшов до канапи, так і є: до вчорашньої порожньої пляшки додалася ще одна.

Я погукав хазяйку, але відповіді не почув. Прислухався, і мені вчулося щось схоже на важке дихання, майже стогін. Я минув арку і потрапив у невеликий хол, куди виходили двері спальні. Вони були напіввідчинені, тяжке дихання линуло звідти. Я просунув голову у двері. Місіс Флоріан була у ліжку. Вона лежала на спині до підборіддя вкрита ковдрою. Довгасте жовте обличчя було якесь дивне, мов у людини, що ось-ось помре або принаймні смертельно хворої. Немите волосся розкидане по подушці.

Вона повільно розплющила очі і безтямно подивилася на мене. У кімнаті висіла тяжка задуха спітнілого тіла, брудної білизни і джину. На засмальцьованій поверхні бюро стояв годинник, що коштував шістдесят дев'ять центів. Він цокотів так, що, здавалося, стіни дзвеніли. Над ним висіло дзеркало, в якому відбивалося обличчя жінки, але дуже спотворене. Скриня, звідки вона витягала фотографії, все ще була відчинена.

— Доброго дня, місіс Флоріан,— привітався я.— Ви, бува, не захворіли?

Вона з певним зусиллям закрила рота, заворушила губами, трохи висунула язика і облизнула їх. Потім заходилася рухати щелепами. Невдовзі до мене долинув її голос, немов зі старої заграної платівки. По її очах я зрозумів, що вона впізнала мене, але не рада цьому.

— Спіймали його?

— Лося?

— А кого ж!

— Ще ні. Але сподіваюсь, що це буде скоро.

Місіс Флоріан заплющила, тоді знов розплющила очі і закліпала ними, немов хотіла позбутися якоїсь плівки, що заважала дивитися.

— Треба замикати двері,— сказав я.— Він може повернутися,

— Ви що ж думаєте, що я боюся Лося?

— Коли ми з вами вчора розмовляли, ви поводилися так, наче боїтесь.

Вона обмірковувала мої слова. Для неї це було дуже важко.

— Випити є?

— Ні, сьогодні нема, місіс Флоріан. З грошима скрутно.

— Не бреши, джин дешевий.

— Може, згодом сходжу й куплю. Отже, ви не боїтесь Лося?

— Чого мені його боятися?

— Добре. Не боїтесь. А чого ви боїтесь?

Щось в її очах на мить спалахнуло, а потім знову згасло.

— Киньте! У мене від фараонів усе свербить.

Я нічого не відповів, сперся на одвірок і витяг сигарету. Якийсь час пробував дотягнутися затиснутою у зубах сигаретою до носа. Не так це вже й легко, як здається.

— Фараони,— повільно вела місіс Флоріан, ніби розмовляючи сама до себе,— ніколи не спіймають цього хлопця. Він не дурний, в нього є і гроші, і друзі. Ти даремно марнуєш час, фараоне.

— Такий вже порядок,— відповів я,— Хоча Лось чинив із метою самозахисту. Де він може бути?

Вона гмикнула і витерла куточок рота ковдрою.

— Диви, вже підлизуватися почав,— сказала вона.— Знаю я ваші фараонські витівки. Ви, певно, думаєте, що дуже розумні! Ви, фараони! Хочеш щось винюхати.

— Мені сподобався Лось,— відказав я.

В її очах знову спалахнула зацікавленість.

— Ти його знаєш.

— Я вчора був із ним. Коли він застрелив нігера. На Центральній авеню.

Жінка широко роззявила рота і захлинулася різким сухим сміхом. Вона сміялася так, що з очей потекли сльози.

— Здоровий, сильний хлопець, але дуже м'якосердий. Будь-що хоче знайти свою Вельму.

Місіс Флоріан заплющила очі.

— Я думала, її розшукують родичі,— сказала вона.

— Вони теж. Але ж ви сказали, що вона померла. Де це сталося?

— У Делхарті, штат Техас. Застудилася, не вилікувалася як слід. А простуда перейшла у туберкульоз, і вона померла.

— Ви там були?

— Дідька лисого! Ні. Чула.

— Від кого?

— Один із танцюристів розповів. Прізвища зараз не пригадаю. Але, можливо, добрячий ковток джину допоможе згадати. У мене всередині все спеклося, як у Сахарі.

"Без сумніву, з обличчя видно",— подумав я, але вголос нічого не сказав.

— Ще одне запитання,— промовив я,— і, може, тоді я піду пошукаю чогось випити. Цілком випадково я ознайомився з правом на володіння цим будинком.

Жінка застигла під ковдрою, мов задерев'яніла. Навіть повіками не рухала над напіввідкритими очима, і затамувала подих.

— На ваш будинок існує солідна боргова заставна, що перевищує значну вартість усього майна разом із будинком. Закладна належить людині на ім'я Ліндсей Маріотт...

Вона швидко закліпала очима. Ніщо на її обличчі більш не ворухнулося. Потім жінка знов утупилася у стелю.

— Колись я працювала у нього,— нарешті сказала вона.— Була служницею у їхній родині. Він — добра людина, тому клопочеться про мене.

Я витягнув з рота незапалену сигарету і почав безцільно роздивлятися її, потім знову затис у зубах.

— Вчора удень, через кілька годин після того, як ми з вами бачилися, містер Маріотт зателефонував до мене у контору і запропонував роботу.

— Яку роботу? — хрипко спитала вона.

Я тільки знизав плечима.

— Не можу сказати. Секрет. Учора ввечері ми зустрілися.

— А ти розумний, сучий сину,— повільно проказала вона і ворухнула рукою під ковдрою.

Я мовчки дивився на неї.

— Фараон-розумник! — презирливо кинула жінка.

Я стояв, спершись плечем на одвірок, і торкався його долонею. Двері були слизькі. Мені закортіло помити руку.

— Ну що ж, оце все, що я хотів вам сказати,— промовив я.— Цікаво, чи є тут якийсь зв'язок. Можливо, що немає. Просто збіг обставин. Але здається мені, тут щось є.

— Фараон-розумник! — повторила вона.— Скоріше не фараон, а такий собі дешевий приватний шпигун.

— Саме так,— погодився я.— До побачення місіс Флоріан, На все добре... До речі, думаю завтра вранці ви не одержите замовного листа.

Вона різко відкинула ковдру і сіла на ліжку. Очі в неї аж світились. У правій руці було затиснуто маленького пістолета. Це був старий потертий "Бенкер-спешіал", але зовні зовсім справний.

— Ану, кажи! — просичала вона.— Кажи швидше!

Я подивився на револьвер, а револьвер дивився на мене. Не дуже упевнено, правда, тому що рука, яка його тримала, чим далі, тим більш

тремтіла. Але очі горіли, як і раніш. У куточках рота з'явилися бульбашки слини.

— Ми б могли працювати разом,— сказав я.

Нижня щелепа і револьвер опустилися одночасно. Я стояв за кілька дюймів од дверей, і поки револьвер дивився у підлогу, вислизнув у них і швидко побіг коридором.

— Подумайте про це! — гукнув я.

У відповідь не почув жодного звуку.

Проминув хол та вітальню і вийшов з будинку. Поки простував доріжкою, мене не покидало дивне, не дуже приємне почуття. М'язи на спині напружилися, хоч нічого не сталося.

Я неквапом вийшов на вулицю, сів у машину і поїхав.

Був останній день березня, але спека стояла, як улітку. Мені навіть захотілося зняти пальто.

Коли під'їхав до 77-ї поліцейської дільниці, двоє копів поралися біля патрульної машини, що стояла якраз напроти. Я пройшов крізь двері-млинок і спитав у чергового лейтенанта, що сидів за бар'єром, переглядаючи список арештованих, чи в себе лейтенант Налті. Той відповів, що цілком ймовірно, і спитав, чи я друг Налті. Я запевнив, що саме так. "Гаразд,— сказав він,— тоді йдіть до нього".

Я піднявся вибитими сходами, пройшов коридором і постукав у двері кабінету. Почувши голос, відчинив двері й зайшов до кімнати.

Налті сидів на одному стільці, поклавши ноги на другий. Він колупався у зубах і уважно роздивлявся великого пальця на лівій руці, яку тримав перед собою. Як на мене, з пальцем було все гаразд, але Налті похмуро втупився в нього, ніби бачив там щось страшне.

Потім лейтенант опустив руку і втупився в мене. На ньому був темно-сірий костюм. На столі лежав недопалок сигари, чекаючи, коли Налті облишить колупатися в зубах і візьметься за нього.

Я вибрав стільця з подвійним м'яким сидінням, сів і встромив у рота сигарету.

— Ти,— сказав Налті і подивився на зубочистку, щоб побачити, наскільки він її згриз.

— Ну що? Пощастило?

— Маєш на увазі Лося? Я ним більше не займаюся.

— А хто ж?

— Ніхто. І навіщо? Цей тип злиняв. Ми сповістили про нього по телетайпу, передали опис і прикмети. Він, певно, вже давно у Мексіці.

— А що він такого накоїв? Убив нігера. Гадаю, що це можна кваліфікувати тільки як провину — і все,— сказав я.

— Усе ще цікавишся? І не набридло? Я думав, ти працюєш.— Його безбарвні очі ковзнули по моєму обличчю.

— У мене була робота вчора увечері, але вона скінчилася. Фотокартка дівчини у костюмі П'єро ще у тебе?

Він понишпорив на столі, нарешті знайшов її під прес-пап'є і подав мені. Я глянув на дівоче обличчя. Воно й справді було привабливе.

— Вона,— сказав я.— Якщо фото не потрібне для досьє, я заберу його.

— Звісно, воно мало бути у досьє,— погодився Налті.— Я просто забув про нього. Ну що ж, ховай у капелюха. Бо досьє вже здав.

Я поклав фотокартку у внутрішню кишеню й підвівся.

— Ну оце й усе,— безжурно промовив я.

— Але тут щось тхне,— похмуро пробурмотів Налті.

Я глянув на недопалок сигари, що лежав на столі. Налті простежив за моїм поглядом, кинув зубочистку на підлогу і затис сигару у зубах.

— Я мав на оці не сигару.

— Розумію, це твоє передчуття, коли раптом я щось узнаю, то неодмінно сповіщу тебе.

— Усяке може статися. А зараз мені потрібен тайм-аут,— сказав Налті.

— Той, хто так тяжко працює, заслуговує на відпочинок.

Налті запалив сірника, черкнувши ним по нігтю великого пальця, і дуже зрадів, що йому це вдалося з першого разу. Потім розкурив сигару і глибоко затягнувся.

— Я пожартував,— сказав я і вийшов з кабінету.

У холі й усьому будинку було тихо. Я спустився вниз. Перед будинком, як і раніше, ті самі копи копирсалися у машині. Я поїхав до бульвару Голлівуд.

Ледве переступивши поріг свого кабінету, почув телефонний дзвінок.

— Слухаю,— сказав я.

— Я розмовляю з містером Філіппом Марлоу?

— Так, це я.

— Вам телефонують з вілли місіс Левін Локрідж Грейл. Місіс Грейл хотіла, щоб ви приїхали до неї, коли вам зручно.

— Куди?

— Бей-Сіті, Астер-Драй, вісімсот — шістдесят два. Чи я можу передати, що ви прибудете протягом години?

— Ви містер Грейл?

— Ні, сер, я — секретар.

— Коли почуєте дзвінок у двері, знайте — то я.

Розділ 18

Астер-Драй розташовано поряд з океаном. І хоча звідти океан не видно, повітря насичене його подихом. Шосе плавно повертає уздовж підніжжя пагорба і прямує далі. Астер-Драй — наче демаркаційна лінія: з одного боку, у пологій частині,— звичайні будинки, а з другого, там де

каньйон,— розкішні вілли, оточені стінами у двадцять футів заввишки із суцільно металевими воротами та фігурними кованими хвіртками. За огорожами, якщо вам пощастить туди потрапити, ліхтарі денного освітлення — зовсім безшумні, бо містяться у спеціальних контейнерах. Їх можуть дозволити придбати собі тільки представники вищого стану.

У напіввідчинених воротах стояв чоловік, досить дивно вдягнений: у темно-синій косоворотці, чорних, блискучих чоботях та широких галіфе. Приємний зовні хлопець, чорнявий, кремезний. Високий кашкет насунуто на самого лоба, так що очей не видно. У куточку рота ледь трималася сигарета. Хлопець трохи нахилив голову, щоб сигарета не випала, і пихкав одними губами. Певно, не любив видихати дим через ніс. На одній руці була тонка чорна рукавичка, друга — гола. На третьому пальці виблискував масивний перстень.

Номера будинку я ніде не побачив, але це мав бути 862. Зупинивши машину, я визирнув і спитав у хлопця, але відповіді довелося чекати довго. Спочатку він уважно подивився на мене, потім почав оглядати мою машину. Тоді повільно рушив до мене, поклавши руку на стегно. Ця невимушеність була добре відпрацьована.

За кілька кроків од машини хлопець зупинився і ще раз чіпко оглянув її і мене.

— Я шукаю віллу Грейлів,— сказав я.

— Це вона і є. Але вдома нікого немає.

— На мене чекають.

Він нахилив голову і ковзнув по мені байдужими очима:

— Ім'я.

— Філіпп Марлоу.

— Зачекайте тут.

Хлопець неквапом рушив до воріт, відчинив невеличкі залізні дверцята, вмонтовані у брамі. У ніші стояв телефон. Хлопець зняв трубку, обмінявся кількома словами, причинив дверцята і повернувся до мене.

— У вас є документи?

Я подав йому права водія.

— Це нічого не доводить,— сказав він.— Звідки мені знати, що машина ваша?

Я вийняв ключі з замка запалювання, відчинив дверцята, вийшов із машини і став майже поруч з ним. Від нього пахло, дорогим віски. Найпевніше "Хейг і Хейг",

— Тй знову нишпорив у хазяйському барі,— констатував я.

Хлопець вишкірився, оцінюючи, зміряв мене поглядом.

— Слухай, я розмовляв із секретарем по телефону. Він знає мій голос. Може, цього досить? Чи доведеться трохи попсувати тобі настрій?

— Я тут працюю,— лагідно відповів хлопець,— аби не це...

Він не закінчив фрази, а тільки усміхався до мене.

— А ти хлопець нічого,— підбадьорив я його, поплескавши по плечу. — Де сидів? У Дартмунді чи Даннеморі?

— О! Чого ж ви одразу не сказали, що ви коп?

Ми всміхнулися один одному. Він махнув рукою і пропустив мене у напіввідчинені ворота. Дорога завертала, висока підстрижена жива огорожа приховувала її і від вулиці, і від дому. В одному місці огорожа була нещільна, і я побачив садівника-японця, який порався на чималій галявині. Витягав з мішка жменями якесь насіння і методично розсіював його навколо. Далі огорожа знову стала суцільною, і майже футів сто я не бачив нічого навкруги. Нарешті вона закінчилася великим півколом, де стояло з півдесятка машин.

Одна з них була вже знайома мені малолітражка. Поруч два двоколірні "б'юїки" останньої моделі. Чорний лімузин виблискував металом. Колеса в нього були завбільшки з велосипедні. І ще одна довжелезна спортивна машина з відкинутим верхом. До будинку вів широкий залізобетонний під'їзд.

Ліворуч стоянки, трохи нижче, розкинувся сад, який мав майже правильну чотирикутну форму, із фонтанами по кутках. Щоб потрапити туди, треба було проминути фігурну ковану хвіртку, на якій було зображено Купідона. На легких вишуканих колонах стояли античні погруддя, а по боках кожної кам'яної лави — різьблені грифони. Овальний басейн з кам'яним лататтям і великою кам'яною жабою, що сиділа між квітами. Далі за басейном рожева колонада, яка кінчалася чимось, схожим на вівтар. З усіх боків його оточувала не дуже щільна жива огорожа. Сонячні промені просіювалися крізь неї і падали на арабески, що тяглися уздовж сходів до вівтаря. Ще далі — стіна, що скидалася на стародавні руїни, а у кутку, впритул до неї,— сонячний годинник. Ця частина саду здавалася навмисно недоглянутою, дикою. І скрізь квіти — море квітів. Сила-силенна квітів.

Будинок був не такий вже й великий. Безумовно, значно менший за Бекінгемський палац. Як для Каліфорнії — надто сірий. І, може, вікон менше, ніж у Крайслер-білдінг7.

Я підійшов до дверей і натиснув на дзвінок. Десь усередині пролунав глибокий, мелодійний дзвін, наче дзвони у церкві. Двері відчинив чоловік у смугастому жилеті з золотими ґудзиками. Він уклонився, узяв мого капелюха і зник. За ним у розсіяному світлі стояв ще один: у вузьких смугастих штанях, чорному піджаку з білими вилогами та сірою смугастою краваткою. Трохи нахиливши сиву голову, він спитав: — Містер Марлоу? Прошу.

Ми увійшли у хол. Тут панувала тиша. Підлога вкрита східними килимами, на стінах — картини. Ми завернули за ріг і потрапили ще до одного холу. Крізь скляні двері було видно, як вдалині під сонцем виблискує вода. Океан! Я раптом збагнув, що будинок зовсім поруч з океаном — на самісінькому обриві каньйону.

Секретар підійшов до дверей, звідки долинали голоси, відчинив їх переді мною, і я опинився у великій гарній кімнаті, з м'якими затишними канапами та овальними глибокими кріслами з світло-жовтої шкіри, розташованими навколо каміна. Перед ним на блискучій, але зовсім не слизькій підлозі лежав тоненький, мов шовк, і старий, як тітка Езопа, килим. На підлозі, у кутку, стояли вази з квітами, ще одна ваза — на низенькому столику. Стіни кімнати було обклеєно ледь розфарбованим пергаментом. У кімнаті було все: затишок, вишуканість, простір, витончена суміш сучасного зі старовиною. Троє, що сиділи біля каміна, мовчки дивилися на мене.

Одна з них — Енн Ріордан, мала такий самий вигляд, як і останнього разу. Хіба що за винятком келиха з бурштиновою рідиною, який вона тримала у руці. Єдиний чоловік у цій компанії — високий на зріст, худорлявий. Засмучене, жовтувате, хворобливе обличчя. Йому було вже добре за шістдесят, але здавався він ще старшим. Одягнений у темний

діловий костюм з червоною гвоздикою, містер Грейл був чимось пригнічений.

Третя — блондинка у вечірньому туалеті: світлій зеленувато-блакитній сукні. Я не міг не звернути уваги на її туалет. З першого погляду можна було сказати: одягає її майстер великого класу. Сукня створювала той самий ефект, якого чекали: зробити власницю дуже молодою і примусити блакитні очі сяяти, мов озерця під сонцем. Золотаве волосся, відтінок яких нагадував картини стародавніх майстрів, укладене у примхливу зачіску з хвиль і кучерів. Сукня була б зовсім проста, аби не діамантовий фемуар. Руки — не маленькі, але гарної форми. Нігті пофарбовані таким червоним лаком, що нагадували колір пожежної машини. Жінка всміхалася до мене. Їй здавалося, що робить це невимушено, але очі виказували її: вона про щось напружено думала. Губи, що всміхалися, були дуже хтиві.

— От добре, що ви заїхали до нас,— сказала вона.— Познайомтеся, це мій чоловік. Любий, зроби містеру Марлоу коктейль.

Ми потисли руки з містером Грейлом. Його долоня була холодна і трохи липка. Очі — сумні. Він змішав віски з содовою, подав мені і мовчки сів у кутку. Я проковтнув половину порції і всміхнувся міс Ріордан. Вона непритомно дивилася на мене, ніби її привело сюди щось зовсім інше.

— Як на вашу думку, чи зможете ви нам допомогти? — повільно спитала жінка, не підводячи очей від келиха.— Аби ви сказали, що це можливо, я була б щаслива. Звісно, коштовностей шкода, але це не така вже й велика втрата порівняно з необхідністю спілкуватися з бандитами і всілякими мерзотниками.

— О, я знаю не так вже й багато,— відповів я.

— Сподіваюся, ви зможете допомогти.— Вона обдарувала мене усмішкою, що прошила мене наскрізь.

Я проковтнув те, що лишилося у келиху, і відчув, як напруження поступово зникає. Місіс Грейл натисла дзвінок, вмонтований у шкіряний підлокітник канапи. Увійшов лакей і за ледь помітним нахилом голови місіс Грейл змішав ще дві порції. Міс Ріордан бавилась ще з першим, а містер Грейл, певно, не пив зовсім. Лакей вийшов.

Ми з місіс Грейл підняли келихи. Вона поклала ногу на ногу, оголивши їх трохи більше, ніж слід.

— Не знаю, чи зможу щось зробити,— повторив я.— Сумніваюся. Найперше мені треба знати усе з самого початку.

— А я певна, що зможете.— Жінка знов усміхнулася до мене: — Чи багато Лін Маріотт розповів вам?

Вона скоса глянула на міс Ріордан, але дівчина думала про щось своє і не помітила її погляду. Тоді місіс Грейл глянула на чоловіка.

— Чи варто тобі слухати все це, любий?

Містер Грейл підвівся, сказав, що був радий познайомитися зі мною, і що він краще полежить, бо не дуже добре себе почуває, і що він сподівається, я вибачу його за це. Він був такий чемний, що мені захотілося узяти його на руки і самому винести з кімнати, щоб якось висловити своє співчуття.

Він вийшов із кімнати, тихо зачинивши двері, наче побоювався потурбувати сплячого. Місіс Грейл подивилася на двері, і на її губах заграла посмішка. Вона підвела на мене очі.

— Розумію, ви цілком довіряєте міс Ріордан. Чи не так?

— Я нікому цілком не довіряю, місіс Грейл,— відповів я.— Просто вона знає про той випадок усе.

— Гаразд.

Жінка зробила кілька маленьких ковтків, а тоді разом випила усе, що лишалося в келиху.

— Остогидло ввічливо сьорбати! — зненацька мовила вона, відсовуючи келиха.— Перейдімо ближче до діла. Ви дуже приємний чоловік, і у вас свій рекет.

— Вам здається, що я маю намір шантажувати вас?

— Ні, зовсім не те. Я хочу спитати, чи багато грошей ви заробляєте? Чи це вам потрібно для самоутвердження?

— Грошей — небагато. Значно більше — неприємностей. Але не менш і задоволення. До того ж завжди є надія, що пощастить розплутати аферу століття.

— А як стають приватними детективами? Ви не маєте нічого проти, якщо я трохи порозпитую вас? Будь ласка, присуньте ближче столика, бо я не можу дотягнутися до випивки.

Я підвівся, присунув ближче столика, де на великій срібній таці стояли пляшки, і вона заходилася готувати ще дві порції. Я ще не скінчив попередньої.

— Більшість з нас — колишні поліцейські. Свого часу я теж працював у окружній прокуратурі, але мене звільнили.

— Певне, що не через некомпетентність,— солодко проказала вона.

— Ні. За те, що часто був нечемний. Вам більше не телефонували?

— Ну-у...— почала вона і красномовно подивилася на Енн Ріордан.

Запала тиша. Енн підвелася, поставила свого майже повного келиха на тацю і звела очі на місіс Грейл.

— Думаю, ваша розмова затягнеться,— сказала вона,— а мені... Щиро дякую місіс Грейл, що знайшли час для розмови. Я не використаю відомостей, що почула. Даю слово.

— Боже мій, невже ви хочете йти? — здивувалась місіс Грейл із ввічливою усмішкою.

Дівчина прикусила нижню губу так, що на мить мені здалося, ніби вона вирішила відгризти її та виплюнути. Потім, певно, вирішила залишити ще на якийсь час.

— Вибачте, але мені вже треба йти. Я не працюю на містера Марлоу. Я просто його друг. На все добре, місіс Грейл.

Блондинка знову розквітла усмішкою.

— Сподіваюсь, ви ще завітаєте. Коли вам буде зручно.— Вона двічі натисла на кнопку. У дверях виріс секретар. Міс Ріордан швидко вийшла з кімнати, двері за нею зачинилися. Ще досить довго місіс Грейл дивилася на них із якоюсь дивною усмішкою.

— Так набагато краще, як ви вважаєте? — спитала вона, по паузі.

Я кивнув головою.

— Можливо, вас цікавить, звідки міс Ріордан так багато знає, якщо вона просто моя приятелька,— почав я.— Вона допитлива дівчина. Якісь факти добула сама. Я маю на увазі інформацію про те, хто ви і хто був власник намиста. Про дещо довідалася випадково. Учора ввечері вона проїжджала повз місце, де вбили Маріотта, помітила світло і спустилася туди.

— О! — вигукнула місіс Грейл, зробивши гримасу і швидко піднявши келих.— Навіть думати про це жахливо! Бідолаха Лін. Щоправда, він був неабиякий мерзотник. А втім, більшість моїх приятелів такі. Але ж померти отак жахливо!— Вона нервово стенула плечима, широко розкриті очі потемнішали.

— Щодо міс Ріордан ви можете не турбуватися. Вона даремно не базікатиме,— заспокоїв я.— Її батько довгий час був шефом поліції у вашому місті.

— Вона казала про це мені. Ви нічого не п'єте.

— П'ю. На свій лад.

— Але у компанії краще це робити однаково. Лін... містер Маріотт розказав вам, як напали на нас?

— Тільки те, що це сталося десь на півдорозі до Тракадеро. Але де саме — не пам'ятав. Троє чи четверо чоловіків.

Жінка нахилила золотаву блискучу голівку.

— Так. Але знаєте, пограбування було якесь дивне. Вони повернули одну обручку, досить коштовну.

— Маріотт казав про це.

— І ще. Я майже ніколи не надівала того намиста. Як-не-як, а, то музейна річ. Думаю, що у світі таких не багато — дуже рідкісний нефрит. Вони вхопилися за нього. Досі не можу збагнути, як вони дізналися, що це коштовна річ. А ви?

— Вони знали, що некоштовних ви не носите. Хто знав, скільки воно коштує?

Місіс Грейл замислилася. За нею приємно було спостерігати. Вона сиділа, так само недбало поклавши ногу на ногу.

— Гадаю, не так вже й мало людей.

— Але ж вони не знали, чи надінете ви намисто того вечора. Хто ж знав?

Вона знизала світло-блакитними плечима, і мені довелося зробити певне, зусилля, щоб очі не повилазили з очниць.

— Моя покоївка. Але в неї і раніше була така змога. До того ж я їй довіряю...

— Чому?

— Не знаю. Просто деяким людям віриш. Приміром, вам.

— А Маріотту?

Її ябличчя наче застигло, очі зробилися пильнішими.

— У чомусь — ні. А в чомусь — теж довіряла.

У неї була дуже гарна манера вести бесіду: спокійно, трохи зверхньо, але не грубо. Безумовно, вона вміла будувати фрази.

— Гаразд. Відкиньмо покоївку. А водій?

Місіс Грейл заперечливо похитала головою.

— Того вечора за кермом був Лін. Ми їхали його машиною. Здається, мого водія того дня не було. То був четвер, чи не так?

— Мене з вами не було. Маріотт казав, що це сталося за чотири чи п'ять днів до нашої бесіди. Коли це сталося у четвер, то відтоді минув уже тиждень.

— Справді, тоді був четвер.

Вона потяглася за моїм келихом, її пальці злегка торкнулися моїх. Вони були м'які й ніжні.

— У четвер Джордж вихідний.

Місіс Грейл налила у мій келих добрячу порцію шотландського віскі і додала кілька крапель содової. Тепер у келиху було саме те, що безліч чоловіків мріють пити усе життя, бо від того напою враз хмелієш і втрачаєш розум. Собі вона зробила таке саме.

— Лін назвав вам моє прізвище? — м'яко спитала вона, пильно дивлячись на мене.

— Ні, не схотів.

— Тоді, певно, він дещо дезорієнтував вас щодо часу. То що ж ми маємо? Покоївка і водій відпадають. Я маю на увазі, як можливі співучасники.

— Я їх не виключаю,— відповів я.

— Принаймні я намагаюся,— розсміялася вона.— Далі Ньютон— секретар. Він міг побачити намисто на мені, коли я виходила. Але воно опускається досить низько, а того вечора я наділа палантин з білої лисиці... Ні, думаю, він не міг його побачити.

— Б'юся об заклад, ви були схожі на мрію.

— Ви що? Трохи захмеліли?

— В мене репутація тверезої людини.

Вона відкинула голову і голосно засміялася. За все життя я зустрічав тільки чотири жінки, які вміли сміятися так, лишаючись при тому дуже вродливими. Місіс Грейл була однією з них.

— З Ньютоном усе гаразд,— сказав я.— Такі, як він, не зв'язуються з бандитами. Але це тільки моє припущення. Що ви можете сказати про лакея?

Вона трохи помовчала, щось згадуючи.

— Ні, він мене не бачив,

— Хтось просив вас надіти намисто?

Очі її знову потьмяніли.

— Вам не вдасться обдурити мене,— сказала вона.

Потім нахилилася і заходилася знову наповнювати мого келиха, хоч він ще не спорожнів. Я вивчав витончені лінії її стрункої шиї.

Кілька хвилин ми сиділи мовчки, тоді я промовив:

— Розкажіть усе в деталях. Лише тоді я зможу вам щось сказати.

Вона підсмикнула рукав сукні й подивилася на годинника.

— Я мала бути...

— Хай він почекає.

Очі їй спалахнули. Така вона мені ще більше подобалася.

— Ви хочете, щоб я була відвертішою, ніж треба,—мовила вона.

— Щодо мене, то "більш ніж треба" — не існує. Розкажіть усе про той вечір або накажіть, щоб мене витурили за двері. Або те, або інше. Вирішуйте.

— Вам краще сісти поруч.

— Я про це думаю вже давно. Або, кажучи правду, відтоді, як ви поклали ногу на ногу.

— Ці кляті сукні завжди підстрибують аж до самісінької шиї,— проспівала вона, обсмикуючи сукню.

Я сів поруч на жовту шкіряну канапу.

— А чи не занадто ви спритний? — повільно спитала вона.

Я нічого не відповів.

— І часто ви отак сидите з жінками? — вела вона далі, скоса позираючи на мене.

— Майже ніколи. У вільний час я справжній тібетський чернець.

— А вільного часу у вас зовсім немає, хіба ні?

— Авжеж. Давайте спробуємо зосередитися. Те, що лишилось у наших головах... в моїй голові, краще націльмо на розв'язання однієї проблеми. Скільки ви збираєтесь заплатити мені?

— Оце й справді проблема. Я думала, ви хочете допомогти повернути мені намисто. Хоча б спробуєте.

— Я завжди працюю по-своєму. По-перше, намисто.— Я зробив великий ковток, і віски шибнуло мені в голову так, що я почав хапати повітря.— По-друге: я хочу розслідувати вбивство.

— Але між ними немає нічого спільного. Я маю на увазі, що вбивство — справа поліції, хіба ні?

— Аби не одна обставина. Бідолаха заплатив мені сотню доларів за те, щоб я охороняв його. А я зваляв дурня і тепер почуваю свою провину. Це навіть може примусити мене заплакати. Заплакати?

— Краще випийте.

Уже вкотре вона налила нам випити. Здавалося, що ця рідина впливає на неї так само, як вода на кам'яну греблю.

— Ну то що ми маємо? — спитав я, намагаючись не розплескати віски.— Це не покоївка, не водій, не лакей, не секретар. Давайте далі. Як вас грабували? У вашій оповіді неодмінно будуть такі деталі, яких бракувало у версії Маріотта.

Жінка нахилилась уперед, сперлася підборіддям на долоню. Вона нічого не відповіла, але враз стала серйозною.

— Ми поїхали на вечірку у Брентвуд-Хейтс, а потім Лін запропонував заїхати до Тракадеро. Трохи випити і потанцювати. Так ми і зробили. Але на бульварі Сан-Сет було багато пилюки. Там велися якісь роботи. Тому по дорозі назад Лін поїхав по Санта-Моніці, минули обшарпаний готель "Індіо". Я звернула на нього увагу зовсім випадково: напроти був пивний бар, біля якого стояла машина.

— Тільки одна машина біля пивного бару?

— Так, лише одна. Якийсь дуже зачуханий та сумнівний бар. Коли ми проїхали, та машина рушила за нами, але я не звернула на неї уваги. Чого б це? За кілька кварталів до перехрестя Санта-Моніки з бульваром Аргуелло Лін запропонував їхати іншою дорогою і звернув на якусь фешенебельну вулицю. Невдовзі нас наздогнала якась машина, на повному ходу пролетіла повз нас і мало не врізалася в огорожу. Раптом зупинилась і подалася назад. З неї вийшов чоловік у пальті, шарфі та низько насунутому капелюсі. Я вирішила, що він ішов до нас, щоб вибачитись. Мою увагу привернув білий шарф. Більш я нічого не роздивилася, крім того, що він худий та високий. Коли чоловік наблизився...— пізніше я пригадала, що він ішов так, щоб не потрапити у світло наших фар...

— Звісно. Ніхто не любить, коли на нього світять фарами. Чи не хочете випити? Зараз моя черга пригощати.

Місіс Грейл сиділа, нахилившись. Гарні вигнуті брови, без натяку на фарбу, зійшлися у роздумі над переніссям. Я подав їй келих.

— Цей тип підійшов до дверцят, де сидів Лін, смикнув шарфа, закриваючи обличчя аж до очей, і ми побачили в його руці пістолет, націлений прямо у нас. Він сказав; "Пограбування. Сидіть тихо, інакше — капець!" З іншого боку до машини підійшов ще один.

— Біверлі-Хілс — це чотири квадратні милі з найкращими поліцейськими силами у всій Каліфорнії,— підсумував я.

— Але все це сталося саме там,— відказала вона і пересмикнула плечима.— Вони звеліли мені зняти прикраси і віддати їм сумочку. Все це казав чоловік у шарфі. Той, що стояв з мого боку, взагалі не промовив жодного слова. Я передала прикраси через Ліна. Невдовзі грабіжник повернув одну мою обручку і сумочку. Він попередив, щоб ми не поспішали повідомляти поліцію і страхову компанію, бо має намір запропонувати нам свої послуги. І додав, що їм набагато зручніше працювати прямо з клієнтами і мати свої проценти. Здавалося, він зовсім не поспішає. Потім він ще казав, що вони могли б працювати разом із страховими агентами, але тоді їм довелося б ділитися й з ними. Загалом, він розмовляв як освічена людина.

— Може, то був піжон Едді8, якого турнули з Чікаго,— підказав я.

Вона лише знизала плечима, помовчала, а тоді повела далі.

— Вони поїхали. Ми повернулися додому, але я наказала Ліну про все мовчати. Наступного дня мені зателефонували. У нас вдома два телефони. Один — із паралельним апаратом, а другий, той, що у моїй спальні, окремий. Так от, телефонували по моєму особистому. Звісно, його не зареєстровано.

— Номер такого телефону можна купити за кілька доларів,— сказав я.— Таке робиться дуже часто. Тому деякі кінозірки міняють номери своїх телефонів майже щомісяця.

— Я сказала тому, хто телефонував, щоб він зв'язався з Ліном, як із моїм посередником, і додала, що коли вони поводитимуться розумно, ми дійдемо згоди. Він погодився, і відтоді, певне, вони якийсь час стежили за нами. Згодом, як ви знаєте, ми зійшлися на восьми тисячах доларів.

— Чи зможете ви впізнати когось із них?

— Звісно, ні.

— Ренделл усе це знає?

— Аякже. Невже ми й далі будемо розмовляти про це? Мені вже набридло,— промовила вона, чарівно всміхнувшись до мене.

— Він якось прокоментував це?

— Можливо,— позіхнула вона,— але я не пам'ятаю.

Я сидів, тримаючи у руках порожній келих, і міркував. Місіс Грейл взяла його, знову наповнила і повернула мені. Я переклав його у ліву, а правою рукою стиснув її ліву: шовковисту, м'яку й теплу руку, руку, що подає надію. У відповідь вона стисла мою. Під шкірою в неї були сильні м'язи. Сильна жінка, а не якась паперова квітка.

— Здається, в нього були якісь міркування, але він нічого не сказав.

— Знаючи все це, можна тільки гадати.

Вона повільно повернула голову і подивилася на мене.

— Ви не хочете проґавити такий шанс? — спитала жінка.

— Як довго ви були знайомі з Маріоттом?

— О, це дуже давнє знайомство. Колись він працював диктором на радіостанції мого чоловіка. Там я й познайомилася з ним і зі своїм чоловіком.

— Знаю. Маріотт жив так, ніби в нього є гроші. Не багатство, а солідні гроші.

— Справді, він щось отримав у спадщину і кинув радіобізнес.

— Ви напевно знаєте, що Маріотт отримав спадщину, чи взнали про це з його слів?

Вона знизала плечима і стисла мою руку.

— О, може, то були не такі вже й великі гроші і Лін міг швидко розтринькати їх.

— Він брав гроші у вас в борг? — спитав я, теж стискаючи її руку.

— О, та ви надто старомодні,— відповіла вона, дивлячись на руку, яку я тримав.

— Просто я на роботі. До того ж у вас чудове віски: не дає геть сп'яніти. Аби не це...

— Авжеж,— сказала вона, забрала свою руку і почала її розтирати.— Ну й хватка у вас... У вільний час...— Вона трохи помовчала.— Звісно, Лін Маріотт був шантажист високого класу і жив за рахунок жінок.

— Що в нього було проти вас?

— Мені треба розказувати?

— Зовсім не обов'язково. Це було б нерозумно.

— А я розкажу,— сміючись, відповіла вона.— Якось я набралася у нього вдома так, що нічого не пам'ятала. А Лін зробив кілька фотографій: я лежу із задертою аж по саму шию сукнею...

— Тварюка! А чи немає у вас під рукою однієї з них? — поцікавився я.

Вона грайливо плеснула мене по руці й ніжно спитала:

— Як вас звуть?

— Філ, а вас?

— Хелен. Поцілуй мене.

Місіс Грейл повільно нахилилась і лягла на мої коліна. Я припав до неї і почав цілувати її обличчя і водночас відчував на своєму легкі, мов дотик крилець метелика, поцілунки. Нарешті знайшов її напіврозкриті губи — жагучі, принадливі.

Двері відчинилися, і до кімнати тихо неквапно увійшов містер Грейл. Я тримав її в обіймах і не встиг нічого вдіяти. Підвів очі, подивився на містера Грейла і скам'янів.

Жінка у моїх обіймах не ворухнулася, навіть не стулила губ. Вона спокійно лежала з трохи замріяним і ледь саркастичним виразом.

Містер Грейл кахикнув.

— Вибачте, будь ласка,— сказав він і не поспішаючи вийшов із кімнати. В його очах я помітив невимовну печаль.

Я відштовхнув її, підвівся, витяг із кишені носовичка і заходився витирати обличчя.

Жінка лежала на канапі, мов нічого не сталося. Сукня високо задерлася, і я бачив нічим не прикриту лінію стегон.

— Хто це був? — хрипко спитала вона.

— Містер Грейл.

— Забудь про нього.

Я відійшов від канапи і сів у крісло, де сидів раніш. Вона теж підвелася, сіла й уважно подивилася на мене.

— Усе гаразд. Він сам усе розуміє. Чого йому ще чекати?

— Гадаю, розуміє.

— Тоді в чім річ? Я ж сказала: усе гаразд. Тобі цього замало? Він хвора людина. Якого дідька...

— Не здіймай галасу. Не люблю галасливих жінок.

Бона взяла сумочку, що лежала поруч, відкрила, витягла маленького носовичка і дзеркальце. Обережно витерла губи.

— Мабуть, ти маєш рацію. Віскі було забагато. Зустрінемось увечері, в клубі "Бельведер". О десятій.— Вона не дивилась на мене і часто й уривчасто дихала.

— Це пристойне місце?

— Власник —Лаерд Брюнет, якого я знаю дуже добре.

— Домовились.

Я почував себе гидко, наче обчистив кишені бідняка.

Місіс Грейл узяла губну помаду, злегка підмалювала губи і підвела на мене очі. Тоді подала дзеркальце. Я подивився на себе і помітив залишки помади. Стерши їх, повернув дзеркальце.

Вона відкинулася назад, щоб я міг бачити її струнку шию, і позирнула на мене з-під опущених вій.

— Ну то як?

— О'кей. О десятій у клубі "Бельведер". Але не вдягайтесь надто розкішно, бо вечірнього костюма в мене немає. У барі?

Не поворухнувшись, вона кивнула,

Я вийшов з кімнати навіть не обернувшись. У холі мене зустрів лакей, суворий, мов Камінний господар, і подав капелюха.

Розділ 19

На алеї, що вела від будинку до воріт, було темно, бо сонце не пробивалося крізь високу живу огорожу. Ворота охороняв уже інший тип — здоровань у звичайному костюмі. Одного погляду було досить, щоб упізнати в ньому особистого охоронця. Він кивнув головою і випустив мене на волю.

Хтось просигналив. Машина міс Ріордан стояла впритул до моєї. Я підійшов і зазирнув у неї. Дівчина здавалася спокійною і саркастичною. Руки у шкіряних рукавичках лежали на кермі. Вона всміхнулася до мене.

— Я чекала на вас. Хоча, певне, це мене не стосується... Що ви думаєте про неї? Що вона робитиме далі?

— Доводитиме до ладу свій туалет. З нею не важко мати діло.

— Вам завжди треба сказати щось бридке, чи не так? — спитала дівчина, спалахнувши.— Часом я просто ненавиджу чоловіків! Літніх, молодих, футболістів, оперних співаків, розкішних мільйонерів, платних танцюристів та неабияких мерзотників, що удають із себе приватних детективів.

— Я здогадуюсь, що розмовляю надто відверто,— невесело усміхнувся я.— Та не я один. Такий наш час. Звідки ви знаєте, що він був платний танцюрист?

— Хто?

— Не придурюйтесь, Маріотт.

— О! Просто здогадалася. Вибачте, я не мала наміру вас ображати. Певна, що коли у вас виникне бажання ще раз порушити її туалет, вам це вдасться без особливих зусиль. Можете бути певні тільки щодо одного — ви спізнилися на виставу. Всі місця продано.

Широка тиха вулиця безтурботно вигрівалася на сонці. Потім з'явилася крита, гарно розфарбована вантажівка. Майже безшумно вона під'їхала до зупинки, пригальмувала і покотила алеєю до будинку. На кузові був напис: "Обслуговування немовлят. Бей-Сіті".

Енн Ріордан нахилилася до мене. По її очах я побачив, що вона ображена. Дівчина випнула трохи задовгу верхню губу, потім знов щільно притисла її до зубів і уривчасто зітхнула.

— Мабуть, вам хочеться, щоб я не сунула носа у чужі діла, чи не так? І щоб не мені, а вам першому щось спадало на думку. Але мені здавалося, що я хоч трохи допомагаю вам.

— Мені не потрібна допомога. А моя допомога — не потрібна поліції. Я аж нічим не можу допомогти місіс Грейл. Вона почастувала мене вигаданою історією про пивний бар та якусь машину, що стояла там, а потім рушила за ними і весь час їхала слідом. Ну й що з того? Якась сумнівна діра на Санта-Моніці. А банда — високого класу. Адже один із них одразу, з першого погляду, зміг впізнати нефритове намисто Фей Цуї.

— А що як йому підказали? — спитала дівчина.

— Не виключено,— відповів я й дістав сигарету.— Але й у цьому разі мені нема що тут робити.

— Навіть розібратися у психології?

— У психології? — перепитав я, вкрай здивований.

— О господи,— спокійно відказала вона.— Я вважала, що ви й справді детектив.

— Ви, певно, думаєте, що я про все можу розповідати? Мені треба зважати на кожен крок. У цього Грейла кишені аж тріщать од грошей. А закон у цьому місті на боці тих, хто його купує. Подивіться, як дивно поводиться поліція. Не висуває ніяких версій, жодної інформації у газетах, жодної цікавості до наївної, сторонньої людини, що сунулася до них з дріб'язковою, а згодом, може статися, дуже важливою

інформацією. Замість допомоги від мене жадають лише одного — мовчання. І наказують, триматися якомога далі. Все це мені дуже не подобається.

— Ви стерли з обличчя не всю помаду,— сказала Енн Ріордан.— Але я казала вам зовсім не про це, а про психологію. Ну що ж, на все добре. Мені було цікаво познайомитися з вами. У деякому розумінні.

Я довго дивився услід її машині, потім глянув на протилежний бік вулиці. З бокових дверей будинку вийшов чоловік, що приїхав машиною для обслуговування немовлят у Бей-Сіті. На ньому була така біла, цупка та блискуча форма, що я враз відчув себе чистим від одного погляду на цю форму. В руках він тримав якусь картонну коробку. Я вирішив, що він тільки-но поміняв комусь пелюшки. Чоловік сів у машину і поїхав.

Я зробив те саме і подивився на годинника. Була майже п'ята година, коли я вирушив до бульвару Голлівуд. Але їхав я не сам — разом зі мною було шотландське віскі, яким мене так охоче частували. Певне, тому я почав балакати сам до себе.

— Є дуже гарна та приємна дівчина. Знахідка для того, хто небайдужий до гарних дівчат.

Мені ніхто не відповів.

— Але ж я ними не цікавлюсь.

І знов я не почув відповіді.

— О десятій вечора у клубі "Бельведер",— нагадав я.

У відповідь пролунало:

— Тьху!

Мені здалося, що останнє кинув я сам.

Я дістався до контори близько шостої. В будинку було зовсім тихо. Друкарська машинка за стіною вже не цокотіла. Я запалив люльку і став чекати.

Розділ 20

Спочатку я відчув запах індіанця. Відчув раніше, ніж пролунав дзвінок. Я відчинив двері кабінету і побачив постать, немов відлиту з бронзи, що стояла у проймі дверей. Великий, з огрядним тулубом і широкими плечима, він був схожий на голодранця.

Одягнений у коричневий костюм: піджак вузький у плечах, штани тісно облягали стегна. Капелюх принаймні на два розміри менший ніж треба. До того ж вкритий плямами від поту свого колишнього власника, капелюх ледь тримався на потилиці індіанця. Комір розміром, формою і кольором скидався на хомут. Чорна краватка, яку, певно, зав'язували за допомогою щипців чи плоскогубців і тому затягли вузол завбільшки з горошину, висіла поверх піджака. А навколо бичачої шиї, над брудним коміром, була зав'язана широка чорна стрічка, наче в літньої жінки, яка хоче приховати зморшки на шиї.

В індіанця було велике, плескате обличчя, ніс із крутим переніссям, схожий на ніс крейсера, очі майже без повік, довгаста щелепа. Плечі, як у коваля, і дуже короткі, незграбні, мов у шимпанзе, ноги. Але невдовзі я з'ясував, що вони не лише короткі й не лише незграбні.

Аби його помити і вдягнути у білий халат, він би став схожий на жорстокого римського сенатора.

Від нього тхнуло важким подихом первісної людини, а не нетрями міста.

— Ха,— промовив він,— їхати швидко. Зараз.

Я позадкував до кабінету і поманив його пальцем. Він рушив за мною. Шуму від його кроків було не більш ніж від мухи, що повзе по столу. Я сів за письмовий стіл, а йому показав на стільця для відвідувачів. Індіанець стояв і мовчки дивився на мене маленькими чорними ворожими очима.

— Куди їхати? — спитав я.

— Ха! Я — Другий Паросток. Голлівудський індіанець.

— Сідайте, містер Паросток.

Він так роздув ніздрі, що вони стали схожі на мишачі нори.

— Звати — Другий Паросток. Звати не містер Паросток.

— Що вам треба?

Індіанець підвищив голос і почав повільно промовляти:

— Він сказав: їхати швидко. Великий Білий Батько наказав їхати швидко. Він сказав, щоб я віз вас у вогняній колісниці. Він сказав...

— Годі,— обірвав я його.— Балакай по-людськи. Я тобі не класна вчителька на сеансі заклинання змій.

— Дурень! — відказав індіанець.

Якийсь час ми глузливо дивилися один на одного. Але в нього це виходило краще. Тоді він стягнув капелюха з голови і з відвертою відразою перевернув його. На його прямому волоссі лишився слід від надто тісного капелюха. Індіанець поколупався пальцем під засмальцьованою стрічкою, витягнув з-під неї шматочок цупкого паперу, кинув на стіл і роздратовано тицьнув на нього пальцем з геть обгризеним нігтем.

Я розгорнув папірця і побачив усередині візитку. Вона не справила на мене ніякого враження, бо три такі самі картки я вилучив із мундштуків цигарок Ліна Маріотта.

Досить довго я бавився люлькою і уважно розглядав індіанця, намагаючись примусити його виказати якісь емоції, якось зреагувати чи занервуватися. Але він був незворушний, мов кам'яна стіна.

— О'кей, чого ж він хоче? — нарешті спитав я.

— Він хоче, щоб ви їхали швидко. Зараз. Їхали у вогняній...

— Дурень! — сказав я.

Другому Паростку це сподобалося. Він закрив рота, моргнув і майже всміхнувся.

— До того ж це коштуватиме сотню монет. Гонорар за послугу,— додав я, удаючи, ніби мені все одно — чи сотня доларів, чи п'ять центів.

— Ха! — У погляді індіанця знов промайнула підозра.— Що ви сказали? Кажіть по-людськи.

— Сотня доларів за мій приїзд,— повторив я.—Срібними монетами. Можна купюрами. Лічимо від одного до ста. Грошей нема — я не їду? Зрозумів?

Я почав загинати пальці, щоб наочно долічити до сотні.

— Ха! Дрібниці!— зневажливо кинув він, знову поколупався під засмальцьованою стрічкою і кинув ще одного скрученого папірця.

Це була акуратно згорнута новенька купюра вартістю у сто доларів.

Другий Паросток насунув на потилицю капелюха, навіть не заправивши на місце стрічки, з-під якої діставав папірці. Але сказати, що це дуже псувало його вигляд, не можна було. Я дивився на гроші з роззявленим ротом.

— Психіатр має слушність,— нарешті мовив я.— Але я побоююся людей з такою інтуїцією.

— У вашому розпорядженні не цілий день,— розважливо зауважив індіанець.

Я відкрив шухляду, витяг свій "супер матч" — автоматичний кольт 38-го калібру, бо коли йшов на побачення з місіс Левін Локрідж Грейл, я його не брав. Зняв піджак, розстебнув шкіряну наплічну кобуру і засунув туди пістолета. Потім знов застебнув її й надів піджак.

Індіанця усе це вразило не більше ніж коли б почухав потилицю.

— Маю машину,— сказав він,— велику.

— Я не люблю великих машин,— відповів я.— В мене є своя.

— Ви поїдете моєю,— з погрозою відказав він.

— Гаразд. У вашій.

Я замкнув стола, потім контору, ввімкнув сигналізацію і вийшов, лишивши двері до приймальні відчинені.

Ми минули хол і спустилися ліфтом на перший поверх. Од індіанця неприємно тхнуло. Навіть ліфтер відчув дух.

Розділ 21

В індіанця був темно-синій семимісний седан, "паккард" останньої моделі, виготовлений на замовлення. У такій машині можна їздити в намисті з перлів. Автомобіль було припарковано біля пожежного гідранта. За кермом сидів темношкірий водій, певно, іноземець. Обличчя в нього наче вирізьблене з дерева. Салон усередині було оббито простьобаною сірою тканиною. Індіанець штовхнув мене на заднє сидіння. Там на самоті я відчув себе шикарним небіжчиком, з неабияким смаком прибраним працівником похоронного бюро.

Індіанець сів позаду водія. Машина розвернулася посеред вулиці. Поліцейський тихо вигукнув:

— Гей! — ніби й не до нас, нахилився й почав зав'язувати шнурки черевиків.

Ми виїхали на бульвар Сан-Сет і швидко безшумно помчали на захід. Індіанець незворушно сидів поряд з водієм. Час од часу до мене долинав його запах. Водій був немов напівсонний, але обганяв усіх, навіть одчайдухів у відкритих седанах. Усі йому поступалися дорогою. Він же не пропускав уперед нікого. Є такі водії.

Ми проїхали добру милю чи й дві по Стріп-авеню повз антикварні магазини з іменами кінозірок, повз вітрини з мереживом та старовинним олив'яним посудом, повз нічні освітлені клуби, якими рядять відомі боси, повз не менш відомі картярські кубла, якими керують ватажки мафії "Пурпурова банда", повз будинки в колоніальному стилі часів Георга

Третього,— тепер це вчорашній день; повз модерні будинки, де голлівудські торговці живим товаром безупинно теревенять про гроші; повз кафе, які здавалися тут якимись недоречними і де їжу подавали просто до машини дівчата у білих шовкових блузонах та ківерах барабанщиць із голими ногами від стегна до блискучих дитячих гессенських черевичків. Повз усе це — вниз широкою звивистою автострадою на Біверлі-Хілс, до вогнів на півдні усіх кольорів райдуги у ясні прозорі вечори, повз затемнені будинки на північних схилах. Ми проминули Біверлі-Хілс і вискочили на бульвар, що біг уздовж підніжжя пагорба назустріч прохолодним сутінкам і поривам вітру з океану.

Надвечір'я видалося тепле, спека вже спала. Ми проминули скупчення освітлених будинків та нескінченну низку таких же освітлених вілл, розташованих на відстані од дороги. Шосе спускалося вздовж зеленого поля для гри в поло, потім уздовж ще якогось чималого спортивного поля, знову здіймалося вгору, перевалювалося через пагорб і тонуло у міжгір'ї, де на схилах росли апельсинові дерева, посаджені на забаганку багатіїв, бо це не край апельсинів. Мало-помалу освітлені вікна вілл мільйонерів зникали, дорога повужчала, це вже починався Стілвуд-Хейтс.

З каньйону долинав запах шавлії, який навіював думки, про вбитого й безмісячне небо. Хаотично розкидані оштукатурені будинки були немов барельєфи, вмонтовані в гору. Далі вже будинків не було, тільки темне підніжжя гори, та одна чи дві вечірні зірки над нею, та бетонована стрічка шосе, та стрімкий узвіз, з одного боку якого вперемеш росли чахлі дуби та кущі. Тут, певне, можна було б почути голос куріпки, якби зупинитися, причаїтися й зачекати. По той бік дороги тягнувся насип сирого глинозему, з-під якого де-не-де вибивалися дикі квіточки, що, мов неслухняні діти, не хочуть лягати спати. Потім дорога круто повернула, і великі шини шерхонули об каміння, що котилося з гір, і машина поїхала обережніше вгору бруківкою, вздовж якої росла дика герань. На вершині стояв ледь освітлений, самотній, мов маяк, замок, гніздо орла, бундючна будівля, облицьована плиткою, груба й модерністська, але не така й страхітлива,

водночас прекрасне місце для приватної практики психіатра. Ніхто не почує звідти жодного крику.

Машина звернула за будинок, світло ковзнуло по чорних дверях в грубій стіні. Індіанець, щось бурмочучи, виліз і відчинив задні дверцята. Водій запалив сигарету від електричної запальнички, і різкий запах тютюнового диму ядуче полинув у нічному повітрі. Я вийшов.

Ми наблизились до чорних дверей. Вони самі відчинилися повільно, як пересторога. Усередину вів вузький коридор. Світло падало через скляні квадрати у стінах.

— Ха! Заходь, ти велике цабе,— буркнув індіанець.

— Тільки після вас, містере Другий Паросток.

Він сердито глипнув на мене й увійшов, двері позаду зачинилися так само тихо й таємниче, як і відчинилися. В кінці вузького коридора ми протиснулися у маленький ліфт. Індіанець зачинив двері й натис кнопку. Ми піднялися м'яко, безшумно. Тим самим запахом, який линув од індіанця, тепер була просякнута його тінь у місячному сяйві.

Ліфт зупинився, двері розчинилися. Я ступив у кімнату, яка формою нагадувала вежу. Сутеніло. Вікна оточували хол з усіх боків. Вдалині мерехтіло море. Пагорби повільно огортала темрява, Стіни було суціль обшито панелями, на підлозі лежали килими ніжних кольорів, що нагадували давні перські. У глибині стояв стіл, схожий на кафедру проповідника, напевно, цей різьблений витвір притягнули сюди із старовинної церкви. За ним сиділа жінка і усміхалася до мене сухою, напруженою усмішкою, яка, здавалося, щезне, коли торкнутися її.

У неї було лискуче кучеряве волосся і смагляве азійське обличчя з тонкими рисами. У вухах — важкі сережки з камінцями, на пальцях — масивні обручки. Серед них місячний камінь та смарагд у срібній оправі.

Це, мабуть, був таки справжній смарагд, але мав вигляд наче дешева підробка. Руки в-неї були сухорляві, темні, вже не молоді, й обручки їм не пасували. Вона заговорила. Голос видався знайомим:

— А, містер Марлоу, дуже добре, що ви приїхали. Амтор буде радий.

Я поклав на стіл стодоларову банкноту, яку дав мені індіанець. Озирнувся. Той вже спустився ліфтом.

— Пробачте, але я не можу задаром брати гроші.

— Амтор, він... він дає вам роботу, чи не так? — Вона знову всміхнулася. Її губи прошелестіли, мов цигарковий папір.

— Я маю спершу взнати, що то за робота.

Вона кивнула і повільно підвелася. Елегантно прошелестіла повз мене у сукні, що щільно облягала її постать і пасувала їй, як шкіра наяді, продемонструвавши свою гарну фігуру, яка дуже подобається тим, хто полюбляє, коли нижче талії на чотири розміри більше.

— Я проведу вас,— сказала вона, натисла на кнопку, і двері безшумно розчинилися. Переді мною розлилося молочне світло. Перед тим як увійти, я озирнувся і побачив її усмішку — старішу за давній Єгипет. Двері за мною тихенько зачинилися, і я опинився у приміщенні єгипетських часів.

У восьмикутній кімнаті, із задрапованими чорним оксамитом стінами та високою чорною стелею, теж, певне, з оксамиту, нікого не було. Посередині чорного, мов вугілля, матового килима стояв восьмикутний білий столик. На ньому на чорній підставці — біла куля, яка випромінювала світло. Як саме, я не зрозумів. Обабіч столика стояли два восьмикутні стільці точнісінько такі ж формою, як і столик. Біля протилежної стіни ще два такі ж стільці. І жодного вікна. У кімнаті не

було більше нічого, зовсім нічого, навіть розеток на стінах. Якщо десь і були якісь двері, то їх не видно. Я озирнувся на ті двері, через які увійшов, але не побачив і їх.

Якийсь час я стояв, підсвідомо відчуваючи, що за мною стежать. Десь, напевне, була непомітна дірка, щоб підглядати, але я не міг її відшукати. Тому облишив ці спроби. Прислухався до свого дихання. У кімнаті було так тихо, що я чув кожен подих, відчував, як коливаються мої ніздрі, мов маленькі шторки.

Потім у задній стіні нечутно розчинилися двері, увійшов чоловік, двері зачинилися. Не підводячи голови, він попрямував до столика, сів на восьмикутного стільця і легким, граціозним рухом руки запросив мене підійти.

— Прошу сідати навпроти мене.— сказав він.— Не куріть і не нервуйтеся. Спробуйте почувати себе зовсім вільно. Отже, чим можу служити?

Я сів, узяв сигарету в зуби і жував її, не запалюючи. Глянув на чоловіка. Він був худорлявий, високий і прямий, як сталевий прут. На толові тонке рідке біле волосся, зроду такого не бачив. Його легко можна було б протягнути крізь шовковий серпанок. Шкіра дихала свіжістю, мов пелюстки троянди. Йому було років 35—36. Втім, людина без певного віку. Волосся ретельно зачесане назад. Профілль, як у Беримора9. Брови чорні, як вугілля, як стіни, стеля і підлога в кімнаті. Очі дуже глибокі — аж запалі. Це були бездонні божевільні очі людини-сомнамбули, мов криниця, про яку колись читав. Криниці було дев'ятсот років, і вона була у старовинному замку. Можна було кинути туди каменюку і чекати. Довго прислухатися, чекаючи, і коли вже набридне чекати, розсміятися. А як ти вже ладен йти геть, раптом з дна криниці долине слабенький короткий сплеск. Такий слабенький і далекий, що важко й повірити, що бувають такі криниці.

Саме такі були його очі — без виразу, без душі. Такі очі могли б спокійно дивитися, як леви шматують людину, як катують бідолаху з відрізаними повіками на палючому сонці, а той несамовито верещить.

На ньому був двобортний чорний костюм, пошитий справжнім майстром. Він уважно дивився на мої руки.

— Будь ласка, не нервуйтеся,— попросив він.— Це заважає мені зосередитися.

— Це примушує танути кригу, розтоплює масло, й машини пронизливо гудуть...— сказав я.

Він обдарував мене ледь помітною усмішкою:

— Сподіваюсь, ви прийшли не для того, щоб нахабніти.

— Скидається на те, що це ви забули, чому саме я тут. До речі, я віддав вашій секретарці стодоларову банкноту. А прийшов я, як ви здогадуєтесь, з приводу кількох цигарок, начинених марихуаною. А в їхніх мундштуках були ваші візитки.

— І ви хочете дізнатися, як це сталося?

— Так. За ті сто доларів.

— Ну то не обов'язково. Відповідь проста. Часом буває таке, про що ви й гадки не маєте. Ця історія одна з таких.

На якусь мить я майже повірив йому. Обличчя в нього гладеньке, мов крило ангела.

— Тоді навіщо було посилати сто доларів — і того настирливого індіанця, який смердить, і машину? До речі, чого від вашого індіанця такий сморід? Коли він на вас працює, примусьте його приймати ванну.

— Він справжній медіум. Такі, як він,— рідкісні перлини і так само, як перлини, трапляються серед бруду. Я розумію, ви приватний детектив?

— Так.

— Мені здається, що ви несосвітенний йолоп. Справжнісінький дурень, що займається дурним бізнесом, і завітали сюди з безглуздою місією.

— Згоден,— сказав я.— Я дурень. Та це з'ясуємо трохи пізніше.

— Гадаю, не варто вас більше затримувати.

— Ви мене не затримуєте,— відповів я.— Це я вас затримую. Я хочу взнати, чому ваші візитки потрапили до цигарок.

Він ледь помітно стенув плечима.

— Мої візитні картки можна знайти будь у кого. А своїм друзям я цигарок із марихуаною не даю. Ви знову верзете дурниці.

— Може, одна дрібничка щось прояснить. Ті сигарети були у дешевому чи то китайському, чи то японському портсигарі з підробкою під черепашачий панцир. Чи не доводилося вам такий бачити?

— Ні, не пригадую.

— Додам ще — портсигар був у людини на ім'я Ліндсей Маріотт. Чули про такого?

Він замислився.

— Так. Я хотів вилікувати його від боязкого самопочуття перед камерою. Він мріяв зніматися в кіно, але лікування нічого не дало.

— Не важко здогадатися,— сказав я.— Позував, наче Айседора Дункан. У мене є її велике фото. Навіщо ж ви послали мені сто доларів?

— Шановний містере Марлоу,— холодно промовив він.— Я не бовдур. У мене дуже делікатна професія. Я знахар. Тобто я роблю те, чого не можуть досягти легкодухі лікарі. Мені завжди загрожує небезпека через таких людей, як ви. Тому я хочу знати, яка саме небезпека чатує на мене.

— Досить тривіальна. Чого ще від мене чекати, чи не так?

— Навряд чи вона взагалі існує,— ввічливо відказав він і якось по-чудернацькому поворухнув лівою рукою. Це привернуло мою увагу. Потім він повільно опустив руку на білого столика і задивився на кулю. Тоді звів свої бездонні очі і склав руки.

— Ви чуєте?..

— Чую носом,— відповів я і глянув ліворуч.

Індіанець сидів на третьому білому стільці біля чорної оксамитної стіни.

Поверх одягу на ньому була біла спецівка. Він сидів нерухомо, заплющивши очі і трохи відкинувши голову, ніби давно вже куняв. На його темне вольове обличчя падала густа тінь.

Я озирнувся на Амтора. Він ледь помітно усміхався.

— Б'юся об заклад, що від цього у високопоставлених вдів випадають штучні щелепи. Що ж він робить за справжні гроші — сидить у вас на колінах та співає французьких пісень? Амтор зробив нетерплячий рух:

— Прошу ближче до суті.

— Минулої ночі Маріотт найняв мене, щоб поїхати з ним і віддати гроші якимось бандитам. Місце зустрічі призначали вони. Мене оглушили. Коли я отямився, Маріотта уже було вбито.

Обличчя Амтора здавалося незворушним. Він не зойкнув, не поліз на стінку. Але як на нього, реакція була бурхлива. Він випростав руки, склав їх по-іншому. Куточки рота ледь помітно опустилися. І він застиг, наче кам'яний лев перед публічною бібліотекою.

— Цигарки було знайдено в нього,— додав я. Він холодно глянув на мене.

— Але, як я розумію, їх знайшла не поліція. Бо поліції там ще не було.

— Вгадали.

— Сто доларів,— почав він лагідно,— звісно, замало.

— Це залежить від того, що ви хочете на них купити.

— Ті цигарки з вами?

— Одна є. Але що з того. Як ви сказали, ваші візитки можуть потрапити до будь-яких рук. Мені просто цікаво дізнатися, чому вони опинилися там. Може, у вас є якісь здогадки?

— Ви були добре знайомі з містером Маріоттом? — спитав він.

— Зовсім ні. Але в мене виникли деякі міркування. Вони виникли самі по собі...

Амтор легенько постукав по білому столику. Індіанець усе ще куняв, опустивши підборіддя на широкі груди. Важкі повіки були щільно заплющені.

— До речі, ви ніколи не зустрічалися з місіс Грейл, яка мешкає у Бей-Сіті?

Він неуважно кивнув:

— Так. Я лікував її мовні центри. Вона трохи заїкалася.

— Ви добре з нею попрацювали,— підтвердив я.— Вона балакає зараз не гірше од мене, ніякого натяку на заїкання.

Це його не здивувало. Він і далі постукував по столику. Я прислухався, бо це постукування мені не сподобалося, певне, тому, що нагадувало код. Він кинув постукувати, розвів руками і відхилився назад.

— І що мене вразило, так це те, що всі одне одного добре знають,— сказав я.— Місіс Грейл теж знайома з Маріоттом.

— Як ви про це дізналися? — неквапом спитав він.

Я не відповів.

— Вам доведеться повідомити поліцію про ті цигарки?

Я знизав плечима.

— Ви, певно, здивовані, чому я досі не викинув вас звідси?— люб'язно спитав він.— Індіанець міг би скрутити вам в'язи, як черешок. Але ви, здається, собі на умі. От я і розмірковую. Шантаж — виключаю. Бо це нічого не дасть. У мене багато друзів. Проте є люди, які сплять і бачать, щоб очорнити мене. Психіатри, сексологи, невропатологи, маленькі, гидкі людці з гумовими молоточками, книжковими полицями, заповненими літературою про різні нервові захворювання. І, звісно, всі вони — лікарі. А я — знахар. Як на вашу думку?

Я спробував не зводити з нього своїх очей. Але це було марно. Я відчув, що у мене пересохли губи і я їх облизую.

Він ледь помітно знизав плечима.

— Не смію засуджувати вас за те, що ви маєте намір це приховати. Звісно, слід добре помізкувати. Але мушу сказати, що ви людина набагато розумніша, ніж я думав... Я теж інколи помиляюся. Втім...

Він трохи нахилився і поклав руки на молочну кулю.

— По-моєму,— сказав я,— Маріотт шантажував жінок. І був навідником у зграї мисливців за коштовностями. Але хтось підказував йому, з якими жінками слід познайомитися. Він знав, куди і коли вони їздять і коли повертаються, мав з ними близькі стосунки, ставав полюбовником, примушував їх прикрашатися коштовностями і кудись із ним їхати, а тоді непомітно підходив до телефону і повідомляв молодчикам, де вони мають чатувати.

— Ага,— сказав Амтор.— Ось як ви собі уявляєте Маріотта і мене. Це ганебно.

Я нахилився до нього, між нашими обличчями було не більше фута.

— Ви займаєтесь рекетом. Розцяцьковуйте свої візитки як вам заманеться, але все одно то рекет. Йдеться не просто про візитки, Амторе. Як ви сказали, їх можна знайти скрізь. І марихуана тут ні до чого. Ви б не займалися такою дешевинкою — не з вашою вдачею. Але на зворотному боці кожної візитки, на перший погляд чистому, є ледь помітні записи.

Він похмуро всміхнувся, я ледве вловив ту усмішку, і розвів руками над молочною кулею.

Світло згасло. Кімнату огорнула темрява.

Розділ 22

Я стрімко підвівся, відкинув ногою табурет і вихопив пістолет із наплічної кобури. Але все було марно. Хоч моє пальто було розстебнуте, я діяв надто повільно. Навіть якби встиг вистрелити, то все одно б запізнився.

Звідкись долинув ледь чутний запах землі. У цілковитій тиші індіанець ударив мене під дих і розвів мої руки в боки. Потім почав підводити мене. Я міг би вихопити пістолет і влаштувати стрілянину, але в цьому не було сенсу. Моїх друзів поблизу не було. Я дав йому змогу забрати мій пістолет, але ухопив його зап'ястя. Вони були слизькі, і їх важко було втримати. Він дихав на мене неприємним запахом, наче з помийної ями. Одним ударом посадив мене і закинув назад мою голову. Тепер він тримав мої зап'ястя, а не я його. Миттю викрутив мені руки за спину і гострим, як каменюка, коліном уперся в спину. Він гнув мене. Мене можна зігнути, я не міська вежа. Він далі гнув мене. Я спробував закричати, але все даремно. Я не міг дихнути. Індіанець повалив мене і зробив "ножиці". Я опинився в лабетах.

Його руки вп'ялися в мою шию. Я ще й досі прокидаюсь уночі, відчуваючи ті руки на своїй шиї і сморід індіанця. Відчуваю одчайдушну

боротьбу, і поразку, і маслянисті пальці, які впиваються в мене. Тоді підводжуся з ліжка, випиваю спиртного і вмикаю радіо.

Я був майже мертвий, коли світло спалахнуло знову. Воно було криваво-червоне, певне, тому, що кров залила мені очі. Пропливло чиєсь обличчя, якась рука обережно обшукала мене. Але інші руки й далі тримали мою горлянку. Хтось неголосно промовив:

— Нехай трохи ковтне повітря.

Пальці послабилися. Я спробував звільнитися від них. Чимось блискучим мене вдарили по щелепі. М'який голос знову сказав:

— Постав його на ноги!

Індіанець підвів мене, притулив до стіни, тримаючи за викручені руки.

— Дилетант,— м'яко промовив голос, і якась блискуча тверда річ ударила мене по обличчю. Побігла тепла цівка. Я лизнув її, вона відгонила залізом і сіллю.

Рука обшарювала мої кишені. Сигарети були вийняті і розламані. Але все це відбувалося як у тумані.

— Було три цигарки? — спитав лагідно голос, і блискуча річ знову вдарила по щелепі.

— Три,— сковтнув я.

— Де ж решта?

— У столі, в моєму офісі.

Блискуча річ ударила мене знову.

— Ти, певно, брешеш, але я можу довідатися.

Мої ключі замерехтіли переді мною блискучими лелітками.

Голос мовив:

— Подуши його ще трохи.

Залізні пальці вп'ялися в мою горлянку. Індіанець підтягнув мене до себе, я знову відчув сморід і тверді м'язи його живота. Мені вдалося схопити його палець, котрий я намагався викрутити.

Голос м'яко сказав:

— Диви, він ще пручається.

Блискуча річ знову майнула у повітрі, вдарила мене по щелепі, скорше по тому, що від неї лишилося.

— Облиш його, він уже приборканий,— сказав голос.

Важкі сильні руки відпустили мене. Я похитнувся, ступив крок і випростався.

Переді мною стояв Амтор, усміхаючись ледь помітно, майже замріяно. В тонкій гарній руці він тримав пістолет. Дулом торкався моїх грудей.

— Я міг би вбити тебе,— сказав він.— Але що за сенс у цьому? Маленька брудна людина у малому брудному світі. Аби тобі ще трохи

тями, хоча ти все одно будеш такий самий. Хіба ні? — Він посміхнувся так гарно.

З останніх сил я вдарив по цій посмішці.

Удар був непоганий. Він похитнувся, з ніздрів заструміла кров. Він опанував себе, випростався і знову звів пістолет.

— Сідай, дитинко,— запросив він лагідно.— Я чекаю гостей. Дуже добре, що ти вдарив мене. Це мені на руку.

Я намацав білий табурет, сів і поклав голову на білий столик, поруч із молочною кулею, яка випромінювала м'яке світло. Я поглядав на неї збоку. Світло вражало мене. Чудове світло. Чудове м'яке світло.

Навколо панувала тиша. Мені здалося, що я заснув, із скривавленим обличчям на столику, а стрункий гарний диявол із моїм пістолетом у руці дивився на мене і посміхався.

Розділ 23

— Гаразд,— сказав здоровань.— Тепер можеш його облишити.

Я розплющив очі й випростався.

— Ходімо звідси, друзяко.

Я підвівся, хоч був якийсь наче сонний. Ми кудись вийшли. Потім я здогадався, що то приймальня, оточена з усіх боків вікнами. За ними панувала темрява.

Та ж сама жінка з обручками сиділа за столом. Поруч неї стояв якийсь чоловік.

— Сідай сюди, друзяко.

Він штовхнув мене на стільця. Це був гарний зручний стілець, але від сидіння на ньому мені не полегшало. В жінки, за столом був нотатник, з якого вона голосно читала. Похилого віку, маленький на зріст чоловік із сивими вусами слухав її з кислим обличчям.

Амтор стояв біля вікна і дивився на лінію океану за вогнями пірса, кудись далеко за горизонт. Потім зиркнув на мене в півоберту, і я помітив, що кров уже змита з його обличчя, але ніс став удвічі більший, ніж тоді, коли я уперше побачив його. Я криво усміхнувся.

— Тобі, смішно, друзяко?

Я глянув на того, хто промовив ці слова, хто стояв переді мною і штовхнув мене на стільця. То був обвітрений парубок, що важив до двохсот фунтів, із гнилими зубами і ніжним голосом циркового закликальника. Він був міцно збитий, спритний і, певно, їв сире м'ясо. Примусити його шукати п'ятий куток — дурне діло. Він був із тих поліцейських, які щовечора залюбки вдаються до свого кийка замість того, щоб читати молитви. Але очі в нього були добродушні.

Він стояв переді мною, розставивши ноги, тримаючи в руці мого розкритого гаманця, і дряпав його нігтем великого пальця, наче йому подобалося псувати речі. Навіть дрібні речі, якщо не було нічого іншого під рукою. Але, мабуть, обличчя він псував з неабияким задоволенням.

— Отже, приватний сищик, друзяко! З великого гидкого міста? Дріб'язковий шантаж?

Капелюх його було зсунуто на потилицю. Каштанове брудне волосся на лобі потемнішало від поту. Веселі очі виблискували промінчиками. Горло моє наче переїхав коток. Я помацав його. Клятий індіанець. Пальці в нього мов із легованої сталі.

Смаглява жінка скінчила читати й згорнула нотатник. Літній невисокий чоловік із сивими вусами кивнув і став позаду здорованя, який розмовляв зі мною.

— З поліції? — спитав я, потираючи підборіддя.

— А ти як думав, друзяко?

Поліцейський гумор. Сивовусий косив на одне око і здавався підсліпуватим.

— Не з Лос-Анджелеса,— сказав я, дивлячись на нього.— Там з таким оком його б нізащо не тримали.

Здоровань подав мені гаманця. Я зазирнув усередину. Всі гроші були на місці. І всі візитні картки. Я здивувався. Нічого не зникло.

— Скажи нам що-небудь друзяко,— промовив здоровань.— Щось таке, щоб нам припало до душі.

— Поверніть мені пістолет.

Він трохи нахилився вперед і задумався. Це його зачепило за живе.

— Ти хочеш свого пістолета, хлопче? — Він глянув на сивовусого: — Він хоче свого пістолета.

І знову до мене:

— А навіщо він тобі, хлопче?

— Я хочу вбити індіанця.

— О, так ти хочеш убити індіанця, хлопче?

— Саме так.

Здоровань знову глянув на вусатого.

— Цей хлопець занадто настирний. Він хоче вбити індіанця.

— Чуєш ти, Хемінгуей, не повторюй всього, що я кажу.

— Я думаю, що хлопець збожеволів,— сказав здоровань.— Щойно назвав мене Хемінгуеєм. Як ти вважаєш, він з'їхав з глузду?

Сивовусий відкусив кінчик сигари і промовчав.

Високий вродливий чоловік біля вікна повільно обернувся і спокійно сказав:

— Я думаю, він просто психопат.

— Не можу зрозуміти, чому він назвав мене Хемінгуеєм. Мене звуть не Хемінгуей.

Чоловік похилого віку сказав:

— Я пістолета не бачив.

Вони подивилися на Амтора. Той відповів:

— Він у мене. Я дам його вам, містере Блейн.

Здоровань нахилився до мене і спитав:

— За що ти мене обізвав Хемінгуеєм?

— Тут присутні дами.

Здоровань знову випростався.

— Ну ти бачиш,— Він глянув на вусатого.

Вусатий кивнув, повернувся і вийшов з кімнати. Амтор вийшов слідом за ним.

Зависла тиша. Чорнява жінка похмуро дивилася на свій стіл.

Здоровань глянув на мою праву брову і здивовано похитав головою. Двері знову відчинилися, повернувся вусатий. Він звідкись узяв мого капелюха і подав мені. Зі своєї кишені вийняв мій пістолет і теж віддав. За його вагою я зрозумів, що пістолет розряджено. Я засунув його під пахву і підвівся.

Здоровань мовив:

— Ходімо звідси. Думаю, трохи свіжого повітря допоможе тобі отямитися.

— О'кей, Хемінгуей.

— Він торочить своє,— сказав здоровань сумно.— Називає мене Хемінгуеєм, незважаючи на присутність дам. Чи не здається тобі, що в нього в голові щось зсунулося?

— Поспішайте,— зауважив вусатий.

Здоровань узяв мене під руку, і ми рушили до ліфта. Двері ліфта розчинилися, і ми увійшли.

Розділ 24

Ми з'їхали до самого низу, пройшли довгим вузьким коридором і вийшли чорним ходом. Надворі повітря було чисте, свіже, з моря пливли пасма туману. Я глибоко вдихнув. Здоровань усе ще тримав мене під руку. Біля будинку стояла машина — звичайний темний седан із приватними номерами.

Розчинивши передні дверцята, здоровань промовив вибачливим тоном:

— Це машина далеко не твого класу, друзяко. Але ковток повітря має підбадьорити тебе. Тобі це буде корисно. Ми не збираємося робити нічого такого, щоб тобі не сподобалося.

— А де індіанець?

Здоровань заперечно ледь-ледь похитав головою і підштовхнув мене в машину. Я опинився на передньому сидінні праворуч.

— О так, індіанець,— сказав він.— Ти збирався вбити його стрілою з лука. Так за їхнім законом. Він із нами в машині, позаду.

Я озирнувся: на задньому сидінні нікого не було.

— Три чорти, його тут немає! — здивувався здоровань.— Хтось, мабуть, його вкрав. Не можна нічого лишати в замкненій машині.

— Швидше! — наказав сивовусий, вмощуючись на задньому сидінні.

Хемінгуей обійшов довкола машини і кинув своє черево за кермо. Машина рушила.

Ми поїхали униз алеєю, оточеною кущами дикої герані. З моря дув холодний вітер. Зірки були десь високо-високо. Вони німували.

В кінці алеї повернули на бетонну і, не поспішаючи, поїхали далі.

— Чого ж ти без машини, друзяко?

— Амтор присилав свою по мене.

— З якого дива, друзяко?

— Певно, дуже хотів мене побачити.

— Він хлопець сумлінний. Усе ретельно перевіряє.

Хемінгуей сплюнув у віконце, зробив плавний поворот, і машина сама покотилася вниз схилом.

— Амтор казав, що ти телефонував йому, хотів закинути гачок. От він і вирішив, що слід подивитися, що ти за цяця. Тому і прислав свою машину.

— А може, ще зателефонував своїм знайомим поліцейським, аби мені не добиратися додому самому,—сказав я.— О'кей, Хемінгуей!

— Ну от, знову ти верзеш казна-що. До речі, у містера Амтора диктофон під столом і секретарка усе записує. Коли ми прийшли, вона зачитувала запис містеру Блейну, який тут із нами.

Я озирнувся і глянув на містера Блейна. Він миролюбно курив сигару, наче вдома, і не звертав на мене уваги.

— Бісова секретарка,— сказав я,— тільки папір переводить.

— Може б, ти нам краще розповів, навіщо ти хотів зустрітися з ним? — ввічливо запитав Хемінгуей.

— Ти маєш на оці те, що в мене ще лишилося від моєї фізії?

— Ну ми зовсім не такі хлопці,— відповів Хемінгуей з широким жестом.

— Ти знаєш Амтора досить добре, чи не так, Хемінгуей?

— Містер Блейн знає його. Що ж до мене, то я тільки виконую накази.

— Хто такий містер Блейн зрештою?

— Джентльмен на задньому сидінні.

— А хто він такий, окрім джентльменства на задньому сидінні?

— Боже, та містера Блейна знають усі.

— Ну годі,— сказав я, раптом відчувши сильну втому.

Відчутнішими стали мовчання, повороти, стрімка стрічка бетонки, глибшою темрява, виразнішим біль.

Здоровань мовив:

— Зараз, коли ми в чоловічому товаристві і серед нас немає жінок, у нас обмаль часу, щоб з'ясовувати, що ти там робив, але оцей твій Хемінгуей мене справді дратує.

— Затичка,— сказав я.— Стара, стара затичка.

— Хто цей Хемінгуей, зрештою?

— Це такий чоловік, який товче одне й те саме, поки не переконає тебе.

— Це може забрати чимало часу,— сказав здоровань.— Як для приватного сищика у тебе, звісно, незвичайне, оригінальне мислення. Ти ще з зубами?

— З кількома пломбами у них.

— Ну тобі справді пощастило, друже.

Чоловік на задньому сидінні мовив:

— Гаразд. Наступний поворот — праворуч.

— Слухаюсь.

Хемінгуей повернув седан на вузький розбитий путівець понад горою. Ми проїхали по ній близько милі. Сильно запахло шавлією.

— Тут.

Машина зупинилася. Він нахилився у мій бік і відчинив дверцята.

— Ну що ж, друзяко, приємно було познайомитися з тобою. Але краще більше не повертайся туди, де був. Виходь!

— Звідси йти пішки?

Чоловік на задньому сидінні сказав:

— Швидше!

— Так, звідси далі пішака, друзяко. Тебе це не влаштовує?

— Влаштовує. Адже буде час дещо обмізкувати. Хоча б те, що ви не з лос-анджелеської поліції. Але один із вас поліцейський, можливо, що й другий теж. Як на мене, то ви обидва з Бей-Сіті. От цікаво, чому ви опинилися не на своїй території?

— Чи не важко тобі, друзяко, буде довести це?

— На добраніч, Хемінгуей!

Він не відповів. Ніхто з них не відповів. Я почав вилазити з машини, нахилився вперед і відчув нудоту.

Чоловік на задньому сидінні несподівано зробив блискавичний рух, який я не так побачив, як відчув. Безодня темряви розверзлася переді мною, і я провалився в ту темну безодню.

Розділ 25

Кімната була сповнена диму. Дим висів просто у повітрі, спускаючись тоненькими пасмами, і скидався на прозору тюль, прикрашену дрібними бусинками. І хоча два вікна на дальній стіні були

відчинені, дим застиг нерухомо. Я ніколи раніше не бачив цієї кімнати. Вікна були заґратовані.

Я немов очманів, в голові жодної думки. Таке відчуття, ніби проспав цілий рік. Але дим заважав мені. Я лежав на спині і думав про нього. Минуло чимало часу, поки зробив глибокий вдих, від чого відчув біль у легенях.

— Пожежа!— зарепетував я і раптом зайшовся сміхом. Не знаю, чого стало так весело, але я лежав на ліжку і реготав. Той сміх мені самому не подобався. То був сміх божевільного.

Невдовзі за стіною протупотіли кроки, в замкову щілину втиснувся ключ, двері відчинилися. Якийсь чоловік заскочив бочком і причинив їх. Права рука його потягнулася до стегна.

Це був невисокий кремезний чоловік у білому халаті. Чорні очі дивилися тупо. Під ними сірими мішками звисала шкіра.

Я повернув голову на твердій подушці і позіхнув.

Він стояв і зло дивився на мене. Права рука напоготові біля стегна. Обличчя аж позеленіло від люті, шкіра посіріла, плескатий ніс нагадував стулки мушлі.

— Знову закортіло в гамівну сорочку? — посміхнувся він.

— Я чудово себе почуваю, Джеку. Краще не може бути. Добре виспався. Мені навіть щось наснилося. Де це я?

— Там, де тобі й слід бути.

— Схоже, що це чудове місце,— сказав я.— Гарні люди. Прекрасна атмосфера. Думаю, що мені найкраще трохи поспати.

— Так, це буде найкраще,— відповів він невдоволено.

Він вийшов. Двері хряснули, клацнув замок. Кроки віддалилися.

З димом він нічого не зробив — димова завіса так само висіла серед кімнати. Дим не розсіювався, не плив, не рухався. Кімнатою гуляв вітерець, його я відчував на своєму обличчі, але на дим це не впливало. Він здавався сірим павутинням, сплетеним тисячами павуків. Я дивувався, як це їм вдалося всім разом так спрацюватися.

Байкова піжама така, як у муніципальній лікарні. З одежі — тільки найнеобхідніше, з цупкої, грубої тканини. Комірець натирав шию. Все ще боліло горло. Я став дещо згадувати. Помацав рукою свою шию. Жили боліли. Клятий індіанець. О'кей, Хемінгуей! Отже, ти хочеш бути детективом, заробляти великі гроші. Дев'ять простих уроків. Нам видадуть значка. За додаткових п'ятнадцять центів ми вишлемо тобі бандаж од грижі, коли ти надірвешся на роботі.

Дуже боліло горло, але пальці, якими я обмацував шию, вже не відчували нічого. Вони були, наче гроно бананів. Я подивився на них. Оце так пальці. Нічого собі. Наче надіслані по пошті. Вони могли б прибути зі значком та бандажем. І з дипломом.

Була ніч. За вікнами чорно. Скляна порцелянова куля звисала посередині стелі на мідних ланцюжках і випромінювала світло. Довкола мерехтіли оранжеві і блакитні квадратики. Я втупився у них очима. Я стомився від диму. Коли я на них дивився, вони починали відкриватися, мов маленькі ілюмінатори, і звідти визирали маленькі голівки, але живі, як у крихітних, живих ляльок. Серед них був чоловік у спортивній шапочці, з червоним носом, пухнаста блондинка у капелюшку, худорлявий чоловік з краваткою-метеликом, схожий на офіціанта в кафе

на набережній. Він одкрив рота і спитав: "Вам м'ясо з кров'ю чи засмажене, сер?"

Я заплющив очі, міцно стулив повіки, а коли розплющив, то побачив тільки звичайний порцеляновий абажур на трьох мідних ланцюжках.

Дим, як і раніше, нерухомо висів у повітрі. Я узяв кінчик грубого простирадла, витер піт занімілими пальцями, які були надіслані мені по пошті із заочної школи після дев'яти уроків, половина авансом "Поштова скринька 2468924, Седар-Сіті, штат Айова". Збожеволів. Геть з глузду з'їхав.

Сів на ліжко і тільки через якийсь час спромігся опустити ноги на підлогу. В ступнях закололо наче голками. Мадам галантерея, ліворуч... Супервеликі англійські шпильки, праворуч... Ноги почали відчувати підлогу. Я підвівся. Страшенно важко вставати. Нахилився, важко дихаючи, узявся за бильця ліжка, коли пролунав голос, наче з-під ліжка: "У тебе біла гарячка... біла гарячка... біла гарячка".

Я почав ходити, похитуючись, мов п'яний. На маленькому білому емальованому столику між двома заґратованими вікнами стояла пляшка віскі. У ній було десь половина, і, здається, напій був непоганий. Попри все у світі чимало добрих людей. Ти можеш прискіпливо критикувати вранішню газету, штовхати ногою сусіда в кінотеатрі, відчувати себе розчарованим і нікчемним, глузувати з політиків, але все одно у світі багато чудових людей. Хоча б взяти того парубка, який залишив тут півпляшки віскі. У. нього серце велике, як стегна у Мей Вест10. Я дотягнувся до пляшки, узяв її своїми все ще онімілими руками і підніс до рота. Мені здалося, що я піднімаю за один кінець висячий міст через затоку Золоті Ворота.

Я поспіхом зробив великий ковток. І дбайливо поставив пляшку на місце, облизуючи віскі з підборіддя.

Віскі мало якийсь дивний смак. Поки я усвідомлював, що то за смак, помітив раковину у кутку. Саме нею я й скористався, бо мене знудило. Ох і важко ж мені було.

Час минав у приступах нудоти, запаморочення І тваринних звуках над раковиною.

Коли все минуло, я дошкандибав до ліжка й ліг горілиць. Так і лежав, важко дихаючи, і стежив за димом. Дим був якийсь невиразний. Може, це знову щось у мене з очима. Раптом він зовсім зник. А світло з порцелянового абажура різко окреслило кімнату.

Я знову сів на ліжку. Під стіною біля дверей стояв важкий дерев'яний стіл. Крім дверей, через які увійшов чоловік у білому халаті, були ще одні двері. Мабуть, у клозет. І, певно, мої речі там. Підлогу вкривав лінолеум із сірими і зеленими квадратами. Білі стіни. Чиста кімната. Ліжко, на якому я сидів, було вузьке, залізне лікарняне ліжко, але нижче за звичайні, по боках товсті шкіряні ремені із застібками, якими пристібують людей за руки і ноги.

Я вже відчував усе своє тіло, біль у голові, горлі й руці. Що сталося з рукою, я згадати не міг. Закачав рукав піжами і тупо задивився на руку. Від ліктя до плеча її вкривали цятки уколів.

Наркотики. Мене кололи наркотиками. Мене кололи наркотиками, щоб угамувати. Може, й скопаломіном11, аби розв'язати язика. Надто багато наркотиків як для одного разу. От чому, долаючи той стан, я трусився весь і марив. Одні марять, інші — ні. Все залежить від організму.

Ось звідки й цей дим, і ті маленькі голівки навколо світильника, й голоси, і божевільні думки, і ремені, й онімілі пальці, і ноги. Віскі, певно, залишились від 48-годинного лікування алкоголіків. Вони поставили ту пляшку навмисно неподалік, щоб я дістав своє сповна.

Я підвівся, мене хитнуло майже до протилежної стінки. Змушений був знову лягти і дихати обережно досить довго. Я весь тремтів і потів. Маленькі краплини поту скочувалися з лоба аж до рота. Я злизував їх по-дурному язиком. Знову сів, спустив ноги і став на підлогу.

— О'кей, Марлоу,— мовив крізь зуби.— Ти міцний хлопець. Залізний чолов'яга, шести футів, сто дев'яносто фунтів чистої ваги без одягу, коли поголений. Сильні м'язи і поки що свої щелепи. Май це на увазі. Двічі підривали твоє здоров'я. Душили тебе. Били тебе по-дурному по щелепі пістолетом. В тебе всадили стільки наркотиків і тримали тебе тут, поки ти не став схожий на танцюристу мишу... А тепер давай подивимося, як ти зробиш найпростіше — натягнеш штани.

Я знову ліг на ліжко.

Час минав. Не знаю, скільки минуло. У мене не було годинника. Але цей час стрілками годинника зміряти не можна.

Я сів, мені усе почало набридати. Підвівся і почав ходити. Нічого собі прогулянка, яка змушує твоє серце плигати, як на віженого кота. Краще лягти і знову заснути. Краще якийсь час ні на що не звертати уваги. Ти не у формі, хлопче. О'кей, Хемінгуей, я знесилений! Я не зміг би дитини подужати.

Що ж робити. Я ходив. Я впертий. Я виберуся звідси.

Я знову ліг на ліжко.

За четвертим разом стало трошки краще. Перетнув кімнату туди й назад двічі. Підійшов до раковини, відкрив кран, нахилився і напився води просто з долоні. За кілька хвилин знову випив. Мені враз полегшало.

Я ходив, ходив, ходив.

Півгодини ходіння, мої коліна ще тремтіли, але голова була ясна. Я випив ще води. Багато води. Мені хотілося волати на весь світ, поки я її пив.

Знову ліг на ліжко. Це було чудове ложе, наче з пелюсток троянди. Це було найпрекрасніше у світі ліжко, наче ліжко Керол Ломбард12. Але, певно, і для неї воно б було занадто м'яке. Я у своєму житті не пам'ятаю такого блаженства: чудова м'яка постіль, міцний сон, заплющені очі, і легке дихання, і темрява, і чудові подушки...

Я ходив.

Вони будували піраміди, і втомилися, і поставили їх, і добували каміння для того, щоб мати бетон для Боулдер Дем. І вони будували усе те, і приносили воду у Сонячну Південну Долину, і зробили всесвітній потоп.

Я через все це проходив. Мене не можна було турбувати.

Я облишив ходити. Я був готовий з кимось побалакати.

Розділ 26

Шафа у стіні була замкнена. Важкий стілець — надто важкий. Але усе так зроблено навмисно. Я зірвав простирадла, обмацав ліжко та стягнув матраца на один бік. Під ним була панцирна сітка, яка кріпилася з обох сторін спіральними пружинами з чорного блискучого металу близько дев'яти дюймів завдовжки. Я заходився біля однієї з них. Це була найважча робота, яку я коли-небудь виконував. Невдовзі з моїх пальців точилася кров, але пружина була у мене в руках. Я трохи погойдав нею — баланс чудовий. Така вона була важка.

Коли я остаточно упорався, то глянув на пляшку віски, що стояла в іншому кінці кімнати. Але тієї ж миті згадав, що зі мною було, і облишив про неї думати.

Випив води, трохи спочив, сидячи просто на голій сітці, тоді підійшов до дверей, притис губи до щілини у дверях і закричав:

— Пожежа! Пожежа! Горимо!

Чекав не довго, але з приємністю. Нарешті почув, як важко тупотить коридором охоронець, як він розлючено встромляє ключа у замок та відмикає його.

Двері рвучко розхачнулися, а я розпластався по стіні якраз за ними. Цього разу він не ховав кийка — чудової, невеликої зброї біля п'яти дюймів завдовжки, вкритої коричневою шкірою. Його очі втупилися у розібране ліжко, він почав здивовано оглядати кімнату.

Я захихотів і зненацька вдарив його. Влучив прямо біля вуха. Він заточився і впав на коліна. Я ударив його двічі, і він застогнав. Тоді я витяг з його безсилої руки кийка. Він жалісно заскиглив.

Я вперся коліном в його обличчя так, що коліно заболіло. А чи боляче було його обличчю, він мені не сказав, лише хрипів і стогнав. Я огрів його кийком, і він затих.

Тоді я вийняв ключа, замкнув двері зсередини і обшукав його. У нього були ще якісь ключі, один з них од стінної шафи, де висів мій одяг. Я переглянув кишені: з гаманця зникли гроші. Я знову підійшов до чоловіка у білому халаті. За свою роботу він отримує надто багато грошей. Обшукавши його, ледве затягнув на ліжко, поприв'язував руки та ноги і запхав мало не ярд простирадла йому у рота. Ніс в нього був зламаний. Довелося довго чекати, поки я пересвідчився, що він може дихати з цим кляпом.

Мені було шкода його. Звичайнісінького трудягу, яких багато. Такі міцно тримаються за своє місце і щотижня одержують свої чеки. Певно, в нього є жінка і діти. Дуже погано, бо єдине, чим він заробляв на життя, був кийок. Це несправедливо. Я поставив пляшку з віскі з домішаним туди наркотиком так, щоб він міг до неї дотягнутися. Тоді, коли йому пощастить звільнити руки.

Поплескав його по плечу. Я мало не плакав над ним.

У стінній шафі висіла уся моя одежа. Навіть наплічна кобура та пістолет, з якого витягли обойму. Тремтячими пальцями, увесь час позіхаючи, я натягнув на себе одяг.

Чоловік на ліжку "відпочивав". Я не став його турбувати і замкнув двері.

Моя колишня кімната виходила у широкий тихий коридор, де було ще троє зачинених дверей. З-за них не долинало ані звуку. Килим кольору червоного вина посередині коридора був такий само мовчазний, як і увесь будинок. У кінці коридора розташовувався хол, за ним ще один зі старомодними сходами з білими дубовими поручнями, які, плавно вигинаючись, вели до ледь освітленого холу унизу з двома внутрішніми скляними дверима. Мозаїчну підлогу тут вкривали товсті килими. Світло проникало крізь не щільно зачинені двері. Навколо сторожка тиша.

Старий будинок. Один із тих, яких вже більше ніхто не будує. Певно, він розташований на затишній вулиці із заплетеною трояндами альтанкою та великою кількістю квітів перед фасадом: елегантна, прохолодна і спокійна споруда під яскравим каліфорнійським сонцем. А що там усередині — нікого не цікавить, аби мешканці його не зчиняли галасу.

Я вже підняв ногу, щоб ступити на сходи, коли почув, як хтось кашляє. Мене наче відкинуло назад, і я побачив напіввідчинені двері в другому коридорі, що теж виходив до холу. Навшпиньках проминув коридор і сторожко притиснувся до напіввідчинених дверей. На килим біля моїх ніг падало світло. Я чекав. Знов почув кашель — глибокий, що мав вириватися з великих грудей. Він лунав заспокійливо й мирно. На якого дідька мені той кашель? Єдине, що мені слід зробити,— зникнути з цього будинку. Але кожен, хто міг бути у тій кімнаті з напіввідчиненими дверима, цікавив мене. Може, там та людина, заради якої не гріх і зняти капелюха. Я ще трохи посунувся уперед і став на самому краєчку освітленого кола, коли зашурхотіла газета. Я побачив частину кімнати, умебльованої не як камера, а як справжня кімната. На темному бюро лежав капелюх і кілька журналів. На вікнах — мережані гардини, гарний килим.

Пружини ліжка важко зарипіли. Могутній хлопець, як і його кашель. Обережно, кінчиками пальців прочинив двері ще на дюйм чи два. Нічого не сталося. Ніщо і ніколи не рухалося повільніше, ніж моя голова, що зазирнула усередину. Тепер я бачив усю кімнату: ліжко, людину на ньому, попільничку, по вінця повну недопалків. Вони були і на нічному столику, і на килимі. З десяток пожмаканих, подертих газет розкидано на ліжку. Одну тримали здоровенні руки, перед здоровенним обличчям. Я бачив волосся над краєм газети. Темне — майже чорне, кучеряве — суцільна шапка волосся. Під волоссям — смуга білої шкіри. Газета трохи відхилилася. Я затримав подих, але людина на ліжку не підвела очей.

Йому слід було поголитися, здається, він завжди цього потребував. Я бачив його раніше. То було на Центральній авеню, у негритянському кафе "Флоріан". Я бачив його у кричущому костюмі, з білими завбільшки з бейсбольний м'ячик для гольфу ґудзиками на піджаку та зі склянкою віскі у руці. Я бачив його з армійським культом, який здавався іграшкою у його долоні, бачив, як він невимушено проходить крізь розтрощені двері. Я бачив деякі зразки його роботи — вона була виконана на совість.

Він знову закашляв, ворухнувся на ліжку, смачно позіхнув і потягнувся до пожмаканої пачки сигарет, що лежали на нічному столику. Одна з них опинилася у нього в роті, спалахнув вогник, ніздрі випустили кільця диму.

— А-а,— видихнув він, і газета знову затулила його обличчя.

Я тихенько повернувся до холу. Здається, містер Лось Меллой був у надійних руках. Я спустився сходами униз. Із-за майже зачинених дверей долинало чиєсь бурмотіння. Я чекав почути у відповідь інший голос, але його не було. Отже, розмовляли по телефону. Я підійшов впритул до дверей і прислухався. То був низький голос, суцільне бурмотіння. До мене не долинуло нічого, що б мало якийсь сенс. Нарешті я почув, як поклали трубку, і у кімнаті запала тиша.

Настав час зникнути звідси, щоб бути чимдалі. Тому я відчинив двері й повільно ступив до кімнати.

Розділ 27

Це був середній за розміром кабінет, обставлений з професійною акуратністю. Книжкова шафа з грубезними томами за скляними дверцями. На стіні — аптечка першої допомоги. За склом — білий емальований стерилізатор, у якому кип'ятяться голки і шприци. За широким столом, на якому лежали прес-пап'є, бронзовий ніж для розрізання паперу, підставка для ручок і нотатників для записів, задумливо сидів, обхопивши руками голову, чоловік у білому халаті.

Між розчепіреними жовтими пальцями я побачив волосся кольору вологого піску, воно було таке прилизане, що здавалося намальованим на його черепі. Я ступив ще три кроки, щоб він зміг побачити хоча б мої черевики. Голова підвелася, з пергаментного обличчя на мене подивилися глибоко запалі водянисті очі.

Чоловік розвів руки, ніби безпомічно, але жест був хитрий. Він хотів дотягнутися до дзвінка на кінці столу.

Я ступив ще два кроки і погрозив йому пружиною, але його пальці й далі просувалися до краю столу.

— Дзвінок,— проказав я,— нічим вам не зарадить. Вашого помічника я поклав у ліжко.

Він примружив очі:

— Ви були дуже хворі, сер. У дуже поганому стані. Я б не рекомендував вам поки що підводитися.

— Приберіть праву руку! — наказав я і різко вдарив пружиною, вона скрутилася, як поранена змія.

Обійшов навколо стола, усміхаючись, хоч радіти не було чого. Звісно, в шухляді стола лежав пістолет. У них завжди у шухлядах лежать пістолети, але вони завжди користуються ними занадто пізно, якщо взагалі користуються. Я дістав його. Це був автоматичний пістолет 38-го калібру. Не такий гарний, як у мене. Але я міг скористатися його обоймою. У шухляді більше нічого не було. Я почав розряджати його пістолет.

Він совався на місці. Його глибоко запалі очі були сумні.

— Може, у вас під килимом є ще одна кнопка,— вів я далі.— І дзвінок пролунає в кабінеті начальника поліції. Радив би не торкатися її. Бо протягом години я буду дуже небезпечний. Той, хто наважиться увійти у ці двері,— ляже в труну.

— Кнопки під килимом немає,— відповів він. В голосі відчувався ледь помітний акцент.

Я витягнув обойму з його пістолета і порожню з свого і поміняв їх.

У дверях був замок на пружині. Я спиною штовхнув їх, вони зачинилися, і я почув, як клацнуло. Я засунув ще засув.

Повернувшись до стола, сів на стілець. Зібрав останні свої сили.

— Віскі,— сказав я.

Він почав шарити довкола.

— Віскі,— повторив я знову.

Він підійшов до аптечки, дістав пласку пляшку з зеленою гербовою етикеткою на ній і склянку.

— Дві склянки,— наказав я.— Одного разу я вже пробував ваше питво, будь воно неладне.

Він приніс дві склянки. Відкоркував пляшку і наповнив їх.

— Ви перший,— велів я.

Він ледь усміхнувся і узяв одну.

— Ваше здоров'я, сер. За його решткі.

Він випив. Я теж потягнувся за пляшкою і поставив її біля себе. Випив. Чекав, поки тепло розіллється по тілу. Серце моє калатало, але невдовзі заспокоїлося,

— У мене було марення,— почав я.— Якесь дурне видіння. Верзлося, наче мене прив'язано до ліжка, нашпиговано наркотиками і замкнено в

палаті з ґратами на вікнах. Я вкрай ослаб. Я спав. Я нічого не їв. Я був безпомічний. Мене вдарили по голові і привезли кудись, щоб отаке зробити зі мною. Навіщо стільки клопоту? Адже я не така поважна особа.

Він мовчав і далі розглядаючи мене. Його очі були сповнені легкої задуми, немов він вирішував сам для себе, скільки ще мені жити.

— Коли я прокинувся, кімнату заповнив дим,— вів я далі.— Галюцинації, подразнення зорового нерву, чи як це там у вас називається... Я закричав, і чоловік у білому халаті увійшов і погрозив мені кийком. Мені довелося витратити багато часу, щоб підготуватися і забрати кийка в нього. Заразом і ключі, і свій одяг, і навіть свої гроші з його кишені. І ось я тут. Зовсім здоровий. Ви щось сказали?

— Я не промовив жодного слова,— відповів він.

— Чекаю, коли ви це зробите,— сказав я.— Оця річ,— я змахнув пружиною,— може переконати вас. Мені довелося позичити її в одного хлопця.

— Будь ласка, негайно віддайте її мені,— промовив він із якоюсь дивною усмішкою. Так посміхається кат, який завітав до твоєї камери, щоб зняти мірку для шибениці. Трохи дружня, трохи поблажлива і водночас насторожена. Ця усмішка могла б сподобатися, якби в тебе були шанси ще пожити.

Я вклав пружину в його ліву руку.

— Тепер пістолет,— сказав він лагідно.— Ви були дуже хворі, містере Марлоу. Думаю, мені не доведеться наполягати, щоб ви знову лягли у ліжко.

Я уважно дивився на нього.

— Я лікар Сондерборг і не допущу ніяких вільнощів.— Він поклав пружину перед собою на стіл. Усмішка у нього була натягнута, як у замороженої риби. Його пальці ворушилися, як вмирущі метелики.

— Пістолет, будь ласка, я наполягаю...

— Котра година, лікарю?

Він глянув на мене трохи здивовано. У мене був годинник, але зараз він стояв.

— Близько півночі, а що?

— Який сьогодні день?

— Мій любий, сер. Звісно, неділя. Вечір.

Я сперся об стіл і намагався тримати пістолет досить близько від нього, щоб він міг спробувати забрати його.

— Отже, минуло понад сорок вісім годин. Без сумніву, в мене були галюцинації. Хто привіз мене сюди?

Доктор дивився на мене, а його ліва рука посувалася до пістолета.

— Не зліть мене,— попередив я.— Не змушуйте мене позбуватися своїх бездоганних манер і вишуканої мови. Скажіть, як я сюди попав?

Він виявився мужнім і спробував-таки вхопити пістолет. Але це йому не вдалося. Я сів на стільця і поклав пістолет на коліна.

Він зашарівся, схопив віскі, налив собі і швидко перехилив. Потім глибоко вдихнув і відразливо здригнувся. Йому не подобався смак спиртного. Наркоманам ніколи він не подобається.

— Вас арештують одразу, як тільки ви вийдете звідси,— сказав він різко.— Вас доставив сюди поліцейський.

— Поліцейські не могли цього зробити.

Це його дещо неприємно вразило. Його пожовтіле обличчя зблякло.

— Збовтайте пляшку і налийте,— сказав я.— Хто привіз мене сюди, чому і як? Я сьогодні страшенно лютий. І можу розійтися до божевілля. Я чую крик, який віщує смерть. Я на цьому тижні ще нікого не застрелив. Розповідай, лікарю, Фелл13, лікарю-вбивця!

— Ви страждаєте від наркотичного отруєння,— відповів вій холодно. — Ви мало не вмерли. Я змушений був тричі вам давати дігіталіс. Ви билися, горлали, і вас довелося вгамовувати.— Його слова вискакували так швидко, що наскакували одне на одне, мов жаби.— Якщо ви залишите мою лікарню в такому стані, чекайте серйозних наслідків.

— Ви сказали, що ви лікар, лікар медицини?

— Так, я лікар Сондерборг, як я вже казав вам.

— Ви не б'єтеся і не волаєте від наркотичного отруєння, лікарю. Ви просто у комі. Давайте спробуємо спочатку. Не заглиблюючись, тільки головне. Хто запроторив мене до вашого приватного дурдому?

— Але…

— Мені без усяких "але". Я з тебе зроблю біфштекс. Я втоплю тебе у діжці мальвазії. Давай ковтнемо трохи наших ліків.— Я дотягнувся до його склянки і налив нам обом ще.— Давай, хиляй, лікарю-злодію.

— Вас привезла поліція.

— Що за поліція?

— Із Бей-Сіті, звісно.— Він постукував своїми жовтими пальцями по склянці.— Лікарня теж у Бей-Сіті.

— А прізвища тих поліцейських?

— Одного, здається, сержант, Гелбрайт. Він не завжди їздить на патрульній машині. Він ще з одним поліцейським знайшов вас напівнепритомного у п'ятницю ввечері й привіз сюди, це поруч. Я вирішив, що ви наркоман.

— Добре придумана історія. Заперечити нічого. Але навіщо мене було тут тримати?

Він розвів руками.

— Я знову змушений повторити, що ви були у дуже поганому стані і ще з нього не вийшли. Що ж я мав робити?

— Я, певно, винен вам якусь суму грошей?

Він знизав плечима:

— Звісно, винні. Двісті доларів.

Я трохи відсунув свого стільця:

— Брудна дешевина. На, бери.

— Як тільки ви звідси вийдете,— кинув він уривчасто,— вас арештують.

Я нахилився до столу і проговорив йому в саму пику:

— Тільки не за те, що я вийду звідси, злодію. Відкрий негайно стінний сейф.

Він рвучко підвівся:

— Це вже занадто...

— Не відкриєш?

— Без сумніву, ні!

— В руках у мене — пістолет.

Він посміхнувся принизливо і жалібно.

— То дуже великий сейф,— сказав я.— Новий. А це чудовий пістолет. Як, будеш відчинять?

В його обличчі нічого не змінилося.

— Три чорти! — вилаявся я.— Коли у тебе в руці пістолет, то думаєш, що люди робитимуть усе, що їм накажеш. Але так не завжди буває.

Він посміхався. В його усмішці було якесь садистське задоволення. Мене хитало, я мало не знепритомнів.

Я сперся об стіл, а він чекав, ледь розтуливши губи.

Так я простояв досить довго, дивлячись в його очі. Тоді всміхнувся. Усмішка спала з його обличчя, як брудна ганчірка. На лобі заряснів піт.

— Прощавай! — сказав я.— Залишаю тебе для брудніших рук, аніж мої.

Спиною відчинив двері й вийшов.

Вхідні двері були не зачинені. Ґанок із дашком. Навколо повно квітів. Білий паркан-частокіл із хвірткою. Будинок стояв на розі. Прохолодна, сира, безмісячна ніч.

На табличці напис: "Вулиця Дискансо". У будинках кварталу горіло світло. Я чекав виття сирени. Але ніщо не порушило тиші. На іншій табличці прочитав: "Двадцять третя вулиця". Ледве додибав до 25-ї вулиці і почвалав до 800 кварталу, до будинку під номером 819. Цю адресу дала мені, коли ми познайомилися, Енн Ріордан.

Я вже йшов таки довгенько, коли зрозумів, що пістолет і досі у моїй руці. Ніяких сирен я не чув.

Я йшов далі. На повітрі мені стало краще, але віскі всередині помирало і, вмираючи, корчилося. Уздовж кварталу росли ялинки, стояли цегляні будиночки, які більше були схожі на будинки в Капітоль-Нілі у Сієтлі, ніж у Південній Каліфорнії.

У будинку № 819 горіло світло. До нього вела невелика біла брама, що сховалася в живій кипарисовій загорожі. Перед будинком росли кущі троянд. Я чвалав доріжкою. Прислухався, а вже тоді натис кнопку дзвінка. Із спеціального пристрою, який дає змогу розмовляти, коли двері зачинено, пролунав голос:

— Хто там?

— Марлоу.

Чи то в неї подих забрало, чи ця штука відімкнулася.

Двері широко розчинилися, і вийшла міс Ріордан у світло-зеленому костюмі. Очі в неї були здивовані й перелякані. Вона дивилася на мене, обличчя її, освітлене лампочкою, зблідло.

— Боже! — прошепотіла вона.— Ви схожі на тінь батька Гамлета.

Розділ 28

У вітальні лежав рудувато-коричневий килим, біля каміна, обкладеного чорним мармуром, з високою залізною підставкою для дров, стояли білі й рожеві стільці. У стіни вмонтовані книжкові шафи аж до стелі, цупкі кремові штори закривали опущені жалюзі.

В кімнаті ніщо не свідчило про присутність тут жінки, крім дзеркала на весь зріст і чисто витертої підлоги перед ним.

Я напівлежав у глибокому кріслі, поклавши ноги на маленького стільчика. Випив дві чашечки чорної кави, трохи спиртного, з'їв два яйця, зварених некруто, з грінками і ще трохи кави з коньяком. Усе це я з'їв у столовій кімнаті, але ніяк не міг згадати, який вона мала вигляд. Здавалося, що це було дуже давно. Я знову був у гарній формі, до мене повернулася розсудливість...

Енн Ріордан сиділа навпроти, схилившись уперед, її ніжне підборіддя було занурене, ніби в чашечку, в її ніжну долоню. Темні очі дивилися з-під пухнастого червоно-коричневого волосся. У руці стриміла ручка. Обличчя Енн було стурбоване. Я розповів їй дещо, але не все. Про Лося Меллоя, звісно, промовчав.

— Я думала, ви п'яний,— сказала вона.— Мені здалося, що вам треба напитися, щоб прийти до мене. Я думала, що ви з тією блондинкою... Я думала... Втім, не знаю, що я думала...

— Ладен закластися, що все це ви заробили не своїм пером,— сказав я, оглядаючись довкола.— Навіть тоді, якщо вам платять за те, що ви думаєте.

— Мій батько усе це придбав, не беручи хабарів з поліцейських,— відповіла вона,— як той гладун-ледащо, котрий у нас зараз шеф поліції.

— Це мене не обходить,— сказав я.

— У нас було кілька акцій в Дель-Рої. Акції на земельні ділянки. Вони обдурили батька, бо на тих ділянках знайшли нафту.

Я кивав головою і пив з прозорого кришталевого келиха. Те, що я пив, було чудове і смачне.

— Тут можна непогано влаштуватися. Просто хоч перебирайся. Усе готове.

— Це в тому разі, якщо охочий переїхати підходить хазяйці і на нього тут чекають,— відповіла вона.

— Нема й секретаря,— сказав я,— який міг би заважати... Вона зашарілася:

— Не жартуйте, адже ваше покликання бути мало не до смерті побитим, наштриканим наркотиками, з потовченою пикою невідомо за що. Хіба цього не досить?

Я нічого не відповів, бо був дуже стомлений.

— Отже,— сказала вона,— у вас вистачило глузду зазирнути у мундштук. Тоді після розмови в Астер-Драйві — я вже думала, що нічого путнього чекати від вас не слід.

— Ті дві візитки нічогісінько не означають.

Вона здивовано глянула на мене.

— Ви сидите тут і розповідаєте мені, як той знахар з допомогою двох поліцейських відлупцював вас, а потім вас наштрикали наркотиками, щоб як слід провчити. Треба бути обережнішим.

— Я мав це розповісти. Даруйте, грубий мій стиль. Ну й що з того?

— Але той елегантний психіатр звичайнісінький першокласний злодій. Він підшуковує клієнтуру, все обмізковує й тоді посилає бандитів відбирати коштовності.

— Ви справді так думаєте?

Вона втупилась у мене. Я прикінчив свій келих із спиртним. Вона кинула на мене миттєвий погляд.

— Звісно, я так думаю, і ви так думаєте.

— Думаю, що все трохи складніше.

Її усмішка була люб'язна й водночас трохи іронічна,

— Пробачте, я на мить забула, що ви детектив. Усе справді має бути трохи складніше, адже нескладні справи не роблять честі.

— Однак все-таки складніше,— повторив я.

— Гаразд. Я слухаю.

— Не знаю чому, але я певен цього. Можна мені ще випити?

Вона підвелася.

— Раджу вам хоч інколи пити воду, аби було що посилати до біса.

Вона підійшла й взяла мій келих.

— Зважте, це буде останній.

Вийшла з кімнати, і до мене долинув дзенькіт об келих кубиків льоду. Я заплющив очі, слухаючи ті звуки. Мені не слід було сюди приходити. Аби вони знали про мене стільки, скільки я про них, вони б неодмінно прийшли. Ото була б буча. Ото була б бійка.

Вона повернулася, тримаючи в холодних пальцях холодний келих. Торкнулася моїх пальців. Я притримав її пальці, а тоді повільно відпустив, як це буває уві сні, коли прокидаєшся від сонячних променів.

Вона зашарілася, повернулася до свого стільця й довго вмощувалась на ньому. Запалила сигарету, спостерігаючи, як я п'ю.

— Амтор досить жорстокий чоловік,— сказав я.— Але я не і думаю, щоб він був мозковим центром тієї ювелірної зграї. Втім, я можу й помилятися. Аби це був він, то не думаю, щоб я вийшов живий з тієї лікарні. Проте йому є чого боятися. Він, власне, й не сердився, поки я не став теревенити про тайнопис.

Вона підозріло глянула на мене.

— Невже там щось було?

— Може, й було, але я не читав,— усміхнувся я.

— Оригінально задумано ховати в мундштуках цигарок відомості, які знеславлюють людину. Ти згоден? Припустімо, що їх би ніколи не знайшли...

— Думаю, річ у тім, що Маріотт чогось боявся. Аби з ним сталося, ці візитки неодмінно були б знайдені. Поліція мала його ретельно обшукати, от що мене хвилює. Якщо Амтор пройда, я б у нього нічого не знайшов.

— Ти певен, що Амтор убив його, чи це твоє припущення? Адже те, що Маріот знав про Амтора, не має ніякого відношення до вбивства.

Я відкинувся на спинку крісла, допив келих і удав, що обдумую, киваючи головою.

— Але пограбування коштовностей має зв'язок з убивцею. Тому можна припустити, що Амтор причетний до пограбування.

В її очах промайнув ледь помітний смуток:

— Я певна, тобі зараз кепсько. Чи не хочеш лягти.

— Тут?

Вона спалахнула і міцно стулила уста.

Це була ідея. Я вже не дитина. Хто в чорта стежитиме, що я роблю, де і як.

Я відставив келиха й підвівся.

— У мене зараз приступ делікатності,— сказав я.— Чи не підкинеш мене до зупинки таксі, коли ти не дуже втомилася?

— Ти справжній йолоп,— кинула вона сердито.— Тебе побили мало не до смерті, накололи бозна-якими наркотиками, і я думала, що тобі треба добре виспатися, щоб прокинутися свіжим, бадьорим, бути знову детективом.

— Я посплю згодом.

— Тобі місце в лікарні, клятий бовдуре.

Я стенув плечима.

— Слухай,— сказав я.— У мене сьогодні не дуже свіжа голова, але я думаю, що мені не слід довго у тебе затримуватись. Я нічого не доведу тим людям. Чогось я їм не до вподоби. Хоч би що я сказав, усе суперечитиме закону. А закон у цьому місті, здається, добряче прогнив.

— Це чудове місто,— різко кинула вона, затамувавши подих.— Ти не можеш судити...

— О'кей, це прекрасне місто. За злочинністю може зрівнятися хіба що з Чікаго. Ви можете прожити там довго і не наштовхнутися ні на один пістолет. Звісно, воно теж чудове місто. Там не більше гангстерів, ніж у Лос-Анджелесі. Але можна підступно купити лише частину великого міста. Таке ж містечко можна купити цілком, з усім начинням. От у чім різниця. Тому я змушений іти.

Вона підвелася й притислась до мене підборіддям.

— Ти підеш негайно спати, просто зараз. У мене вільна спальня, ти можеш йти туди і...

— Обіцяєш зачинити двері?

Вона спалахнула й прикусила губу.

— Часом мені здається, що ти незвичайна людина,— сказала вона.— А інколи, що ти якийсь непотріб.

— Хоч би ким я був — відвези мене туди, де можна взяти таксі.

— Ти зостанешся тут,— наполягала вона,— ти ще не одужав, ти хворий.

— Я не такий хворий, щоб з мене витягати те, що ти хочеш взнати,— кинув я в'їдливо.

Вона вибігла з кімнати так швидко, що за два кроки була вже в холі. Коли повернулася до кімнати, була вже не в домашньому одязі, а в вовняному пальті поверх недбало надітого костюма. І без капелюшка на голові, волосся розпатлане, мов у божевільної. Вона відімкнула бічні двері й розчахнула їх, вийшла і лунко задріботіла до гаража. Почувся приглушений звук — то піднімались двері гаража. Гупнули дверцята машини і з грюком зачинились знову. Загарчав стартер, завівся мотор, і фари освітили відкриті скляні французькі двері у вітальню.

Я взяв зі стільця свого капелюха, вимкнув світло і побачив у французьких дверях автоматичний американський замок. На мить озирнувся, перш ніж зачинити двері. Це була чудова кімната. Це була б чудова кімната, аби ходити у ній в домашніх капцях.

Я зачинив двері. Маленька машина пригальмувала біля мене. Я обійшов її ззаду й сів.

Міс Ріордан везла мене додому, зла і з міцно стиснутими губами.

Усю дорогу вона вела машину, як фурія. Коли я вийшов з машини перед своїм під'їздом, вона холодно сказала:

— На добраніч! — розвернула свою маленьку машину посеред вулиці і зникла, перш ніж я дістав із кишені ключі.

Вхідні двері зачиняються об одинадцятій. Я відчинив їх і опинився в під'їзді, де завжди стояв затхлий запах. Ліфтом піднявся на свій поверх. Тьмяне світло ледь освітлювало сходи. Біля дверей стояли пляшки з молоком. Навколо була сонна тиша.

Я відчинив двері своєї квартири, зайшов, понюхав її запах, стоячи біля дверей, тоді увімкнув світло. Хатній запах, запах пилу і тютюнового диму, запах помешкання, де живе чоловік і хоче жити й далі.

Я роздягнувся й ліг. Мене мучили нічні кошмари, і я прокидався весь у поту. Але вранці я знову був у формі.

Розділ 29

Я сидів на ліжку й думав, що треба вставати, але ще не міг наважитися. Почувався я не дуже добре, але й не так погано, як мав би, не почувався геть розбитим. Боліла голова, вона була велика й гаряча, сухий язик схожий на наждак, горло стискало, а до щелепи не можна було доторкнутися. Втім, у мене бували рани значно болючіші.

Був сірий туманний ранок, хоч і не теплий, але такі провіщають теплу погоду. Я насилу підвівся й потер під грудьми, де й досі тягнуло після вчорашньої нудоти. З лівою ногою все гаразд. Болю в ній вже не відчував. Я копнув ногою ліжко.

Я все ще гнув прокльони, коли раптом пролунав різкий стукіт у двері, такий настирний, коли хочеться прочинити двері на два дюйми,

кинути щось соковите, зневажливе й грюкнути дверима перед носом того, хто це робив.

Я прочинив трохи більше, ніж на два дюйми. Там стояв лейтенант карного розшуку Ренделл в коричневому габардиновому костюмі й фетровому капелюсі з пласкою круглою тулією й загнутими крисами. Чистенький, випрасуваний та урочистий, він вороже дивився на мене.

Тоді злегка штовхнув двері, і я відступив. Він зайшов, причинив їх, озирнувся.

— Шукаю вас два дні,— сказав, обнишпоривши кімнату очима. На мене він не дивився.

— Я був хворий.

Він перетнув кімнату пружною ходою. Його набріолінене сиве волосся ясніло, капелюха він тепер тримав під пахвою, руки в кишенях. Як для поліцейського, він не був дуже дебелий. Вийнявши руку з кишені, він обережно поклав капелюха на купу журналів.

— Був, але не тут,— констатував він.

— У лікарні.

— В якій?

— Психіатричній.

Він сіпнувся, наче дістав ляпаса, й почервонів.

— Ще зарано для таких жартів.

Я не відповів. Закурив сигарету й сів на ліжко.

— Певно, таких, як ви, там не виліковують,— кинув він.— Можливо, в'язниця б навернула до розуму.

— Я був хворий і ще навіть не пив кави. Тому марно чекати від мене справді дотепного гумору.

— Я радив вам не сунути свого носа.

— Але ви ж не бог і навіть не Ісус Христос.— Я зробив другу затяжку. Десь унизу відчув порожнечу. Але ця вже була легша.

— Ви навіть не уявляєте, як багато клопоту я міг би вам завдати.

— Безсумнівно.

— Ви знаєте, чому я цього ще не зробив?

— Угу.

— Чому? — Він подався уперед, ніби тер'єр — з тим настороженим кам'яним поглядом, якого всі вони рано чи пізно набувають.

— Тому що не могли мене розшукати.

Він відхилився й похитався на підборах. Його обличчя прояснішало.

— Я думав, ви хочете ще щось сказати,— мовив він.— Аби ви це зробили, я змушений був би провчити вас добряче.

— Двадцять мільйонів доларів вас би не злякали? Але вам могли наказати.

Він важко дихав крізь ледь розтулені уста. Повільно витяг із кишені пачку сигарет, зірвав обгортку. Пальці його злегка тремтіли. Узяв у рот сигарету й попрямував до журнального столика по сірники. Довго прикурював і поклав сірника в попільничку, а не кинув на підлогу, затягнувся.

— Я дав вам пораду по телефону позавчора,— сказав він,— позавчора, у четвер.

— У п'ятницю.

— Так, у п'ятницю. Але ви не послухали мене. Не можу зрозуміти чому. Щоправда, тоді я ще не знав, що ви приховали докази. Я лиш рекомендував заходи, які могли б зарадити в цій справі.

— Які докази?

Він дивився на мене мовчки.

— Не відмовитеся від кави? — спитав я.— Може, тоді подобрішаєте.

— Ні, не хочу.

— А я хочу.

Я підвівся, щоб іти на кухню.

— Сядьте! — уривчасто кинув він.

Але я пішов на кухню, налив води у чайник і поставив його на плитку. Напився холодної води з-під крана, тоді ще. Я повернувся, зупинився у дверях, подивився на нього, в руці у мене була третя

склянка води. Він сидів у тій самій позі. Від сигаретного диму утворилася густа завіса. Він втупився у підлогу.

— Що поганого у тому, що я завітав до місіс Грейл, коли вона запросила мене? — поцікавився я.

— Я кажу не про це.

— Але ж ви з цього почали!

— Вона по вас не посилала.— Він підвів очі, вони ще були ворожі. Він все ще пік раків.— Ви нав'язалися до неї, розказали про скандал і практично встряли у цю халепу.

— Смішно. Як я пам'ятаю, ми про справу взагалі не говорили. Я нічого такого в історії, що вона розповіла, не помітив. Я маю на оці, нічого такого, про що б я мав мовчати. Так давайте на чистоту. І, звісно, вона вам про це вже все розказала:

— Авжеж. Та пивна в Санта-Моніці — справжнє кубло. Але що з того. Я даремно змарнував там час. Готель напроти теж паскудний заклад. Але й там нема тих, хто нам потрібний. Самі дешеві покидьки.

— Вона сказала вам, що я нав'язався до неї?

Він трохи опустив очі:

— Ні.

Я усміхнувся:

— Може, кави?

— Ні.

Я пішов на кухню, заварив каву, чекав, поки осяде гуща. Ренделл стовбичив у кухонних дверях.

— Як мені відомо, ця зграя мисливців за коштовностями діє в Голлівуді і навколо нього,— сказав він,— вже років із десять. Але цього разу вони зайшли занадто далеко. Вбили людину. І, здається, я знаю чому.

— Ну що ж, коли злочин вчинили вони і ви зможете їх викрити, це буде перше розкрите вбивство, а знищували бандити людей не раз відтоді, як я живу тут. Я можу згадати й описати принаймні дюжину таких вбивств.

— Ви дуже люб'язні, Марлоу.

— Поправте мене, якщо я помиляюсь.

— Під три чорти,— кинув він роздратовано.— Ваша правда. Кілька справ було закрито для звітності, засуджені були підставні особи. Якісь покидьки взяли на себе вину високопоставлених осіб.

— Може, все-таки кави?

— Вип'ю в тому разі, якщо ви будете зі мною відверті і розмовлятимете без крутійства.

— Спробую, але не обіцяю викладати усі свої здогадки.

— Я можу без них обійтися,— сказав він в'їдливо.

— Гарний на вас костюм.

Він зашарівся.

— Цей костюм коштує двадцять сім п'ятдесят,— сіпнувся він.

— О боже, який вразливий поліцейський! — покепкував я і пішов до плити.

— Пахне чудово. Як ви її готуєте?

— За французьким рецептом. Зерно грубого помолу, ніяких фільтрів. — Я дістав цукор із шафи й вершки з холодильника.

Ми сіли один проти одного в закутку.

— Хвороба, лікарня — то вигадка?

— Ні. Зі мною сталася невеличка пригода у Бей-Сіті. Мене відвезли туди. Щоправда, не до в'язниці, а до приватної лікарні для наркоманів і п'яниць.

Він замислився:

— Бей-Сіті, ге? Вам подобаються важкі дороги, Марлоу, чи не так?

— Не те, щоб до душі. Мені просто довелося бути там. Раніше нічого подібного зі мною не траплялось. Я двічі пошився у дурні, вдруге мене бив якийсь поліцейський чи, може, він удавав, що поліцейський. Били моїм же пістолетом, а могутній індіанець мало не задушив мене. Непритомного вкинули до наркологічної лікарні, зачинили там, і якийсь час я був, напевно, пристебнутий до ліжка. Я не можу цього нічим довести, але на лівій руці досить гарна колекція слідів од уколів.

Він задивився на край столу.

— У Бей-Сіті,— проказав він повільно.

— Назва міста — як пісня. Пісня з брудної ванни.

— Що ви там робили?

— Мене завезли туди поліцейські. Я поїхав у Стілвуд-Хейтс, щоб побачити одну людину. Це у Лос-Анджелесі.

— Ту людину звуть Жюль Амтор,— неголосно проказав Ренделл.— Чому ви приховали цигарки?

Я дивився в свою чашку. От несосвітенний дурень.

— Мені це здалося дивним. Той "екстра"-портсигар у Маріотта, цигарка з марихуаною в ньому. Їх виготовляють десь у Бей-Сіті, вони зовсім не схожі на російські цигарки — з порожнім мундштуком і паперовим чубуком із тютюном та наркотиком.

Він підсунув до мене порожню чашку, і я наповнив її. Його очі обмацували моє обличчя — зморшку за зморшкою, пору за порою,— наче магічні окуляри доктора Торндайка чи кишенькова лупа Шерлока Холмса.

— Ви мусили мені сказати,— докірливо сказав він, сьорбнув кави й витер губи отороченою серветкою.— Але про цигарки я все одно довідався. Дівчина мені розповіла.

— До дідька! — сказав я.— У цій країні вже нічого не можна собі дозволити. Завжди жінки...

— Ви подобаєтеся їй,— промовив Ренделл тоном ввічливого агента ФБР із кінофільмів — із легким смутком і водночас мужньо.— Її батько

був дуже чесний поліцейський. Тому втратив роботу. Не треба про неї так. Ви їй подобаєтесь.

— Гарна дівчина, але то не мій тип.

— Вам не до вподоби гарні? — Він знову закурив, відігнав долонею дим від обличчя.

— Мене захоплюють дівчата, які бували в бувальцях, затяті грішниці.

— Вони вас здадуть у хімчистку,— сказав Ренделл байдуже.

— Авжеж. А де я по-вашому тепер? Як ви називаєте те, чим ми зараз займаємось?

Він усміхнувся, певно, вперше за день. Очевидно, він дозволяє собі не більше чотирьох усміхів.

— Не багато я від вас довідався,— сказав він.

— Я підкинув вам гіпотезу, ви, мабуть, швидше, ніж я, перевірите її. Цей Маріотт шантажував жінок, місіс Грейл щось таке казала мені. Але він займався ще чимось. Він був навідником у зграї, що полює за коштовностями. Він бував в світі, вибирав жертви і створював ситуацію. Він вибирав жінок, знайомився з ними щонайближче. Припустімо, що це було за тиждень до четверга. Це цілком імовірно. Аби Маріотт сам не вів машину, то він не повіз би місіс Грейл у Трок, або водій повіз додому їх іншою дорогою, не мимо того пивного бару, тоді пограбування б могло й не статися.

— За кермом міг бути й водій,— сказав Ренделл,— але це нічого б не змінило. Водій не підставлятиме свою голову за дев'яносто в місяць. Але багато таких пограбувань Маріотт не зміг би організувати, почалися б балачки.

— Річ у тім, що при такому рекеті можна не боятися балачок, оскільки все пограбоване досить дешево повертають,— сказав я.

Ренделл відкинувся на стільці й похитав головою.

— Ця версія мене не задовольняє. Жінки ладні базікати про будь-що. Чи не припустити, що він при багатих дамах був хлопчиком на вихід?

— Певно, що так. І за це його вбили.

Ренделл задерев'яніло втупився в мене. Його ложка розмішувала повітря в порожній чашці. Я хотів було наповнити її, але він відсунув чашку.

— Давайте далі,— сказав він.

— Він своє відслужив. Його можливості були вичерпані. До того про нього могли почати базікати, як ви самі припустили. Але з такого рекету просто не вийдеш, коли вже загруз по вуха. Останнє пограбування тому і стало для нього саме таким — останнім. Зважте, вони справді запросили небагато за нефрит, зважаючи на його вартість. Маріотт забезпечував зв'язок. Але при всьому тому Маріотт когось боявся. В останню мить він подумав, що краще їхати не самому. І придумав нехитрий трюк, він повинен мати щось при собі, що вкаже на ту людину, яка все це влаштувала. Це схоже на нього, чоловіка безжалісного й досить розумного для того, щоб стати мозком такої зграї, чоловіка, який отримує інформацію про багатих жінок. То був наївний трюк, але він спрацював.

Ренделл похитав головою.

— Гангстери мали роздягти його, вивезти тіло й втопити в морі.

— Ні. Вони хотіли надати вбивству випадкового характеру. Щоб їхній бізнес і далі не припинявся. Певне, в них є ще один навідник.

Ренделл знову похитав головою.

— Людина, як свідчать ті цигарки, зовсім не грабіжник. У неї є своє діло, і непогане. Я наводив довідки. Що ви думаєте про нього?

Очі Ренделла були якісь порожні, геть порожні. Я відповів:

— Як на мене, то він був приречений. Адже надто багато грошей не буває, чи не так? Зрештою, такою психіатричною практикою не можна довго займатися на одному місці. Якийсь час, він у моді, всі йдуть до нього, але мода минає, і бізнес з'їдає сам себе. Це так, якщо він психіатр і ніхто більше. Доля як у кінозірки. Дайте йому п'ять років — стільки він протримається. Але дайте йому змогу вдруге використати інформацію, яку він отримує від пацієнток, і він рано чи пізно закінчить вбивством.

— Мені слід вивчити його докладніше,— погодився Ренделл.— Але зараз мене більше цікавить Маріотт. Як ви познайомилися з ним?

— Він зателефонував мені сам. Знайшов моє прізвище в телефонному довіднику. Принаймні, він так казав мені.

— У нього була ваша візитка.

Я здивувався.

— Он як. А я й забув.

— Ви не думали про те, чому він вибрав саме ваше прізвище? Може, знав про вашу коротку пам'ять?

Я дивився на нього, тримаючи в руці чашку кави. Він уже трохи мені подобався. Він таки мав дещо за душею.

— Так от чого ви до мене прийшли,— сказав я.

Він кивнув.

— Решта, як ви розумієте, балачки.— Він ввічливо усміхнувся й чекав.

Я налив ще кави.

Ренделл зосереджено вивчав кремову поверхню столу.

— Трохи запилюжено,— сказав він й подивився мені у вічі.— Певно, на всі ті події треба глянути трохи інакше. Я думаю, що ваші підозри щодо Маріотта справедливі. В банківському сейфі він зберігав двадцять три тисячі готівкою. До речі, щоб з'ясувати це, довелося витратити безліч часу. До того ж там були розписки на чималу суму і боргова заставна на будинок. А розташований той будинок на П'ятдесят четвертій Західній вулиці.

Він узяв ложечку й поцокав нею по краєчку блюдця.

— Вас зацікавило це? — м'яко спитав він, усміхаючись.— П'ятдесят четверта Західна вулиця, одна тисяча шістсот сорок чотири?

— Так,— хрипло відповів я.

— У його сейфі знайдено чимало коштовностей — така собі колекція. Однак я не вважаю, що він їх поцупив. Скоріш за все йому їх подарували. Через якісь обставини чи побоювання він не наважувався їх продати.

Я кивнув:

— Мабуть, він відчував, що ці прикраси крадені.

— Так от. Боргова заставна спершу не привернула моєї уваги. Але згодом дещо прояснила. Ми одержуємо з сусідніх районів повідомлення про вбивства і загадкові смерті. Ми маємо їх читати того ж самого дня. Нам заборонено влаштовувати обшуки без ордера чи перевіряти, є в когось зброя, якщо нема доказів. Часом ми порушуємо ці правила, бо змушені так робити. Хоча таким, як ви, саме це муляє в роботі поліції. Так от, деякі повідомлення я переглянув лише сьогодні вранці. Зокрема, про вбивство негра на Центральній авеню минулого четверга. Вчинив його колишній каторжник Лось Меллой. При тому був свідок. І провалитися мені крізь землю, якщо той свідок не ви.— Він лагідно усміхнувся — то була його третя умішка.— Хіба ні?

— Я слухаю.

— Розумієте, я побачив повідомлення лише сьогодні вранці. Глянув на прізвище того, хто ж його складав. Виявилося, що я його знаю — Налті. Я тоді зрозумів, що справи кепські. Бо Налті неабиякий хлопець. Вам доводилося бувати на Крест-лайн?

— Авжеж.

— Поблизу є місце, де старі товарні вагони переобладнують під котеджі. В мене й самого є котедж, але не з товарного вагона. Ті вагони привозять на платформах, вірите чи ні, але вони стоять без коліс. Так от Налті з тих хлопців, які можуть бути вагоноводами у таких вагонах.

— Недобре,— сказав я,— як-не-як, а все ж побратими-поліцейські.

— Я зателефонував Налті, він мимрив, затинався, кілька разів сплюнув, тоді сказав, що у вас є якась ідея щодо дівчини, яку звуть

Вельма. Меллой був її коханцем кілька років тому, і що ви мали побачитися з вдовою колишнього власника кафе, де сталося вбивство, і що Меллой з тією дівчиною там працював. Адреса вдови — П'ятдесят четверта Західна вулиця, тисяча шістсот сорок четвертий будинок, на який Маріотт мав боргову заставну.

— Невже?

— Я вирішив, що такого збігу обставин для одного ранку досить,— сказав Ренделл.— І тому я тут. І, як бачите, поводжуся надто стримано.

— Річ у тім,— відповів я,— що все набагато складніше, ніж можна уявити спершу. Вельма, коли вірити місіс Флоріан, померла. У мене є її фото.

Я пішов до вітальні, поліз у кишеню піджака. Рука моя завмерла на півдорозі. Буде смішно, якщо фотографії зникли. Але вони були на місці. Я витяг їх, приніс на кухню й поклав знімок дівчини в костюмі П'єро перед Ренделлом. Він почав уважно розглядати.

— Ніколи не зустрічав,— сказав він.—Друге фото таке ж?

— Ні, це портрет місіс Грейл, вирізаний з газети Енн Ріордан.

Він глянув на вирізку й кахикнув:

— За двадцять мільйонів я сам би одружився з нею.

— Хочу вам дещо повідомити,— сказав я.— Минулої ночі я мало не з'їхав з глузду. І тоді в мене виникла божевільна думка зайнятися цією справою самому. Лікарня розташована на розі Двадцять третьої вулиці й Дискансо в Бей-Сіті. Належить чоловікові на ім'я Сондерборг, який стверджує, що він лікар. У нього в лікарні притулок для злочинців. Я бачив там в кімнаті Лося Меллоя цієї ночі.

Ренделл застиг, дивлячись на мене.

— Ви певні?

— Його ні з ким не сплутаєш,— сказав я.— Він надзвичайно здоровенний парубійко. Нічого подібного ви ніколи в житті не бачили.

Ренделл довго дивився на мене, тоді повільно підвівся з-за столу:

— Давайте відвідаємо цю Флоріанову жінку.

— А як же Меллой?

Ренделл знову сів.

— Розкажіть мені усе докладно.

Я почав розповідати. Він слухав, не відводячи очей від мого обличчя. Я навіть думаю, він не кліпав. Він дихав крізь ледь розтулені губи, тіло його було нерухоме. Тільки пальці злегка постукували по краю столу. Коли я закінчив, він запитав:

— Цей доктор Сондерборг, який він з себе?

— Схожий на наркомана або принаймні на продавця наркотиків.— Я описав його Ренделлу як тільки міг.

Ренделл похапцем вийшов до іншої кімнати, де був телефон. Набрав номер і стиха розмовляв досить довго. Тоді повернувся. Я саме закінчив готувати каву, зварив пару яєць і підсмажив тости. Сів і заходився їсти.

Ренделл вмостився навпроти й підпер рукою підборіддя.

— Я послав туди людину, яка займається наркотиками, з вигаданою скаргою й просив усе оглянути. В нього можуть виникнути якісь ідеї. Він, звісно, не візьме Меллоя. Той утік звідти через десять хвилин після вас. Це я можу битись об заклад.

— З допомогою сміттярів із Бей-Сіті?

Ренделл нічого не відповів. Я глянув на нього, обличчя його було червоне і неприємне.

— Серед поліцейських,— зауважив я,— ви найвразливіший, кого я бачив.

— Кінчайте з вашим сніданком. Нам треба йти.

— Я повинен ще прийняти душ, поголитися й вдягтися.

— А у своїй піжамі ви не можете? — кинув він уїдливо.

— Отже, увесь Бей-Сіті такий продажний? — спитав я.

— Це місто Лаерда Брюнета. Кажуть, що він виклав тридцять тисяч. На вибори мера!

— Це тому, кому належить клуб "Бельведер"?

— І ще два гральних пароплави.

— Але то у нашій окрузі,— сказав я.

Він глянув на свої чисті відполіровані нігті.

— Ми заїдемо до вашої контори й заберемо ті дві цигарки з марихуаною,— сказав він.— Якщо вони ще там.— Він клацнув пальцями. — Втім, якщо ви дасте мені ключі, я можу з'їздити по них сам, доки ви голитиметеся і вдягатиметеся.

— Поїдемо разом,— не погодився я.— Мені треба переглянути пошту.

Я похапцем поголився, одягнувся, й ми поїхали в машині Ренделла.

Пошта прийшла, але читати її не варто було. Дві розрізані цигарки лежали у шухляді столу на своєму місці. Схоже, що кабінет не обшукували.

Ренделл узяв обидві цигарки, понюхав тютюн і сунув їх у кишеню.

— Одну візитку він узяв у вас,— сказав задоволено Ренделл.— На звороті її нічого не було, тому про інші він і не дуже бідкався. Амтор теж не злякався, певно, вирішив, що ви його обдурюєте. Поїхали.

Розділ 30

Цікава стара на дюйм висунула носа з парадних дверей, уважно принюхалась, ніби чекала почути запах фіалок, швидко глянула вгору й вниз по вулиці й кивнула сивою головою. Ми з Ренделлом зняли капелюхи. Отже, вона мене пам'ятає.

— Доброго ранку, місіс Моррісон,— привітався я.— Можна зайти на хвилинку? Це лейтенант Ренделл з поліції.

— От лихо, мені так незручно, я саме заходилася прасувати,— відповіла стара.

— Ми вас довго не затримаємо.

Вона відступила, й ми протиснулися в передпокій, а звідти до акуратної вітальні з мережаними занавісками на вікнах. Запах прасованої білизни долинав з глибини кімнати. Стара зачинила двері туди так обережно, ніби їх було виготовлено зі скоринки пирога.

Цього ранку вона була в біло-блакитному фартусі. В неї були гострі очі, а підборіддя не було зовсім.

Стара зупинилася за фут від мене, витягла шию і зазирнула мені у вічі.

— Вона нічого не одержала.

Я кивнув і подивився на Ренделла. Ренделл теж кивнув. Ми підійшли до вікна й подивилися на будинок місіс Флоріан. Ренделл повернувся, тримаючи під рукою свого капелюха, ввічливий, як французький граф на аматорській сцені.

— Таки нічого не одержала,— сказав я.

— Ні, не одержала. У суботу було перше. Квітневий день дурнів. Ги! Ги! — Вона замовкла й хотіла було витерти очі фартухом, та вчасно схаменулась, адже він поліетиленовий. Це її трохи засмутило.

— Коли листоноша пройшов мимо й не піднявся до неї, вона вибігла й гукнула його. Він заперечно похитав головою й подибав далі. Вона повернулася до будинку, гримнувши так дверима, що я подумала — шибки повилітають. Мов сказилась.

— Цього слід було чекати.

Цікава стара вимогливо звернулася до Ренделла:

— Покажіть мені свій службовий знак, молодий чоловіче. Від оцього молодого чоловіка недавно пахло віски, тому в мене нема йому віри.

Ренделл витяг із кишені золотаво-блакитний знак і показав їй.

— Наче справжній поліцейський,— задовольнилася та.— Ну і в неділю нічого не сталося. Вона тільки вийшла по спиртне. Повернулася з двома прямокутними пляшками.

— Джин,— сказав я.— Це й нагадало вам про мене. Добрі люди не п'ють джину.

— Добрі люди не п'ють взагалі,— промовила цікава стара повчально.

— Згоден,— сказав я.— Але сьогодні понеділок, і листоноша приходив знову. Певно, місіс Флоріан вже справді засумувала...

— Надзвичайно здогадливий молодий чоловік, чи не так? Просто рота розкрити нікому не дає.

— Перепрошую, місіс Моррісон. Це для нас дуже важливо...

— Тут є молодий чоловік, який вміє помовчати.

— Бо він одружений,— сказав я.— Навчений.

Її обличчя набуло фіолетового відтінку, що неприємно нагадало мені ціаноз.

— Геть з мого дому, поки я не викликала поліцію,— загорлала вона.

— Офіцер поліції перед вами, мадам,— коротко сказав Ренделл.— Вам ніщо не загрожує.

— Слушно,— погодилась вона. Фіолетовий відтінок почав сходити з її обличчя.— Але я не довіряю цьому чоловікові.

— Вам не слід нічого побоюватись, мадам. Місіс Флоріан і сьогодні не одержала рекомендованого листа?

— Ні,— коротко кинула вона. Очі її злодійкувато забігали. Вона стала говорити швидко, дуже швидко.— Цієї ночі якісь були люди. Я їх навіть не бачила, бо мене запросили в кіно. Коли ми повертались — ні, коли мої вже поїхали — від її дверей від'їхала машина. Швидко, не вмикаючи фар. Номера я не розгледіла.

Її злодійкуваті очі гостро глянули на мене. А я розмірковував, чому вони злодійкуваті. Підійшов до вікна, підняв мережану занавіску. До будинку наближалася людина в офіційній синьо-сірій уніформі. Чоловік із важкою шкіряною сумкою на плечі і у кашкеті з козирком.

Я одвернувся від вікна, усміхнувся.

— Проґавили,— кинув я.— В наступному сезоні гратимете за третю лігу.

— Це негарно,— холодно зауважив Ренделл.

— Подивіться самі у вікно.

Він подивився, обличчя його задерев'яніло. Він нерухомо дивився на місіс Моррісон. Він чогось чекав, певно, звуку, не схожого ні на що інше. Він пролунав за мить. Це був звук падіння чогось просунутого в поштову щілину парадних дверей. Це міг би бути лист, але ні. Кроки стали віддалятися, й Ренделл знову підійшов до вікна. Листоноша не зупинився біля будинку місіс Флоріан. Він пішов далі, важка шкіряна сумка розмірено хиталася на його спокійній синьо-сірій спині. Ренделл повернув голову й спитав ввічливо:

— Скільки разів протягом ранку тут приносять пошту, місіс Моррісон?

Вона намагалася бути спокійною.

— Тільки один,— відповіла вона,— уранці й вдруге після обід.

Очі її бігали туди-сюди. Кінчик заячого підборіддя дрібно тремтів. Руки бгали гумовий рюш, що облямовував її біло-голубий фартух.

— Ранкову щойно принесли,— мовив Ренделл замислено.— Рекомендовані листи приносить той самий листоноша?

— Ні, вона завжди одержувала спеціальною доставкою,— крякнув старечий голос.

— О! Але в суботу вона вибігла й гукнула листоношу, коли той не зупинився біля її дверей. І ви нічого нам не сказали про спеціальну доставку?

Цікаво було спостерігати, як він працює, але не з тобою, а з кимось іншим.

Вона роззявила рота, зуби її гарно виблискували, певно, вночі були у склянці з розчином. З грудей вирвався жалісний клекіт, вона скинула через голову фартух і вибігла з кімнати.

Він подивився на двері, крізь які вона вибігла, і усміхнувся. Це була досить втомлена усмішка.

— Чиста робота, але невесела,— сказав я.— Наступного разу ви гратимете роль грубіяна. Мені не подобається бути брутальним зі старими леді, навіть коли вони розносять плітки.

Він усміхався.

— Звичайна історія,— стенув він плечима.— Поліцейська робота. Тьху! Вона почала з фактів, оскільки факти були. Але не так багато й не такі разючі. Тоді вона стала прибріхувати.

Він повернувся, і ми вийшли в передпокій. Приглушений плач долинав з глибини будинку. Людина нечутлива й безжальна, напевно, мала б зловтішатися з того. Для мене ж це був просто плач старої жінки і більш нічого.

Ми тихенько вийшли з будинку, тихенько причинили парадні двері. Ренделл надів капелюха й позіхнув. Тоді він потягнувся, виставивши уперед свої холодні пещені руки. Слабеньке схлипування все ще долинало з будинку.

Спина листоноші виднілася між двома будинками нижче по вулиці.

— Поліцейська робота,— зітхнув Ренделл і стиснув губи.

Ми попрямували до сусіднього будинку, де мешкала місіс Флоріан. Вона навіть не зняла жорстку пожовклу білизну, яка досі розгойдувалася на дроті в бічному подвір'ячку. Зійшли на ґанок і подзвонили. Відповіді не було. Постукали. Знову ані звуку.

— Минулого разу вони не були зачинені,— сказав я.

Він поторсав двері, затуливши їх спиною від вулиці. Замкнено. Ми зійшли з ґанку й обійшли будинок з дальнього від Цікавої старої боку. Двері чорного ходу теж були замкнені зсередини. Ренделл поторсав їх. Марно. Він зійшов з двох вичовганих дерев'яних сходинок, продибав занедбаним зарослим під'їздом й відчинив ворота дерев'яного гаража. Вони зарипіли. Гараж був забитий мотлохом: понівеченими старезними скринями, не досить розбитими, щоб пустити їх на дрова, заіржавілим

садовим реманентом, безліччю бляшанок у картонних коробках. Обабіч дверей по кутках, на недбало сплетеному павутинні, сиділи гладкі чорні отруйні павучихи. Ренделл підняв полінце й безжурно повбивав їх. Він зачинив гараж, зарослим під'їздом повернувся до парадних дверей. Ніхто знову не відповів на його стук і дзвінок.

Він поглядав через плече на протилежний бік вулиці.

— Через чорний хід найлегше,— сказав він.— Стара курка з сусіднього будинку не заважатиме нам. Вона вже надто забрехалась.

Він піднявся на дві сходинки, просунув лезо ножа в щілину і зняв гачка. Ми потрапили у невеликий коридор, заставлений бляшанками, повними мух.

— Боже, ну й спосіб життя! — промовив він.

Відчинити двері було легко. П'ятицентова відмичка подолала замок, але там виявився засув,

— Дивно,— сказав я.— Не схоже на неї. Ні, вона не могла цього зробити, надто вона неохайна.

— Ваш капелюх старіший, ніж мій,— сказав Ренделл. Він дивився на скло в дверях.— Позичте мені, щоб витиснути скло. Чи вам кортить чистої роботи?

— Краще ногою. Хто тут почує?

— Згоден.

Він трохи відступив, ногою вдарив по замку. Щось тріснуло, й двері відійшли на кілька дюймів. Ми натисли й відчинили їх, підняли з

лінолеуму відламаний засув і поклали його на буфет, поруч із дев'ятьма порожніми пляшками з-під джину.

На кухонному вікні гули мухи. Звідти смерділо. Ренделл став посередині й уважно все оглянув. Тоді обережно пройшов крізь двері, не торкаючись їх, лише притримав носком черевика. Вітальня була така ж, якою я її пам'ятав. Приймач було вимкнуто.

— Чудовий приймач,— сказав Ренделл.— Коштує купу грошей, коли, звісно, за нього платити. Це вже дещо.

Він опустився на коліно й оглянув килим. Тоді підійшов до приймача й ногою потягнув шнур зі штепселем. Нахилився й оглянув кнопки на панелі приймача.

— Так,— сказав він,— гладенькі й досить великі. Загалом непогані. А на електричному шнурі відбитків пальців не знайдеш, чи не так?

— Встроміть у розетку, й подивимось, чи працює.

Він дотягнувся до розетки на плінтусі. Панель засвітилася. Ми чекали. Згодом щось загуло, і раптом на повну потужність заговорив диктор. Ренделл смикнув за шнура. Звук щез.

Коли він випростався, його очі світилися.

Ми хутко попрямували до спальні. Місіс Джессі Пірс Флоріан в зім'ятому бавовняному халаті лежала поперек ліжка, голова її звисала до підставки для ніг. На спинці ліжка темніли брудні плями, їх обсіли мухи.

Вона була мертва вже досить давно.

Ренделл не торкався до неї. Він нахилився й довго роздивлявся, а тоді повернувся до мене, по-вовчому ошкірившись.

— Мозок на обличчі,— сказав він.— Схоже на те, що це зроблено тільки парою рук. Але, боже, якою парою! Погляньте-но на синці на шиї, на сліди пальців.

— Самі дивіться,— відповів я.— Бідний старий Налті! Тепер це вже не просто вбивство.

Розділ 31

Блискучий чорний жук з рожевою голівкою та рожевими плямами на крильцях повільно повз полірованою поверхнею Ренделлового столу, ворушив парою вусиків, ніби принюхуючись до бризу, перш ніж злетіти. Він рухався перевальцем, як літня жінка, обвішана клунками. Незнайомий сищик сидів за іншим столом і говорив у старомодну телефонну трубку з розтрубом, від чого голос його здавався шепотом у тунелі. Очі йому були заплющені, велика рука зі шрамом лежала на столі, між пальцями тліла сигарета.

Жук дістався краю столу і, не затримуючись, беркицьнувся на підлогу. Він упав на спину, безпомічно замахав благенькими лапками, а потім прикинувся мертвим. Це ні на кого не справило враження, і він знову почав махати лапками, доки нарешті не перекинувся на черевце. Тоді повільно почвалав у куток, де нічого не було, в нікуди.

Поліцейський гучномовець повідомив про пограбування на Сан-Педро трохи на південь від Сорок четвертої вулиці. Злочин вчинив чоловік середнього віку. На ньому був темно-сірий костюм і сірий фетровий капелюх. Востаннє його бачили на Сорок четвертій, він біг у східному напрямку і зник між будинками.

— Будьте пильні,— попереджав гучномовець.— В нього може бути револьвер тридцять другого калібру, з яким він пограбував власника грецького ресторану на Південній Сан-Педро, три тисячі дев'ятсот шістдесят шість.

У гучномовці клацнуло, і новий голос — монотонний і нудний — почав читати список викрадених автомобілів, кожну інформацію повторюючи двічі.

Відчинилися двері, і зайшов Ренделл зі стосом аркушів із машинописним текстом. Він швидко перетнув кімнату, сів навпроти мене і підштовхнув мені кілька аркушів.

— Підпишіть чотири примірники,— сказав він.

Я підписав чотири примірники.

Рожевий жук дістався до кутка кімнати і почав вусиками шукати, як би звідти вибратися. Він здавався трохи збентеженим. Здерся на плінтус і рушив у інший кут. Я закурив сигарету, сищик біля телефону підвівся й вийшов з кабінету.

Ренделл відкинувся на спинку стільця, вигляд мав, як завжди, витриманий, холодний, готовий бути похмурим чи привітним, як того вимагатимуть обставини.

— Хочу вам дещо повідомити,— сказав він,— аби ви могли поміркувати. Щоб ви припинили свої розвідки по навколишніх місцевостях. Щоб ви, можливо, заради господа, стояли осторонь.

Я чекав.

— Відбитків на кнопках нема,— сказав він,— Ви знаєте, про які кнопки я кажу? Щоб вимкнути радіо, шнур висмикнули з розетки. А

вмикала приймача, певно, вона сама. Це найвірогідніше. П'яниці полюбляють гучне звучання. Якщо на вас рукавички, то ви можете в них не лише вчинити вбивство, а й увімкнути радіо поворотом ручки чи так само вимкнути його. Але все це було не так, У жінки зламано карк. Вона вже була мертва, коли її товкли головою об ліжко. Так от, чому він товк її головою об спинку ліжка?

— Я слухаю.

Ренделл спохмурнів.

— Мабуть, він не знав, що скрутив їй в'язи. Не тямив себе від люті,— сказав Ренделл.— Дедукція,— кисло посміхнувся.

Я випустив дим і відігнав його від обличчя.

— А от чому він так розлютився на неї? Коли його схопили в тому кафе за пограбування банку в Орегоні, було сплачено велику винагороду. Одержала її виказчиця, яка вже вмерла, проте частина грошей, певно, перепала родині Флоріан. Меллой міг запідозрити це. Можливо, навіть знав це напевно. І хотів витрусити гроші з неї.

Я кивнув. Це було варте мого кивка. Ренделл вів далі:

— Він просто схопив її за шию, і його пальці не схибили. Якщо ми впіймаємо його, то по слідах пальців можна довести, що це вчинив він. А може, й ні. Лікар визначив, що смерть настала минулої ночі, дещо раніше, ніж ми припускали. Мотиви згодом проясняться, в усякому разі. Щоправда, ні ми, ні сусіди не бачили його біля дому вчора ввечері. Але це дуже схоже на Меллоя.

— Так,— сказав я,— хай буде Меллой. Хоча він, можливо, й не збирався вбивати її. Просто він надто дужий.

— Це йому не допоможе,— похмуро мовив Ренделл.

— Я теж так думаю. Єдине що — на мене він не справив враження вбивці. Вбити може, коли немає іншого виходу, але не заради втіхи чи грошей, і не жінку.

— Ви вважаєте, це важливо? — сухо спитав він.

— Може, вам відомо вже, що важливо, а мені — ні.

Він довго дивився на мене — гучномовець устиг ще раз розповісти про пограбування грецького ресторану на Південній Сан-Педро. Злочинця затримано. Як з'ясувалося, це був чотирнадцятирічний мексіканець, озброєний водяним пістолетом. Бідолашні свідки.

Ренделл дочекався, коли гучномовець замовк, і повів далі:

— Ми сьогодні вранці подружилися. Давайте це збережемо. Йдіть додому і як слід відпочиньте. Ваші можливості дійшли вже до краю. Облиште це для мене й поліційного відділу — розслідувати вбивство Маріотта, шукати Лося Меллоя тощо.

— Я одержав гроші від Маріотта,— відповів я.— Я вже вліз у цю справу. Місіс Грейл найняла мене. Чого ви від мене хочете, щоб я жив за рахунок власного сала?

Він втупився в мене поглядом.

— Розумію. Я теж людина. Вони дозволили вам утекти, слід сподіватись, не лише для того, щоб ви почепили цей дозвіл у себе в кабінеті на стінці. Але ж будь-яка ображена сволота може вкоротити вам віку.

— Не тоді, коли за мною стоять Грейли.

Він обміркував мої слова. Сама думка про те, що я можу бодай наполовину мати рацію, була йому ненависна. Він спохмурнів і затарабанив пальцями по столу.

— Отже, ми зрозуміли один одного,— сказав він по паузі.— Якщо ви не облишите своїх розшуків, матимете ускладнення. Ускладнення, яких ви можете уникнути. Вирішуйте самі. Мало-помалу до вас зростатиме стійка неприязнь з боку нашого департаменту, тоді вам до біса важко буде знайти роботу.

— Кожен приватний детектив щодня відчуває це, звісно, якщо він справді незалежний.

— Ви не можете працювати на вбивць.

— Ви свою думку висловили. Я вислухав. В мене немає наміру самому розплутати усе, з чим не може впоратися чималий поліцейський департамент. В кращому разі я матиму часткові відомості, то вони такі й будуть — незначні й часткові.

Ренделл поволі перехилився через стіл. Його невтомні пальці стукотіли, як гілки пуансеттії об стінку будинку місіс Джессі Флоріан. Набриолінене волосся сяяло, холодні очі дивилися просто на мене.

— Давайте далі,— сказав він,— от що ще треба сказати. Амтор подорожує. Його дружина-секретар — не знає або не хоче сказати, де саме. Індіанець також зник. Чи можете ви порушити справу на цих людей?

— Ні. Тут нема за що ухопитись.

Він полегшено зітхнув.

— Дружина Амтора запевняє, що ніколи не чула про вас. Щодо поліцейських із Бей-Сіті, якщо вони справді поліцейські,— тут я нічого не можу зробити. Не хочу ускладнювати ситуацію ще більше. Я знаю напевне одне — Амтор непричетний до вбивства Маріотта. Цигарки, у мундштуках яких були його візитки, це просто підступна помста.

— А лікар Сонденборг?

Він розвів руками:

— Уся зграя зникла. Будинок порожній. Там чатують хлопці з окружної прокуратури, без зайвого галасу, без контактів із поліцією Бей-Сіті. Будинок був зачинений, в ньому — ні душі. Вони, звісно, увійшли туди. Хтось похапцем намагався знищити всі сліди, але відбитки пальців усе ж лишилися — й їх чимало. Ми тепер і за тиждень усього не опрацюємо. Зараз вони займаються потаємним сейфом у стіні. Можливо там зберігалися наркотики й дещо інше. Гадаю, сліди Сондерборга ще десь проявляться, можливо, не тут, а десь — аборти, підпільне лікування вогнепальних поранень, зміна відбитків пальців, махінації з наркотичними ліками. Було б добре, аби це сталося там, де діють федеральні закони.

— Він запевняв, що він лікар,— сказав я.

Ренделл стенув плечима.

— Можливо, колись був. Може, ніколи не перебував під судом. Є один лікар, що практикує нині поблизу Пальм-Спрінг, його судили п'ять років тому за поширення наркотиків. Він був винен, як біс, але спрацювала протекція. Вислизнув. Щось іще вас хвилює?

— Що ви знаєте про Брюнета?

— Брюнет гравець. Він багато заробляє. І досить легко.

— Гаразд,— сказав я, підводячись.— Усе це слушно, але це не додає нічого нового до ювелірних дій зграї, яка вбила Маріотта.

— Я не можу вам усього розповісти, Марлоу.

— Я на таке й не сподіваюсь,— сказав я.— До речі, Джессі Флоріан казала мені під час нашої другої зустрічі, що вона колись служила в Маріоттів. Тому він посилав їй гроші. Є щось на підтвердження цього?

— Так. Листи в його вогнетривкому сейфі, в яких вона дякує йому за гроші.— Він подивився на мене так, ніби от-от терпець йому урветься.— Тепер, нехай вас береже бог, йдіть додому й займіться власними справами.

— Дуже зворушливо з боку Маріотта опікуватися тими листами, чи не так?

Він підводив очі, поки його погляд не зупинився на самій маківці моєї голови. Тоді довгих десять секунд дивився на мене крізь напівзаплющені очі й усміхався. Він робив це жахливо довго. Певно, витратив свій тижневий запас.

— Я маю свою думку щодо цього,— сказав він.— Хоч вона божевільна, але відбиває людську природу.— Маріотт, так вже складалося його життя, був людиною забобонною. Усі пройди — гравці, в тій чи іншій мірі, а всі гравці — марновіри — в більшій чи меншій мірі. Я думаю, Джессі була для Маріотта талісманом. Доки він піклувався про неї, з ним нічого не могло трапитися.

Я озирнувся на рожевоголового жучка. Він уже подолав два кутки й ображено повз до третього. Я підійшов, узяв його своїм носовичком, приніс і поклав на стіл.

— Погляньте,— сказав я.— Ця кімната на вісімнадцятому поверсі над землею. Оцей маленький жучок дерся аж сюди, аби знайти друга. Мене. Мій талісман.— Я ретельно загорнув жука у носовичок і поклав у кишеню. Губи Ренделла заворушились, але він нічого не сказав.— Цікаво тільки, чиїм талісманом був Маріотт,— сказав я.

— Не вашим, друже.— Його голос був в'їдливий, холодно в'їдливий.

— Мабуть, і не вашим.— Мій голос був звичайний. Я вийшов з кабінету й зачинив двері.

Спустився швидкісним ліфтом до виходу на Спрінг-стріт, вийшов із парадного входу муніципалітету і піднявся сходинками до клумби. Обережно поклав рожевого жучка під кущем.

Їдучи в таксі додому, я міркував, як довго він знову буде дертися нагору, в бюро розслідувань убивств.

Вивів машину з гаража за будинком, і перш ніж вирушити до Бей-Сіті, поснідав на бульварі Голлівуд. Був чудовий прохолодний сонячний день. Звернув з бульвару Аргуелло на Третю вулицю і проїхав повз муніципалітет.

Розділ 32

Для такого респектабельного міста будинок був надто жалюгідний, наче він випадково потрапив у цей Біблійний край14. Уздовж підпорної стіни сиділи нелякані забродн. Певно, вони підпирали її, щоб вона не розвалилася, і щоб газон, суцільно вкритий бермудською травою, не зсунувся на бруківку. Будинок мав три поверхи зі старою дзвіницею, де ще висів дзвін. Можливо, ним користувалася добровільна пожежна охорона за давніх добрих часів, коли усі чоловіки жували тютюн та плювали просто собі під ноги. Щоб дістатися до будинку, треба було пройти занедбаною, порепаною доріжкою і піднятися на кілька

сходинок. У широко відчинених дверях юрмилися люди. Не вагаючись, можна було визначити, що то адвокати із сумнівною репутацією, які тиняються по муніципалітетах та поліцейських дільницях, чекаючи якихось подій, з яких можна буде мати зиск. Гладкі, череваті чоловіки, з пильними настороженими очима і однаковими професійними звичками. Мені довелося протискатися поміж них, щоб потрапити у довгий, погано освітлений хол, який, мабуть, не прибирався з часів президенства Уїльяма Мак-Кінлі15.

На покажчику зазначалося, де міститься поліцейське інформаційне бюро. За подряпаним дерев'яним бар'єром, поруч із комутатором зв'язку, куняв поліцейський у формі. Там сидів ще один поліцейський, у цивільному, без пальта. Здавалося, що на боці в нього не кобура, а здоровенний пожежний гідрант. Він скосив око, відірвався від вечірньої газети, влучно харкнув у плювальницю, що стояла футів за десять від нього, позіхнув, тоді неквапом пояснив, що кабінет шефа нагорі.

На третьому поверсі було трохи світліше й чистіше, але це зовсім не означає, що там було світло й чисто. У самому кінці коридора я побачив двері з написом: "Джон Уокс. Шеф поліції. Вхід".

Усередині, за низькою дерев'яною загородкою, сидів поліцейський у формі і клацав на друкарській машинці двома пальцями, інколи допомагаючи собі ще й великим. Він узяв мою візитку, позіхнув і сказав, що зараз доповість. Потім неохоче почалапав до дверей з темного дерева, на яких було написано: "Джон Уокс. Шеф поліції. Стороннім вхід заборонено". Невдовзі поліцейський повернувся і відчинив дверцю у загородці. Я пройшов до кабінету — прохолодного, великого, з вікнами, що виходили на три сторони. Дерев'яний письмовий стіл був досить далеко, зовсім як у кабінеті Муссоліні. Щоб наблизитися до нього, треба було подолати неабияку відстань по блакитному килиму. І поки відвідувач ішов, власник кабінету мав досить часу, щоб уважно його роздивитися.

Я підійшов до столу, де стояла ще одна табличка з блискучим рельєфним написом: "Джон Уокс. Шеф поліції". Гадаю, що отепер мені вдасться запам'ятати це прізвище. Я подивився на того, хто сидів за столом: нічого спільного із сільським простачком у ньому не було.

Шеф поліції мав вигляд загартованого у сутичках важкоатлета з коротким світлим волоссям і рожевим черепом, що просвічував крізь волосся, з маленькими неситими очима. Важкі повіки над ними весь час рухалися. На ньому був жовто-коричневий костюм, світло-коричнева сорочка, краватка та діамантова обручка на пальці. Шпилька, що прикрашала вилогу його костюма, теж виблискувала дрібними діамантами. З верхньої кишеньки, як і належить, стирчали три кінчики крохмального носовичка. Але висунуті вони були трохи більше, ніж треба.

У товстій руці він тримав мою візитку. Спочатку прочитав написане, тоді перевернув іншим боком, де нічого не значилося. Потім заходився читати знов. Нарешті поклав її на стіл і притис бронзовою мавпочкою, яка правила йому за важіль для паперів, наче побоювався загубити візитку.

Шеф тицьнув мені здоровенну рожеву долоню. Ми поручкалися, і він вказав на стільця.

— Сідайте, містере Марлоу. Гадаю, ви тут у справі. Чим можу допомогти?

— У мене дрібна неприємність, шеф. Аби ви схотіли, то могли б усунути її за хвилину.

— Неприємність,— задумливо мовив він,— дрібна неприємність...

Він відвернувся, схрестив товсті ноги і замислено втупив погляд у велике вікно. Це дало мені змогу роздивитися фільдеперсові шкарпетки

ручної роботи, важкі англійські черевики, шкіру яких наче вичинено у портвейні. Вартість його одягу — те, що я бачив, і те, чого я не міг побачити — сягала, без вмісту його гаманця, півтисячі доларів. Певно, він одружився на жінці з грошима.

— Неприємність,— лагідно промимрив він.— Але у нашому невеликому місті ми занадто мало про це знаємо, містере Марлоу. Наше місто невелике, але дуже-дуже пристойне і чисте. Ось я дивлюся через вікно на захід і бачу Тихий океан. Чи є у світі щось чистіше за нього?

— Ні, шеф,— підтвердив я.

Два гральних пароплави, які погойдувалися на хвилях за межами тримильної зони, він наче не помітив. Я теж промовчав. Шеф довірливо нахилився до мене.

— Ось я дивлюся у північні вікна і бачу ділову колотнечу бульвару Аргуелло, чарівні каліфорнійські пагорби, а просто переді мною — невеликі ділові контори. Цікаво, хіба ні? Коли подивитися у південні вікна, як оце саме я зараз роблю, то побачимо одну з найкращих у світі гаваней для яхт. Шкода, в мене жодне вікно не виходить на схід. Аби виходило, то я б побачив квартал житлових будинків, на які поглянеш — душа радіє. Ні, сер, неприємності — не той товар, який можна зустріти у нашому невеликому місті.

— Не турбуйтесь, шеф. Неприємність моя суто особиста. Через неї я й завітав до вас. Чи не працює у вас людина на ім'я Гелбрайт? Сержант у цивільному.

— Авжеж,— відповів він, не дивлячись на мене.— А що?

— А чи немає у вас ще одного? — І я описав другого, небалакучого, малого на зріст, з вусами, який вдарив мене кийком.— Він ходить удвох

із Гелбрайтом. Я чув, як хтось назвав його містером Блейном, але, можливо, то не справжнє його прізвище.

— Навпаки,— жорстко відповів товстун. Не знаю, чи властива товстунам більша жорсткість. Певно, ні.— Це шеф моїх детективів, капітан Блейн.

— Чи не можна мені зустрітися з ними у вашому кабінеті? Шеф витягнув мою картку, знов прочитав її, тоді поклав і махнув м'якою спітнілою рукою.

— За однієї умови, якщо ви наведете іншу причину, більш обґрунтовану, ніж попередня,— скрадливо сказав він.

— Спробую, шеф. Ви часом не знаєте людину, яку звуть Жюль Амтор? Удає з себе психіатра-консультанта і мешкає у Стілвуд-Хейтсі.

— Ні. Не знаю. До того ж Стілвуд-Хейтс не на моїй території,— відповів шеф. Але в очах його щось промайнуло.

— Саме це й дивно. Я поїхав до містера Амтора у зв'язку зі справою свого клієнта. Містер Амтор вирішив, що я завітав до нього, щоб шантажувати. Цілком можливо, людям, які займаються таким бізнесом, це швидко спадає на думку. У психіатра-консультанта дуже спритний особистий охоронець-індіанець, якого я не зміг подужати. Охоронець схопив мене за горлянку, а Амтор огрів мене моїм же пістолетом. Потім він викликав двох поліцейських. Сталося так, що то були Гелбрайт і містер Блейн. Може, вас це зацікавить?

Уокс обережно сперся долонями об стіл і майже зовсім стулив очі. З-під опущених товстих повік гострий погляд вп'явся у мене. Він не поворухнувся і сидів дуже тихо, немов прислухаючись до чогось. Тоді розплющив очі й посміхнувся.

— Ну й що було далі? — лагідно поцікавився він тоном звичайного викидайла з ресторану.

— Вони мене обшукали, вштовхнули до поліцейської машини. Потім зупинилися десь біля підніжжя гори, витягли з машини і лупцювали, поки я не втратив свідомість.

Шеф співчутливо кивав головою. Але це його зовсім не здивувало, ніби те, про що я розповідав, було цілком природно,

— Це сталося у Стілвуд-Хейтсі,— м'яко промовив він,

— Так.

— Ви, певно, здогадуєтесь, що я думаю про вас? — спитав він, трохи перехилившись через стіл. Більш перехилитися він не міг, бо заважало черево.

— Авжеж, що я брехун,— відповів я.

— Вихід онде,— шеф показав на двері мізинцем лівої руки.

Я не поворухнувся і мовчки дивився на нього. Побачивши, що від роздратування він ладен натиснути на кнопку виклику, я сказав:

— Краще не будемо робити помилок. Ви думаєте, що я нікчемний приватний сищик, який узявся за діло не по зубах і хоче звинуватити поліцейського офіцера. Адже навіть якщо я розповів правду, офіцер може легко спростувати усі звинувачення. Я чудово розумію, що не зможу нічого довести. І прийшов не для того, щоб поскаржитися, як вам здалося. Повторюю: ви помиляєтесь. Я хочу поквитатися з Амтором і тому хочу попросити вашого поліцейського Гелбрайта допомогти мені в цьому. Містера Блейна турбувати немає потреби. Вистачить одного

Гелбрайта. Сюди ж я завітав не сам по собі. За мною. стоять дуже поважні люди.

— Як далеко вони стоять? — спитав шеф, мугикнувши, вдоволений своєю дотепністю.

— Не далі ніж Астер-Драйв вісімсот шістдесят два, де мешкає містер і місіс Левін Локрідж Грейл. Це далеко?

Обличчя шефа враз змінилося: переді мною сиділа вже зовсім інша людина.

— Сталося так, що місіс Грейл моя клієнтка.

— Замкніть двері,— попросив він.— Ви молодші за мене. Поверніть ручку... А тепер давайте почнемо все спочатку. По-дружньому. У вас чесне обличчя, Марлоу.

Я підвівся і замкнув двері. Поки вертався по блакитному килиму, шеф устиг витягти привабливу, на перший погляд, пляшку та два келихи. Насипав жменю кардамонових зернят на реєстраційний журнал і наповнив келихи.

Ми випили. Шеф обчистив кілька зернят, і ми почали їх мовчки жувати, дивлячись у вічі одне одному.

— Зовсім непогано,— схвалив шеф і налив удруге.

Настала моя черга лущити кардамон. Він змахнув шкаралупки з журналу просто на підлогу, відхилився назад і усміхнувся.

— Отепер побалакаємо,— почав він.— Чи пов'язана робота, яку ви виконуєте для місіс Грейл, із Амтором?

— Так, зв'язок є. Але, гадаю, вам слід перевірити, чи я сказав вам правду.

— Справді, треба,— погодився він і потягнувся до телефону. Дістав невеликий записник із внутрішньої кишені і став шукати номер.

— Тут телефони тих, хто фінансує виборчу кампанію,— підморгнув мені шеф.— Наш мер вимагає, щоб тим людям надавали всіляку допомогу та виявляли повагу. Ось він, знайшов,— він відклав записник і почав набирати номер.

Шеф зіткнувся з тими ж самими труднощами, що і я, розмовляючи з секретарем. В нього аж вуха почервоніли. Зрештою місіс Грейл підійшла до телефону, але шефові вуха кольору не змінили. Певно, вона дуже різко розмовляла з ним.

— Хоче поговорити з вами.— Шеф подав мені трубку через стіл.

— Філ слухає,— сказав я, грайливо підморгнувши шефу.

У трубці почувся холодний, спокусливий сміх.

— Що ти робиш із цим жирним імпотентом?

— П'ю потроху.

— Тобі це потрібно?

— Авжеж, це моя робота. Є щось новеньке? Думаю, ти знаєш, що я маю на увазі.

— Ні. Слухай, приятелю, невже ти не здогадуєшся, що вчора примусив мене чекати майже годину? Чи я справляю враження жінки, з якою можна так поводитися?

— Я вскочив у халепу. Може, зустрінемося сьогодні увечері?

— Стривай... сьогодні... Господи, який сьогодні день?

— Краще я зателефоную пізніше,— запропонував я,— бо не певний, що зможу. Сьогодні — п'ятниця.

— Брехун.— У трубці знов пролунав хрипкий тихий сміх.— Сьогодні — понеділок. У ту ж годину, на тому ж місці. І не здумай знов обдурити мене.

— Краще я перетелефоную.

— Краще приходь туди.

— Не можу обіцяти. Зателефоную пізніше.

— Бачу, з тобою важко домовитися. Може, я взагалі дурна, що роблю це.

— Гадаю, що так.

— Чому?

— Я людина небагата, але я за все плачу сам. А це не так вже й легко, як тобі здається.

— А щоб тебе чорти взяли! Коли тебе там не буде...

— Я сказав — зателефоную.

— Усі чоловіки однакові,— зітхнула вона.

— Як і всі жінки. Крім перших дев'яти...

Вона ще раз чортихнулася і кинула трубку. Шефові очі так повилазили з орбіт, що здавалося, ніби вони на шарнірах. Тремтячою рукою він наповнив келихи і один із них підсунув мені,

— Он як воно значить,— задумливо мовив він.

— Її чоловікові байдуже,— сказав я.— Не звертає уваги.

Він проковтнув рідину з дещо ображеним виразом і задумливо почав лущити зернята кардамону. Ми випили ще раз за чесні очі одне одного. Шеф із жалем прибрав пляшку та келихи і натиснув на кнопку виклику.

— Якщо Гелбрайт у приміщенні, хай зайде до мене. Якщо ні, знайдіть і перекажіть, щоб він зв'язався зі мною.

Я підвівся, відімкнув двері і повернувся на своє місце. У двері хтось постукав. Шеф гукнув, щоб заходили, і на порозі виріс Хемінгуей.

Він неквапом підійшов до столу і завмер трохи осторонь, дивлячись на шефа Уокса з належною улесливістю.

— Познайомся з містером Філіппом Марлоу,— дружньо сказав шеф.— Приватний детектив із Лос-Анджелеса.

Хемінгуей трохи повернувся і подивився на мене. Він наче вперше бачив мене. Ми простягли одне одному руки, і він знову переніс свою увагу на шефа.

— Містер Марлоу розповів мені дивну історію,— сказав шеф з такою ж самою підступністю, з якою Рішельє ховався за гобеленами,— про людину на ім'я Амтор, що мешкає у Стілвуд-Хейтсі. Певно, один із дурисвітів, що ворожать на магічних кристалах. Виявилося, що Марлоу поїхав до нього, а ти з Блейном випадково теж опинився там і між вами сталося якесь непорозуміння. Деталі я не пригадую.— Шеф подивився у вікно із незворушним виглядом людини, яка забуває дрібниці.

— Це якась помилка,— відповів Хемінгуей.— Я ніколи раніше не бачив його.

— Справді, сталася якась помилка,— вів своєї шеф.— Дріб'язкова, але все ж таки помилка. Містер Марлоу не надає їй особливого значення.

Хемінгуей знову глянув на мене. Його обличчя все ще було скам'яніле.

— Його зовсім не обходить та помилка,— казав далі шеф.— Він зацікавлений у тому, щоб поїхати до Амтора, який живе у Стілвуд-Хейтсі, і побачитися з ним. Він би хотів, щоб хтось його супроводив. От я й подумав, що ти міг би це зробити. Містер Марлоу просив, щоб із ним хтось був і простежив, аби його не обдурили. Здається, у містера Амтора дуже спритний охоронець, тому містер Марлоу побоюється, що без сторонньої допомоги він не обійдеться. Як ти гадаєш, вдасться тобі з'ясувати, де живе той Амтор?

— Авжеж,— відповів Хемінгуей,— але Стілвуд-Хейтс за межами нашого району. То це особиста послуга вашому приятелю?

— Вважай, що так,— відповів шеф, роздивляючись великого пальця на лівій руці.— Цілком зрозуміло, що нічого протизаконного робити не слід.

— Звісно,— сказав Хемінгуей.— Коли треба їхати?

Шеф очікувально подивився на мене.

— Не погано б зараз,— промовив я.— Якщо це влаштовує містера Гелбрайта.

— Я роблю те, що мені накажуть,— відповів Хемінгуей. Шеф став оглядати Гелбрайта, наче хотів почистити та причесати його.

— Як ся має капітан Блейн? — спитав він, жуючи зернятко кардамону.

— Погано. Прорив апендициту,— сумно відповів Хемінгуей,— стан — критичний.

Шеф похитав головою, тоді вхопився руками за крісло і витяг себе з нього і звівся на ноги.

— Гелбрайт потурбується про вас, Марлоу,— сказав він, простягнувши здоровенну рожеву долоню над столом.— Ви можете покластися на нього.

— Ви сама люб'язність, шефе! — промовив я.— Навіть і не знаю, як дякувати вам.

— Не треба ніякої дяки. Завжди радий допомогти другові мого друга,— підморгнув він мені.

Хемінгуей дуже добре усе помітив, але нічого не сказав, тому я не знаю, як він це розцінив.

Ми рушили, а нам у спину линуло ввічливе бурмотіння шефа, яке майже винесло нас з кабінету. Двері зачинилися. Хемінгуей пильно оглянув хол, а тоді подивився на мене.

— А ти чудово все розіграв, бебі,— сказав він.—Певно, в тебе щось таке є, про що нам не повідомили.

Розділ 33

Машина повільно рухалася тихою вулицею, уздовж якої росли перцеві дерева, що переплелися верхівками, утворюючи зелене шатро. Сонце виблискувало крізь їхні верхні гілки з тонким листям. Покажчик на розі свідчив, що це Вісімнадцята вулиця.

Хемінгуей сидів за кермом, я поруч. Він їхав дуже повільно, замисливши про щось.

— Що ти йому розповів? — нарешті спитав він.

— Я сказав, що ви з Блейном приїхали до Амтора, забрали мене, потім випхали з машини і огріли по потилиці. Решту розповідати не став.

— Навіть про ріг Двадцять третьої і Дискансо?

— Ні.

— А чому?

— Подумав, що ти допоможеш мені більше, якщо я промовчу.

— Цілком слушно. Ти справді хочеш їхати до Стілвуд-Хейтсі, чи то був просто привід?

— Вважай, що привід. Насправді я хочу дізнатися, чому ви запхнули мене до тієї психушки і чого мене там тримали?

Хемінгуей думав. Він мислив так інтенсивно, що м'язи його обличчя перекочувалися мов маленькі кульки під сіруватою шкірою.

— Отой Блейн,— сказав він,— це ж шмат відрубаної гомілки. Я й гадки не мав, що він ударить тебе, але я й не думав, що ми тебе відпустимо. Ми діяли так, бо добре ставимося до цього штукаря Амтора і не дозволяємо іншим турбувати його. Ти б здивувався, аби знав, скільки людей хочуть цього.

— Вже здивувався.

Він повернув голову. Його сірі очі нагадували грудочки льоду, тоді одвернувся і став дивитися крізь брудне переднє скло, знову глибоко замисливши.

— Ці старі копи часом відчувають непереборне бажання шандарахнути когось по потилиці,— промовив він.— Їм просто кортить розкроїти комусь макітру. Хай йому грець, як я злякався. Ти звалився, мов лантух із цементом. Я не стерпів і сказав Блейну все, що думав. Потім ми повезли тебе до Сондерборга, бо це було поруч. До того ж він непоганий хлопець і міг подбати про тебе.

— Амтор знав, що ви повезли мене туди?

— Якого біса? Це була наша ідея.

— Тому що Сондерборг непоганий хлопець і міг подбати про мене? До того ж ніякого галасу, ніяких свідчень з його боку, аби я став скаржитися. Адже скаржитися у вашому гарненькому містечку — все одно, що плювати проти вітру.

— Хочеш вдатися до силових прийомів? — задумливо спитав Хемінгуей.

— Ні,— відповів я,— Один раз у житті ти теж цього не зробив, а зараз твоя служба висить на ниточці. Ти сам бачив це по очах шефа, коли ми розмовляли. Я б не завітав до нього, аби не мав підтримки. Цієї подорожі теж не було б.

— О'кей,— промимрив Хемінгуей, сплюнувши у відкрите вікно.— По-перше, я тоді зовсім не мав наміру демонструвати силу, хіба що пожартувати. А що по-друге?

— Блейн справді хворий?

— Авжеж,— хитнув головою Хемінгуей, але смутку на його обличчі не було.— Позавчора у нього запекло усередині, апендикс розірвало раніше, ніж його вирізали. Шанс вижити є, але не дуже швидко. Нам справді було б шкода втратити його. Такі хлопці, як Блейн, окраса будь-якого поліцейського підрозділу.

Мені здалося, що останні слова Хемінгуей ніби пережував і виплюнув разом зі слиною у вікно.

— О'кей,— позіхнув він,— питай далі.

— Коли це не заважатиме роботі, яку я виконую.

— Приватну?

— Так.

— О'кей, що тобі треба?

— Що за рекет у Сондерборга?

Хемінгуей зняв руки з керма і знову сплюнув у вікно.

— Ми зараз на гарній вулиці, чи не так? Гарні будинки розкішні садки, чудова погода. Ти, певно, не раз чув про продажних копів, чи не так?

— Доводилося.

— О'кей. А скільки копів живе на таких ось вулицях, зі старанно доглянутими галявинами і квітниками? Я можу назвати чотири чи п'ять прізвищ — усі вони колишні працівники, які не гребували хабарями. Такі ж копи, як я, живуть у панельних будинках десь на віддаленій околиці міста. Хочеш подивитися, де я мешкаю?

— І що ти цим доведеш?

— Послухай, друже,— довірливо промовив мій співрозмовник,— ти мене тримаєш на гачку, але той може зламатися. Копи продаються не за гроші. Я маю на увазі — не завжди за гроші. І не так уже й часто. Вони стають часткою системи. Їх так чи інакше заарканюють, коли примушують робити те, що комусь дуже потрібно. Отой тип, що сидить у розкішному затишному кабінеті, у чудовому костюмі, від якого принадто пахне віскі (між іншим, той йолоп думає,— що коли жувати зернята кардамону, тоді від нього тхнутиме фіалками, а не віски). Так от: цей тип теж не головний, не він командує. Збагнув?

— Що за людина ваш мер?

— А що за мери скрізь? Політичний діяч. Ти вважаєш — він командує? Дзуськи! Знаєш, що сталося з нашою країною, бебі?

— Багато заморожених капіталів,— відповів я.

— Людина не може лишатися чесною, навіть коли вона й хоче,— сказав Хемінгуей.— От що сталося з цією країною. Коли хтось спробує тут бути чесним, з нього спустять шкуру. Людина просто змушена грати у цю брудну гру, бо інакше не матимеш чого їсти. Дехто з покидьків вважає, що єдиний порятунок — це дев'яносто тисяч агентів ФБР у білих комірцях з аташе-кейсами. А дзуськи! За гроші вони стануть такі ж, як і ми, і робитимуть те ж саме. Знаєш, що я думаю? Я певен: цей світ треба геть переробити. Ти ніколи не думав про моральне переозброєння? У цьому щось є. Моральне Переозброєння — М. П. Ні, в цьому щось є, бебі!

— Коли Бей-Сіті— зразок твого М. П., я краще проковтну аспірину,— сказав я.

— А ти здібний,— вкрадливо промовив Хемінгуей,— Певно, ти про це й не здогадуєшся, але саме так воно і є. Хоча припускаю, що іноді тобі спадає на думку, що ти дуже розумний. А хто я? Дурний фараон, який виконує накази. У мене жінка та двоє дітей, і я роблю те, що мені наказує велике цабе. От Блейн — той міг би з тобою побалакати, а я — нікчема.

— У Блейна справді апендицит? Ти певен? А може, він прострелив черево через свою ж підлість?

— Кинь,— сумно сказав Хемінгуей і кілька разів поплескав долонями по керму.— Спробуй думати про людей краще.

— Про Блейна добре?

— Він така сама людина, як і всі інші,— відповів Хемінгуей.— Грішник, але все ж таки людина.

— Ну то що за рекет у Сондерборга?

— О'кей. Я про це й кажу. Може, я помиляюся. Як на мене, можу продати тобі непогану думку.

— Отже, ти не знаєш, чим він займається? — спитав я.

Хемінгуей витяг носовичка і витер обличчя.

— Мені прикро зізнаватися,— почав він,— але ти повинен добре собі уявити: аби я чи Блейн знали про його рекет, тоді б ми тебе туди не повезли або ти б звідти не вийшов... своїми ногами. Звісна річ, я маю на увазі суворий рекет, а не такі дурниці, як видурювати у старих жінок гроші за допомогою кришталевої кулі.

— Здається мені, ніхто й гадки не мав, що я вийду звідти своїм ходом,— відповів я.— Є така гидота, що зветься скополамін — сироватка, яка примушує розповідати, а людина ні про що навіть не здогадується. Як і гіпноз, це вже не такий надійний засіб, але часом він дає результати. Думаю, що мене добряче ним нашпигували, аби з'ясувати, що я знаю. Про те, що в мене є якась інформація, Сондерборг міг дізнатися тільки трьома шляхами: від Амтора, від Лося Меллоя, який міг згадати про мій візит до Джессі Флоріан, або він припустив, що то поліцейські жарти.

— Ніяк не збагну, про що ти,— сумно дивлячись на мене, пробурмотів Хемінгуей.— Хто до дідька, той Лось Меллой?

— Здоровань, що кілька днів тому вбив людину на Центральній авеню. Його розшукують. Я певний, що його опис і прикмети має і ваша дільниця, але тебе такі дрібниці не обходять.

— Ну то й що?

— А те, що Сондерборг переховував його. Я бачив, як Лось читав газету, лежачи у ліжку саме в ту ніч, коли я звідти злиняв.

— А як ти звідти утік? Невже тебе не замкнули?

— Пощастило. Я торохнув санітара пружиною від ліжка.

— А той здоровань тебе бачив?

— Ні.

Хемінгуей повільно рушив машину з місця, і широка усмішка майнула на його обличчі.

— Давай зберемо все докупи, бо є що. І чимало. Сондерборг надає сховок хлопцям, на хвості яких висить поліція. Звісно, коли в них є гроші. Його приватний заклад — ідеальне місце. І це дає великі гроші.

Він поїхав швидше і невдовзі завернув за ріг.

— Хай йому чорт! Я думав, що він продає сигарети з марихуаною,— огидно мовив він.— Звісно, в нього надійна підтримка. Але не такий вже це й великий рекет. Та й грошей з того не густо.

— Ти колись чув про рекет з підпільними лотереями? Коли дивитися тільки з одного боку, може здатися, що це теж не такий великий рекет.

Хемінгуей, різко повернувши за наступний ріг, похитав головою.

— Точно. Всі ті гральні автомати, салони для гри в бінго та букмекерські контори... Якщо їх об'єднати в одних руках, тоді це справді буде бізнес.

— У чиїх руках?

Хемінгуей знов скам'янів, міцно стуливши губи, і я бачив, як він зціпив зуби.

Ми виїхали на Дискансо-стріт і попрямували на схід. Навіть о цій порі — опівдні — вулиця була тиха і спокійна. Чим ближче до Двадцять третьої вулиці, тим більше відчувався подих життя. Двоє чоловіків стовбичили біля пальми, наче хотіли пересунути її кудись в інше місце. Коло будинку Сондерборга стояла порожня машина. За півквартал якийсь чоловік знімав показання з водоміра.

Освітлений сонцем будинок виглядав дуже привітно. Бегонії кольору чайної троянди утворювали суцільний килим під вікнами фасаду, а садові братки заквітчували землю навколо стовбурів пишно квітучих білих акацій. Пурпурові троянди з тільки-но розквітлими бутонами плелися по штахетах, що нагадували великі віяла. Над клумбою, засіяною солодким зимовим горошком, пурхали зеленувато-бронзові колібрі. Здавалося, ніби у цьому будинку мешкала заможня літня пара, що полюбляла доглядати за садом. Але у передзахідному сонці тиша і спокій цього місця чимось насторожувала мене.

Машина проминула будинок. Усмішка торкнула куточки губ Хемінгуея. Він засопів, ще раз завернув за ріг, уважно глянув у дзеркальце заднього огляду і наддав газу.

Ми проїхали три квартали, коли нарешті зупинилися. Хемінгуей повернувся до мене і втупився важким поглядом.

— Поліція з Лос-Анджелеса,— промовив він.— Одного з хлопців, що стоять біля пальми, звуть Донеллі. Я його знаю. Вони блокують будинок... То ти, виходить, нічого не казав своєму приятелеві, га?

— Я тобі вже говорив — нічого.

— Шеф буде у захваті. Приїхали, обнишпорили все це кубло і навіть не схотіли зупинитися по дорозі поздоровкатися з шефом.

Я мовчав.

— Того Лося Меллоя спіймали?

— Наскільки я знаю — ні,— відповів я.

— А чи не забагато ти взагалі знаєш, приятелю? — скрадливо промовив він.

— Не так вже й багато. Чи існує якийсь зв'язок між Амтором та Сондерборгом?

— Цього не знаю.

— Хто заправляє містом?

Запала мовчанка.

— Я чув, що професійний гравець на ім'я Лаерд Брюнет виклав тридцять тисяч на вибори вашого мера. Я також чув, що він власник клубу "Бельведер" і двох гральних пароплавів, що стоять у затоці.

— Можливо,— ввічливо відповів Хемінгуей.

— Де можна знайти Брюнета?

— Чому ти питаєш мене, бебі?

— Куди б ти подався, аби втратив свою схованку у цьому містечку?

— До Мексіки.

— О'кей,— розсміявся я.— Чи не зробиш ти мені ще одну послугу?

— Охоче.

— Тоді відвези мене до центру.

Він розвернув машину і повільно поїхав тінистою вулицею, що вела до океану. Ми проминули муніципалітет і виїхали на зупинку для поліцейських машин. Я вийшов.

— Завітай якось до мене,— сказав він.— Може статися, що я буду чистити плювальниці.— І простягнув мені велику долоню.— Тебе більше нічого не пригнічує?

— Тільки Моральне Переозброєння,— сказав я, потиснувши йому руку.

Він наче розтанув у посмішці. Я вже йшов, коли він покликав мене, обережно озирнувся і притис губи до мого вуха.

— Ці ігральні пароплави нібито не підлягають юрисдикції міста і штату. Їх зареєстровано у Панамі. На твоєму місці я б...— він замовк, і в його очах промайнуло дедалі дужче занепокоєння.

— Зрозумів,— відповів я,— мені те ж саме спало на думку. Навіть не знаю, навіщо я так довго тягав тебе з собою, чого прагнув. Адже з того нічого не вийде — одній людині це не під силу.

Він схвально кивнув і усміхнувся;

— Моральне Переозброєння,— нагадав він.

Розділ 34

Я лежав на ліжку у прибережному готелі, чекаючи темряви. Вікна маленької кімнати виходили на океан. Ліжко — жорстке, матрац — не товщий за бавовняну ковдру, що вкривала його. Одна з пружин була зламана і боляче вп'ялася у лівий бік. Але я наче не помітив цього.

На стелі відбивалися червоні спалахи неонових реклам. Коли уся стеля почервоніє, тоді й настане час виходити. Знадвору долинало шарудіння машин, що мчали бульваром, який тут звався Спідвей. А під самісінькими вікнами човгали по асфальту ноги, час од часу хвилями зчинявся шум та галас. Повітря, яке проникало крізь вікна із поржавілими сітками, тхнуло згірклою олією. Десь здаля долинав дзвінкий голос: "Ви зголодніли! Люди! Ви зголодніли! Смачні, гарячі сосиски. Сюди! Ви зголодніли!"

Темрява напливала непомітно. Я лежав і думав, але думки плинули повільно, якось крадькома, ніби за ними стежили чиїсь пильні жорстокі очі. Я згадав мертві очі Маріотта, що дивилися просто у безмісячне небо, чорні струмочки крові, застиглі у куточках рота, гидку стару жінку, забиту на смерть об залізну спинку її власного бридкого ліжка. Згадав чоловіка з блискучим білявим волоссям, який страшенно боявся, але сам не знав чого. Він не був досить передбачливим, але відчував: щось не те. Однак здогадатися, що саме — не зміг. Згадав я і чарівну багату жінку, яку б міг мати за коханку, і гарну, стрункy, цікаву дівчину, що живе сама, з якою я б, напевно, міг одружитися. Я думав про копів — жорстоких, яких можна підкупити, але все одно вони лишаються не такі вже й погані, як, приміром, Хемінгуей. Про товстих, заможних копів, уже сам голос яких нагадував про великі гроші,— копів, схожих на шефа Уокса. Згадував худорлявих, розумних і проникливих копів — таких, як Ренделл. Вони, незважаючи на усі здібності, проникливість та мертву хватку, не можуть чесно виконувати свої обов'язки. Згадав і похмурих старих козлів, як Налті, котрі вже нічого не прагнуть зробити. А ще індіанця, психіатра-консультанта і лікаря з транквілізаторами.

Я думав багато про що, а тим часом дедалі темнішало, червоне рекламне світло повзло по стелі, заповнюючи її. Я сів на ліжку, опустив ноги і почухав потилицю. Потім підвівся, підійшов до раковини в кутку кімнати і умився холодною водою. Невдовзі відчув себе трохи краще. Мені конче треба було випити, щоб бути більш впевненим у завтрашньому дні, що я поїду колись у відпустку і матиму власний будинок за містом. Усе, що я зараз мав, це: пальто, капелюх і пістолет. Отож я надів на себе, що мав, і вийшов з кімнати.

Ліфта у готелі не було. У коридорах чимось тхнуло, поручні на сходах потемніли від бруду. Я спустився униз, кинув ключа на конторку і сказав, що йду. Портьє з великою бородавкою на лівому оці кивнув головою, й переді мною з-за найзапиленішої у Каліфорнії штучної пальми виріс коридорний — мексіканець у поношеній формі. З'явився він для того, щоб винести мої речі. Речей в мене не було, але він послужливо відчинив переді мною двері, ввічливо усміхаючись.

Я вийшов на вулицю, сповнену запахів, забиту товстими животами. Напроти готелю містився салон для гри у бінго. Гра була саме у розпалі. Поруч — фотографія. Звідти вийшли два моряки з дівчатами. Скоріше за все, вони фотографувалися верхи на верблюдах. Голос торговця сосисками, мов сокира, розрубав повітря. Великий блакитний автобус з гарчанням пронісся повз мене до кільця, де розвертався невеликий електрокар з кількома відкритими вагончиками. Я рушив у тому напрямку і невдовзі відчув слабкий подих океану: не дуже сильний, достатній щоб нагадати людям — колись тут було чисте відкрите узбережжя, на яке накочувались хвилі, дув вітер. Не піт та згіркла олія, а зовсім інші запахи наповнювали повітря.

На досить широкій бетонці з'явився електрокар. Я сів у вагончик і доїхав до кінця маршруту. Вийшов і вмостився на лаві. Майже біля моїх ніг лежала здоровенна коричнева купа водоростей. Було тихо і прохолодно. На ігральних пароплавах спалахнули вогні.

Коли електрокар повернувся, я знову поїхав у місто. Якщо хтось і стежив за мною, то він теж мав зрушити з місця. Але я не боявся, що за мною стежили. У цьому чистенькому, невеликому місті не так уже й часто вчинялися злочини, тому детективи навряд чи мали добру кваліфікацію.

Тьмяні лискучі пірси сягали кудись далеко — у темряву ночі і води. У повітрі носилася суміш запахів олії й океану. Продавець сосисок вів своє: "Ви зголодніли, люди! Люди, ви зголодніли! Смачні, гарячі сосиски! Сюди!"

Стоячи під білим наметом, він довгою виделкою витягав сосиски. Навіть у цю пору року справи в нього йшли непогано. Мені довелося почекати, поки він лишився сам.

— Як називається корабель, що стоїть останнім? — спитав я, кивнувши на пароплав, який мене цікавив.

— "Монтесіто",— відказав продавець, уважно глянувши на мене.

— Чи може людина з грошима добре провести там час? — Як то — добре?

Я навмисне грубо зареготав.

— Гарячі сосиски! — знову заходився викрикувати він.— Смачні гарячі сосиски!

Потім стиха спитав:

— Цікавитеся жінками?

— Ні. Мені б каюту із свіжим морським повітрям та доброю їжею. І щоб ніхто не турбував. Так би мовити, своєрідна відпустка.

— Не чув жодного слова,— відказав продавець.

Він одвернувся від мене і завів пісню про сосиски. Не знаю чому, але я був певен, що він займається не тільки ними. Щось у його обличчі підказало мені.

Двоє молодят підійшли до намету, купили сосиски і повільною ходою рушили далі, відкушуючи сосиски одне в одного. Рука хлопця лежала на дівочих грудях.

Продавець нахилився до мене, ще раз пильно оглянув.

— А я б хотів насвистувати зараз мелодію "Троянди Піккардії",— сказав він і замовк. По паузі додав: — Вам доведеться розщедритися.

— Скільки?

— П'ятдесят — і не менше. Звісно, у тому разі, якщо вони вам самому не потрібні.

— Колись це було хороше місто,— сказав я,— місто, де можна відпочити.

— Воно таке й досі,— пирхнув він.— Навіщо ж було мене питати?

— Сам не знаю,— відповів я, кинувши долара на прилавок.— Поклади ці гроші у банк для немовлят чи виконай "Троянди Піккардії".

Він схопив купюру, швидко згорнув її навпіл, потім ще раз і ще, поклав на прилавок і дав щигля. Згорнута купюра влучила мені в груди і

впала на землю. Я нахилився, підняв її й озирнувся. Але жодного, хто б нагадував переодягненого поліцейського, не помітив.

Я сперся об прилавок і знову поклав купюру.

— Люди не жбурляють у мене грошима. Вони мені їх вручають. Зрозумів?

Продавець обережно узяв долар, розгладив і витер фартухом. Одкрив шухляду з грошима й кинув його туди.

— Ще кажуть — гроші не смердять,— промовив він,— але я часом сумніваюся.

Я не відповів, бо до прилавка підійшли кілька покупців і він заходився клопотатися біля них. На вулиці швидко холодніло.

— Я б не їхав на "Роял Краун",— сказав продавець.— То для всілякої дрібноти. А ви мені нагадуєте шпика. Однак то ваш клопіт. Сподіваюся, ви вмієте плавати?

Я пішов геть, дивуючись з себе: навіщо я взагалі звернувся до нього? Довірився передчуттю. Довіритися довірився, а мене пошили у дурні. Яка ж користь з інтуїції? Хіба можна замовити чашку кави, заплющивши очі і не дивлячись у меню? Тож сиди собі зі своєю інтуїцією!

Я походжав вулицею, щоб остаточно пересвідчитися, чи за мною не стежать. Потім почав шукати ресторан, де не смердить олією. І знайшов такий — під червоною неоновою вивіскою.

Бар відділяла бамбукова завіса. За роялем сидів женоподібний хорошунчик з довгим волоссям, пофарбованим хною. Він хтиво торкався клавіш і фальшиво співав популярну пісню "Сходи до зірок". Я взяв сухе мартіні і поспіхом пройшов до залу.

Обід за вісімдесят п'ять центів на смак був схожий на папір для обгортання бандеролей. Приніс його офіціант, глянувши на якого, можна було сказати точно: він заріже вас за двадцять п'ять центів, перерве горлянку за шістдесят і втопить у діжці з цементом за півтора долара плюс транспортні витрати.

Розділ 35

Поїздка коштувала четвертак. Водне таксі — старий, пофарбований катер зі скляною кабіною на дві третини довжини — мчало повз яхти, що стояли на якорі, обминуло купу каміння, якою закінчувався хвилеріз. Несподівано велика хвиля підхопила нас, підкинувши мов корок. Але на катері було вдосталь місця в разі нападу морської хвороби — вечір тільки-но починався. Крім мене, їхали три пари, власник катера і зловісний тип із жорстоким обличчям. Він перехнябився на лівий бік, бо у правій кишені мав шкіряну кобуру. Коли ми рушили, усі три пари заходилися обсмоктувати обличчя одне одного.

Я дивився на вогні Бей-Сіті, намагаючись не дуже підстрибувати після з'їденого обіду. Поодинокі вогні на узбережжі поступово утворили коштовний браслет на оксамиті ночі. Їхня яскравість поволі блякла, поки не перетворилася на жовтий відблиск, що зникав та виринав на воді. Хвилі були положисті, невисокі, без пінних баранців — саме такі, як треба. Але, дивлячись на них, я зрадів, що не здобрив обід віскі. Катер безшумно і плавно злітав то угору, то униз. Його рух нагадував танок кобри. Повітря було холодне, а вода дихала вологістю, яка назавжди лишається у кістках та суглобах моряків. Червоні неонові вогні по бортах "Роял Крауна" ліворуч од нас то зникали, то спалахували у наповзаючих сірих сутінках океану, наче блискучі коштовні камінці.

Ми пройшли повз "Роял Краун" на чималій відстані. Здаля пароплав був привабливий. Долинала ледь чутна музика, що плинула над водою. Музика над водою — що може бути краще? Здавалося, що "Роял Краун" так само нерухомо, як і пірс, стоїть серед хвиль.

Причальний трап світився, мов театральний під'їзд. Потім все це віддалилося і зникло, а попереду виринув з небуття другий, значно менший та старіший пароплав. Ні на що було дивитися: переобладнаний вантажний корабель із подряпаними іржавими боками. Без палубних надбудов, капітанської рубки, з плоскою палубою, над якою стирчали дві мачти, що правили за радіоантени. Але вогні і музика на "Монтесіто" були. Парочки на катері, що обіймалися, відірвалися одне від одного, витріщилися на пароплав та почали хихотіти.

Таксі лягло у крутий віраж, нахилилося так, щоб налякати пасажирів, а тоді підійшло впритул до пароплава і м'яко торкнулося кранців біля трапа. Мотор заревів і вщух у тумані. Світло корабельного прожектора неспішно окреслило коло завбільшки п'ятдесят футів навкруги катера.

Таксист пришвартувався до трапа, і хлопець із сонними очима, в зім'ятій куртці з блискучими ґудзиками та з грайливою усмішкою на бандитському обличчі почав витягувати дівчат із катера. Я був останнім. Те, як він мовчки і пильно оглянув мене, багато про що свідчило. А коли він, ніби випадково, помацав моє ліве плече — сказало ще більше.

— Ні,— вкрадливо мовив він.— Ні.

У нього був трохи придушений голос, наче він розмовляв крізь шовковий носовичок. Хлопець подав знак водію. Той накинув короткий зашморг на кнехт, трохи повернув штурвал, виліз на корму і став позаду мене.

— Ніяких іграшок на кораблі, приятелю. Вибач, але не можна,— пробурмотів він.

— Я можу здати цю частку мого гардероба. Мені треба побачитися з Брюнетом. Є діло.

— Вперше чую про такого,— трохи здивовано відповів той.— Від'їжджай.

Водій підхопив мене під праву руку.

— Я хочу побачити Брюнета.— Мій голос пролунав слабко і невпевнено, мов у старої бабусі.

— Не будемо сперечатися,— сказав хлопець із сонними очима.— Ми з тобою не у Бей-Сіті, не у Каліфорнії і навіть, завдяки деяким цілком законним обставинам, не у Сполучених Штатах. Ану, чеши звідси!

— Сідайте у катер. Я винен вам четвертак,— почув я ззаду голос водія.— Поїхали.

Я сів у катер. Хлопець у зім'ятій куртці дивився на мене з обридливою посмішкою. Я спостерігав її доти, поки вона разом із обличчям не розтанула у тумані. Згодом зникла і постать на тлі вогнів трапа. А я все дивився і лютішав.

Зворотна дорога здалася довшою. Я не звертався до водія, а той не помічав мене. Коли я вийшов на причал, він подав гроші.

— Колись іншим разом,— сказав він, нудьгуючи,— може, для тебе знайдеться більше вільного місця.

З десяток відвідувачів, які чекали на катер, зацікавлено проводжали мене очима. Я пройшов повз них, проминув двері невеликого залу чекання і опинився позаду сходів, що вели з пірса.

Здоровенний рудий голодранець у брудних спортивних туфлях, засмальцьованих штанях, у подертій морській робі, з чорною плямою на обличчі відхилився від поручнів і злегка штовхнув мене.

Я зупинився. Голодранець був таки здоровенний: на три дюйми вищий за мене і на тридцять фунтів важчий. Але в мене був такий настрій, що я просто мусив дати комусь по зубах. Навіть коли б у мене замість руки був лише протез.

— Що сталося, друже? — Здоровань стояв проти світла.— Не пощастило на тому клятому кораблі?

— Краще піди й залатай свою робу,— відповів я.— Черевом світиш.

— Могло б бути й гірше. Твоя іграшка занадто стирчить під легким пальто.

— Не сунь носа куди не слід.

— Боже, та невже я суну? Просто цікавлюся. Не ображайся, друже.

— Тоді геть із дороги.

— Чого так? Я тут відпочиваю.

Він сумно усміхнувся. В нього був м'який, задумливий, навіть ніжний голос — для такого здорованя це було дуже дивно. Може, тому я згадав іншого дебелого чоловіка з м'яким голосом, який мені сподобався.

— Ти не з того почав,— неквапом сказав він.— Зви мене Рудий.

— Забирайся геть, Рудий! І найкращі люди помиляються. Я можу помилитися ще раз.

Рудий уважно оглянувся на всі боки. Ми були самі.

— Хочеш дістатися на корабель? Це можна влаштувати, коли є бажання.

Люди в святковому одязі, з радісними обличчями проходили повз нас і сідали у катер. Я почекав, поки він відпливе.

— Скільки коштує бажання?

— П'ятдесят монет. Якщо заллєш човен кров'ю — ще десять.

Я рушив, щоб обійти його.

— Двадцять п'ять,— промовив він.— П'ятнадцять, коли повернешся з друзями.

— У мене немає друзів,— кинув я, вже йдучи. Рудий навіть не ворухнувся, щоб зупинити мене.

Я завернув праворуч і пішов уздовж бетонки, по якій бігали електрокари, схожі на дитячі коляски. Вони тихенько сигналили маленькими ріжками, але ті звуки не могли злякати навіть вагітних жінок. У кінці першого хвилеріза містився зал для гри у бінго, набитий людьми. Я зайшов і став біля стіни серед тих, що чекали, коли звільниться якесь місце і можна буде сісти.

На електронному табло з'явилося кілька номерів, ведучий оголосив їх, всі загомоніли. Я спробував знайти постійних відвідувачів цього закладу, але не зміг і рушив до виходу.

Біля мене виросло щось синє, яке тхнуло дьогтем.

— Нема грошей, чи скупишся? — почув я ніжний голос над самісіньким вухом.

Я глянув на Рудого. Таких очей я ніколи не бачив, тільки читав про них. Фіалкові, яскраво-фіалкові. Мов у чарівної дівчини. Шкіра — м'яка, наче шовкова. З легким червоним відтінком: така ніколи не засмагає. Дуже ніжна. Він був вищий за Хемінгуея і набагато молодший. Але трохи менший за Лося Меллоя, хоча й рухливіший. Волосся мало той колір, що виблискує мов чисте золото. За винятком очей, в нього було звичайне обличчя фермера, а не кіногероя.

— Чим займаєшся? Приватний детектив?

— Я маю тобі відповідати? — пирхнув я.

— Мені так здалося... Двадцять п'ять для тебе забагато? — спитав Рудий.— Не отримав на витрати?

— Ні.

Він позіхнув. — Все одно то пустий номер. Вони розірвуть тебе на шматки.

— Це мене не здивує. А що в тебе за рекет?

— Долар тут. Долар там. Колись був копом. Але мене виперли.

— Навіщо ти мені це кажеш?

— Справді, навіщо? — здивувався він.

— Певно, хочеш звести рахунки?

Рудий мовчки усміхнувся.

— Знаєш людину, яку звуть Брюнет?

Усмішка на його обличчі застигла. Всі три рядки у гравців у бінго вже були заповнені — там працювали швидко. Високий, з довгастим носом і запалими щоками чоловік у зім'ятому костюмі наблизився до нас, обперся об стіну, не дивлячись у наш бік. Рудий нахилився до нього.

— Хочеш, щоб ми тобі щось розповіли, приятелю?

Той скривився і зник. Рудий знов притулився до стіни. Вона хитнулася.

— Я знаю людину, яка тебе б зрозуміла,— сказав я.

— Аби тільки це,— похмуро відповів він.— Здоровому хлопцю треба й здорові гроші. Не всякий одяг на нього підходить, його треба нагодувати, одягнути, йому незручно спати, якщо ноги звисають з ліжка. От таке. Тобі може здатися, що тут не дуже зручне місце для розмов. Навпаки. Будь-якого шпика я одразу упізнаю, а решта стежать за номерами у бінго — більше вони нічого не бачать. У мене є човен із дозволом... Тобто я можу позичити його. Он на тому неосвітленому пірсі, — він хитнув головою, вказуючи напрям.— Я також знаю вантажний люк, який можна відчинити. Час од часу одержую там деякий вантаж. А на палубі не так вже й багато людей.

— Але в них є прожектор і спостерігачі.

— Усе влаштуємо.

Я дістав гаманця, витяг дві купюри — двадцять і п'ять доларів і, притискаючи до живота, згорнув. Фіалкові очі потай стежили за мною.

— В один кінець?

Я кивнув.

— Тоді вистачить і п'ятнадцяти.

— На ринку падають ціни?

Гроші щезли у брудній руці. Рудий зник — випарувався у гарячій пітьмі. Тієї ж миті десь ліворуч вигулькнув чоловік із довгим носом.

— Здається, я знаю того типа. Це ваш приятель? Десь бачив його раніше.

Я відліпився від стіни і, нічого не відповівши, вийшов надвір. Невдовзі звернув убік. Футів за сто час від часу випливало довгасте обличчя, освітлене електричними ліхтарями. Невдовзі я помітив прохід між двома халабудами, пірнув туди і причаївся. Чекати на чоловіка з довгастим обличчям довелося недовго, він ішов, втупивши очі у землю. Я ступив крок і опинився поруч.

— Доброго вечора! Давайте я вгадаю вашу вагу. За четвертак,— запропонував я, ще ближче підступив до нього і відчув під зім'ятим піджаком пістолет.

Довгасте обличчя лишилося незворушне.

— Може, тебе арештувати, хлопче? Я поставлений тут, щоб охороняти закон та порядок.

— А хто ж його порушує?

— Твій приятель щось дуже знайомий мені.

— Певно, що так. Адже він коп.

— Хай йому грець! — втомлено промовив він.— Точно. Там я його і бачив. На добраніч.

Він повернувся і почвалав назад. Невдовзі зник. Але мене це більш не обходило. Той тип взагалі більш мене не турбував. Я вийшов зі схованки.

Розділ 36

Я йшов повз ліхтарі, метушливі електрокари, запах згірклої олії і попкорну, верещання дітей і вигуки зазивальників, які запрошували до ресторанчиків із стриптизом. Йшов повз все — окрім океану. Я відчував його подих, бачив напрочуд чисту лінію узбережжя і хвилі, що облизували прибережні камені. Я був майже самотній. Всі звуки зникли десь далеко позаду. Яскраве неживе світло перетворилося на віддалене мерехтіння. Темний пірс правив за єдиний дороговказ у далечінь океану. Я рушив до нього.

Коли я дійшов до якихось штабелів, із-за ящиків виникла постать Рудого.

— Я тут. Іди до сходів, а я по човен і розігрію мотор.

— До мене присікався прибережний коп. Той, що був у залі для гри в бінго. Довелося побалакати з ним.

— А... Олсон. То дрібнота. Не варто звертати уваги. Шкодить лише тоді, коли йому треба поповнити список арештованих. Тоді й лютує, але не дуже. Нормально, чи не так?

— Для Бей-Сіті — нормально. Давай вирушати. Скоро вітер розгуляється. Буде вкрай погано, коли туман розтане. Хоча він не такий і густий, але все одно — може стати в пригоді.

— Нічого. Для того щоб обдурити прожектор —досить,— сказав Рудий.— У них на палубі кулемети. Спускайся з пірса.

Я за мить буду.

Він розтанув у темряві, а я пішов повз темні човни, ковзаючи на слизьких від рибної луски дошках. У кінці причалу були низькі брудні поручні. Якась парочка притулилася у кутку. Чоловік вилаявся, і вони гайнули геть.

Кілька хвилин я слухав, як хвилі розбиваються об палі. Якийсь нічний птах розірвав тишу криком, промайнув у темряві легкою сірою тінню і зник. Високо в небі пролетів літак. Згодом десь далеко я почув гуркіт мотора. Спочатку він заревів, а тоді загарчав так, ніби йшла колона з десяти вантажних машин. Поступово звук тихшав, а потім зовсім зник.

Минуло ще кілька хвилин. Я повернувся до сходинок, що вели просто до води, і почав спускатися так само обережно, мов кішка на мокрій підлозі. Велика темна тінь виринула з темряви, я відчув глухий поштовх об палі, і голос промовив:

— Усе готово. Залізай.

Я сів поруч Рудого, і тої ж миті човен рушив. Мотор працював безшумно, тільки сердито булькотіла вода по обох боках корми. Ще раз я побачив, як вогні Бей-Сіті перетворюються на бляклий відблиск, який наче гойдався на хвилях. Ще раз яскраві вогні "Роял Крауна" промайнули ліворуч од нас. Здавалося, що цей пароплав, як манекенниця, виставляє себе на оглядини. Ще раз велетенська громада "Монтесіто" з'явилася у тихоокеанській далечині, і світло прожектора окреслило велике коло, ніби вогні маяка.

— Я боюся! — раптом сказав я.— Я злякався до смерті!

Рудий заглушив мотора, і катер почав розгойдуватися на хвилях. У мене було відчуття, що хвилі рухаються, а ми стоїмо на місці. Він обернувся і пильно подивився на мене.

— Я боюся смерті й страждань,— пробурмотів я,— боюся темної води та облич утоплеників, черепів із порожніми очницями. Я боюся померти, боюся перетворитися у ніщо. Боюся не знайти людину на ім'я Брюнет.

— Ти мене мало не розстроїв,— пирхнув Рудий,— а ти в такий спосіб підбадьорюєш себе. Щодо Брюнета — він може бути де завгодно. Чи на тому, чи на другому кораблі. У власному клубі, далеко на Заході, в Рено16 чи у себе вдома у хатніх капцях. Це все, що тобі треба?

— Ні. Мені потрібен один тип — Меллой. Здоровенний гангстер, який нещодавно вийшов з Орегонської тюрми, де відпочивав вісім років за пограбування банку. Він переховується десь тут, у Бей-Сіті.

І я розповів йому про Лося Меллоя і ще багато чого — значно більше, ніж хотів спершу. Певно, через його очі.

Вислухавши мене, Рудий спершу задумався, а тоді почав повільно казати. Я майже фізично відчував, як його слова зависають у повітрі і на них осідає туман — зовсім як крапельки на вусах. Може, саме тому вони здавалися мені розумніші, ніж були насправді, а може, й ні.

— Дещо має сенс, дещо — ні. Про щось я знав, чогось — ні. Коли цей Сондерборг держить схованку, торгує наркотиками і посилає хлопців зривати прикраси з переляканих багатих жінок, це свідчить про одне: у нього в муніципалітеті свої люди. Але це зовсім не означає, що вони у курсі всіх його шахрайств і що кожен коп у місті знає про його "руку" у муніципалітеті. Блейн, можливо, знав, а той, кого ви називаєте Хемінгуеєм,— навряд чи. Блейн — мерзотник. Той, другий,— звичайний жорстокий коп: ані добрий, ані поганий, ні чесний, ні підкуплений. Знахабнілий, але певно, такий само тупий, як і я. Бо вважає, що бути

поліцейським — пристойний спосіб заробляти собі на життя. Психіатр — не таке вже й цабе. Він купив підтримку на найкращому ринку — у Бей-Сіті, і користується нею коли треба. Він належить до категорії людей, від яких можна чекати чого завгодно. Можливо, часом він навіть буває людяний, упадає біля своїх відвідувачів. Багатих жінок так само легко спокусити, як вирізати ляльку з паперу. Ось чому, як на мене, Блейн закинув тебе до Сондерборга, бо був певен, що той злякається, коли дізнається, хто ти. Цілком ймовірно, що він розповів Сондерборгу ту ж саму плітку, якою лікар почастував і тебе: ніби ти безтямно блукав вулицями, а вони тебе підібрали. Сондерборг не знав, що з тобою робити, йому було боязко відпустити тебе, щоб позбутися. Через те він накачав тебе наркотиками. Блейн згодом завітав би, добре притис Сондерборга і зірвав би з нього купу грошей. От і все. Трапилася нагода, і вони скористалися з неї. Може, Блейн знав і про Меллоя. Принаймні я б не здивувався, якби це було так.

Я слухав Рудого, стежачи за прожектором і катерами, які усе частіше підходили до правого борту пароплава.

— Я знаю, хто чого вартий,— вів далі Рудий.— Біда копів не в тім, що вони тупі, продажні та жорстокі, а в тім, що вони певні: саме їхня приналежність до поліцейських дає їм трохи більше, ніж вони мали раніше. Може, колись так і було, але минулося. Ними керує надто багато розумних голів. Тому вони й змушені йти до Брюнета. Не він верховодить містом. Але його не можна чіпати, бо він вклав чималі гроші у вибори мера для того, щоб водні таксі їздили без перешкод. Коли він чогось забажає, його забаганку виконають. От приміром. Нещодавно одного з його друзів, адвоката між іншим, було затримано за те, що він був за кермом п'яний. А Брюнет змусив змінити формулювання на більш м'яке — необережна їзда. Для цього треба було переписати журнал поліцейського обліку,— що вже злочин сам по собі. Це — ключ до відгадки. Його рекет — азартні ігри, але зараз усі види рекету пов'язані між собою. Через це, можливо, саме він тут і хазяйнує і має зиск з усіх, з ким веде діло. Цілком можливо, він знає Сондерборга, а може, ні. Але

щодо коштовностей... Згадай, що ті хлопці зробили за вісім тисяч. Просто смішно подумати, ніби Брюнет причетний до цього.

— Так,— погодився я,— але вони ще й вбили людину, чи ти забув?

— Він того не робив. Йому це не потрібно. Аби він доклав рук до цього, дзуськи ти б знайшов труп! І ніколи б не дізнався, що було у кишенях вбитого. Навіщо ризикувати? Дивись, що я роблю для тебе за двадцять п'ять монет. Що ж тоді має Брюнет за свої гроші?

— Він може схотіти, щоб когось вбили.

— Звісно, чого в житті не буває. Але він не кровожерливий. У рекет прийшли нові люди. А ми все ще про них думаємо так само, як і раніше. Вважаємо їх бандюгами або злодіями, нашпигованими наркотиками. Брехливі поліцейські цяці поширюють плітки по радіо та телебаченню про боягузливих пацюків, що спокійно вбивають жінок та дітей, але, побачивши поліцейську форму, благають пощади. Перш ніж виплескувати на публіку таке багно, треба було добре подумати. Знаєш, є боягузи-копи і є боягузи-вбивці, але і тих і інших не так багато. Щодо босів, як, приміром, Брюнет — вони видерлися на саму верхівку не за допомогою вбивств, а своїм талантом, розумом та ще внутрішньою силою. У них мужність — не групова, як у копів, а особиста. Але насамперед — вони ділки. Все, що вони роблять, то задля грошей, як будь-хто з бізнесменів. Часом їм хтось дуже заважає. О'кей. Тоді його прибирають. Але перш ніж вдатися до такого, вони все гарненько обмізкують. Слухай, а якого біса я читаю тобі лекцію?

— Такий, як Брюнет, не переховуватиме Меллоя,— сказав я.— Тим паче після того, як він убив двох.

— Ні. Якщо, крім грошей, немає іншої причини. Хочеш повернутися?

Рудий узявся за кермо, і човен почав набирати швидкість.

— Не думай, що мені подобається ця сволота,— вимовив він.— Я ненавиджу їх.

Розділ 37

Весь час, повертаючись, світло прожектора, схоже на довгий освітлений палець, ледь торкалося хвиль футів за сто від пароплава. Прожектор був задля годиться, принаймні по цій порі. Тому, хто б схотів захопити виручку на одному з гральних пароплавів, потрібна була б неабияка допомога, і він би скінчив роботу не раніш як о четвертій ранку, коли від натовпу лишається тільки кілька затятих гравців, а команда падає з ніг від утоми. Але й тоді це був би не кращий шлях заробляти гроші. Хоч іноді до нього колись і вдавалися.

До трапа підійшов черговий катер, висадив пасажирів і рушив до берега. Рудий тримав свій швидкісний човен за межами світла прожектора. Аби жартома вони підняли його на кілька футів, то неодмінно побачили б нас, але ніхто цього не зробив. Промінь повільно пройшов поруч нас, виблискуючи на воді, тоді наш човен перетнув темну лінію і швидко наблизився до пароплава. Ми пройшли під самісіньким обводом корми, так само безшумно та обережно, як скрадається готельний детектив, коли збирається виштовхати з холу якогось пройду.

Подвійні металеві двері були високо над ними, занадто високо, щоб до них дотягнутися, і занадто важкі, щоб їх відчинити. Човен терся об поржавілий корпус "Монтесіто", і ми відчували, як під ногами б'ються хвилі. Збоку від мене підвелася велика тінь, і повітря розірвав скручений кільцями канат. Він об щось вдарився, зачепився, і кінець його хлюпнув у воду. Рудий витяг кінець багром і прив'язав до кожуха мотора. Туман висів такий, що все навколо здавалося нереальним. Вологий вітер був холодний, як попіл кохання.

Рудий впритул нахилився до мене, і я відчув його подих на щоці.

— У "Монтесіто" дуже висока посадка. Коли його добре хитне, він перевернеться догори гвинтами. Але нам все одно доведеться дертися по обшивці нагору.

— Я не можу чекати, доки він перевернеться,— відповів я, тремтячи.

Він поклав мої руки на кермо, повернув його так, як треба, завів мотор і звелів тримати човен у цьому положенні. Прямо на обшивці була металева драбина, що дерлася угору. Певно, її щаблі були такі ж слизькі, як змащений жиром стовп, а лізти по ній було не легше, ніж по карнизу хмарочоса.

Рудий старанно витер долоні об штани — на них миттю з'явилося ще кілька чорних смуг — і безшумно підтягнувся на руках. Я не чув жодного звуку, навіть сопіння. Тоді я побачив, як його подерті спортивні туфлі сперлися в нижню щаблину і, звиваючись усім тілом, він поповз угору.

Світло прожектора падало на хвилі далеко від човна. Відбиваючись од води, воно освітлювало моє обличчя, і мені здавалося, що ось-ось мене побачать. Але нічого не сталося — навкруги все було спокійно. Високо над головою щось приглушено заскреготіло. Якась жовта розпливчаста пляма виникла угорі і розтанула в тумані. Я вдивлявся у темряву. Спершу з туману виступила одна стулка вантажного люка — отже, зсередини його не було замкнено. Цікаво, чому? Тоді почув шепіт, але слів не розібрав. Я кинув кермо і рушив уперед. То була найважча подорож у моєму житті. Зрештою вона скінчилась, і я, захлинаючись та уривчасто дихаючи, опинився у смердючому трюмі, заваленому ящиками, діжками, бухтами канату та шматками заіржавілих якірних ланцюгів. По темних кутках гасали пацюки. Десь попереду, у вузьких дверях, мерехтіло світло. Рудий притис губи до мого вуха.

— Звідси дістанемося до котельні. Вони користуються нею, як допоміжним пристроєм: цей з'їдений іржею шматок сиру без дизельного двигуна. Команді платять подвійно, якщо матроси працюють і на палубі,

і біля гральних столів або офіціантами і спостерігачами. Вони також повинні стежити, чи не наближаються до них якісь кораблі або човни. З котельні я покажу тобі вентиляційну трубу без ґрат, що веде на палубу із шлюпками. Але то вже не моя територія, вона — твоя, поки ти живий.

— Певно, в тебе на кораблі є родичі,— сказав я.

— А що? Часом буває найнеймовірніше. Ти скоро повернешся?

— Мені вкрай треба з гуркотом впасти з палуби,— відповів я і витяг гаманця.— Думаю, це коштує ще грошей. Тримай. Подбай за моє тіло так, як наче то твоє.

— Ти мені більш нічого не винен, приятелю.

— Я сплачую дорогу назад. Навіть коли я і не скористуюся. Візьми гроші, перш ніж я впаду в твої обійми і скроплю твою чисту сорочку сльозами.

— Може, потрібна якась допомога нагорі?

— Все, що мені треба,— це красномовство. А в мене язик мов прикипів.

— Забери геть свої папірці,— сказав Рудий.— Ти мені сплатив за зворотний шлях. Певно, ти просто злякався.

Він узяв мою руку. В нього була міцна, тверда і тепла долоня. Трохи волога.

— Я знаю,— ти боїшся,— прошепотів він.

— Нічого, переборю,— запевнив я.

Рудий одвернувся з дивним виразом обличчя, але у темряві я не міг здогадатися, про що він думає. Продираючись поміж діжок і контейнерів, ми рушили уперед і невдовзі дісталися кінця трюму. Переступили високий металевий поріг і опинилися у напівтемному проході, який вивів на металеву, огороджену ґратами платформу, слизьку від нафти. Тоді почали спускатися драбиною, утриматися на якій було нелегко. Все навколо було сповнене шипіння нафтових пальників, яке заглушало всі інші звуки. Повз нагромадження мовчазного металу попрямували далі. Визирнувши з-за рогу, ми побачили низенького зашморганого італійця у червоній шовковій сорочці. Він сидів на зв'язаному дротом стільці й читав вечірню газету з допомогою брудного пальця і окулярів у металевій оправі, ними, певно, користувався ще його дід. Рудий безшумно став за спиною італійця.

— Гей, Куций! Як поживають твої бамбіно?

В італійця з несподіванки відвалилася щелепа, і він поліз за пазуху червоної сорочки. Рудий навідліг ударив його по зубах і міцно схопив. Тоді обережно поклав на підлогу і почав шматувати червону сорочку.

— Це його образить більше, ніж добряча прочуханка,— лагідно промовив Рудий.— Річ у тім, що мій приятель схотів піднятися по вентиляційній шахті, а там уже займатися своїм рекетом. На палубі не повинні почути нічого.

Він вправно зв'язав італійця, засунув у рота кляп і поклав окуляри у безпечне місце. Ми підійшли до вентиляційної шахти. Я подивився вгору, але, крім темряви, нічого не побачив.

— До зустрічі,— сказав я.

— Може, тобі ще потрібна допомога?

Я заперечливо похитав головою і обтрусився, як мокрий собака.

— Хіба що підрозділ морських піхотинців,— відповів я.— Тільки коли не зроблю цього сам, то не зроблю зовсім. Бувай!

— Скільки ти будеш там? — занепокоєно спитав він.

— Годину, може, менше.

Рудий задумливо подивився на мене, пожував губу, тоді кивнув.

— Часом людина повинна щось зробити,— промовив Рудий.— Завітай у зал для гри в бінго, коли буде час.

Він відійшов, але, ступивши кілька кроків, повернувся.

— Ця штука відмикає вантажний люк,— сказав він.—Візьми, може, вона допоможе тобі викупити щось. Скористайся з неї.

Рудий швидко зник.

Розділ 38

Холодне повітря линуло назустріч. Шлях нагору по вентиляційній шахті здавався дуже довгим... Три хвилини тягнулися як добра година, але нарешті я обережно висунув голову з люка. Навколо стояли вкриті брезентом шлюпки. У темряві попереду чулися голоси. Повільно рухався промінь прожектора, якого було прикріплено вище палуби на спеціальній платформі до однієї з щогол. Біля прожектора десь має бути хлопець з кулеметом чи, може, з браунінгом. Невесела робота. Особливо тоді, коли вантажний люк лишають незамкненим.

Було чутно приглушену музику, що линула ніби з поганенького приймача. Високо в небі, над самісінькими вогнями щогли, незважаючи на туман, мерехтіли кілька зірок, ледь освітлюючи палубу.

Я виліз з люка, витяг з наплічної кобури кольт, сховав його під пахвою, притискаючи рукою до боку. Ступивши три безшумні кроки, зупинився, вслуховуючись. Голоси, що розмовляли, замовкли, але нічого не сталося,— вони знову долинули з-за двох шлюпок. Я почав вдивлятися. І ось, за якимись таємничими законами, розсіяне світло сфокусувалося і вихопило з ночі та туману блискучу сталь кулемета на високій тринозі. Його дуло спиралося на поручні. Біля нього стояли двоє і курили. За мить розмова знову почалася, але жодного слова я розібрати не міг.

Я досить довго стояв, прислуховуючись до розмови, коли раптом почув за спиною:

— Пробачте. Але гостям не дозволяється бути на цій палубі.

Я неспішно обернувся і спершу глянув на його руки: брудні, але порожні.

Тоді кивнув головою і ступив убік, ніс шлюпки приховав нас. Чоловік рушив за мною, безшумно ступаючи по палубі,

— Напевно, я заблукав,— сказав я.

— Виходить, що так.— Голос у нього був молодий, приємний.— Унизу під східним трапом є двері з спеціальним пружинним замком — дуже надійним. Колись там був вільний прохід із ланцюгом над мідною табличкою. Згодом ми з'ясували, що дехто цим зловживає.

Він говорив повільно. Можливо, тому, щоб виказати люб'язність, можливо, чогось чекав і тому тягнув час.

— Певно, хтось залишив двері відчинені,— сказав я.

— Бачте,— почав він і нахилив голову. Хлопець був нижчий за мене. — Бачте, як виходить. Коли хтось залишає двері відчиненими, це дуже не подобається шефу. Щоб такого не було, ми маємо з'ясувати, як ви сюди потрапили. Я певен — ви це знаєте.

— Авжеж. З'ясувати це не важко. Давайте спустимось і побалакаємо з шефом.

— Ви прийшли з компанією?

— З дуже приємною.

— Чого ж ви не лишилися з ними?

— Хіба ви не знаєте, як це буває? Ви повертаєтесь і бачите, що вже хтось інший пригощає її коктейлями.

Він хіхікнув і ворухнув підборіддям.

Я пригнувся й відскочив убік, спритно, мов жабка. Тишу прорізав свист гумового кийка і завмер, мов чийсь сумний подих. В мене склалося стійке враження, що всі гумові кийки, які є в наявності навкруги, при моїй появі автоматично злітають угору, щоб торохнути мене по потилиці. Хлопець вилаявся.

— Йди уперед і не роби дурниць.— сказав я, красномовно клацнувши запобіжником.

Часом навіть кепська гра дає неабиякі наслідки. Хлопець завмер, і я побачив, як кийок розгойдується на його зап'ясті. Мабуть, він гадав, що може запросто мене відлупцювати.

— Це вам не допоможе,— похмуро кинув він.— Вам ніколи не вдасться зійти з корабля.

— Я знаю. Хай тебе це не обходить.

Запала тиша.

— Що вам треба? — спокійно спитав він.

— У мене надійний револьвер. Але його зовсім не обов'язково пускати в діло. Я хочу побачитися з Брюнетом.

— Він поїхав до Сан-Дієго. У справах.

— Тоді я поговорю з тим, хто лишився замість нього.

— Ну ви й тип! — сказав хлопець.— Ходімо униз. Тільки сховайте вашу іграшку, перш ніж ми підійдемо до входу.

— Я її сховаю тоді, коли буду певний, що пройду у двері.

— Ну що ж, Худий, ходімо. Я тебе проведу,— усміхнувся він і рушив уперед.

Ми спустилися слизькими сходами і опинилися біля товстих дверей. Він відчинив їх і ретельно оглянув замок. Посміхнувся і, кивнувши головою, пропустив мене вперед. Я ступив у приміщення, сховав пістолета у кишеню.

Двері замкнулися.

— Спокійний сьогодні вечір,— кинув я.

Ми опинилися біля позолоченої арки, що вела до грального залу. Людей там було не так вже й багато. Звичайний зал — як і тисячі подібних. У протилежному кінці містився бар із кількома стільцями. Посередині — прохід. Музика то вибухала, то вщухала. Я чув, як рухається колесо рулетки. Один із відвідувачів грав у фараона. Все, як і скрізь. У залі було близько шістдесяти чоловік. На столі для гри у фараона лежала купа банкнот, що правили за банк. Гравець, літній сивий чоловік, напружено стежив за круп'є.

Двоє чоловіків у смокінгах неквапом рушили до нас, наче прогулювались, ні на що не звертаючи уваги. Цього треба було чекати. Мій підступний провідник і я чекали на них. Коли вони проминули арку, їхні руки опустилися до кишень — звісно, вони шукали не сигарети.

— Отепер ми побудемо тут у невеликій компанії,— сказав мій провідник.— Ви не заперечуєте?

— Ви Брюнет,— раптом промовив я.

— Так,— відповів він, знизавши плечима.

— А ви не такий вже й грізний ззовні,— зауважив я.

— Гадаю, що так.

Двоє у смокінгах стали обабіч мене.

— Ходімте,— сказав Брюнет,— тут можна спокійно побалакати.

Він одчинив двері до кімнати, яка була водночас схожа і не схожа на каюту. Над темним письмовим столом, зробленим скоріше за все не з дерева, а з якогось пластику, висіли дві мідні лампи, закріплені на стелі шарнірами. У кінці кімнати стояло два ліжка, пофарбовані під дерево. Нижнє ліжко — застелене, а на верхньому височіла купа платівок і

каталогів. У кутку стояла велика радіола. Канапа червоної шкіри, червоний килим, попільнички, підставка для сигарет та келихів і невеликий бар у іншому кутку.

— Сідайте,— запросив Брюнет і попрямував до столу.

На столі лежало багато паперів, схожих на ділове листування, аркуші з надрукованими стовпчиками цифр. Брюнет сів у масивне крісло з високою спинкою, трохи відкинувся і уважно глянув на мене. Потім підвівся, зняв пальто, шарф і кинув їх десь убік, тоді знову сів, узяв авторучку і заходився задумливо проводити нею по мочці вуха. Усміхався він по-котячому, але я люблю котів.

Не літній, не молодий, не товстий і не худий. Обличчя — засмагле, обвітрене, певне, тому, що він багато часу проводив на океані. Волосся — коричневе, трохи кучеряве від природи чи від моря. Чоло невисоке, розумне, у жовтуватих очах причаїлася ледь помітна погроза. В нього були напрочуд гарні руки, добре доглянуті, але не занадто. Темно-синій смокінг при тому світлі здавався майже чорним, а перлина, що він носив,— завеликою. Певно, це в мені промовляла заздрість.

Брюнет довго дивився на мене, перш ніж сказав:

— У нього револьвер.

Один із охоронців притулив до мого хребта щось тверде. Звісно, то була не вудка, а щось інше. М'яка тренована рука витягла мій пістолет з кишені і обмацала інші.

— Ще щось? — спитав голос у мене за спиною.

— Потім,— відповів Брюнет, кивнувши головою. Охоронець поклав мій пістолет на стіл. Брюнет відклав ручку, узяв ніж для розрізання паперів і ним засунув пістолет за прес-пап'є.

— Ну що ж,— повільно почав він,— чи треба мені пояснити що і до чого?

Один із охоронців швидко вийшов, зачинивши за собою двері. Другий стояв так тихо, що здавалося, його взагалі немає. Запала тиша, яку часом порушували віддалені голоси, притишена музика та плескіт хвиль десь далеко під нами.

— Вип'єте?

— Охоче.

Охоронець змішав два коктейлі — йому не потрібно було робити це потай, як у барах,— поставив на спеціальні чорні підставки по обох кінцях столу.

— Сигарету?

— Дякую.

— Єгипетські полюбляєте?

— Звісно.

Ми запалили сигарети, потім випили доброго шотландського віскі. Охоронець не пив.

— Усе, що я хочу...— почав я.

— Даруйте,— перервав мене Брюнет,— хіба це має якесь значення?

В його напівпримружених котячих очах промайнула котяча посмішка.

Двері відчинилися, і до кімнати зайшов охоронець з хлопцем у зім'ятій куртці — гангстер з голови до п'ят. Він глянув на мене, і його обличчя побіліло, мов устриця.

— Повз мене не проходив,— похапцем промовив Зім'ята куртка, скрививши рота набік.

— У нього був пістолет,— сказав Брюнет і підштовхнув мою іграшку ножем для паперів.— Оцей. Він навіть штовхав їм мене у спину на палубі.

— Але повз мене він не проходив, шеф! — одним подихом випалив Зім'ята куртка.

Брюнет трохи підвів жовті очі і спитав мене:

— Ну?

— Женіть його,— відповів я.— Може, десь в іншому місті згодиться.

— Таксист може підтвердити,— пробелькотіла Зім'ята куртка.

— Ти кудись відлучався після о пів на шосту?

— Ані на хвилину, шеф.

— Це не відповідь. За хвилину може впасти імперія.

— Ані на секунду, бос.

— Його неважко обдурити,— розсміявся я.

Зім'ята куртка ступив до мене, і його кулак, розсікаючи повітря, мало не вцілив у мою скроню. Але я відчув тільки коливання повітря, а кулак наче розтанув. Почувся глухий удар, Зім'ята куртка відлетів убік, схопився за край столу і впав на спину. Задля різноманітності часом не шкодить побачити, як б'ють когось іншого.

Брюнет все ще усміхався мені.

— Сподіваюся, ви були не так уже й несправедливі до нього,— сказав він.— Але ми не з'ясували ще одне: про двері.

— Випадково були відчинені.

— Чи не можете ви вигадати щось краще?

— Тільки не у такому натовпі.

— Що ж, побалакаємо наодинці,— згодився Брюнет, не дивлячись ні на кого.

Один із охоронців підхопив Зім'яту куртку під пахви і потягнув до дверей, другий прочинив їх, і вони всі вийшли. Двері зачинилися.

— Ну добре. Хто ви і що вам треба?

— Я приватний детектив і хочу поговорити з людиною, яку звуть Лось Меллой.

— Доведіть, що ви детектив.

Я показав документи. Він переглянув їх і кинув мого гаманця, на стіл. Обвітрені губи все ще усміхалися, але усмішка стала якоюсь злинялою.

— Я розслідую вбивство. Минулого четверга пізно ввечері недалеко від вашого клубу "Бельведер" було вбито людину, яку звали Ліндсей Маріотт. Це вбивство пов'язане з іншим — цього разу жінки, яку позбавив життя колишній в'язень, гангстер і загалом відчайдух Лось Меллой.

— Я не питаю вас, який зв'язок між усім тим і мною,— сказав Брюнет. — Певно, ви щось з'ясували. Але, може, ви дасте відповідь, як потрапили на корабель?

— Я вже казав.

— То неправда,— м'яко промовив він.— Марлоу, так вас звуть? То брехня, Марлоу. І ви це добре знаєте. Хлопець, що стояв на трапі, не брехав. Я ретельно добираю кадри.

— Вам належить частина Бей-Сіті,— відповів я.— Не знаю, чи вона завелика, але певний, досить велика для ваших потреб. Людина на ім'я Сондерборг має на вашій території схованку. Він торгує наркотиками, утримує зграю грабіжників, переховує тих, хто ховається від поліції. Звісно, він не зміг би того зробити без підтримки й зв'язків. Не думаю, що ви про це не знаєте чи що він існує без вашої допомоги. Меллой ховався у нього, але десь зник. Здоровеня заввишки сім футів переховувати нелегко. Гадаю, він зараз десь тут, на ігральному кораблі.

— А ви простак,— усміхнувся Брюнет.— Припустімо, я б схотів сховати його, але навіщо мені ризикувати? — Він сьорбнув з келиха.— Зрештою, я займаюсь зовсім іншим бізнесом. І маю досить прибутків для того, щоб мати водні таксі, які курсують без усяких труднощів. Навколо так багато місць, де можна сховатися, коли є гроші. Чи не можете ви вигадати щось краще?

— Можу, але навіщо?

— Не можу нічим вам допомогти. Отже, як ви потрапили на корабель.

— Не скажу.

— Тоді мені доведеться примусити вас сказати, Марлоу.— Його зуби зблиснули у світлі мідних ламп.— Не так це вже й складно зробити.

— Коли я скажу, передасте кілька слів Меллою?

— Що саме?

Я узяв свого гаманця, що лежав у нього на столі, витяг візитку, на її звороті написав олівцем п'ять слів і передав Брюнету. Той уважно прочитав написане.

— Це мені нічого не говорить,— сказав він.

— Меллою — скаже.

— Я дивуюся з вас,— уважно вивчаючи мене, промовив Брюнет.— Ви дуже ризикували, коли пробралися сюди тільки для того, щоб вручити мені візитку, яку я маю передати якомусь вбивці, про котрого вперше чую. Хіба в цьому є сенс?

— На перший погляд — може, й ні. Але ви його не знаєте.

— Чому ви не лишили револьвер на березі і не потрапили на корабель, як усі інші?

— Спершу я про нього зовсім забув. Згодом зрозумів, що той тип у зім'ятій куртці мене не пропустить. Тоді я знайшов людину, яка знає інший шлях.

Його очі яскраво засвітилися, немов хтось їх запалив. Усмішка торкнулася його губ, але він промовчав.

— Той хлопець не пройда, просто він вештається берегом і вуха в нього нашорошені. На вашому кораблі є вантажний люк, який не замикається зсередини. Є також вентиляційна шахта, де знято грати. Треба усунути лише одну людину, щоб потрапити на шлюпочну палубу. Ви краще перевірте список команди, Брюнет.

Він мовчки пожував губами і знову глянув на мою візитку.

— Ніякого Меллоя на кораблі немає,— сказав Брюнет,— але коли те, що ви мені розповіли правда, я вам вірю.

— Підіть і перевірте.

— Коли є якась змога передати ваші слова Меллою, я неодмінно це зроблю.— Він промовив це, не підводячи очей від картки,— Сам не знаю чому.

— Подивіться на люк.

На мить він застиг, тоді схилився над столом і штовхнув до мене пістолет.

— Чого тільки мені не випадає робити,— промовив Брюнет, наче розмовляючи сам до себе.— Я заправляю містом, обираю мерів, підкупаю поліцію, торгую наркотиками, переховую мерзотників, грабую літніх жінок, обвішаних перлами. Отже, скільки ж в мене вільного часу? — Він коротко розсміявся.— Нема куди діти!

Я засунув пістолет до кобури.

— Нічого не обіцяю.— Брюнет підвівся, пильно дивлячись на мене,— але я вам вірю.

— Дякую й за це.

— Ви подолали такий важкий шлях, щоб почути так мало.

— Що ж зробиш...

— Ну...— почав він, тоді змахнув рукою і простягнув її через стіл.— Потисніть руку професійного гравця.

Ми потисли руки один одному. Долоня в нього була маленька, тверда і гаряча.

— Ну, а скажіть, як ви дізналися про люк?

— Не можу. Але той, хто мені сказав про нього, не злочинець.

— Я міг би примусити вас сказати,— промовив він, але заперечно похитав головою.— Мабуть, ні. Я вже повірив вам один раз. Посидьте трохи. Якщо хочете — випийте.

Брюнет натис на кнопку дзвінка. Двері відчинилися, і двоє гангстерів-охоронців постали на порозі.

— Один залишиться тут. Наллєш випити, коли він схоче. Ніяких грубощів.

Охоронець сів, чемно усміхнувся до мене. Брюнет швидко вийшов з кабінету. Я запалив сигарету, тоді допив те, що лишилося у келиху. Охоронець знову налив. Я скінчив і цю порцію, висмалив ще одну сигарету.

Нарешті повернувся Брюнет, помив руки у кутку кімнати, сів за стіл і кивком голови відпустив охоронця. Той мовчки вийшов.

Жовті очі пильно подивилися на мене.

— Ви виграли, Марлоу. Але у мене в команді сто шістдесят чотири чоловіки,— знизав він плечима. Ви можете повернутися на таксі. Ніхто не перешкодить. Щодо вашої записки, в мене є деякі зв'язки. Я скористуюся ними. До побачення. Може, мені треба подякувати вам за те, що ви показали.

— На добраніч! — відповів я, підвівся і вийшов з кабінету. Біля трапа стояв незнайомий хлопець. До берега я повертався іншим таксі.

Я зайшов до залу для ігри в бінго і сперся об стінку серед натовпу. Невдовзі з'явився Рудий і став поруч у такій самій позі.

— Пронесло, так? — Голос його звучав тихо серед галасу, який чинили гравці у бінго та круп'є, викрикуючи номери.

— Спасибі тобі. Він погодився. Але дуже занепокоївся. Рудий глянув навколо, наблизив губи ближче до мого вуха.

— Побачив, кого хотів?

— Ні. Але сподіваюся, що Брюнет знайде змогу передати йому записку.

Рудий повернув голову і знову подивився на столи. Він позіхнув і відліпився від стіни. Людина з довгим носом знову була тут. Рудий ступив крок назустріч.

— Гей, Олсоне,— привітався він і мало не збив того з ніг, проходячи повз нього.

Олсон кисло подивився йому вслід і трохи підняв капелюха, потім з огидою сплюнув на підлогу.

Я вийшов із залу слідом за Рудим і попрямував до своєї машини, повернувся до бульвару Голлівуд, припаркував машину і подибав додому.

Зняв черевики і походжав кімнатою у шкарпетках, пальцями відчуваючи підлогу. Вони у мене досі час від часу німіють.

Потім сів на край ліжка, намагаючись розрахувати час. Але в мене нічого не вийшло. Щоб розшукати Меллоя, певно, потрібні години, а може, й дні. Цілком ймовірно, що його взагалі не можна буде знайти, поки поліція не схопить його випадково — живого.

Розділ 39

Десь о десятій вечора я зателефонував Грейл у Бей-Сіті, хоча побоювався, що не застану її. Але місіс Грейл була вдома. Я побалакав із секретарем, нарешті почув її голос, в якому відчувалось невдоволення і добряча порція віскі.

— Обіцяв зателефонувати,— сказав я.— Хоч трохи пізно, але мене виправдовує те, що я мав багато роботи.

— Знову не побачимось? — холодно спитала вона.

— Та ні... Ваш водій ще не пішов?

— Він завжди на місці коли треба.

— Може, завітаєте до мене? А я поки що одягну святковий костюм.

— Оце добре,— промовила вона.— А чи мені варто турбуватися?

Амтор добре навчив її вести бесіду, хоч я не певен, чи були в неї колись труднощі щодо цього.

— Я покажу вам гравюру17.

— Тільки одну?

— У мене однокімнатна квартира.

— Чула, що є й такі,— сухо відповіла вона, але потім змінила тон.— Не слід так старатися. У вас чудова статура, містере. І не дозволяйте нікому твердити інше. Ще раз скажіть адресу.

Я назвав адресу і номер квартири.

— Парадні двері замикаються, але я спущуся і відчиню їх.

— Чудово!—відповіла вона. — Тоді мені не потрібна буде відмикачка.

Місіс Грейл поклала трубку, а у мене лишилося відчуття, ніби я розмовляв із кимось неіснуючим.

Я спустився униз, відімкнув замка, прийняв душ і, надівши піжаму, ліг на ліжко. Я міг би проспати тиждень. Але змусив себе підвестися й відімкнув двері, бо раніше забув це зробити. Немов у тумані доповз до кухні, витяг келихи і пляшку шотландського віскі, яку беріг для першокласного зваблення.

— Помолимось,— уголос сказав я, знов лягаючи у ліжко,— Більш робити нічого — тільки молитися.— І заплющив очі.

Чотири стіни кімнати рухалися, мов то був човен. Мені здалося, що стіни повільно розгойдуються, а повітря сповнюється подихом морського вітру і крапельками туману. Я почав відчувати запахи: спершу пального, потім затхлого приміщення. Тоді побачив італійця у червоній сорочці, який у дідових окулярах читав газету, сидячи під електричною лампочкою. А я все дерся і дерся угору по вентиляційній шахті. Видерся на Гімалаї, став на вершині, і мене оточили хлопці з кулеметами. Я розмовляв із невисоким і по-своєму дуже людяним жовтооким чоловіком, який займався рекетом, а може, й чимось гіршим. Я думав про велетня з рудим волоссям та фіалковими очима, напевно, кращого з тих, кого мені колись доводилося зустрічати.

Я кинув думати. З заплющеними очима рухалися спалахи світла, і я мов розтанув у безконечності і відчував себе наївним диваком, який повертається з марних блукань. Потім зробився стодоларовим пакунком із динамітом, який вибухнув із таким самим хеканням, який видає лихвар, дивлячись на годинник, вартістю в долар. А тоді перетворився на жука з рожевою голівкою, що повзе по стіні муніципалітету. Непомітно я заснув.

Прокидався повільно і неохоче. Раптом побачив на стелі коло світла від ліхтарика. Хтось обережно скрадався кімнатою. Рухався крадькома, тихою, важкою ходою. Я прислухався. Тоді обережно повернув голову і глянув на Лося Меллоя. Кімнату заповнювали сутінки, але він рухався так само безшумно, як і тоді, коли я вперше побачив його. Пістолет у його руці виблискував тьмяно, по-діловому. Капелюх було зсунуто на потилицю, і видно чорне кучеряве волосся. Він принюхувався, наче мисливський собака.

Побачивши, що я розплющив очі, Лось ковзнув до ліжка і зупинився поблизу, дивлячись на мене згори.

— Одержав твою записку,— промовив він,— і перевірив, чи тут чисто. Копів у дворі не помітив. Якщо ти влаштував засідку, то принаймні двох винесуть уперед ногами.

Я повернувся на ліжку, і Лось швидко понишпорив під подушкою. Глибоко запалі очі на широкому блідому обличчі майже лагідно дивилися на мене. Він був одягнений у пальто, подране на одному рукаві, яке щільно облягало його плечі. Шов на одному із них розійшовся — мабуть, тоді, коли Лось його натягував. Не знаю, чи є пальта більшого розміру, але й це було замале для нього.

— Я знав, що ти прийдеш,— сказав я.— Але жоден коп не знає про це. Просто я хотів тебе побачити.

— Що далі? — спитав він і відійшов од ліжка до столу, поклав пістолет, стягнув пальто і сів на мого кращого стільця. Той зарипів, але не розвалився. Лось трохи відкинувся і поклав пістолет так, щоб той був під рукою. Витяг із кишені пачку сигарет, витрусив сигарету і узяв просто губами. Сірника запалив, черкнувши по нігтю великого пальця. Різкий запах диму поплив кімнатою.

— Ти часом не захворів? У тебе все гаразд? — поцікавився він.

— Ні, просто відпочиваю після важкого дня.

— Двері були відчинені. Чекаєш на когось?

— На даму.

Він задумливо глянув на мене.

— Може, вона і не прийде,— сказав я.— Якщо ж завітає, я її випроводжу.

— Що за дама?

— Така собі дама. Не хвилюйся, я віддаю перевагу не їй, а розмові з тобою.

Його губи ледь торкнула усмішка. Він незграбно дмихав сигаретою— так, ніби вона була замала для його пальців.

— Чому ти вирішив, що я на "Монті"? — спитав Лось.

— Підказав один коп із Бей-Сіті. Але це довга історія, до того ж з багатьма загадками.

— Копи Бей-Сіті шукають мене?

— Хіба це тебе непокоїть?

Він знову ледь усміхнувся і хитнув головою.

— Ти вбив жінку,— сказав я,— Джессі Флоріан. Це була помилка.

Лось задумався. Тоді, погоджуючись, кивнув.

— Про це краще помовчати,— неохоче відповів він.

— Тим ти дуже нашкодив собі,— вів далі я.— Я тебе не боюся, ти — не вбивця. І не хотів позбавляти її життя. Вбивство на Центральній авеню могло зійти тобі з рук. Але те, що ти молотив жінку головою об металеву спинку ліжка, поки в неї не вилетів мозок,— ніколи.

— Ти надто ризикуєш, друже! — невдоволено промовив Лось.

— А я по-іншому вже не можу, особливо після того, що зі мною сталося. Ніщо мене більш не злякає,— відповів я.— Ти ж не хотів убивати її, чи не так?

Очі Лося забігали. Він схилив голову набік, уважно слухаючи мене.

— Давно вже слід було знати свою силу.

— Занадто пізно,— відповів Лось.

— Ти хотів, щоб вона розповіла тобі щось, схопив її за шию і почав трусити. Вона вже була мертва, коли ти почав бити її головою об спинку ліжка.

Він мовчки дивився на мене.

— Я знаю, що ти від неї хотів,— сказав я.

— Кажи далі.

— Коли ми знайшли її, разом зі мною був поліцейський. Довелося вести чесну гру.

— Наскільки чесну?

— Абсолютно. Але про сьогоднішню нашу зустріч він не знає.

Лось знов пильно глянув на мене, а тоді спитав:

— О'кей, як ти дізнався, що я на "Монті"?

Він мене вже питав про це. Я подумав, певно він забув.

— Я здогадався. Адже найлегший шлях злиняти — по воді. З допомогою тієї організації, яку вони мають у Бей-Сіті, ти міг потрапити на один з гральних кораблів. А звідти — вже й далі. Без усяких перешкод. При певній допомозі, звісно.

— Лаерд Брюнет — добрий хлопець,— відсторонено промовив Лось. — Принаймні я чув таке, хоч ніколи з ним не балакав.

— Але ж він передав тобі записку.

— Дідька лисого! Невже ти не знаєш, що є десятки шісток, які це охоче зроблять для нього, друже? Коли ми займемося тим, про що ти писав? Мені здалося, що ти не брешеш, інакше я б не прийшов. Куди поїдемо?

Він погасив сигарету і мовчки дивився на мене. На стіні відбивалася його тінь — тінь велетня. Він був такий здоровенний, що здавався нереальним.

— Що змусило тебе думати, ніби я вбив Джессі Флоріан? — раптом спитав він.

— Розмір відбитків пальців на її шиї. До того ж я знав, що тобі треба взнати в неї. Знав і те, що в тебе досить сили, щоб вбити людину, навіть не маючи такого наміру.

— Фараони шиють це діло мені?

— Не знаю.

— Що ж саме я хотів дізнатися від Флоріан?

— Ти думав, що вона знає, де Вельма.

Лось мовчки кивнув, пильно вдивляючись у мене.

— Але стара не знала. Вельма надто розумна для Флоріан.

У двері легко постукали.

Меллой усміхнувся, трохи відхилився і узяв пістолета. Хтось "торкнувся замка. Лось підвівся, вслухаючись. Тоді повернув голову і подивився на мене.

Я сів на ліжку, спустив ноги і встав. Лось мовчки, не поворухнувшись, стежив за мною. Я підійшов до дверей.

— Хто там? — спитав я, наблизивши губи до дверей.

— Відчини, дурненький,— впізнав я знайомий голос. — Герцогиня Віндзорська.

— Хвилинку,— відповів я, обернувшись до Лося, який насуплено стояв майже поруч.

Підійшовши впритул до нього, я зашепотів:

— Іншого виходу нема. Сховайся у гардеробній за ліжком і почекай. Я швидко відправлю її.

Він слухав мене із застиглим виразом обличчя, яке нічого не відбивало. Йому не було чого втрачати, до того ж він зовсім не знав страху, бо сили йому не бракувало. Нарешті він кивнув, узяв капелюха, пальто, безшумно обійшов ліжко і зник у гардеробній. Двері зачинилися, але не щільно.

Я обдивився навколо: крім сигарети, ніщо не нагадувало про його присутність. Але палити міг будь-хто. Я підійшов до дверей і відчинив їх, бо коли Меллой потрапив до моєї квартири, він замкнув двері.

На порозі стояла вона: у вечірньому палантині з білої лисиці, про який тоді мені розповідала. Довгі смарагдові сережки майже ховалися у білому м'якому хутрі. Ніжні пальці тримали маленьку вечірню сумочку. Стояла і дивилася на мене з легкою усмішкою. Глянула на мою піжаму, і усмішка зникла з вродливого обличчя. Холодними очима місіс Грейл зміряла мене з голови до ніг.

— Ось воно що,— похмуро кинула вона.— Піжама, халат. Хотіли показати мені чудову гравюру. Яка я дурна!

— Не зовсім так,— заперечив я, ступивши убік, щоб пропустити її.— Я саме мав одягтися, коли завітав коп. Він тільки-но пішов.

— Ренделл?

Я кивнув. Хоч така брехня — все одно брехня, але вона значно легша. Якусь мить вона вагалася, тоді пройшла повз мене, обдавши духом напахченого хутра.

Я зачинив двері. Жінка пройшлася кімнатою, подивилася на стіни і рвучко повернулася до мене.

— Давайте порозуміємось,— сказала вона.— Я не якась шлюха і не кидаюсь одразу в ліжко будь з ким. Колись у моєму житті був такий час, і я мала того досхочу. А зараз люблю, щоб все було вишукано.

— Може, вип'ємо, перш ніж йти? — Я все ще стояв, притулившись до дверей.

— Хіба я йду?

— Мені здалося, що вам тут не подобається.

— Я просто хотіла, щоб ми порозумілися, тому мені довелося бути дещо вульгарною. Я не належу до невибагливих шлюх. Звісно, мене можна взяти, але не одразу ж! Так, я вип'ю.

Я пішов до кухні. Руки в мене ледь тремтіли, коли я наливав випити. Повернувшись до кімнати, я подав їй келиха.

З гардеробної не долинало жодного шарудіння, навіть подиху.

Місіс Грейл сіла, узяла келиха і відпила. Дивлячись на протилежну стіну, промовила:

— Я не люблю, коли чоловіки зустрічають мене у піжамі. Може, це й смішно, але ви мені подобаєтесь. Дуже. Однак я можу легко переступити через це. Мені доводилося робити таке не раз.

Я кивнув.

— Більшість чоловіків — паскудні тварюки. Якщо хочете знати, увесь світ справжнісіньке паскудство.

— Єдині ліки в ньому — гроші. Вони мають допомагати...

— Так і мені здавалось... колись. У мене не завжди були гроші. Але згодом зрозуміла, що вони завдають нових клопотів.— Жінка якось дивно усміхнулася.— Бо людина забуває, які складні були її давні труднощі.

Вона витягла з сумочки золотий портсигар. Я підійшов і запалив сірника. Місіс Грейл випустила хмарку диму і стежила за нею напівпримруженими очима.

— Сідай ближче до мене,— раптом запропонувала вона.

— Давайте спочатку трохи побалакаємо.

— Знову про намисто?

— Про вбивство.

Жодна риска на її обличчі не затремтіла. Вона випустила ще одну хмарку диму, але вже повільніше.

— Вкрай неприємна тема. Хіба це треба?

Я знизав плечима.

— Лін Маріотт не святий. Але я все ще не можу згадувати про нього.

Жінка кинула на мене довгий холодний погляд і опустила руку у сумочку, шукаючи носовичка.

— Як на мене, я теж не вважаю, що він був навідником зграї, яка полює за коштовностями,— сказав я.— Поліція удає, що вона дотримується цієї версії, але робить це надто грубо. Я навіть не думаю, що він був шантажистом у повному розумінні. Смішно, чи не так?

— Невже? — Від її голосу можна було змерзнути.

— Справді, ні,— погодився я і допив віскі.— Як добре з вашого боку, що ви завітали до мене, місіс Грейл. Даруйте, якщо я трохи зіпсував вам настрій... Скажу більше, я також не думаю, що Маріотта вбила зграя. Не думаю, щоб він поїхав до каньйону викупити намисто, бо намисто ніхто не крав. Я вважав, що Маріотт подався до каньйону, щоб його вбили, хоч

він був певний, що їде туди, аби допомогти вбити іншого. З Маріотта вийшов кепський вбивця.

Місіс Грейл ледь нахилилась, на її обличчі застигла штучна усмішка. В одну мить вона перетворилась на зовсім іншу жінку. Переді мною сиділа вже не красуня, а жінка, яка років сто тому була б небезпечною, двадцять — відчайдушною, сьогодні ж — статисткою з низькопробного голлівудського фільму.

Вона нічого не відповіла. Її права рука нервово клацала замочком сумочки.

— Дуже кепський вбивця,— повторив я,— ну зовсім як другий вбивця з шекспірівської трагедії "Річард III". Людина, з рештками совісті, яку опанувало бажання мати гроші. Але зрештою вона взагалі нікого не вбиває, бо ніяк не може наважитися. Такі вбивці дуже небезпечні. Їх треба усувати, часом доводиться це робити гумовим кийком.

— Кого ж, на вашу думку, він збирався вбити? — глузливо спитала вона.

— Мене...

— А чи можливо собі уявити, щоб хтось так люто ненавидів вас? Ви тільки-но сказали, що намиста ніхто не крав... У вас є докази?

— Хіба я казав, що є? Я тільки сказав, що так вважаю.

— Тоді навіщо взагалі про це говорити?

— Докази,— промовив я,— завжди досить відносна річ. Переважуючий баланс ймовірностей. Сенс у тім, як вони на вас впливають. Мотив вбити мене був дріб'язковий: я хотів знайти колишню співачку з притонів Центральної авеню. У цей саме час колишній в'язень

на ім'я Лось Меллой вийшов із в'язниці і теж розшукував її. Чи не допомагав я йому в цьому? Певно, знайти її було можна, інакше чого б переконувати Маріотта, що мене слід прибрати, і до того ж негайно? Бо інакше він нізащо б не повірив і не згодився на таке. Але для вбивства Маріотта існувала значно серйозніша причина, на яку він, чи то з дурного гонору, чи з любові, чи з жадоби, чи ж з усього разом, не зважив. Так, Лін Маріотт боявся, але не за себе. Його лякало насильство, він страхався злочину, в якому мав узяти участь. За злочин його можна було звинуватити і посадити до тюрми. Хоча, між іншим, він боровся за сите життя. Тому й вирішив ризикнути.— Я замовк.

Жінка хитнула головою і промовила;

— Вельми цікаво, аби знати, кому це потрібно було.

— Хтось, певно, знає.

Ми дивилися одне на одного. Її права рука знов була у сумочці. Я добре розумів — для чого саме. Але поки що вона її не виймала. Що ж, усьому свій час.

— Годі жартувати,— сказав я.— Ми тут самі. Ніщо з того, що скаже один з нас, не зможе переважити того, що скаже другий. Ми нейтралізуємо одне одного. Та дівчина вилізла з багнюки і стала жінкою мультимільйонера. Але на тому шляху вгору вона впала в око одній підступній старій, яка її колись знала. Може, стара одного разу почула, як та співає по радіо, збагнула, чий то голос, і пішла подивитися, щоб пересвідчитись. Стару треба було змусити мовчати. Це коштувало недорого, до того ж вона й небагато знала. А людина, яка мала справу зі старою і щомісяця сплачувала внески по борговій закладній на будинок, — та людина знала усе і могла знову жбурнути її у багнюку коли заманеться. Ця людина коштувала дорого, але то не мало значення, поки він був єдиний, хто знав усе, поки все було тишком-нишком. Одного дня бандит на ім'я Лось Меллой вийшов із в'язниці і почав

шукати свою колишню подружку. Бо цей здоровань, як воно не смішно, кохав її й кохає досі. У цьому є щось дивно трагічне. Саме тоді приватний детектив сунув носа в цю історію. Ось чому найслабкіша ланка у ланцюгу— Лін Маріотт із розкішної іграшки перетворився на реальну загрозу. Бо коли до нього дістануться, він неодмінно розколеться. Такі, як він, швидко тануть од спеки. Щоб того не сталося, перш ніж він розкаже, його вбили. За допомогою гумового кийка. А вчинили то ви.

Замість відповіді вона вихопила руку з сумочки. У ній чорнів пістолет. Жінка наставила його на мене і усміхнулася. Я застиг, навіть не поворухнувся. Діяти став інший. З гардеробної вийшов Лось. Кольт сорок п'ятого калібру був іграшкою у його велетенській волохатій руці.

Мене він наче не бачив. Дивився на місіс Левін Локрідж Грейл, нахилився уперед і засяяв.

— Я упізнав твій голос,— м'яко почав він.— Я чув його всі вісім років, вісім довгих років він лунав для мене таким, як я його пам'ятав. А твоє руде волосся я любив так само безтямно. Хелло, моя маленька, моя крихітко, давно не бачились!

— Забирайся геть, сучий сину! — гримнула жінка, наводячи пістолет на Лося.

На мить він закляк, рука з револьвером впала. Лось стояв за кілька футів од жінки, важко дихаючи.

— Ніколи б не подумав,— повільно сказав він.— Мов грім із ясного неба. Отже, ось воно як... То ти видала мене поліції. Ти! Моя кохана, маленька Вельма!

Я кинув подушку, але трохи спізнився. Вона п'ять разів влучила у живіт Лосю, кулі увійшли м'яко і безшумно, мов пальці у шкіряну рукавичку.

Тоді вона націлила пістолет на мене і знов натисла курка, але патрони вже скінчилися. Вона підхопилася і кинулася до револьвера Лося, що лежав на підлозі. Другою подушкою я влучив точно, встиг перескочити через ліжко і відштовхнув її раніше, ніж вона скинула подушку з обличчя. Я схопив кольт і став обходити ліжко. Лось похитуючись, ще стояв на ногах з перекривленим від болю ротом. Пальці його обмацували тіло. Потім він повільно опустився на коліна і гепнувся обличчям об ліжко. Кімната сповнилася переривчастим хрипінням.

Я схопив телефон раніш, ніж вона рушила. Очі жінки набули якогось мертво-сірого кольору, мов напівзамерзла вода. Вона прожогом кинулася геть. Я навіть не намагався її зупинити. Двері лишилися широко відчинені. Викликавши швидку допомогу, я зачинив їх.

Я трохи повернув голову Лося, щоб він часом не задихнувся. Він був ще живий, але з п'ятьма дірками у животі навіть такий, як Лось Меллой, не протягне довго.

Я знов узявся за телефон і подзвонив Ренделлу додому.

— Меллой,— сказав я,— у мене, з п'ятьма кулями у животі, якими його пригостила місіс Грейл. Я викликав швидку допомогу. Жінка втекла.

— Що ж, ви зіграли дуже розумно,— відповів він і поклав трубку.

Я знов підійшов до Лося, який стояв на колінах і силкувався підвестися, чіпляючись рукою за ліжко. Обличчя його рясніло краплинами поту, повіки тремтіли, мочки вух потемніли. Швидка

допомога застала його у тій самій позі. Щоб покласти Лося на ноші, потрібно було чотири чоловіки.

— Якщо кулі двадцять п'ятого калібру, тоді якийсь шанс вижити в нього є,— сказав лікар уже на порозі.— Усе залежатиме від того, куди вони влучили усередині. Але тоді шанс є.

— Гадаю, він йому не потрібен,— відповів я.

Лось й справді не схотів ним скористуватися. Уночі він помер.

Розділ 40

— Ви б мали дати званий обід,— сказала Енн Ріордан, дивлячись на мене. Між нами був жовто-коричневий килим з візерунками. Виблискує срібло та кришталь, сніжно-біла хрустка скатертина і серветки, звісно, лляні, адже такі мають бути на званих обідах, от тільки непевна, чи віскі теж є... Мерехтіння свічок, жінки з коштовними прикрасами та чоловіки у білих краватках; офіціанти безшумно снують із пляшками охолодженого вина, загорнутими у серветки, та копи, які почувають себе трохи ніяково у взятих напрокат вечірніх костюмах... А хто почуває себе інакше? Люди, які викликають підозру, з ледь помітними усмішками і напруженими обличчями, і ви — на чолі столу, повільно, зі смаком, оповідаєте цю історію з трохи удаваною англійською вимовою і легкою чарівною усмішкою, ну зовсім як справжній тобі Філл Венс18.

— Нехай так,— сказав я, благально дивлячись на неї.— Але поки ви тренуєтеся у вмінні вести розумні бесіди, може, дасте мені щось, аби я не сидів із пустими руками?

Вона пішла на кухню, постукотіла льодом і повернулася з двома високими келихами.

— Витрати на спиртне, яким пригощають вас ваші знайомі жінки, дуже позначаються на їхніх бюджетах,— зітхнула вона, сіла і відпила з келиха.

— І тут секретар знепритомнів,— вів я далі свій монолог.— Але, звісно, не він вчинив убивство. Просто він упав, щоб лишити добре враження.— З останніми словами я проковтнув добрячу порцію випивки.— Та ця історія не для званого обіду, бо надто неприємна і жорстока.

— А жінка зникла?

Я кивнув головою:

— Авжеж. Додому не повернулася. В неї мала бути десь схованка, де можна було б у крайньому разі перевдягнутися і змінити зовнішність. Зрештою над нею, як над моряками, тяжіла постійна небезпека. До мене вона приїхала сама, у невеликій машині і залишила її за кілька кварталів од будинку.

— Але ж її вполюють, якщо справді схочуть.

— Не кажіть так. Окружний прокурор Уайлд — чесна людина. Колись я працював із ним. Ну нехай її навіть і спіймають. Що ж далі? Проти поліції будуть двадцять мільйонів доларів, чарівне личко і кращі адвокати: чи то Лі Фарелл, чи Ренненкампф. Буде вкрай важко довести, що саме вона вбила Маріотта. Єдине, на що вони можуть спиратися,— це її колишнє життя, в тому разі, якщо вони його зможуть простежити. Певен, до суду вона ніколи не притягалася, бо інакше б так не поводилась.

— А Меллой? Аби ви розказали мені про нього раніше, я б одразу сказала, хто вона. До речі, як ви про це дізналися? Ні тих двох фото зображені зовсім різні жінки.

— Звісно. Досі сумніваюся, що Джессі Флоріан знала про підміну. Вона дуже здивувалася, коли я їй підсунув фото Вельми, те, де був напис "Вельма Валенто". Але, можливо, що вона знала про підміну, тільки приховувала, щоб згодом вигідно продати мені цю інформацію. Певно, вирішила, що нічого поганого в тому, що Маріотт підмінив фото, немає.

— То просто ваша здогадка.

— Так, але певен, що саме так і було. Певен, бо Маріотт зателефонував мені, проспівав вигадку про пограбування коштовностей і всяке таке саме тому, що я відвідав місіс Флоріан і цікавився Вельмою. А тоді Маріотта вбили, бо він був найслабкішою ланкою у ланцюгу. Місіс Флоріан і гадки не мала, що Вельма стала місіс Левін Локрідж Грейл. Звідки їй було знати? Вони купили її задешево, Грейл казав, що для того, щоб одружитися, вони подалися до Європи. Вона виходила заміж під своїм ім'ям. Але він ніколи не скаже, де це було й коли, не назве й її справжнього прізвища. Не скаже він і де вона тепер. Хоч я не думаю, щоб він знав про це. Але копи не вірять, що він не знає.

— Чому ж він не скаже? — Енн Ріордан підперла підборіддя переплетеними пальцями і дивилася на мене примруженими очима.

— Містер Грейл безтямно її кохає, і йому все одно, на чиїх колінах вона сидить.

— Сподіваюсь, їй кортіло сидіти на ваших,— кисло пожартувала Енн.

— Вона гралася зі мною, трохи побоюючись. Але не хотіла вбивати мене. Не така це вже й проста річ — вбити людину, яка належить до копів. Але зрештою вона б спробувала. Так само, як вона вбила б Джессі Флоріан, аби Лось Меллой не позбавив її цієї брудної роботи.

— Можу ручатися, що будь-кому з чоловіків приємно, коли з ним заграє вродлива блондинка,— сказала Енн,— навіть якщо це трохи ризиковано. А риск, гадаю, є завжди.

— Мовчу.

— Думаю, що за вбивство Лося вони їй нічого не зроблять, адже в нього був револьвер.

— З її зв'язками — нічого.

— Ви вважаєте, вона хотіла його вбити? — спитала дівчина, не зводячи з мене золотавих очей.

— Вона його боялася, бо вісім років тому видала поліції. Можливо, він знав про це, та все одно б не вчинив ніякої шкоди, бо кохав її. Так, вважаю, Вельма вбила б кожного, хто заважав їй, будь-кого, аби треба було. В неї було за що битися. Але мої припущення небезсуперечні. Вона б вистрілила в мене, тільки от обойма була розряджена. Вона мала б позбутися мене ще тоді, біля машини, коли вбила Маріотта.

— Він кохав її,— м'яко промовила Енн.— Я кажу про Лося Меллоя. Для нього не мало значення, що вона не писала йому всі ті роки, жодного разу не приїхала на побачення до в'язниці. Не важило й те, що вона видала його поліції задля винагороди. Перше, що він зробив, вийшовши з в'язниці, купив пристойний одяг і кинувся шукати її. А Вельма замість привітного "хелло" всадила в нього п'ять куль... Він убив двох, бо любив її. Боже, що за світ!

Я спорожнив келиха і знову відчув спрагу, про що красномовно свідчило моє обличчя. Енн наче не помітила цього і вела далі:

— Вона змушена була розказати Грейлу правду про себе, звідки вона, але йому теж усе було байдуже. Він поїхав до Європи, щоб

зареєструвати шлюб з нею під її справжнім прізвищем, продав радіостанцію, аби не зустрічатися з тими, хто знав її раніше. Він дав їй усе, що тільки можна мати за гроші, а вона його зрадила. Чому?

— Важко сказати,— відповів я, брязкаючи грудочками льоду на дні келиха. Але марно.— Гадаю, він пишався тим, що він, вже немолода людина, має молоду, вродливу й принадну жінку. Він кохав її. Та на якого біса з'ясовувати усе оте? Таке трапляється на кожному кроці. Що вона робила, з ким тішилася, ким була раніше — не мало для містера Грейла ніякого значення. Він кохав її.

— Як Лось Меллой,— стиха додала Енн.

— Питайте далі.

— Ви мені не розповіли про Брюнета, ані про візитні картки, які витягли з цигарок із марихуаною, ні про Амтора, ні про доктора Сондерборга, ані про той дрібний доказ, який став дороговказом у розв'язанні цієї справи.

— Я дав місіс Флоріан свою візитку. Вона поставила на неї мокру склянку. Така сама картка з відбитком мокрої склянки лежала у кишені Маріотта. А він був дуже охайною людиною. Це й наштовхнуло мене на здогадку. Коли когось підозрюєш, досить легко знайти інші зв'язки. Наприклад те, що Маріотт володів борговою заставною на будинок місіс Флоріан, аби тримати її в руках. Щодо Амтора, то він звичайнісінький шахрай. Його арештували в одному з готелів Нью-Йорка, і виявилося, що він аферист міжнародного класу. У Скотланд-Ярді та Парижі є його відбитки пальців. Я просто дивуюся, як вони встигли все це з'ясувати за такий короткий час. Ті хлопці працюють дуже спритно, коли треба. Думаю, Ренделл мав ці дані вже кілька днів, але він побоювався, що я стану йому на перешкоді. Амтор непричетний до вбивства, він також немає нічого спільного з Сондерборгом, якого ще не розшукали. Копи вважають, що на нього теж є досьє, але поки його не знайдуть, цього не

можна з'ясувати остаточно. Щодо Брюнета, то з нього нічого не візьмеш, його хата скраю. Навіть коли його і притягнуть до суду, він відмовиться щось казати, посилаючись на конституційні права. Він може не хвилюватися за свою репутацію. Щоправда, Бей-Сіті зараз лихоманить. Шефа поліції вигнали, половину детективів перевели у патрульні, а чудового хлопця, на ім'я Норгард, який допоміг мені дістатися на "Монтесіто", знову взяли до поліції. Все це робить мер, який, коли все розкрилося, змушений був щогодини міняти штани.

— Вам просто кортить щось отаке казати, чи не так?

— Шекспірівський колорит. Запитуйте далі. Тільки спершу треба дещо випити.

— Ось, візьміть мій,— запропонувала Енн і подала мені свого келиха.

Дівчина стояла переді мною, тримаючи у руці келиха, і дивилась на мене широко розкритими, трохи зляканими очима.

— Ви такий чудовий, такий хоробрий, такий спритний, а працюєте за дріб'язок. Хто завгодно б'є вас по голові, лупцює, душить, трощить вам щелепи і шпигує транквілізаторами. Але вам щастить. Ви викручуєтесь, і все закінчується тим, що ваші переслідувачі зазнають поразки. Що ж робить вас таким сміливим і чарівним?

— Ану,— промимрив я,— скажіть що?

Енн Ріордан задумливо глянула на мене і вимовила:

— Я хочу, щоб ви поцілували мене, до біса усе!

Розділ 41

Вельму знайшли через три місяці. Поліція вірила Грейлу, що йому невідомо, де вона, і що він не допомагав їй зникнути. Тому всі копи і репортери у країні шукали її скрізь, де тільки можна за гроші когось переховувати. А гроші тут були зовсім ні до чого. Те, як вона це вчинила, стало відомо тільки тоді, коли її розшукали.

Одного вечора у Балтіморі детектив з прихованою кінокамерою, якого можна зустріти не частіше, ніж рожеву зебру на міській вулиці, зайшов до нічного клубу. Він слухав оркестр, дивився на вродливу чорняву співачку із чорними бровами, яка співала так, наче вірила в те, про що співала. Щось у її обличчі змусило його насторожитися.

Він повернувся до дільниці, витяг досьє з прикметами тих, кого розшукує поліція, і став переглядати матеріали. Невдовзі детектив знайшов те, що шукав, і довго вдивлявся у фото. Тоді натягнув солом'яного капелюха, повернувся до нічного клубу і попрямував до адміністратора. Вони пішли до артистичних вбиралень, розташованих за сценою, і адміністратор постукав у двері однієї з них. Двері було не замкнено. Детектив відштовхнув адміністратора, зайшов і замкнув їх за собою.

Певно, він відчув запах марихуани, бо вона її курила, але не звернув на це уваги. Жінка сиділа перед дзеркалом і роздивлялася коріння волосся і брів. Брови були власні, а не наклеєні. Детектив перетнув кімнату і, усміхаючись, подав їй поліцейський опис прикмет і фотографію.

Здається, вона вивчала обличчя у поліцейському досьє так само довго, як детектив у дільниці. Їй треба було багато про що подумати за цей час — іншого в неї не лишилося. Детектив сів, поклав ногу на ногу і запалив сигарету. В нього було треноване око. Але, на жаль, він був спеціалістом надто високого класу, до того ж погано знав жінок.

Нарешті вона ледь чутно розсміялася.

— А ти дуже спритний, фараоне,— сказала вона.— Я думала, що мій голос запам'ятовується. Колись один із моїх друзів упізнав мене, почувши мій виступ по радіо. Вже місяць я співаю з оркестром двічі на тиждень по місцевій радіостанції — і ніхто нічого.

— Я ніколи раніше не чув вашого голосу,— відповів детектив, усміхаючись собі далі.

— Вважаю, ми зможемо дійти згоди. Коли чинити розумно, можна чекати багато чого,— сказала жінка.

— Тільки не зі мною. Даруйте! — відповів детектив.

— Ну що ж, тоді ходімо.— Жінка підвелася, взяла сумочку і зняла пальто з вішалки.

Вона підійшла до детектива, тримаючи пальто у руках, подала йому, ніби хотіла, щоб він допоміг одягнути. Будучи джентльменом, детектив підвівся і узяв пальто. Блискавично повернувшись, жінка вихопила з сумочки пістолет і вистрілила тричі крізь пальто, яке він тримав.

У неї лишилося ще дві кулі, коли поліцейські вдерлися до кімнати. Не встигли вони добігти й до середини кімнати, як вона витравила й їх. Їй вистачило б однієї, другу вона випустила автоматично.

Поліцейські підхопили її, бо жінка падала на підлогу й головою вже майже торкнулася килима.

Ренделл розповів мені, що детектив, який помер наступного дня, встиг дещо розказати. Ось чому ми про все знаємо. Не розумію, чому він так необачно поводився, хоча мушу припустити, що він хотів викликати її на розмову, щось вивідати в неї. Певно, це запаморочило йому голову. "Але б мені не хотілося так думати",— цими словами Ренделл закінчив

свою розповідь. Щодо мене, то я відповів йому, що пристаю на його думку.

— Але вистрілити собі прямо у серце! — вигукнув Ренделл.— Я чув, як експерти твердили, що то неможливо. Але ж я знаю, так сталося насправді. Хочете, ще скажу щось?

— Що саме?

— Вона дурна, що вбила того детектива! Ми б ніколи не змогли звинуватити її. З її зовнішністю, при таких грошах і маючи зворушливу історію про жахливі поневіряння, яку б вигадав хтось із тих хлопців з високими гонорарами, що їх наймають багатії. Сентиментальна оповідь про нещасне молоде дівчисько з багнюки, що видерлося звідти і стало жінкою мільйонера. А хижаки, яких вона знала раніше, переслідували її, не залишали в спокої. І таке інше. Боже! Та Ренненкампф знайшов би задешево з десяток літніх пересічних актрис, привів би їх до суду, а вони б, вмиваючись сльозами, розказували, як протягом довгих років покидьки шантажували бідолаху. Усе було б зроблено так, що ми нічого не змогли їй закинути. До того ж і присяжні були б на її боці. Вона вчинила дуже розумно, коли втекла сама, не вплутавши до того Грейла. Але ще розумніше було б повернутися додому, коли її знайшли.

— Ви вважаєте, що вона не вплутала Грейла, так? — спитав я.

Ренделл кивнув.

— Ви вважаєте, що в неї для цього була якась причина?

— Давайте свої пояснення, хоч би які вони були,— пильно дивлячись на мене, сказав Ренделл.

— Вона — вбивця,— промовив я.— Вбивцею був і Лось Меллой. Але він зовсім не боягуз. Може, той детектив з Балтімора не такий вже й

янгол, як то змальовано у звіті. Може, їй здалося, що в неї є шанс — ні, не втекти. Напевно, вона вже вкрай стомилася переховуватись. Може, вона раптом відчула, що в неї є шанс віддячити тій єдиній людині, яка зробила для неї все.

Ренделл дивився недовірливими очима, відкривши рота.

— Якого біса! Хіба тоді треба було вбивати копа? — спитав він.

— Я не кажу, що вона була свята та божа чи добропорядна чиста дівчина. Ні в якому разі! Але вона б не вбила себе, аби її не загнали у кут. Те, що вона вчинила, і як вона це вчинила, не давало їй змоги повернутися додому і стати перед судом. Зважте, кого б найбільше вразив той суд? Хто навряд чи здатний був перенести його? Хоч би як діло скінчилось — хто б сплатив найдорожчу ціну за все? Літній чоловік, що майже як Отелло кохав безтямно та безрозсудно.

— Надто сентиментально, й більше нічого,— різко кинув Ренделл.

— Справді, але саме так воно й було. Може, я помиляюся. На все добре. Цікаво, чи повернеться мій рожевий жук колись сюди знов?

Ренделл не зрозумів, про якого жука я кажу.

Я спустився униз і вийшов на сходи муніципалітету. День видався прохолодний і ясний, видно було аж ген далеко. Не можна було побачити лише того місця, куди пішла Вельма.

1 Далі на захід од Мейн-Стріт розташовані багаті райони.

2 Калвін Кулідж — президент Сполучених Штатів Америки в 1923—1929 рр.

3 Міжнародна виставка у Сан-Франціско, 1939—40 рр.

4 День святого Суїзина припадає на 15 липня.

5 Вигадані назви, схожі на справжні китайські слова.

6 У психоаналізі комплекс Електри — це комплекс занадто сильної любові дівчаток до батька.

7 Один із перших хмарочосів у Нью-Йорку, де міститься фірма Крайслер.

8 Вигаданий злочинець із Чікаго.

9 Лайонель Беримор — відомий американський кіноактор.

10 Мей Вест — відома голлівудська актриса 30-х років, ім'ям якої названо надувний рятувальний жилет, танк із двома баштами тощо.

11 Скопаломін — вид наркотиків, які збуджують мовну діяльність.

12 Керол Ломбард — знаменита голлівудська кіноактриса 30-х років, яка знімалася у фільмах про життя вищого світу.

13 Лікар Фелл — письменник, ректор коледжу, який лишився в історії завдяки відомій епіграмі.

14 Біблійний край — район на Півдні та Середньому Заході США, де поширено протестантство.

15 Уїльям Мак-Кінлі — двадцять п'ятий президент США (1897—1901).

16 Рено — місто у штаті Невада, в якому багато гральних закладів.

17 За звичаєм, який побутує, чоловік, котрий вмовляє жінку прийти до нього додому, завжди обіцяє показати їй картини чи інші твори мистецтва.

18 Філл Венс — приватний детектив, головний герой детективних романів американського письменника У. Ф. Райта, який писав під псевдонімом Вен Дайн.